Seria "Paul Féval - tatăl & fiul"

Proiect RI – Colecţia "Paul Féval – tatăl & fiul"

Seria "Lagardère" [Lagardère I] vol. 5:

Triumful dragostei

Franţa lui Lagardère (1682–1726)

1682 Lui Louis[1] al XIV-lea (care domneşte începând din 1651) i se acordă puterea de a exercita "dreptul regal" asupra întregii Franţe. În urma unui protest anglo-olandez, Franţa încetează asediul Luxembourg-ului. 58.000 de hughenoţi acceptă să se convertească. Înfiinţarea Academiei regale din Nîmes. Fântânile de la Versailles sunt alimentate cu ajutorul unei roţi mari denumită "Maşina din Marly". Lulli compune opera *Perseu*. **Naşterea lui Lagardère**.

1683 Spania declară război Franţei. Moare Colbert. Lully compune opera *Phaéton*.

1684 Franţa invadează Ţările-de-Jos spaniole. Pace temporară cu Spania la Ratisbone. Căsătoria secretă a lui Louis al XIV-lea cu doamna de Maintenon. Încercări de convertire a protestanţilor. Revoltă în Cèvennes. Lully: opera *Amadis din Galia*. Claude Perrault inventează o pompă de refulare.

1685 Revocarea Edictului din Nantes. Plecare masivă a protestanţilor. Francezii cuceresc Genova. Mansart realizează *Orangeria* la Versailles (152,40 m lungime). La Fontaine scrie *Philémon* şi *Baucis*.

1686 Se formează liga de la Augsbourg contra Franţei.

1687 Bossnet scrie *Discurs funebru pentru Prinţul de Condé (Oraison funèbre du Prince de Condé)*.

1688 Louis al XIV-lea porneşte invazia împotriva Palatinatului. La Bruyère scrie *Caracterele (Les Caractères)*.

---

[1] Am modificat numele proprii, conform ediţiei franceze: regele Ludovic al XIII-lea cu regele Louis al XIII-lea, regele Ludovic al XIV-lea cu Louis al XIV-lea, regele Ludovic al XV-lea cu regele Louis al XV-lea, regele Ludovic al XVIII-lea cu Louis al XVIII-lea, Ecaterina de Medici cu Catherine de Médicis, familia de Medici cu familia de Médicis, regele Henric al II-lea cu Henri al II-lea, regele Henric al III-lea cu Henri al III-lea, regele Henric al IV-lea cu Henri al IV-lea, regele Carol al X-lea cu regele Charles al X-lea, regele Carol al IX-lea cu regele Charles al IX-lea, regele Francisc al II-lea cu regele François al II-lea, Henric de Navarra cu Henri de Navarra, regele Ludovic cel Sfânt cu regele Louis cel Sfânt, Ludovic al IX-lea cu Louis al IX-lea, Ludovic al VIII-lea cu Louis al VIII-lea. (nota lui BlankCd)

Seria "Lagardère" [Lagardère I] – 05
Triumful dragostei

1689 Louis al XIV-lea declară război Spaniei şi Angliei. Campania Palatinatului. Racine scrie *Esther*.
1690 Serie de victorii franceze. Furetière scrie *Dicţionarul universal (Dictionnaire universel)*.
1691 Francezii cuceresc Mons şi Nisa. Racine scrie *Athalie*.
1692 Înfrângerea flotei franceze la La Hague.
1693 Reconcilierea lui Louis al XIV-lea cu papalitatea. Victorii maritime franceze. Mansart ridică cupola aurită de pe Hôtel des Invalides, la Paris.
1694 Continuarea războiului maritim. Prima ediţie a *Dicţionarului Academiei Franceze (Dictionnaire de l'Académie française)*.
1696 Tratatul de la Torino între Franţa şi Savoia.
1697 Tratatul de la Ryswick între Franţa şi Marea Alianţă. Charles Perrault scrie *Poveştile* sale *(Contes)*.
1698 Franţa, Anglia şi Provinciile-Unite îşi împart între ele imperiul spaniol.
1699 Îmblânzirea măsurilor luate împotriva protestanţilor. Fénélon scrie *Aventurile lui Telemac (Les Aventures de Télémaque)*. **Începutul aventurilor lui Lagardère. Se refugiază în Spania, asumându-şi îngrijirea şi protecţia Aurorei de Nevers.**
1700 Al doilea tratat de împărţire în problema spaniolă.
1700 Philippe d'Anjou, nepot al lui Louis al XIV-lea, devine Filip al V-lea al Spaniei.
1702 Începutul războiului de succesiune în Spania. Revolta Camisarzilor. Instalarea francezilor în Alabama.
1704 Înfrângerea francezilor de către englezi. Regnard scrie comedia *Nebunele îndrăgostite (Les Folles amoureuses)*.
1706 Derută a francezilor la Ramillies. Începerea tratativelor de pace. Terminarea lucrărilor de construcţii la Hôtel des Invalides, la Paris.
1710 Eşecul tratativelor de pace. Expulzarea călugăriţelor de la Port-Royal.
1711 Moartea delfinului Louis şi a moştenitorului său, ducele de Bourgogne.
1712 Perioadă de pace între Franţa şi Anglia.
1713 Sfârşitul războiului de succesiune din Spania, prin tratatul de la Utrecht.
1715 Moartea lui Louis al XIV-lea. Îi urmează la tron Louis al XV-lea. Minor, lasă regenţa ducelui d'Orléans. Lesage scoate jurnalul *Gil Blas* (până în 1735).
1716 John Law, exilat scoţian, înfiinţează Banca Generală din Paris.
1717 Tripla alianţă între Franţa, Olanda şi Anglia. Cardinalul de Retz îşi scrie *Memoriile*. Law înfiinţează Compania franceză a Mississippi-ului, deţinând monopolul comerţului cu Louisiana.

1718 Cvadrupla alianţă împotriva Spaniei. Voltaire scrie tragedia *Oedip*. Se construieşte palatul Elysée. Banca lui Law devine Banca Regală. Apariţia primelor bilete de bancă (bancnote).

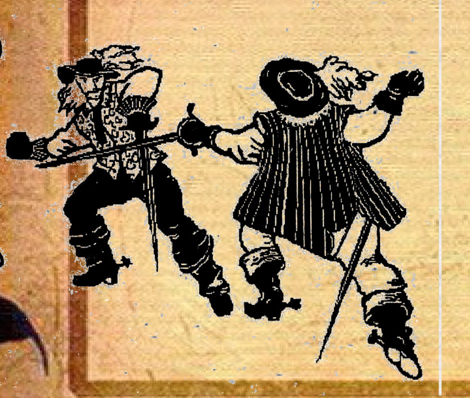
1720 Regentul exilează la Pontoise Parlamentul din Paris. Se încheie pace cu Spania. Law, devenit controlor general, închide strada Quincampoix şi trebuie să scape prin fugă. La Paris, în urma unor revolte, Banca Regală îşi încetează plăţile: este faliment general.

1721 Marivaux scrie *Arlechin înfrumuseţat de dragoste (Arlequin poli par l'amour)*. Montesquieu scrie *Scrisorile persane (Lettres persanes)*.

1723 Majoratul lui Louis al XV-lea. **Lagardère care, în sfârşit, şi-a învins duşmanii, se poate căsători cu Aurore de Nevers.**

1724 Lagardère şi Aurore au un fiu, pe Philippe.

1726 Moartea lui Lagardère, atras într-o cursă.

Partea întâi — Grange-Batelière

Capitolul I - Cartierul Coquenard

Ferma Grange[2]-Batelière începuse prin a se numi Grange-Bataillère *(Granchia-Baţiliaca)*, în amintirea — după cum ne spune călugărul Abbon[3] — a terenului numit *Champ-de-Mars*[4] care, în secolul al IX-lea, se întindea pe întregul spaţiu cuprins între Montmartre[5] şi Paris.

Către anul 1620, deoarece terenul destinat luptelor călare şi cu lancea dispăruse, denumirea de *Bataillère* (loc de luptă) nu-şi mai avea rostul şi, încetul cu încetul, s-a transformat în *Grange-aux-Bateaux*[6] sau Batelière. Motivul acestei schimbări este uşor de imaginat. Într-adevăr, ferma — situată în mijlocul unor terenuri joase şi mlăştinoase, în care se adunau toate pâraiele ce coborau de pe colina Prés-Saint-Gervais, dar aflată ea însăşi pe o mică ridicătură — era înconjurată de apă, care umplea vechile şanţuri de apărare, astfel încât părea să fie construită pe o insulă.

Grange-Batelière era, în vremurile acelea, locul de întâlnire al parizienilor amatori de petreceri câmpeneşti. Pentru a ajunge acolo, o strigau pe fiica fermierului — care, potrivit cronicii, era foarte frumoasă — şi aceasta venea să-i treacă apa cu o barcă vopsită în verde. La ea găseau pâine, unt, lapte, ouă, pui şi şuncă; şi, însoţind toate

[2] *Grange* (lb. franceză) = hambar. (n.t.)

[3] *Abbon*, zis le Courbé (Încovoiatul) (850–925): Călugăr din mănăstirea Saint-Germain-des-Prés, autor al unui poem în limba latină, ce descrie asediul Parisului de către normanzi. (n.t.)

[4] *Champ-de-Mars* (lb. franceză) = Câmpul-lui-Marte. (n.t.)

[5] *Montmartre*: fostă comună în regiunea Senei, integrală în 1860 în Paris, devenind unul din cartierele acestuia. Închide celebra colină Butte-Montmartre, pe care se află bazilica Sacré-Coeur. (n.t.)

[6] *Grange-aux-Bateaux* (lb. franceză): Hambarul-cu-Bărci. (n.t.)

acestea cu veselie şi cu dragoste, petrecerile la Grange-Batelière deveneau încântătoare.

În secolul al XVI-lea, pe aceste domenii importante şi care constituiau proprietatea contelui Guy de Laval, se consumau mari cantităţi de produse de patiserie şi de vinuri de regiune şi, ca urmare, Grange-Batelière a devenit Grange-au-Gastelier[7].

Sub Louis al XV-lea[8], ferma îşi recăpătase numele său obişnuit, dar canalul cel mare de scurgere, ce înlocuise pârâiaşul din Montmartre, în loc să asaneze cartierul care, şi aşa, era mlăştinos, nu făcuse decât să-şi adauge emanaţiile urât mirositoare.

Ici şi colo se adânceau gropi mari pline de apă şi noroi, cloace infecte, în jurul cărora se zbenguiau cârduri de mici cerşetori, odrasle ale calicilor şi ale lepădăturilor, ale sărăntocilor şi ale mişeilor, ale prăpădiţilor, ale milogilor-falşi schilozi, ale puşlamalelor şi ale cerşetorilor ce se pretindeau a fi vindecaţi de râie[9], ale celor ce storceau milă prefăcându-se a fi epileptici, ale mojicilor şi ale sărmanilor care abia-şi duceau zilele — toată acea seric de zdrenţăroşi care, cândva, se încercase în zadar să fie adăpostiţi la spitalul orăşenesc şi care, în locul unui pat de azil, preferau libertatea în noroi.

Nu era zi de la Dumnezeu, în care să nu se culeagă din canal câţiva beţivi ce căzuseră în el coborând dinspre *Les Porcherons*[10] sau ieşind din cârciumile din cartierul Coquenard[11]. Cei care nu se înecaseră cu totul îşi petrecuseră, cel puţin, întreaga noapte în gunoi şi mizerii.

---

[7] *Grange-au-Gastelier* (lb. franceză veche): într-o traducere liberă, sensul ar fi: Hambarul *La cel ce oferă delicatese*. (n.t.)

[8] *Louis* (sau *Ludovic) al XV-lea* (zis *cel iubit*) (1710–1774): rege al Franţei între 1715–1774, strănepot al lui Louis al XIV-lea. A domnit întâi sub regenţa a lui Philippe d'Orléans, nepotul acestuia, apoi sub cea a ducelui de Bourbon, care l-a sfătuit să se căsătorească cu Maria Leszcynska. Louis la îndepărtat pe duce, devenit nepopular, însărcinându-l cu guvernarea pe cardinalul Fleury. Acesta a angajat Franţa în războiul de succesiune al Poloniei (1733–1735), încheiat prin tratatul de la Viena, apoi în cel de succesiune al Austriei, încheiat prin pacea de la Aix-la-Chapelle (1748). Începând de la acea dată, Louis al XV-lea a condus singur ticluirile statului, în acelaşi timp afişându-se cu metrese devenite celebre, printre care *doamna de Pompadour* şi *contesa du Barry*. Ultimii ani de domnie au fost marcaţi de o redresare internă a ţării şi de întărirea alianţei cu Austria. (n.t.)

[9] *Cerşetori ce se pretindeau a fi vindecaţi de râie* = categorie de cerşetori care au umplut Franţa secolului al XVII-lea. (n.t.)

[10] *Les Porcherons*: grup de clădiri în vechiul Paris, situat în locul în care astăzi se înalţă biserica Trinităţii. În secolul al XVIII-lea, aici era un loc de petreceri. (n.t.)

[11] *Cartierul Coquenard* (în textul original: *La Courtille Coquenard)* — vechi cartier al Parisului situat pe colinele de la Belleville şi unde, în timpul Regenţei, se stabiliseră mai multe cârciumi renumite. (n.t.)

Acestea — pe lângă multe altele — erau motivele care explicau lipsa de interes pentru noi construcţii în acest cartier noroios, care nu oferea nici salubritate, nici siguranţă, şi care slujea drept depozit de deşeuri atât menajere, cât şi omeneşti.

Era, deci, deosebit de periculos să întârzii pe acolo, mai ales în apropiere de Croix-Cadet sau de şoseaua Sainte-Anne, ba chiar şi de zona denumită Nouvelle-France, care astăzi constituie cartierul Poissonnière — unul dintre cartierele pariziene cele mai populate şi mai pline de viaţă. Cel mai mic risc pe care-l aveai era de a fi jefuit, uneori chiar foarte politicos.

După Frondă, domnul de Turenne[12] trăise această experienţă şi, deoarece punga pe care o purta nu era destul de plină, mai ales ţinând seama de rangul personajului, trebuise să-şi dea cuvântul că va da o sumă corespunzătoare celui care se va prezenta a doua zi la dânsul, pentru a o primi. Fusese deci lăsat să plece fără a fi brutalizat, iar în ziua următoare l-a primit pe delegatul domnilor bandiţi, venit să-i reamintească promisiunea şi care a plecat cu suma convenită.

Asemenea tradiţii nu se puteau pierde şi, în epoca la care se referă povestirea noastră, nu se schimbase nimic, decât că borfaşii erau mai puţin curtenitori când îi prădau pe parizieni şi că aceştia aveau mai multe de pătimit, atunci când cutezau să protesteze.

Aşadar, cavalerii pegrei stăteau toată ziua ascunşi în cartierele din Montmartre sau în cârciumi, în timp ce nevestele şi copiii lor cerşeau sau se bălăceau în preajma canalului. Dar de cum se înnopta, coborau şi ei către Grange-Batelière, şl orice trăsură ce trecea pe acolo găsea o bandă de răufăcători care-i bară calea, cu spada sau cu pumnalul în mână.

Dacă era vorba despre o trăsură de mare senior, — ceea ce se întâmpla foarte rar căci, după apusul soarelui, nobilimea nu se aventura deloc pe acele meleaguri — prada era cu atât mai bună, şi era o plăcere să vezi cu ce dezinvoltură era prădat un duce sau un pair[13].

Câţiva ani mai târziu, toată această pleavă avea să fie gonită de către o altă categorie de hoţi, şi mai periculoşi pentru pungi — dacă este posibil —, căci aceasta, protejată şi puternică, avea să fie înarmată pentru a jefui la scară mare, şi nu numai persoanele particulare, ci chiar regatul.

---

[12] *Turenne* (Henri de la Tour d'Auvergne, viconle de) (1611–1675): Mareşal al Franţei. Împreuna cu Condé a fost victorios la Nordbingen. A participat la Frondă, împotriva lui Mazarin, apoi a trecut din nou de partea regelui, învingându-l pe Condé. A condus armata franceză în războaiele din Spania şi Olanda. (n.t.)

[13] *Pair* (se pronunţă *per)*: a. mare vasal al regelui Franţei; b. (în Anglia): membru al Camerei Lorzilor. (n.t.)

Într-adevăr, domeniul spadasinilor de categorie inferioară, al milogilor-falşi schilozi şi al zdrenţăroşilor era destinat să devină cel al fermierilor, care între timp îşi construiseră acolo case de ţară.

Pentru moment, în jurul cartierului Coquenard se înălţau o mulţime de hanuri, care-şi aveau fiecare clientela sa proprie şi unde, totuşi, cu foarte mare greutate ai fi putut găsi un om cinstit.

Nu trebuie să mai spunem că rivalităţile de meserie şi de corporaţie constituiau o permanentă cauză de bătăi care, deseori, se încheiau prin moarte de om. Dar asta nu constituia nici o problemă, căci canalul era acolo, pentru a face să dispară cadavrele.

Dintre toate aceste hanuri, mai ales două se bucurau de o reputaţie deosebită. Fiindcă erau situate aproape faţă-n faţă, rivalitatea dintre ele era cu atât mai mare. Unul se numea *Cârciuma Crăpelniţa*[14], iar firma celuilalt era *La Vizuina Puturoasă*[15].

Spelunca *Crăpelniţa* era locul de întâlnire predilect al mânuitorilor de spadă şi al asasinilor plătiţi. Deasupra uşii de intrare atârna, scârţâind, o spadă veche şi ruginită, şi nimeni n-avea dreptul să treacă pragul dacă nu purta la şold o spadă gata pentru orice treabă.

Acolo era sediul unui soi de francmasonerie, de societate secretă a spadei. Pentru a fi admis, trebuia să aduci dovada a cel puţin trei asasinate, fără a mai socoti furturi, răpiri şi tot ce decurge din acestea.

Şeful acestei asociaţii de temut era ales pe viaţă. Ceea ce, totuşi, nu însemna că îşi putea deţine multă vreme puterea; afacerile în care trebuia să intervină cu propria-i persoană erau destul de numeroase şi îndeajuns de primejdioase.

Marele maestru din vremea aceea era un oarecare Blancrochet, unul dintre cei mai cumpliţi spadasini ai epocii şi care, având-l ca locţiitor pe micul Daubri, se grozăvea c-ar conduce o înaltă şcoală de figuri de scrimă secrete şi de lovituri neprevăzute şi decisive.

Hangiul era el însuşi un fost spadasin schilodit, care-şi pierduse mâna dreaptă într-o încăierare. Acest fapt nu-l împiedica cu nimic, de altfel, să bea şi, cu atât mai puţin, să înfigă cu stingă un pumnal între omoplaţii celor pe care era însărcinat să-i trimită pe lumea cealaltă.

Doi sau trei servitori, mai mult sau mai puţin betegi, completau personalul, căci nici o femeie nu era admisă în acel bârlog în care se puneau mereu la cale cele mai îndrăzneţe atentate.

---

[14] *Cârciuma Crăpelniţa*: denumirea din textul francez original este *Cabaret du Crèvepanse*, traducerea liberă a cuvântului *Crèvepanse* fiind: *crapă-burdihan*, sau *spintecă-burdihan*. (n.t.)

[15] *Vizuina Puturoasă*: denumirea din textul francez original este *Au Trou-Punais*. (n.t.)

Pentru a nu fi nevoit să taie limba vreunei vorbăreţe, hangiul socotise că era mai simplu să se lipsească cu totul de sexul pentru care discreţia nu a fost niciodată un apanaj, ba încă, de multe ori împingea precauţia până la a angaja ca servitori nişte muţi.

Aşa încât, din punct de vedere al celor ce se petreceau acolo, era o casă foarte bine gospodărită, şi rareori trecea o săptămână fără ca — pentru a se justifica firma — să nu se spintece acolo vreun burdihan.

Vizuina Puturoasă îşi datora numele unei băltoace murdare care-i scălda unul din ziduri şi din care, vara, se degaja un miros pătrunzător de putreziciune. Când, mai târziu, a fost asanată, s-au găsit acolo oseminte care, foarte probabil, aparţinuseră unor creştini, dar învinuiţi că le-ar fi pus acolo au fost clienţii cârciumii *Crăpelniţa*. Era oare adevărat? Era fals? N-are importanţă! O veche zicală franceză spune că "o reputaţie bună valorează cât o avere"[16]; dar obişnuiţii speluncii puteau lua asupră-le această acuzaţie, fără ca reputaţia lor să mai aibă ceva de pierdut.

Spre deosebire de rivala sa, *Vizuina Puturoasă* nu era gospodărită decât de femei, ceea ce nu însemna că ar fi avut a se teme de ceva din partea vecinilor din faţă. În casă se aflau întotdeauna pistoale pline de gloanţe, iar în corsaje existau pumnale pe care, la nevoie, se pricepeau să le folosească.

Patroana era o femeie planturoasă originară din Picardia[17], cu o statură uriaşă. Cele mai mici defecte ale doamnei erau acelea că se uita groaznic de cruciş şi că şchiopăta într-un mod tot atât de dizgraţios. Această ultimă însuşire o căpătase pentru că, într-o noapte, fusese azvârlită în josul unei scări de către un admirator care nu era blând la beţie.

Dacă n-ar fi fost obrazul ei înroşit de prea multe beţii, ar fi putut să treacă totuşi drept o femeie foarte drăguţă, în ciuda celor patruzeci de ani bătuţi pe muchie şi a exceselor de tandreţe cărora li se dedase şi li se deda încă. Era înaltă şi bine făcută; văzută din profil, putea face poftă şi altora decât unor spintecători de pungi. Faptul că în acel frumos corp de femeie îşi putuseră găsi locul nişte pasiuni care-o făcuseră să-şi merite porecla de *Desfrânata*[18] era o insultă adusă naturii.

O jumătate de duzină de fete, croite după acelaşi model şi posedând aceleaşi virtuţi, se învârteau în jurul meselor, îşi încurcau fustele în tecile săbiilor şi-şi agăţau papucii în pinteni.

Rostul lor acolo era de a ajuta la golirea totală a buzunarelor celor pe care nu-i mai dorea patroana, sau chiar a celor pe care nu-i mai voia fiindcă profitul ar fi fost prea mic sau fiindcă era mai mare daraua decât ocaua.

---

[16] *O reputaţie bună valorează cât o avere*: în lb. franceză în text = *Bonne réputation vaut richesse.* (n.t.)

[17] *Picardia*: provincie în nordul Franţei. (n.t.)

[18] *Desfrânata*: în lb. franceză = *la Paillarde.* (n.t.)

În afara faptului că pentru a avea acces în cârciumă din faţă trebuia să aduci dovezi şi să posezi acte de nobleţe criminală, clientela celor două locuri rău famate era cam aceeaşi. De o parte profesioniştii, maeştrii în asasinate, de cealaltă, plevuşca, începătorii care, ca să spunem aşa, nu erau decât la un stadiu mai jos într-ale viciului şi care, peste câţiva ani şi după câteva lovituri norocoase, vor fi demni să treacă pe sub spada ruginită.

Poliţia nu călcase niciodată prin acele două spelunci. Pe vremea domnului d'Argenson avusese destule de făcut în interiorul oraşului, pentru a nu se mai amesteca şi în ce se întâmpla în afară; cât despre locotenentul general al poliţiei, acesta era mult prea preocupat de maică superioară şi de călugăriţele de la mănăstirea Madeleine de Traînel, pentru a se mai ocupă şi de cele de la *Vizuina Puturoasă*, deşi în ambele locuri ocupaţiile erau aproximativ aceleaşi.

Locotenentul de poliţie Machault, care i-a urmat, avea destulă treabă cu închiderea tripourilor ţinute de domnul de Tresmes şi de prinţesa de Carignan, aşa că nu mai ajungea să vadă şi ce se petrecea în cartierul Coquenard.

Gauthier Gendry şi Balena făceau parte din onorabila francmasonerie de la *Crăpelniţa*. Amândoi fuseseră primiţi cu braţele deschise de Blancrochet, care îi cunoştea de vreme îndelungată. De altminteri, aveau destule ticăloşii pe conştiinţă pentru a nu li se refuza admiterea într-o societate atât de aleasă.

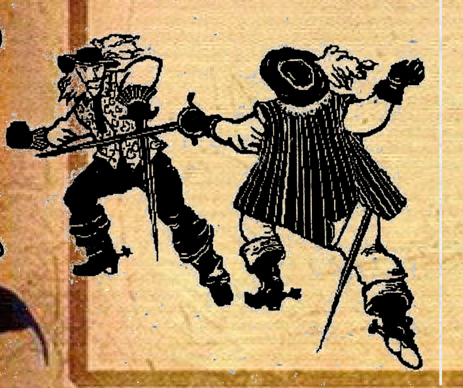
Totuşi, Gendry îşi făcuse un scrupul din a nu-i prezenta pe tinerii săi acoliţi, care nu-şi câştigaseră încă primele distincţii în materie de crimă şi care n-ar fi putut decât să invoce meritele taţilor lor. Dar nu era de ajuns să fii feciorul lui taică-tău pentru a avea intrare liberă la *Crăpelniţa*.

Este posibil ca Gendry să fi avut şi alte motive pentru a nu vorbi despre ei. Nu-i plăcea să-şi povestească trebuşoarele celor pe care ele nu-i priveau şi-şi promitea cu străşnicie să nu spună nimănui în contul cui acţiona. Ar fi găsit prea multe spade inactive, gata să se pună în slujba lui, pentru ca apoi să pretindă partea lor din recompensă.

Dimpotrivă, el se plângea de restriştea vremurilor, când chilipirurile erau tot mai rare; şi, sub pretextul de a descoperi măcar unul, Balena şi Gauthier lipseau deseori pentru a da raite prin oraş.

La rândul lor, Yves de Jugan şi tânărul Pinto se introduseseră la *Vizuina Puturoasă* şi-şi stabiliseră domiciliul la *Desfrânata*, care se grăbise să-i primească plină de solicitudine.

Pe lângă farmecul tinereţii, care nu o lăsa indiferentă, ea prevedea că cei doi cocoşei vor fi uşor de jumulit, şi se apucase imediat de treaba asta.

Cu toate acestea, Gendry, care prevăzuse acest detaliu înaintea ei, pusese economiile tinerilor în loc sigur, adică în străfundurile buzunarelor sale: "Totul o să fie în câştigul meu, fie că s-ar întâmpla ca ei să piară în urma unei lovituri de spadă, fie că vor fi trimişi să îmbătrânească pe galerele regelui."

Dacă cei patru bărbaţi păreau că nu se cunosc atunci când ieşeau, perechi, din cele două cârciumi rivale, nu întârziau totuşi să se reunească în preajma locului numit Pré-aux-Clercs, pentru a se sfătui sau pentru a acţiona în comun şi, chiar dacă ilustrul Blancrochet i-ar fi întâlnit împreună, nu i-ar fi trezit nici o bănuială.

Lagardère era încă absent din Paris. Potrivit recomandării sale, Aurore şi dona Cruz stăteau închise în palatul lor, unde Chaverny şi Navailles se străduiau pe cât puteau să le înveselească. Măcar reuşeau să le protejeze împotriva vreunui atac, cu atât mai mult cu cât Antoine Laho, care nu ieşea niciodată din apartamentele lor, le asigura o pază bună.

Dar această lipsă de acţiune îi apăsa foarte tare pe Cocardasse şi pe Passepoil. Primul nu îndrăznea să bea după pofta inimii, de frică să nu apară beat în faţa doamnelor, iar servitoarele prinţesei se arătau mai mult decât insensibile la amabilităţile celui de-al doilea.

— Ei! Piciule!... spuse într-o zi gasconul, nu crezi că ne cam ruginesc braţele şi gâtlejurile?

— Adevărat grăieşti, nobilul meu prieten, răspunse fratele Passepoil. Aici vedem mereu aceleaşi chipuri, în timp ce prin oraş sunt atâtea mutriţe drăgălaşe...

— La naiba! Du-te să le vezi, exclamă râzând Chaverny, pe care nici unul din ei nu-l auzise venind. N-avem nevoie de voi aici şi vă dau liber pentru toată după-amiaza; totuşi, aş vrea că diseară să vă întoarceţi.

Chipurile celor doi profesori de scrimă se luminară.

— Ne vom întoarce, pe cinstea mea de Cocardasse! Zău aşa! declară acesta. Ne vom duce să vedem dacă şmecherul ăsta de soare este încă agăţat tot atât de sus, şi ne vom retrage odată cu el.

Ajunşi în stradă, porniră în goană, neştiind prea bine încotro să-şi îndrepte paşii. Gasconul îşi dădea cu părerea să meargă să adulmece aerul şi vinul de la ţară; normandul se zbătea cu o problemă foarte dificilă: pariziencele erau, fără îndoială, mai amabile, dar vor fi oare la fel de uşor de cucerit ca fetele voinice din suburbii?

Răspunsul i se păru neclar, căci în curând păşea alături de tovarăşul său, care avusese nefericita idee de a merge să dea o raită către colina Montmartre, chiar în partea cartierului Coquenard.

Până şi oamenii cei mai isteţi au uneori inspiraţii groaznice de acest fel, care-i îndeamnă să se îndrepte tocmai spre locul căruia ar fi fost cel mai bine să-i întoarcă spatele.

Dar nu poţi fi stăpân pe propriul destin; şi cei doi maeştri de arme, cărora — de când erau în serviciul lui Lagardère — nu le mai păsa de nimic şi care se simţeau cu bani în buzunare, s-ar fi dus şi la dracu, dacă le-ar fi dat prin gând că acolo ar putea găsi ceva distracţii.

Deocamdată se mulţumiră să urce până în vârful Colinei, de unde Parisul i se păru lui Cocardasse mult mai mic decât îşi imaginase.

— Ei drăcia dracului! exclamă, dacă vreodată i-ar trece cuiva prin minte să-i închidă micuţului şi nouă porţile oraşului... ei, bine, zău aşa!... Am vârî oraşul în buzunarele noastre!...

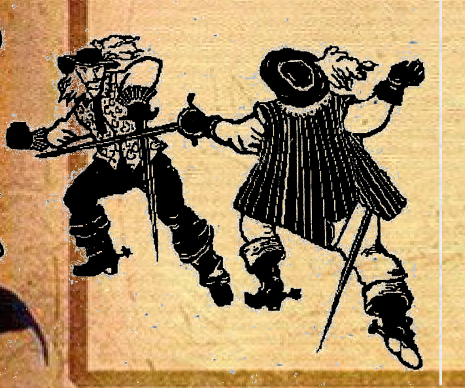
Acest frumos discurs, poate puţintel prescurtat, dar extraordinar de expresiv, avu drept urmare imediată să-i producă o sete infernală gasconului, care zărise, la o oarecare distanţă, cârciumile de la Grange-Batelière.

— Vai de păcatele mele, iubiţelule!... Aici suntem prea aproape de soare şi limba mea s-a scorojit deja; mi se pare că într-acolo e ceva mai răcoare. Şi vezi tu, micul meu profesor de scrimă, un pic de răcoreală pe dinafară şi ceva mai multă pe dinăuntru, asta este sănătate curată.

Ca o consecinţă indirectă demnă de remarcat, se întâmplă deseori ca, acolo unde se răcorea limba lui Cocardasse, să înceapă să ardă inima tandrului Passepoil. Asta nu i-a împiedicat să coboare în goană, unul, lângă celălalt şi foarte voioşi, către cartierul Coquenard.

Capitolul II - Hanul "La Vizuina Puturoasă"

Cocardasse şi Passepoil, care se înţelegeau întotdeauna atât de bine în cele mai grave împrejurări ale vieţii şi atunci când existenţa le era în primejdie, dar când era vorba despre lucruri mărunte. În general nu mai cădeau de acord. Dacă unul voia să meargă spre dreapta, celălalt prefera s-o ia la stânga. Nu era deloc din cauza

unei intenţii de a contrazice, nici de a se lua la harţă, ci pur şi simplu pentru că unul căuta cu precădere vinul, iar celălalt — sexul frumos.

Când le găseau pe amândouă la un loc, între ei nu mai era nici o gâlceavă.

Dar nu aşa fu cazul cu cartierul Coquenard, unde steaua lor îi făcuse să se oprească.

Având într-o parte cârciuma *Crăpelniţa*, iar în cealaltă *Vizuina Puturoasă*, ei se aflau — cum spune zicala — cu fundul între două luntre.

— Slavă Domnului! pretindea gasconul, spada asta este de bun augur, puişorule, iar vinul de-aici trebuie să fie plăcut. Presupun că este locul de întâlnire al oamenilor de spadă care vor să respire aer de la ţară şi nu vom întâlni aici, aşa cum se întâmpla la Gradot, pe cheiul Şcolii; sfrijituri dintr-alea de oameni de litere, care vin ca proştii să se amestece printre maeştrii în materie de arme şi de spadă.

Dimpotrivă, Passepoil, care se uita spre partea cealaltă, zărise nişte fuste şi societatea lor i se părea mult mai plăcută decât cea a spadasinilor din Franţa şi Navarra.

— Opreşte! zise. Vino mai curând încoace. Dacă avem un ban de argint de cheltuit, mai bine să cadă în mâna unei fete drăguţe, decât în punga vreunui bandit.

O! acel blând normand era, negreşit, din toată inima de partea virtuţii!

— Mereu sexul, bietul meu Amable.

— Ce-ţi pasă? Tot ce-ţi trebuie este să ţi se toarne de băut.

— Ai dreptate, vai de păcatele mele! Şi, oricât de puţin inflamabil aş fi, mi se pare că sunt zile în care societatea doamnelor nu mi-ar displăcea. Hai, deci, să intrăm aici, iubiţelule, şi să vedem dacă Bachus şi Venus sunt încă prieteni.

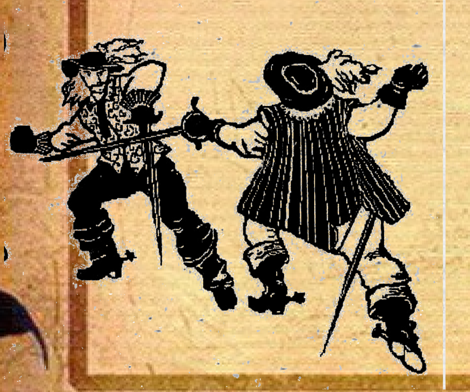
Ceasul nu arăta decât orele patru după-amiaza şi, deocamdată, cuibul era aproape gol, mesenii obişnuiţi fiind plecaţi pe la treburile lor, sau mai curând pe la ale altora.

Desfrânata îi primi pe noii sosiţi cu cel mai îmbietor zâmbet al său. De la bun început îi numi gentilomi. Era destul şi mai puţin decât atât pentru ca Passepoil să-i atribuie cele mai mari merite, şi era perfect îndreptăţit, dacă meritul ar consta în abundenţa de farmece şi în ocheadele încurajatoare.

— Domnilor gentilomi — li se adresă, aşadar, hangiţa — ce să vă servim? Veţi găsi aici tot ce face plăcere buzelor şi o mulţime de alte lucruri… Vă trebuie bere sau vin, ouă călâi, pateu de vânat, sau un clapon fript tocmai cât trebuie?

— Pe toţi dracii! Vrem mai întâi zeamă de viţă de vie, exclamă Cocardasse. Tocmai am venit — micul meu profesor de scrimă şi cu mine — din Montmartre, şi ăsta e cocoţat la o asemenea înălţime, încât gâtlejul mi-e uscat ca o piele de ţap.

— Se nimereşte cum nu se poate mai bine, domnii mei; iată chiar aici un vin dintr-o vie de la Chartreux de Vauvert, pentru care am făcut contract de închiriere, cu drept de

redevenţă către senior; nu cred că în Paris să fie altul mai bun şi mai catifelat. Gustaţi-l şi, de îndată ce aceste două urcioare vor fi golite, vi se vor aduce din pivniţă altele.

Faimosul vin de Vauvert te zgâria pe cerul gurii; ca să-l poţi bea, aproape că trebuia să te ţii de masă. Dar gâtlejul lui Cocardasse nu se oprea la un detaliu ca acesta, iar cât despre Passepoil, el se ocupa de cu totul altceva decât de soiul de vin ce i se servea. Braţele goale, coapsele durdulii şi pieptul gras care circulau în jurul lui, atingându-l uşor fără-ncetare, îl făceau să-i vâjâie capul mai abitir decât băutura. Dacă-l necăjea ceva, era faptul că nu putea — şi ştim bine de ce — să întâlnească ochii Desfrânatei, care nu-l privea fără a se uita, în acelaşi timp, şi la Cocardasse.

Orice femeie este, oricum, o făptură enigmatică. Când e saşie nu mai poţi şti nici ce vrea, nici ce gândeşte. Desigur, femeia era foarte seducătoare, atunci când veni să se aşeze între cei doi profesori de scrimă, dar normandul constată cu uimire că ea îşi desfăşura toate farmecele pentru nobilul său prieten, neconsiderându-l pe el însuşi decât doar ca pe o sfrijitură, bun cel mult pentru o zi de post.

Gasconul protestă.

— Ei, drăcia dracului, zise, n-aş vrea să intru în ogradă iubiţelului meu. Dac-am fi avut amândoi aceleaşi gusturi, de mult ne-am fi spintecat burţile. Dar mie nu-mi place decât vinul, iar Amable nu iubeşte decât femeile; în felul acesta, nu ne contrazicem niciodată.

Desfrânata nu-şi pierdea cumpătul pentru atâta lucru. Făcu stânga-mprejur şi genunchiul ei intră în contact cu cel al lui Passepoil: o interesa mai mult banul decât omul.

Dar normandul îşi pierdea orice prudenţă în faţa unei virtuţi aşa de puţin sperioase, iar gasconul, pe de altă parte, îşi umezea atât de bine limba, încât începuse să-i umble alandala. Amândoi alcătuiau cea mai grozavă pereche de zăpăciţi pe care ţi-ai fi putut-o închipui. Ba chiar, pentru o vorbă-n vânt sau pentru o ocheadă, ajungeau în nişte situaţii din care nu mai puteau ieşi decât riscându-şi viaţa.

Urcioarele se goleau unele după altele, şi Cocardasse, cuprins şi el de tandreţe, le lăsa pe fete să bea din paharul lui, în timp ce Passepoil nu mai simţea doar un genunchi, ci greutatea unui întreg trup rezemat de al său. Îşi freca umerii colţuroşi de nişte rotunjimi ademenitoare şi i se părea că totul era cum nu se poate mai bine, în cea mai bună dintre lumi.

Nu prea ştim unde ar fi ajuns lucrurile, dacă n-ar fi intervenit doi tineri a căror sosire a fost destul de prost primită, nu pentru că Desfrânata s-ar fi jenat de ei, ci mai curând pentru că încurcau combinaţiile pe care ca nu avusese timp să le ducă la îndeplinire.

Chiar şi Cocardasse îi scrută cu o privire cam răuvoitoare şi de-abia se aşezaseră tinerii la o masă, pregătindu-se să joace zaruri, că li se şi adresă:

— La dracu! Micuţilor, mi se parc că v-am mai văzut botişoarele roz pe undeva. Nu cumva aţi fost daţi la doică prin apropiere de Bayonne?

Jucătorii îşi continuară partida fără a răspunde, cu frumoasa nepăsare tinerească pe care bârfa n-ar putea s-o atingă. Asta nu fu pe placul gasconului: îşi izbi un pumn în masă, atât de formidabil, încât urcioarele şi paharele zăngăniră.

— Când Cocardasse-junior vă face onoarea de a vă vorbi, urlă către ei, trebuie să-i răspundeţi, bobocilor!

Era o provocare.

— Răspundem când ne place şi când suntem întrebaţi în alt mod, replicară ridicându-se amândoi. Ce doriţi să ştiţi?

— Unde eraţi înainte de a veni la Paris şi dacă, în urmă cu câtva timp, nu vă învârteaţi pe la frontierele cu Spania?

— N-avem de dat socoteală nimănui şi mai ales nu dumneavoastră, pe care nu vă cunoaştem.

— Ei, drăcia dracului! Puişorilor, şi totuşi veţi da socoteală, mârâi profesorul de scrimă, scoţându-şi sabia. Mi se pare că, înaintea voastră, l-am mai făcut să vorbească pe un spaniol care nu voia să spună nimic...

Tinerii schimbară între ei o privire rapidă şi-şi luară poziţia de gardă, fără a pronunţa nici un cuvânt.

— Era un catalan pe care-l chema Morda, continuă gasconul. L-am făcut să joace ca ursul, într-o seară de care cred că vă amintiţi... Ia uită-te la mutrele astea, iubiţelule, le-am mai văzut noi şi la Bayonne...

Unul dintre tineri izbucni în râs.

— Pe Dumnezeul meu, omul ăsta e beat, spuse. Aş jura că vede tulbure. Du-te şi caută-ţi cunoştinţele în altă parte, amice, şi lasă-ne să ne continuăm jocul, dacă nu vrei să te poftim la un altul care-ar fi periculos pentru dumneata.

Era ca şi cum ai fi dat foc la pulbere. Passepoil se ridică şi-şi trase şi el spada din teacă; adversarii, cu săbiile ridicate, se postară la câte un capăt al sălii, Yves de Jugan în faţa lui Cocardasse, iar fiul lui Pinto vis-à-vis de Passepoil.

Armele aveau să se încrucişeze, lupta era gata să înceapă, când avu loc intervenţia cea mai neprevăzută. Desfrânata, cu câte un pistol în fiecare mână, se aşeză, hotărâtă, între adversari.

— La mine nu se bate nimeni fără permisiunea mea, zise, iar gentilomii care intră aici nu trebuie să iasă cu picioarele înainte. Între voi exista o neînţelegere: puneţi săbiile la loc în teacă şi explicaţi-vă.

Passepoil fu primul care-i dădu ascultare; admiraţia sa faţă de hangiţă se dublase într-o secundă.

— Jos armele, spuse la rândul său, şi să lăsăm să ne judece Frumuseţea.

Dar acesteia prea puţin îi păsa de viaţa clienţilor săi. Fuseseră destui cei care muşcaseră ţărână în ogradă ei, fără ca ea să se fi gândit să-i apere. Poate că şi faţă de cei de acum s-ar fi purtat la fel, dac-ar fi fost gata jumuliţi. Dar n-avusese timp s-o facă, şi aceasta era singura cauză a interesului pe care li-l arăta.

După toate probabilităţile, tinerii ar fi ieşit învingători, dar hazardul joacă asemenea feste încât s-ar fi putut întâmpla şi contrariul, aşa că era mai bine să-i împiedice pe toţi să se bată.

Spre a potoli mânia lui Cocardasse, Desfrânata îl îndemnă să bea; ba şi mai mult, îi invită şi pe adversari. Acesta era un argument fără replică, şi după ce paharele fură golite laolaltă, convorbirea luă un alt curs.

— Şi totuşi aş fi jurat, începu gasconul care ţinea la ideea lui, că v-am văzut la Bayonne.

— Am sosit de la Marsilia acum şase zile, răspunse unul dintre tineri.

— Ia spune-mi, prietene, ai cunoscut vreodată pe unul Gauthier Gendry?

— Gauthier Gendry!... Numele acesta n-a fost încă pronunţat în faţa noastră...

— Şi Balena?...

Se porniră pe râs:

— Nu există balene, pe-acolo de unde venim...

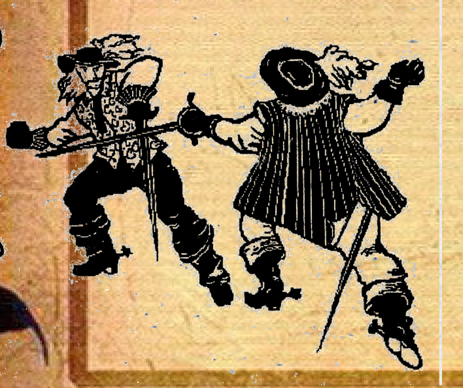
— Ei bine! Slavă Domnului!... să batem palma, şi toate scuzele mele... Adu-ne două urcioare, frumoaso, şi ţine-ne tovărăşie. Cocardasse-junior trebuie să aducă cinstire curajului sexului frumos şi al tinereţii, zău aşa!

Dar dacă se juca zdravăn, dacă se trişa, dacă se făceau omoruri în tripourile domnului de Tresmes, guvernatorul Parisului, şi în cele ale prinţesei de Carignan, ne putem închipui ce se putea întâmpla în locurile în care poliţia nu venea niciodată să pună stop şi în care jocul, dragostea şi crima se puteau desfăşura fără nici o oprelişte.

La *Vizuina Puturoasă* nu se juca pe mize foarte mari, dar o bună parte trecea în buzunarele hangiţei care se impunea cu forţa ca parteneră şi care organizase caniota după bunul ei plac. Jucătorii o acuzau că face descântece şi că le poartă ghinion adversarilor ei, dar n-aveau încotro şi trebuiau s-o rabde. Când câştiga, avea un mod atât de plăcut de a le mulţumi printr-o mângâiere învinşilor, încât tot aceştia erau cei care se simţeau datori.

Cocardasse, pe jumătate ameţit de vinul de Vauvert, şi Passepoil — beat de dragoste faţă de patroană —, constituiau prăzi uşoare. Totuşi, Desfrânata era de părere că nu trebuie să omori găina care face ouă şi că, dacă i-ar jefui, ei n-ar mai reveni.

La rândul lor, Yves de Jugan şi Raphaël Pinto intenţionau să-i îmblânzească îndeajuns pe cei doi profesori de scrimă, încât să-i facă să rămână acolo până seară sau

să-i decidă să se întoarcă a doua zi. În înţelegere cu Gauthier Gendry şi cu Balena, care se vor ţine la distanţă, îi vor însoţi pe aceşti buni prieteni, Cocardasse şi Passepoil, până la drumul spre Paris, ca să-i ferească de vreo întâlnire neplăcută.

De altminteri, aveau de pus la cale, împreună cu fostul caporal din corpul de gardă, un întreg plan pentru seara în care s-ar prezenta o ocazie favorabilă.

Astfel încât deoarece toată lumea avea interes ca, de data aceasta, cei doi prieteni să fie menajaţi, jocul decurse aşa cum trebuia. Nu avură de plătit decât câţiva bănuţi, atât pentru pierderea lor la joc, cât şi pentru ce băuseră.

De fiecare dată când Desfrânata se ridica de la masă, Yves de Jugan îi făcea lui Passepoil un semn cu genunchiul şi-i şoptea la ureche:

— Nu poţi şti ce-au femeile în cap, domnule Passepoil. Iată una care a rezistat la toate avansurile mele şi ale camaradului meu...

— Şi cu toate acestea sunteţi tineri, răspunse normandul, cu o oarecare îngâmfare.

— Adevărat; tineri şi destul de bine făcuţi. Totuşi, nu are ochi decât pentru dumneata.

Cocardasse aprobă, zicând:

— Dragostea e legată la ochi.

Pinto intervenea şi el:

— Da, dar nu se poate face nimic ziua, domnule Passepoil. Vino diseară sau mâine, cu puţin înainte de a se trage obloanele, şi să mă ia dracu dacă nu vei fi cel mai fericit dintre muritori.

Dar, oricât de prins ar fi fost de această nouă pasiune, normandul nu uita promisiunea făcută lui Chaverny, de a se înapoia acasă la apusul soarelui. Aşa că se ridică şi-i făcu semn lui Cocardasse să-l urmeze.

— Ia staţi, domnilor gentilomi, iată-vă tare grăbiţi, exclamă Desfrânată. Tocmai am pus în frigare un clapon, pentru dumneavoastră, şi nici nu mă gândesc să ne părăsiţi înainte de miezul nopţii.

— Doamne sfinte! strigă gasconul. Invitaţia este plăcută, societatea — la fel; dar în seara asta luăm masa la o prinţesă şi ne-am dat cuvântul că nu vom lipsi.

Şi, spunând aceste cuvinte, îşi îndoi braţul şi salută cu un gest teatral, măturând pardoseala cu penele noi ale pălăriei sale.

Desfrânata înconjură gâtul bietului Amable cu braţele ei adipoase şi, privindu-l în ochi, îl întrebă şoptit:

— Prinţesa este pentru tine sau pentru el?... Ştii că sunt tare geloasă.

Normandul începu să se bâlbâie: femeia asta, care nu-l privea decât c-un ochi şi al cărei piept cald îl simţea apăsându-se pe al său, îi inspira teamă şi, totodată, o fericire imensă.

— Este... pentru... murmură... Nu ştiu...

— Ei bine, fie! Îţi las prinţesa în seara asta, dar jură-mi că mâine vei fi aici după ce va suna stingerea[19].

— Îţi promit, răspunse Passepoil, a cărui faţă palidă se lumină toată la gândul bucuriilor viitoare.

— Pe Sfântul Dumnezeu, mieluşeilor, bombăni gasconul, iată c-aţi ajuns deja la confidenţe... Haide, iubiţelule!...

— Îmi promite că va veni mâine seară, replică Desfrânata. Vei fi de-ai noştri, domnule Cocardasse?

— Cred şi eu, vai de păcatele mele! Dacă aici găsim vin pentru mine şi dragoste pentru micul meu profesor de arme. Cu aşa ceva, micuţilor, noi suntem în stare să facem înconjurul lumii.

— Am cuvântul dumneavoastră, domnii mei; să nu vi-l respectaţi mai puţin decât pe cel dat prinţesei, adăugă hangiţa, trântind un sărut răsunător pe obrajii lui Passepoil, care păli de fericire.

— Pe mâine, pe mâine, spuseră în cor Yves de Jugan şi Raphaël Pinto, schimbând o privire care spunea multe.

Cei doi maeştri de arme porniră triumfători spre Paris, nebănuind deloc că tocmai se aruncaseră în gura lupului.

Capitolul III - Care începe bine, continuă rău şi se termină şi mai bine

Promisiunea fusese uşor de făcut, dar era mai greu de ţinut. Când le trecu ameţeala vinului şi a dragostei, profesorii de scrimă îşi dădură bine seama de acest lucru; nu vedeau nici un mijloc prin care să poată părăsi palatul Nevers noaptea, fără încuviinţarea lui Chaverny.

[19] *Stingerea*: Bătaia de clopot ce semnala, pe vremuri, într-unele oraşe, ora la care locuitorii trebuiau să se întoarcă acasă, să stingă luminile şi să acopere focurile. (n.t.)

La drept vorbind, marchizul nu era stăpânul lor decât în mod provizoriu şi s-ar fi lipsit cu dragă inimă de permisiunea lui, dacă nu s-ar fi temut, pentru mai târziu, de o mustrare din partea lui Lagardère. Aşa că nu erau liberi pe faptele lor, decât până în punctul în care începeau să-şi întrebe conştiinţa, şi tocmai această era cea care-i necăjea.

— Fir-ar să fie, murmură gasconul, scărpinându-şi urechea. Cum să facem?

— Cum să facem? repeta Passepoil cu un oftat adânc, care ducea cu el visele ţesute cu atâta speranţă în ajun.

Amândoi se simţeau reţinuţi de onoarea omului de arme căruia i s-a încredinţat spre pază un obiectiv important şi căutau o posibilitate de a-şi ocoli datoria, căci ardeau de dorinţa de a regăsi cartierul Coquenard, unul pentru a bea, celălalt din alte motive.

Cel dintâi vorbi din nou, dându-şi o palmă peste frunte:

— Ştrengarul de Chaverny o să ne trimită la plimbare.

— Ne va interzice să ieşim...

— Trebuie să găsim o portiţă, iubiţelule.

— Găseşte-o, Cocardasse.

— Nu văd decât una... şi sunt convins că-i greşită...

— Spune-o, îl îndemnă normandul. Poate că împreună vom reuşi s-o facem bună, zău aşa!

Cocardasse nici nu bănui că amicul lui ar putea să-şi bată joc şi explică:

— Dac-am sări gardurile, când toată lumea va dormi?

— Laho stă de veghe noaptea; fără a mai pune la socoteală că porţile oraşului ar fi închise dac-am ajunge prea târziu... Caută altceva, Cocardasse.

— Caută şi tu, bătrâne!

Nu şi-ar fi dat mai multă silinţă dacă ar fi fost vorba să-l asasineze pe regent.

— Nu-i putem spune marchizului că vrem să ne ducem în cartierul Coquenard...

— Şi atunci?...

— Atunci... Doamne sfinte! Să-i spunem că ne ducem la teatru.

— Bine gândit, nobilul meu prieten... Dar dacă mâine ne va întreba ce-am văzut?

— Îţi slăbeşte mintea, caramba! Pe vremuri, drăguţule, nu te încurcai dintr-atâta lucru... Ei, bine! Îi vom spune că toate locurile fuseseră ocupate.

— Eşti un om mare, Cocardasse.

— Întotdeauna mi s-a spus asta, Amable... Haidem!

Porniră pe dată în căutarea marchizului, convinşi că deja câştigaseră partida. Fiecare-şi răsucea pălăria între degete şi-l împingea cu cotul pe celălalt.

Chaverny începu să râdă şi-i întrebă:

— Ce se-ntâmplă?... Ce veste vreţi să-mi aduceţi?

Normandul îşi făcu curaj.

— Este o veste care nu-i o veste, se bâlbâi. Am vrea să ne ducem la Operă…

De data aceasta, marchizul izbucni în râs:

— Voi, la Operă!… Şi când?

— Astă-seară…

Marchizul păru să stea puţin pe gânduri, apoi zise:

— V-aţi ales prost ziua, dragii mei, în seara asta nu e nici un spectacol la Operă.

Profesorii de scrimă se priviră încremeniţi. Planul pe care-l făuriseră atât de laborios păcătuia prin temelie şi nu mai aveau de invocat nici un alt pretext.

— Vorbiţi deschis, spuse marchizul, observându-le tulburarea pe care o interpretă în felul său. Aveţi de supravegheat pe cineva?

Pentru Cocardasse, asta a fost ca un fulger de lumină. Fu atât de încântat să se folosească de ajutorul oferit, încât nici o clipă nu şovăi să mintă:

— Vai de păcatele mele! exclamă. Domnul de Chaverny are talentul de a ghici ceea ce nu i se spune. Ei, bine, pe toţi dracii! Chiar asta e!… Ieri am întâlnit două mutre cam dubioase, şi tare ne-ar plăcea să ştim cu ce se ocupă seara.

— Îmi este de ajuns; duceţi-vă. Dar fără bătaie şi scandal, iar mâine să veniţi să-mi spuneţi ce-aţi văzut.

* * *

Chiar în aceeaşi clipă, într-o cârciumă de pe strada Guisarde, patru bărbaţi dintre cunoştinţele noastre erau foarte preocupaţi de Cocardasse şi Passepoil. Se aflau acolo Gauthier Gendry — ex-sergentul din regimentul de gardă —, Raphaël Pinto şi Yves de Jugan — cocoşeii, fiii profesorilor de scrimă ucişi de Lagardère — şi, în fine, Balena — bărbatul monstruos.

— Când vrei să intri undeva, spunea cel dintâi, calea cea mai bună este să omori mai întâi câinii de pază. După ce aceştia doi vor fi dispărut, le vom veni mai uşor de hac celorlalţi.

— Dar păzea la muşcături, replică Balena. Dulăii au colţi zdraveni.

— Partea principală o vom face noi, spuse Yves de Jugan, foarte mândru de a se arăta la înălţimea sarcinii sale şi de a dovedi că, deşi nu avea ani destui, curaj avea cu prisosinţă.

— Vi-i vom aduce, fără să bănuiască nimic, până la canal, şi cel puţin unul din ei va fi beat, adăugă Raphaël Pinto.

— Lui Cocardasse, când se bate, i se limpezeşte mintea, îşi dădu cu părerea Balena — mereu prudent.

— Dacă nu reuşiţi singuri să-i aruncaţi în canal, vii sau morţi, o să vă ajutăm noi, răspunseră tinerii.

— Pe Dumnezeul meu, micuţilor, zise Gendry, vom face ceva din voi. De îndată ce veţi părăsi hanul, vă vom urmări, mai întâi la o distanţă de douăzeci de paşi. La momentul potrivit, vom fi chiar în spatele vostru.

Un râs macabru scutură trupul imens al Balenei.

— Două lovituri de spadă în spate, rânji, şi... trosc... pleosc! Cocardasse îşi va bea ultima înghiţitură.

Banditţii se mai sfătuiră o clipă, apoi se despărţiră, în grupuri de câte doi, pentru a se întoarce la Grange-Batelière. Erau cu atât mai siguri de succes, cu cât, în caz ţie nevoie, ar fi putut chema câţiva tâlhari să le dea o mână de ajutor.

* * *

Dar nu ţineau seama de hazard, acest arbitru al evenimentelor; "Omul propune şi Dumnezeu dispune", zice un proverb. Deseori, Dumnezeu este înlocuit de o femeie.

Gauthier Gendry propusese să le ia viaţa profesorilor de scrimă, dar cele care au dispus de ea au fost actriţele, şi dansatoarele de la Operă. Aşa este făcută lumea asta.

Poate că e de mirare că eroii noştri s-au întâlnit cu actriţele, căci, pe de o parte, la teatru era relaş, iar pe de alta, Cocardasse şi Passepoil nu avuseseră niciodată intenţia de a se duce acolo şi, în fine, nu părea să existe nimic comun între preotesele Terpsihorei[20] şi cei doi ticăloşi convertiţi. Dar numai munţii nu se întâlnesc, în timp ce profesorii de scrimă şi domnişoarele mai tinere de treizeci de ani riscă mereu să se nimerească, pe undeva, nas în nas.

Am mai spus că nobilimea nu se hazarda deloc prin apropiere de Grange-Batelière. Burghezimea se ducea pe acolo cu atât mai puţin, excepţie făcând doar cei cărora le plăceau petrecerile cu mare tămbălău, cu râsete şi cântece, vinul şi femeile frumoase — doar aceştia se duceau să facă acolo un chef, la care să nu fie jenaţi de nimeni; şi încă, aveau grijă să părăsească acele locuri, mai înainte de apusul soarelui.

Totuşi, există capete trăsnite care se vira în cele mai cumplite aventuri cu o nepăsare cu adevărat fără pereche. Acesta constituia deja un punct comun între cei doi profesori de scrimă şi domnişoarele de la Operă.

În ceea ce priveşte pe acestea din urmă, plecarea bruscă a prinţului de Gonzague şi a desfrânaţilor săi, în împrejurările în care avusese loc, crease o mare confuzie în rândurile lor.

---

[20] *Terpsihora*: muza dansului şi a poeziei lirice. (n.t.)

Domnişoara Fleury pierduse, în Philippe de Mantoue, un protector influent şi bogat; Nivelle nu mai putea să-şi bată joc de Oriol; Cidalise, domnişoarele Desbois, Duplant, Dorbigny şi celelalte regretau supeurile şi orgiile de odinioară.

Legăturile lor se dăduseră la fund, odată cu acţiunile domnului Law, din care-şi făcuseră o provizie atât de mare din buzunarele adoratorilor lor. Deoarece domnişoarele se dăduseră — mai bine zis, se vânduseră — mai mult sau mai puţin pentru acele faimoase acţiuni, care acum nu mai valorau nici măcar un sol, le purtau pică celor de la care le obţinuseră pentru falimentul hârtiilor lor, ca şi pentru cel al dragostei lor.

De aici, ajunseseră să-i dispreţuiască pe toţi bărbaţii, şi niciodată nu s-a văzut atâta virtute la Operă, Pentru a le-o înfrânge, ar fi trebuit grămezi de aur, iar aurul, devenise un mit. Faptul că erau lipsite de acest metal rar nu făcea decât să le sporească dezamăgirea, în timp ce le era aproape indiferent că erau private de dragoste.

Aşadar, îi ţineau la distanţă pe admiratori, datorită subţirimii pungii lor, şi se mulţumeau să se distreze între ele, în aşteptarea unor zile mai bune.

În locul zgomotoaselor petreceri câmpeneşti organizate la Versailles, la Vaux-les-Cernay sau la Chelles, în tovărăşia unor adoratori bogaţi şi nobili, care aruncau bani: cu pumnii, trebuiau să se limiteze la modeste picnic-uri între femei, în locuri care, de cele mai multe ori, erau situate la periferie.

Organizatoarea era Nivelle, şi ex-fiica fluviului Mississippi, după ce-l personificase pe acesta, nu se codise, în acea dimineaţă, să-şi ducă tovarăşele pe malurile noroioase ale canalului Montmartre.

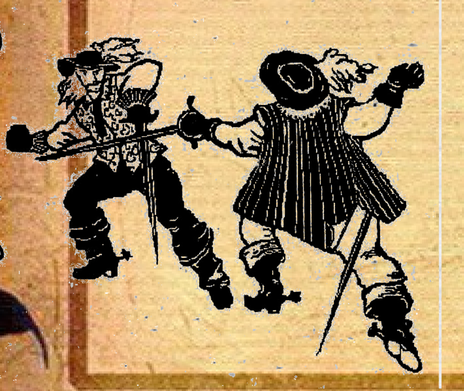
— Cu un pic de bunăvoinţă — spusese — ne vom putea autosugestiona şi nimic nu ne va împiedica să-i luăm drept sălbatici autentici pe ţâncii care mişună prin bălţi.

Aşa că două trăsuri închiriate aduseseră întreaga bandă să ia prânzul la Grange. De acolo se răspândiseră prin împrejurimi, dând buzna în cârciumi, presărând peste tot hohote de râs şi cuvinte cam uşuratice.

Când se lăsă seara, Cidalise cea grasă era chiar beată criţă. De îndată ce fu săltată într-o trăsură, începu să sforăie. Şi asta n-ar fi făcut decât să le înveselească pe prietenele ei, dacă ar fi fost singură în această stare. Dar încetară să râdă când îşi dădură seama că unul dintre vizitii era mort de beat, ceea ce nu-l împiedică să pretindă să se urce imediat pe capră.

Din nefericire, trăsura nici nu se urnise bine din loc, că se şi răsturnă într-un şanţ plin cu apă clocită, cu care Fleury, Nivelle, Cidalise şi alte două fură împroşcate din plin.

Petrecerea ameninţa să se sfârşească prost. După ţipete şi vociferări care n-aveau nimic din repertoriul clasic, doamnele reuşiră să iasă din trăsură, fără a fi acoperite de flori, iar stropii de pe ele degajau cu totul alt parfum.

Vizitiul îşi ridică trăsura şi caii, primi câteva palme care, cu toate că erau date de mâini de femeie, nu erau mai puţin usturătoare, şi declară că mai mult nu putea face. Se frânsese o hulubă; trebuia mai întâi de toate să se gândească s-o repare cum s-ar putea mai bine.

În timp ce se îndeletnicea cu treaba asta, se făcu noapte. Din mlaştini se înălţa o ceaţă deasă şi trebuiau să aştepte ca huluba să fie legată cu nişte frânghii care nu ofereau decât o soliditate relativă.

Cealaltă trăsură ar fi putut s-o ia înainte, să le conducă la Paris pe domnişoarele pe care le conţinea şi să revină să le ia pe celelalte. Dar Nivelle era foarte necăjită de rochia ei mototolită şi de zâmbetele batjocoritoare ale celor care scăpaseră nevătămate. Aşa că nu fu deloc de acord cu această propunere, reuşind să le facă să-i împărtăşească părerea pe tovarăşele sale care purtau, ca şi ea, urme ale accidentului.

Această dovadă de autoritate nu era lipsită şi de logică, din punctul de vedere al celei mai elementare prudenţe; şi asta cu atât mai mult cu cât, prin ceaţă, începeau să se întrezărească nişte siluete, care erau atât de neliniştitoare, încât domnişoarele — schimbând imediat tonul — îl implorară pe vizitiu să se grăbească.

Acesta nici nu se gândea să le satisfacă. Era încă beat criţă şi nu-şi dădea seama de pericol. Pe de altă parte, obrazul îl mai ustură şi făcea parte dintre aceia cărora le place destul de mult să bată femeile, fără ca pentru asta să accepte reciproca.

— Gata, zise în fine. O să-ncercăm să mergem drept...

— Şi repede! adăugă Nivelle.

— A! Cât despre asta, nu! Feţişoara mea, replică galantul vizitiu. Dacă vrem să ajungem la Paris, singurul mod în care-o putem face este să mergem la pas.

Târâş-grăpiş, vehiculul se puse în mişcare, urmat de cel care era intact.

Luna nu izbutea să străpungă prin ceaţă şi felinarele străluceau prin absenţă.

Dimpotrivă, umbrele mişcătoare deveneau tot mai numeroase; ba chiar, unele dintre ele trecură destul de aproape de trăsură pentru a se putea constata că mutrele lor nu inspirau încredere.

Din roiul nostru de domnişoare, câteva erau sau se credeau curajoase, dar numărul lor era mic. Celelalte începeau să tremure şi să se vaite, jurând că niciodată nu vor mai veni la Grange-Batelière dacă vor reuşi să scape în acea seară.

Nu aveau arme. Oare ar fi ştiut, măcar, să le folosească? Unul dintre vizitii era — fără urmă de îndoială — incapabil să le apere; celălalt, cu o înfăţişare nu prea energică, s-ar gândi mai întâi la propria-i salvare şi, poate, şi-ar lăsa caii să meargă la întâmplare, chiar dac-ar fi să se zdrobească în vreun şanţ sau canal. Aşa că aveau destule motive să fie îngrijorate.

Evenimentele n-aveau să întârzie a le îndreptăţi temerile.

Un fluierat prelung şi repetat de două ori le făcu să îngheţe de spaimă, în timp ce o duzină de bărbaţi se repezeau la hamurile cailor sau apăreau la portierele caleştilor.

— Mai întâi, pungile voastre, tinerelelor — le zise unul dintre ei — şi vom vedea noi pe urmă...

— Puicuţe de gentilomi, aprecie un altul cu un râs batjocoritor, care le făcu pielea ca de găină. Mămulică Doamne! Ce piele fină au!...

— Ceea ce nu le va împiedica să se culce la noapte în altă parte decât într-un pat cu dantele, adăugă un al treilea.

Cidalise întredeschise un ochi.

— Ce gălăgie, bombăni. Vreţi să mă lăsaţi o dată să dorm?

Fata asta grasă avea şi ea curajul ei.

Nici una nu avea putere să cheme în ajutor, într-atât le paralizase frica, şi Nivelle fu singura care reuşi să scoată un strigăt:

— Ajutor!... Sunt atacate nişte femei!

O mână mare i se năpusti peste gură; fu trântită pe perne şi, cât ai bate din palme, i se puse căluş cu propriile-i fuste. Apoi bandiţii începură să scotocească prin buzunare şi prin corsaje, întârziind cu nişte atingeri care n-aveau decât o rudenie foarte îndepărtată cu cele pe care le cunoşteau aceste domnişoare.

Bucuria învingătorilor fu de scurtă durată.

Luna tocmai străpunsese ceaţa cu lumina ei foarte palidă dar totuşi suficientă pentru a se putea desluşi ce se petrece, când două sau trei urlete de uimire sau de agonie răsunară, dominate de o înjurătură formidabilă ce izbucni în noapte:

— Drăcia dracului!... Aşadar, aici se dansează? Curaj, iată-ne, frumoaselor!

Doi bărbaţi zăceau deja la pământ, cu coastele găurite, căzuţi lângă portierele pe care le asaltaseră; trei sau patru o luară la goană, iar ceilalţi, care nu voiau să-şi abandoneze prada, se postaseră în poziţie de apărare.

Rămăseseră cam o jumătate de duzină în faţa lui Cocardasse şi a lui Passepoil, care mergeau la întâlnirea lor de la *Vizuina Puturoasă* şi sosiseră tocmai la timp pentru a-şi dezmorţi săbiile şi braţele.

— Pe Dumnezeul meu! le strigă gasconul, văzându-i înşiraţi în linie. Vă place vânatul proaspăt, micuţilor; dar, pe cinstea mea de Cocardasse, ăsta nu-i pregătit pentru voi.

— Al dracului să fiu dac-o să-l gustaţi! adăugă mieros fratele Passepoil.

— Cocardasse şi Passepoil! exclamă Nivelle, pe care Fleury tocmai o dezlegase. Cei doi bărbaţi de la supeul lui Gonzague!

— Chiar ei... pentru a vă servi... Şi veţi vedea cum micul meu profesor de arme şi cu mine ştim să le apărăm pe doamne.

— Suntem salvate! se bucură Nivelle. Curaj, bunii mei prieteni, scăpaţi-ne de pleava asta.

Toate femeile, ceva mai liniştite, se aplecară îngrijorate peste portiere pentru a urmări peripeţiile luptei şi spre a-i încuraja pe apărătorii lor. Nu am putea afirma că unele dintre ele nu-şi aduseră aminte de câte o rugăciune, care le veni pe buze.

— Ei drăcie! Şnapanii mei — zise rânjind Cocardasse care, după lăudabilul său obicei, muncea simultan cu limba şi cu braţele — sunt deja destule găuri în zdrenţele voastre. Pe cele pe care le vom face noi, le vom astupa cu câteva degete de oţel… Ia să începem niţeluş, ca să vedem…

— Dacă asta vă convine? adăugă normandul, politicos ca întotdeauna.

Stând cu spinarea lipită de trăsură, pentru a evita să fie atacaţi pe la spate, profesorii de scrimă mânuiau spada, iar zdrăngănitul lamelor abia se desluşea, fiind acoperit de glumele gasconului.

— Vai de păcatele mele! Tu, ăla de colo, lunganule… pe care dintre frumoase ţi-o aleseseşi?… Spune iute, ca să-ţi poată trimite o sărutare înainte să pleci pe lumea cealaltă.

Lunganul se rostogoli pe iarbă, scuipând şuvoaie de sânge.

— Să ataci nişte femei, nişte flori de frumuseţe! bombănea, la rândul său, Passepoil. Afurisită treabă!… Laşii nu ţinuseră cont şi de noi.

Îşi înfipse vârful spadei într-un alt bandit care se lungi la pământ.

Supravieţuitorii se strânseră în grup, încercară să se năpustească înainte, dar unul dintre ei îşi duse mâna la frunte şi se prăbuşi dintr-o dată.

— Acesta — zise Cocardasse — este felul meu de a-i obliga pe bădărani să le salute pe doamne, zău aşa!

Printr-un noroc deosebit, atacul nu era condus de către Blancrochet şi Daubri, primele două dintre cele mai bune spade de la spelunca *Crăpelniţa*, şi această împrejurare explică uşurinţa cu care profesorii de scrimă îi stăpâneau pe atacanţi.

Curând numărul acestora se reduse la unul, care o şi luă la goană cât putu de repede.

Atunci actriţele coborâră şi se agăţară de gâtul maeştrilor de arme, copleşindu-i cu mulţumiri şi acoperindu-i de sărutări.

Tandrul Amable, care niciodată nu se pomenise într-o asemenea sărbătorire, primea sărutările cu şi mai mare plăcere decât complimentele, iar Cocardasse, deşi în momentul acela avea gâtul uscat, găsea că atingerea unor obraji catifelaţi îşi avea farmecul său, pentru a răcori măcar epiderma.

— Acum, turturelelor — le spuse — aveţi cale liberă înaintea voastră, noi ne retragem. Bună-seara la toată lumea şi drum bun până la nani-nani.

— Ah! Ba nu!... exclamă Nivelle. Ne-aţi salvat, dar noi vă răpim. Putem fi atacate din nou şi, în plus, nu ne-am plătit datoria faţă de dumneavoastră.

Profesorii de scrimă se scărpinară după ureche.

— Drace! şopti gasconul, treaba este că...

— Este că... repetă normandul, nu mai puţin perplex.

Dorbigny, Fleury, Desbois — toate i se alăturară Nivellei. Nu lipsi nici Cidalise care, dornică de tandreţe şi cu limba încă uşor încleiată, îşi adăugă şi ea insistenţele la cele ale tovarăşelor sale.

— Veniţi, domnilor gentilomi, suspină. Pentru dumneavoastră este loc destul aici, chiar dac-ar trebui să vă aşezăm pe genunchii noştri.

Această perspectivă nu putea displăcea tandrului normand. O privi pe Cidalise, le privi pe celelalte — toate încă puţin palide după primejdia prin care trecuseră şi... Passepoil o uită pe Desfrânata şi întâlnirea promisă, în clipa aceea ar fi uitat tot restul lumii.

După părerea lui, fustele de mătase erau cu mult preferabile barchetului ţărănesc, fără a mai pune la socoteală plăcerea de a vâna, măcar o dată, pe terenurile rezervate de obicei adevăraţilor gentilomi.

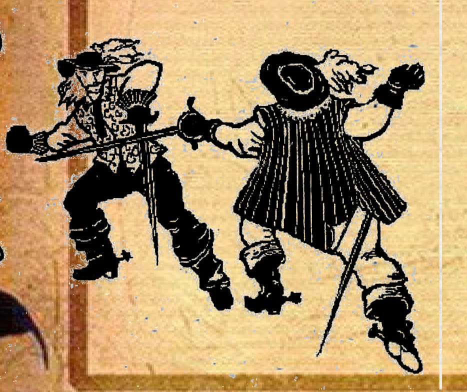
Aşa că, fără nici cea mai mică rezistenţă, se lăsă împins în trăsura în care Cidalise îl primi cu braţele deschise.

La rândul său, Cocardasse luă loc în cea de-a doua şi nu-şi putu reţine un hohot de râs gândindu-se că, în ciuda părerii lui Chaverny, în acea seară Opera nu era închisă pentru toată lumea.

Istoria nu pomeneşte dacă, până la Paris, au mai trecut şi prin alte peripeţii, dar toate memoriile din acea epocă — Cocardasse şi Passepoil neavând timp să le scrie pe ale lor — sunt mute cu privire la felul în care s-a terminat respectiva petrecere. Se poate totuşi presupune că domnişoarele de la Operă au ştiut să-i recompenseze cu prisosinţă pe cei doi maeştri de arme pentru ceea ce făcuseră pentru ele.

De altminteri, aceştia din urmă n-au fost niciodată auziţi plângându-se.

Capitolul IV - O poveste frumoasă

Suntem nevoiţi să ne întoarcem la două vechi cunoştinţe, Françoise Berrichon, care se cam plictisise printre cratiţele ei în timp ce Lagardère îşi căuta logodnica în Spania, şi la nepotul ei, Jean-Marie.

Cândva îl văzusem pe acesta cam prostuţ, puţin prea vorbăreţ şi lăsându-se cu uşurinţă tras de limbă de către cumetrele de pe strada Chantre, având totuşi pretenţia că-şi bate joc de ele.

Dar se ştie cât de puţin timp este necesar ca dintr-un nătăfleţ de paisprezece sau cincisprezece ani să apară un ştrengar parizian şmecher, obraznic şi mucalit. Îi este de ajuns să aibă puţin timp liber, să dispună de caldarâmul oraşului în chip de teren de experienţe şi să-şi facă nişte prieteni pe la colţurile străzilor.

Şi astfel, fără să fi câştigat mult în înălţime, Jean-Marie Berrichon câştigase mult în şmecherie, şi asta începând din momentul în care, după plecarea jupânului Louis şi a pupilei sale, nu mai avusese nimic de făcut în strada Chantre.

Este adevărat că bunica lui vorbise despre a-l pune să înveţe meserie; dar cea pe care el o prefera era aceea de a nu face nimic şi, drept orice ucenicie, se mărginea la a se duce să vadă manevrele pe care le făceau ostaşii din garda regelui.

În momentul în care îl regăsim, avea deja la activ câteva năzbâtii. Era chiar mai bine să nici nu mai pomeneşti despre el în strada Chantre.

Dar, să judecăm:

Dispariţia subită a jupânului Louis, a Cocoşatului şi a tinerei fete misterioase nu trecuseră fără a stârni agitaţia tuturor cumetrelor. Doamnele Balahault, Guichard, Morin, Durand, Moyneret, vânzătoarea de unt, negustoreasa de mărunţişuri din faţă, tot clanul de vorbăreţe ar fi vrut să ştie cum stăteau lucrurile, şi Berrichon era singurul care le putea lămuri în această problemă.

Aşa că fu răsfăţat, mângâiat şi îmblânzit de aceste viclene care-şi utilizară toate resursele de diplomaţie pentru a-l face să trăncănească.

Unele — şi acelea aveau cele mai mari şanse de izbândă — se folosiră de lăcomia lui, ca de exemplu vânzătoarea de unt, care-l îndopa cu tartine, sau patroana unui birt, care-i păstra o porţie din cea mai bună supă a ei. Altele recurseră la mijloacele care le stăteau la îndemână: doamna Moyneret, moaşa, îi netezi buclele blonde şi-i dădu în dar o splendidă garnitură de nasturi din oţel pentru vesta lui; o alta îi petici fundul pantalonilor; cea care repara blănuri îi confecţiona un guler cald pentru iarnă, chiar din blana pisicii sale defuncte — un motan pe care-l plânsese timp de şase luni.

Jean-Marie simţea o oarecare voluptate să se lase în voia lor, să fie înconjurat de mici atenţii dictate de interes, care-l despăgubeau de muştruluielile mamei Françoise în legătură cu lenea şi cu limba lui cea bârfitoare.

Limbă bârfitoare... Ba deloc: niciodată nu fusese atât de discret.

— Nu ştiu, nu ştiu nimica, nimicuţa, răspundea invariabil la toate întrebările cu care era asaltat.

Şi totuşi se grăbea să adauge:

— Fiţi liniştite, nu va trece multă vreme şi chiar cele mai curioase vor fi mulţumite.

În baza acestei frumoase promisiuni, ele îl răsfăţau care mai de care, în timp ce licheluţă îşi făcea planul ticălos de a le păcăli pe toate, în grup, atunci când nu vor mai avea cadouri să-i facă.

— Puişorule, tu ne duci cu vorba, îi spuse într-o zi cumătra Guichard, care începea să-şi piardă răbdarea.

— Ba deloc! zise Jean-Marie. Vom vedea asta mâine, cu celelalte. Dar dumneata, ioc! Doamnă Guichard!

Se răsuci pe călcâie în aparenţă foarte jignit că i s-a pus la îndoială cuvântul.

Şi doamna Guichard făcu o mutră lungă când vecinele îi spuseră că întâlnirea era fixată pentru a doua zi, la vânzătoarea de unt, şi că Berrichon va spune tot ce ştie... şi ştia multe, dragul de el.

— Dar ce i-ai făcut îngeraşului? o întrebă cu viclenie cumătra Morin. A spus că, dacă vii şi dumneata, nu va vorbi.

— Pentru Dumnezeu, nu este posibil!... Cel puţin să-mi spuneţi ce va povesti...

— Nici să nu te gândeşti, stimată doamnă! Ne-a interzis cu străşnicie.

— Ce copil rău!... S-a supărat de ce i-am zis, şi dumneata ştii doar că eu nu vorbesc pe nimeni de rău — ştiţi asta cu toatele? Dacă măcar l-aş putea vedea...

Berrichon se feri să se arate şi când, a doua zi, trecu prin faţa porţii cumetrei Guichard, fluierând şi cu mâinile în buzunare, degeaba îl chemă ea, pentru a-i intra în graţii. O privi cu un aer batjocoritor şi-i dădu cu tifla.

— Şarpe mic ce eşti, o să-mi plăteşti tu asta, cândva! îl ocărî femeia, furioasă că se dăduse de gol.

Toată lumea era prezentă, în aşteptarea lui Berrichon, la vânzătoarea de unt unde, pentru a fi în intimitate, coborâră pentru scurt timp copertina. La dracu cu clientela, la ora asta! Trăiască dezvăluirile!

Gândiţi-vă numai: Cocoşatul, despre care nu se ştia nimic; jupânul Louis, care fusese văzut trecând în veşminte de condamnat, ducându-se spre supliciu, şi despre a cărui moarte nimeni nu aflase nimic; în fine, Aurore, acea micuţă domnişoară atât de frumoasă, care dispăruse nu se ştie cum!

Jean-Marie, pentru a-şi drege glasul, începu prin a se trata cu o ulcică mare de lapte proaspăt. Frate-frate, dar brânza-i pe bani şi, pe drept cuvânt, trebuia să fie plătit pentru osteneala lui, aşa că doar după ce se linsese pe buze timp de mai bine de cinci minute, binevoi să-şi aducă aminte că avea ceva de spus.

Se pare că acel ceva era lucru serios, căci îşi luă o expresie de mister care le făcu pe toate acele femei cumsecade să-şi fixeze privirile pe buzele lui.

— Îmi promiteţi — începu — să nu-i trăncăniţi mamei Françoise despre ceea ce vă voi spune?

— Îţi jurăm, drăguţule.

— Să nu suflaţi o vorbă nimănui... dar nimănui, nici măcar unei mite?

— Mute ca peştele, vei vedea, comoaro.

— Ei, bine!... CCocoşatul...

— Cocoşatul???... Da, şi?...

— Aţi auzit, desigur, vorbindu-se despre Mississippi, pentru care s-a făcut balul acela, la regent?

— Cred şi eu, răspunse cumătră Balahault, deoarece ne-am dus şi noi, cu bunică-ta şi cu tine, să-i vedem pe seniori şi pe frumoasele doamne care intrau.

— Da, adevărat. Ei, bine!... Cocoşatul...

— Ce e cu Cocoşatul?... Ne faci să murim de curiozitate, micuţule.

— Cocoşatul?... Era un mississipian!

— Isuse Hristoase!... exclamă negustoreasa de mărunţişuri, care fu cât pe-aci să leşine.

— Un mississipian este un eretic?... gemu cumătra Durand.

— De o sută de ori mai rău decât o sută de eretici, buna mea doamnă, replică Berrichon, care de-abia se ţinea să nu pufnească în râs.

— Şi jupânul Louis?

— Jupânul Louis?... era şi nu prea era acelaşi cu Cocoşatul. Când îşi scotea cocoaşa — care era toată din aur — era jupân Louis; când şi-o punea la loc, nu mai era jupân Louis, era Cocoşatul... Nu-i nimic de neînţeles în asta...

— Dar fata?... Era şi ea o mississipiană?

— Dar ce atunci?... O tânără femeie?

— Fata?... Haida de!... Nu era o tânără fată...

— Nici asta...

— Atunci ce?... Era totuşi o femeie, deoarece cânta...

— Nu era o femeie...

— Ne spui minciuni, Berrichon, exclamă corul. Era cu siguranţă o femeie.

— Dacă vă spun că nu!... Era...

— Era...?

— Era un mecanism!!

Două sau trei cumetre fură cât pe-aci să cadă pe spate. Dar moaşa îl privi pe Jean-Marie pe sub sprâncene şi, proţăpindu-se în faţa lui, cu mâinile în şolduri, îl luă la rost:

— Ia ascultă, micuţule, eu una ştiu cum e făcută o femeie, fiindcă în fiecare zi le aduc pe lume. Ai grijă să nu încerci să ne faci să luăm drept un mecanism pe cea care stătea la fereastra ei şi care era cu adevărat din carne şi oase.

— Vă spun că era făcută din aur, replică Berrichon, cu obrăznicie. Şi, la urma urmei, dacă nu vreţi să mă credeţi, n-aveţi decât să vă duceţi la cumătră Guichard.

— Şi-atunci, cum făcea de cânta?

— O, Doamne! Chestia asta era o şmecherie mare, deoarece vorbea cu mine aşa cum vă vorbesc, şi m-am lăsat păcălit.

— Îţi vorbea, Berrichon?... Şi ce-ţi spunea?

— Vai! O mulţime de lucruri atât de drăguţe, că ar dura prea mult să vi le povestesc; pe urmă, cânta, plângea, râdea, mânca, îşi suflă nasul, îşi mişca ochii, gură, braţele... Şi când te gândeşti că toate astea nu erau carne... erau aur!

— O lucrare diavolească! exclamă doamna Balahault. Aveam eu dreptate când spuneam că trebuia să-i denunţăm. De ce n-ai făcut tu asta, Berrichon?

— Da' ce, ştiam? De vreme ce credeam, ca dumneavoastră, că era adevărat? Mai întâi şi întâi, eu nu sunt ca doamna Moyneret — eu nu aduc pe lume femei.

— Şi cum făcea ca să vorbească, să cânte?

Jean-Marie îşi ridică în sus un deget, se apleacă de parcă ar fi vrut să le vorbească tuturor la ureche, să le încredinţeze un secret de cea mai mare importanţă şi pe care-l aşteptau cu gurile căscate:

— Sst!... zise. Avea în burtă nişte resorturi!!

Se auziră tot atâtea strigăte de uimire, câte persoane erau de faţă, iar cumătră Bertrand, care avea un nas lătăreţ şi mirosul unui prepelicar, pretinse că era vorba de o vrăjitorie şi că deseori simţise miros de ars în strada Chantre.

Timp de câteva clipe, Jean-Marie îşi oferi plăcerea de a se bucura de prostia lor. După ce o savurase din plin, continuă:

— Este ceva care desigur v-a mirat, ca şi pe mine, şi anume că nu ieşea niciodată din casă...

— Da, de ce?

— Ei, Doamne!... Pentru că nu avea picioare.

— Nici gambe?

— Despre asta... nu m-am uitat să văd.

— Dar cum făcea ca să meargă prin cameră?

— Nu mergea... sărea, ca vrăbiile pe acoperiş. Acuşi era aici... ţop!... Uite-o dincolo.

Unind fapta cu vorba, începu să ţopăie prin prăvălie, în realitate scopul era de a-şi înmuia degetele într-o oală cu smântâna şi de a şi le linge conştiincios. Asemenea confidenţe îi făceau sete.

— Şi ştiţi de ce nu avea picioare? îşi reluă el dezvăluirile.

— Spune, s-auzim, puişorule!

— Ei, bine!... Pur şi simplu pentru că Cocoşatul nu avusese în cocoaşa lui destul aur ca să-i fabrice o pereche. Se pare că i-a cerut domnului Law să-l împrumute şi că acesta nu i-a oferit decât acţiuni. Nu se fac picioare de aur din acţiuni, cu atât mai mult cu cât acum astea nu mai sunt bune decât ca să faci cu ele un lucru pe care nu se cade să-l spui în faţa doamnelor.

— Ce drăguţ e micuţul ăsta, şopti blănăreasa.

— Şi atunci, Cocoşatul — întrebă doamna Morin — ce-a făcut Cocoşatul când a văzut că nu vrea să-i dea aur pentru a-i face picioarele?

— A făcut că jupânul Louis a fost cel care s-a pus pe treabă; şi-a demontat tânăra fată bucată cu bucată, a făcut din ea un pachet pe care şi l-a pus în spinare ca să redevină cocoşat şi a plecat spre Mississippi, să caute ce-i lipsea.

— A plecat!... exclamară toate cumetrele. Isuse! Ce baftă pentru strada Chantre!... Ar fi sfârşit prin a vrăji întregul cartier, şi este un adevărat noroc că-n urma lui n-a lăsat incendii, ciumă, holeră şi toate nenorocirile diavolului şi ale infernului.

— Dac-ar fi rămas, se repezi doamna Balahault, acum că nu mai avea de ce se teme, l-am fi denunţat locotenentului de poliţie criminală, l-am fi ucis cu pietre...

— I-am fi topit femeia de aur pe rugul din piaţa Grève...

— Am fi dat jos acoperişul casei lui, aşa cum se face cu asasinii, am fi...

Berrichon le lăsă să vocifereze după pofta inimii şi, deodată:

— Sst! zise. Domnul locotenent al poliţiei criminale l-a avut în mână, dar nu pentru multă vreme.

— Cum aşa? întrebară toate.

— Dar nu l-aţi văzut trecând, când se ducea spre supliciu?

— Ba da! Ba da! Este adevărat! exclamă doamna Durand. Dacă-mi aduc bine aminte, ne aflam la colţul străzii Ferronnerie, micuţule, când l-am văzut trecând pe stăpânul bunicii tale, escortat de arcaşii jandarmeriei.

— Avea lângă el şi un dominican...

— Şi patru ostaşi din gărzile de la Châtelet, cu spada scoasă din teacă.

— Şi ce înfăţişare obraznică avea!...

— Chiar am şi spus: Ăsta şi-a meritat-o!

— Dar încotro se ducea? La stâlpul infamiei din piaţa Inocenţilor, aşa-i, micuţule?

Jean-Marie ascultase fără să tresară toate aiurelile astea. La ultima întrebare răspunse ducându-şi un deget la buze:

— Sst!... Trebuie să se întoarcă!

Tăcură ca prin farmec şi aruncară priviri îngrijorate în jurul lor şi chiar pe stradă.

Jean-Marie nu petrecuse niciodată atât de bine. Îşi reluă vorba:

— Nu e bine să vorbim despre acela. Stâlpul infamiei nu este făcut pentru un magician, şi toţi ostaşii de gardă de la Châtelet, nici chiar dominicanii n-ar fi putut să-l — reţină... în ultima clipă.

— Când va reveni?... Tu ştii? fu întrebat cu timiditate.

— Nu, nu ştiu... Dacă e vrăjitor, nu-i va trebui mult timp pentru călătorie.

— Şi tu... o să rămâi cu el, când se va întoarce?

— O, nu pentru multă vreme. O jumătate de oră, cât să văd dacă domnişoara are picioare şi, salutare, domnilor! O iau cu mine pe mama-mare Françoise la celălalt capăt al Parisului. Dacă are nevoie de cineva să-l slujească, va trebui s-o caute pe vreuna dintre dumneavoastră.

— Ah! S-o vedem şi pe-asta!... exclamară în cor, mânioase.

Şi totuşi, toată povestea i se părea cam fantastică doamnei Moyneret, care avea pretenţia că este isteaţă şi care, în calitatea ei de moaşă, cunoştea multe şiretlicuri.

— Toate astea, micuţule, nu ne spun cum de bătrâna Françoise habar n-are de nimic? îl întrebă.

— Mai întâi, răspunse obrăznicătura, mama Berrichon are vederea slabă. Apoi, în timp ce eu mă uitam pe sub masă şi prin gaura cheii, ea avea treabă cu cratiţele. Şi, pe urmă, ea nu ştie să citească...

— Şi ce dovedeşte asta?

— Că eu, unul, ştiu... şi că am citit o hârtie pe care o uitase Cocoşatul la plecare şi pe care era scrisă toată povestea lui, cu planurile femeii de aur.

— Ai văzut asta tu, Jean-Marie Berrichon?

— Cum mă vedeţi şi vă văd; aşa de bine, încât — dacă vreţi — aş putea să fac una la fel din unt. Căci aur nu am deloc şi poate că nici dumneavoastră...

Băiatul căpăta proporţiile unui adevărat personaj. Ceea ce ştia era aproape miraculos; va trebui să fie luat în serios.

— Ai fi în stare să faci o femeie din unt?... se minunară cumetrele.

— Bineînţeles, cu cap, ochi, braţe şi tot ce trebuie. Doar că...

— Doar că?

— I-ar lipsi resorturile... şi resorturile sunt toată şmecheria.

— Aşa crezi, Berrichon?... Dar cu hârtia ce-ai făcut?... Sper că n-o ţii în buzunar ca să-ţi poarte ghinion... şi ţie, şi nouă?...

— O! Nu pot să vă arăt hârtia; n-am avut timp decât atâta cât s-o citesc şi pe, urmă...

— Şi pe urmă, puilor?...

— Pe urmă... Pfuut! mi-a ars între degete, uite-aşa, în plină zi, fără ca în cameră să fi fost nici un pic de foc.

— Focul iadului! îşi dădu cu părerea cumătră Balahault.

— Nenorocire!... Ţi-ai înmuiat degetele în smântâna mea, Berrichon! se văicări negustoreasă de unt.

— O! Nu vă fie teamă, mai înainte mi le-am udat cu aghiazmă.

— Şi nu te-ai ars?

— Un picuţ... Miros încă uşor a pârlit... Ia mirosiţi-le, să vedeţi...

Le trecu degetele pe sub nas, în timp ce ele se trăgeau înapoi, înspăimântate. Cât despre vânzătoarea de unt, se pregătea să se ducă să-şi arunce în stradă oală cu smântână!

— Opreşte! strigă Berrichon. Puteţi sparge oala pe urmă, dacă vreţi, dar mai întâi daţi-mi ce este înăuntru.

— Nu vreau; ai fi posedat de diavol.

— Nici o primejdie: am auzit spunându-se că demonii nu sălăşluiesc decât în femei.

Vreme de mai bine de un sfert de oră, lacomul îşi garnisi din plin stomacul cu smântână proaspătă, în timp ce asculta ciudatele comentarii ale cumetrelor.

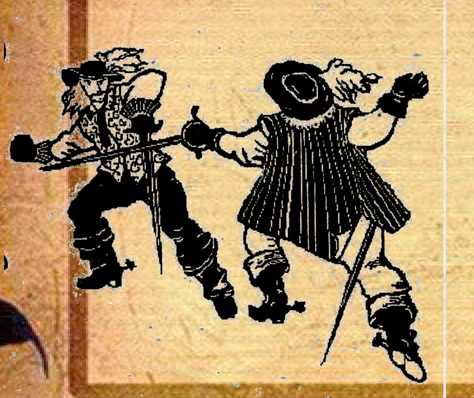
— Gata! zise, după ce se linsese bine pe bot. Acum sunt mult prea alb pe dinăuntru pentru ca diavolul să poată veni să-şi facă culcuş... Bună seara la toată lumea şi nici un cuvânt, dacă vreţi ca Jean-Marie să vă mai spună ceva...

A doua zi, toate persoanele feminine de pe strada Chantre erau în poartă şi comentau dezvăluirile lui Jean-Marie care trecea prin mijlocul lor, ca un triumfător.

Fiecare era mulţumită că ticălosul de Cocoşat se afla la Mississippi sau la dracu, dar nu era totuşi nici una care să nu dorească să-l vadă revenind, din curiozitate pentru ceea ce s-ar întâmpla. Asta nu înseamnă că dacă l-ar fi zărit deodată dând colţul străzii Chantre, nu s-ar fi ascuns cât mai adânc în locuinţele lor, ca nişte cârtiţe.

Capitolul V - Bătaie între doamne

Există lauri pe care dormi, dar există şi dintr-aceia care te împiedică să dormi.

Nepotul doamnei Françoise n-avu mult timp de moţăit pe ai săi, înainte de a afla pe spezele sale ca stânca Tarpeiană nu este departe de Capitoliu, căci, printre cumetrele pe care le luase drept gâşte, se găseau şi nişte cucuvele cu cioc şi gheare şi care aveau să şi le facă simţite în curând.

Nu trebuie să mai spunem că doamna Guichard aflase repede, cuvânt cu cuvânt, toată povestea spusă la vânzătoarea de unt. Din frânturi de confidenţe obţinute de la cumătra Balahault, de la doamna Morin şi doamna Bertrand, de la toate, reconstituise un întreg pe care, cu ajutorul imaginaţiei, se grăbise să-l înfrumuseţeze.

Se poate ghici ce ieşise din asta şi că oul pe care-l clocise devenise repede un bou. Nefiind obligată să păstreze secretul, deoarece Jean-Marie refuzase să vorbească de faţă cu ea, singura sa dorinţă era de a se răzbuna că fusese ţinută deoparte.

Şi atunci când ciuda unei cotoroanţe de felul său este slujită de o limbă de viperă, aşa cum o avea ea, tot ce poţi face este să te ţii bine, dar Berrichon — încântat de triumful său — habar n-avea.

La mai puţin de douăzeci şi patru de ore după confidenţele sale, secretul pe care-l recomandase cu atâta străşnicie devenise secretul lui Polichinelle[21].Toate cele care-l cunoşteau vorbiseră mai întâi între ele, apoi îl şoptiseră la urechea vecinelor şi, în pat, nu rezistaseră să nu-l încredinţeze soţilor.

Dintre aceştia, mulţi le luaseră la început în râs, dar jumătăţile lor folosiseră atâtea mijloace de persuasiune, fără a mai socoti şi visele care le urmaseră, încât a doua zi se treziseră convinşi. Ceilalţi, mai creduli, înghiţiseră imediat şopârla şi, după ce noaptea fusese petrecută mai mult trăgând concluzii şi făcând deducţii, ne putem închipui ce proporţii colosale luase întreaga poveste.

Încă din zori, strada Chantre era în agitaţie, şi nicicând locuitorii ei nu fuseseră atât de matinali.

Îşi spuneau bună ziua din poartă-n poartă, plini de mister. Fiecare încerca să citească pe chipul vecinului său dacă acesta era la fel de bine informat. Peste o jumătate de oră îşi puneau întrebări:

— Ia spune, jupân Balahault, ştii noutatea?

— Care noutate, mă rog?...

— Nu fă pe neştiutorul, amice; cu siguranţă nevastă-ta ţi-a şoptit ceva, sub plapumă.

— A! Da... despre Cocoşat şi femeia de aur... Ar trebui să vedem dacă toate astea nu-s poveşti de clevetitoare...

Asta, în ceea ce-i privea pe bărbaţi.

---

[21] *Secretul lui Polichinelle*: un secret pe care-l cunoaşte toată lumea. Expresia provine de la Polichinelle, un binecunoscut personaj al teatrului de marionete francez. (n.t.)

Dar cu femeile, era alt cântec.

— Se pare că se făceau sacrilegii, cotcodăcea o peticărească bătrână, despre care se credea că ar fi şi ea puţin înrudită cu diavolul.

Cumetrele, care din ajun visau numai păr ars şi frunze uscate, auzind spusele peticăresei, ieşiră toate în pragul porţiilor. Erau în pasă bună de bârfe.

— Ia zi, să te-auzim? se interesă doamna Guichard.

— După câte se spune, nasul domnişoarei era făcut cu aurul dintr-un aghiazmatar furat de la abaţia Saint-Germain-des-Près.

— Aşa este, şuşoti alta, întărindu-i spusele. Iar ochii — cu pietrele unui potir de la biserica Saint-Médard.

— Ne-am uitat prin deschizătoarea făcută-n uşă pentru pisici: pivniţa casei Cocoşatului este plină cu oseminte de creştini.

— Niciodată nu se vor cunoaşte toate crimele comise acolo.

— Erau oseminte de copii. Se zice că se făceau slujbe diavoleşti.

Şuşotelile şi exclamaţiile se amestecau cu semnul crucii făcut cu gesturi mari, iar grupurile, mărindu-se fără-ncetare, deveniseră adevărate adunări; asta nu înseamnă că toată lumea nu se ţinea departe de casa blestemată, arătând-o cu degetul de la o distanţă cât mai mare cu putinţă.

O asemenea animaţie era atât de neobişnuită pe strada Chantre, încât paza se sesiză. Un sergent întrebă care era cauza, şi s-a-ntâmplat ca cea căreia i s-a adresat să fie tocmai cumătra Guichard.

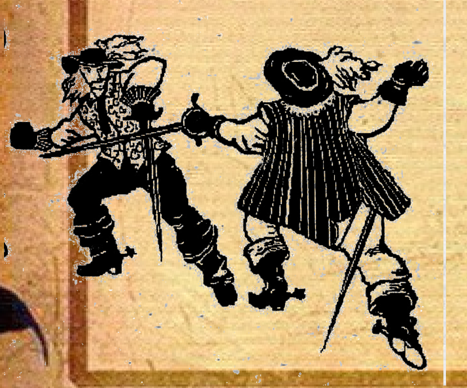
Ochişorii cenuşii ai cotoroanţei clipiră de plăcere. O să-i arate ea puşlamalei de Berrichon de ce era în stare când nu i se arăta respectul cuvenit.

Înainte de a răspunde, tuşi, scuipă, îşi şterse nasul cu dosul mânecii şi, sigură că nu va duce lipsă de salivă, începu să depene faimoasa poveste, sporită şi îmbunătătiţă după gustul ei. Vorbi despre tot ce auzise: sacrilegii, asasinate, slujba diavolească şi, cu vocea ei de cleşte de spart nuci, mai adăugă şi de la ea, cu atâta pricepere, încât printre cei ce formaseră cerc în jurul ei trecu un freamăt de mânie şi de groază.

Dar cine vrea să dovedească prea multe, nu convinge deloc. Îndrugă atâtea, încât sergentul rămase neîncrezător; nu admitea că asemenea atrocităţi ar putea fi comise în Paris, sub nasul poliţiei pe care el o reprezenta.

Cu toate acestea, cumătră Guichard dădea atâtea precizări şi toată lumea părea aşa de convinsă, că sfârşi prin a fi şi el zdruncinat, ceea ce-i făcu pe cei de faţă să vorbească toţi deodată, pentru a-l convinge pe deplin.

De altminteri, fiecare văzuse, auzise sau mirosise ceva, aşa cum se întâmpla întotdeauna într-o gloată care pare a se supune unui soi de hipnotism.

Berrichon nu prevăzuse aceste consecinţe. Aşa că fu foarte prost inspirat să-şi scoată nasul la fereastră spre a vedea ce se întâmpla, şi este chiar de mirare că nu se repezise în stradă ca să-şi dea seama ce anume cauza acea hărmălaie.

Pentru prima dată era prudent, fără îndoială datorită unui instinct firesc care-l avertiza că s-ar putea să fie vorba despre el. De altminteri, prezenţa pazei n-avea darul de a-l încuraja, şi este probabil că şi-ar fi tras îndărăt capul mai repede, dacă doamna Guichard, văzându-l, nu l-ar fi arătat imediat sergentului.

— Uite, exclamă. Iată acolo un băieţel care ştie multe şi nu trebuie decât să-l îndemnaţi să vorbească. El este cel care slujea ca valet Cocoşatului, cizelorului lui Satana şi doamnei vrăjite.

Pentru Jean-Marie, treaba lua o întorsătură urâtă. Dacă laptele pe care-l băuse în ajun şi smântâna cu care-şi dresese stomacul n-ar fi trecut de mult prin măruntaiele lui, s-ar fi putut prea bine să-l facă să i se acrească.

Degeaba scoase limba la doamna Guichard; la un semn al ostaşului înţelese că trebuie să se execute şi să coboare în stradă. Se apropie cu spinarea plecată, cu o teamă vagă că avea să simtă mânerele halebardelor mângâindu-i şalele.

Sergentul — un vlăjgan cu o statură de Hercule — îl luă, de altminteri, de guler şi-l aşeză în faţa lui — o procedură care desigur că-l intimidă pe Berrichon.

Încercă să nege ceea ce i se reproşa, dar nu putea lupta împotriva afirmaţiilor tuturor celor prezenţi, care erau cu atât mai înverşunaţi şi mai fioroşi cu cât victima lor era un copil.

Atunci încercă să scape strecurându-se printre picioarele adversarilor săi. Cercul era foarte compact; zece mâini îl împinseră iar la mijloc, eşec care-l descurajă atât de tare, încât îi fu imposibil să răspundă altfel decât bâiguind cuvinte de neînţeles, în timp ce începea să tremure. Asta însemna să se recunoască vinovat.

Din toate părţile izbucniră huiduieli, care o atraseră la fereastră pe Françoise Berrichon.

Este lesne de închipuit uimirea bătrânei când îşi văzu nepotul în mâinile pazei. Era o persoană care lua hotărâri rapide. Părăsindu-şi imediat cratiţele, din câţiva paşi fu în mijlocul cercului în care pătrunse făcându-şi loc cu coatele, destul de brutal, şi-şi înconjură copilul cu braţele ei groase şi înroşite de muncă.

— Ei, bine, ce se-ntâmplă?... Ce vreţi de la micuţul meu? strigă mânioasă.

Singurul răspuns al cumetrelor fu un hohot de râs plin de răutate. Nu era de natură s-o liniştească.

— Eu sunt bunica lui, continuă cu asprime. Să îndrăznească numai cineva să se-atingă de el... Şi, mai întâi şi-ntâi, ce le-a făcut, la toţi ăştia?

— Ea este cea care-i gătea vrăjitorului cu cocoaşă, şopti cineva la urechea sergentului.

Acesta era perplex. Puştiul şi bătrâna nu păreau să fie aşa de răi încât să îndreptăţească mânia tuturor, dar vedea mulţimea atât de înfierbântată, încât se temea de o încăierare, şi poate că n-ar avea destulă putere ca să-i apere pe acuzaţi, cu atât mai mult, cu cât capul i se zăpăcise auzind tot ce i se strigă în urechi.

S-o interogheze pe Françoise în mijlocul acestei haite, n-ar fi fost practic posibil. Înţelepciunea raţionamentului său îl sfătuia ca mai întâi s-o ducă undeva, în siguranţă. Singura calc pentru asta era s-o ia de-acolo, ceea ce le-ar da satisfacţie furioşilor, aşa că aceasta fu hotărârea pe care o luă.

Postă, aşadar, câte doi oameni de fiecare parte a uşii, iar celorlalţi le ordonă să-i încadreze pe Jean-Marie şi pe bunica lui.

— Să mergem la locotenentul de poliţie, zise, cât despre voi ceilalţi, vă interzic să ne urmaţi.

Era un ordin foarte crud. Limbutele noastre, cele atât de cumsecade, nu se împăcau cu această idee şi începură să scoată strigăte furioase:

— La moarte, la piaţa Grève cu asasinii! Să fie arşi vrăjitorii!

— Pregătiţi-vă muschetele, le ordonă sergentul oamenilor săi.

Această ameninţare îşi făcu obişnuitul efect. Strigătele încetară. La porunca de a se întoarce imediat la casele lor, în caz contrar pedeapsa fiind o grindină de gloanţe, cei mai turbulenţi spălară puţină şi cortegiul se puse în mers.

Mama Françoise nu pricepea nici o iotă şi în zadar încerca să protesteze. I se spuse să tacă dacă nu voia să-şi agraveze situaţia.

Cât despre Jean-Marie, el înţelegea prea bine şi tocmai de aceea avea mare poftă să plângă. Imaginaţia care-l slujise atât de bine în ajun, îl făcea acum să-şi închipuie silueta Bastiliei, adâncimea unei temniţe întunecate, cu o mână de paie umede şi un urcior de apă stătută.

Dacă n-ar fi fost vorba decât de el, n-ar fi pierdut nădejdea de a ieşi din încurcătură, dar acum mama Françoise era cea care se văita şi-i chemă în ajutor pe toţi sfinţii din Paradis.

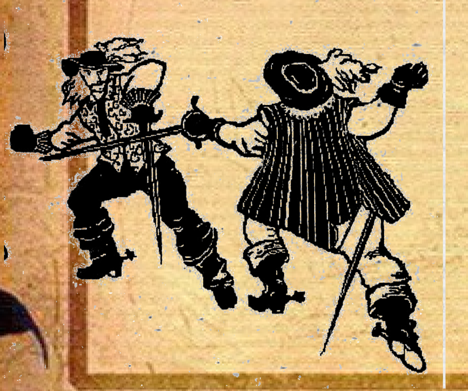
Între timp, în prăvălia vânzătoarei de unt, cumătră Guichard perora.

— Poate că şi dumneata ai spus cam multe, îşi dădu părerea doamna Moyneret, frământata de un scrupul. Micuţul nu trăncănise chiar atâtea.

— Am spus ce mi-aţi povestit voi, toate, replică cotoroanţa, jignită.

— Noi?... Ce minciună!... Să ştii, madam Guichard, că ai limba un pic prea lungă.

— Atunci, hai, vino tu de mi-o taie, să vedem...

— Păi chiar c-o să ţi-o tăiem, cotcodăci cumătra Balahault, încrucişându-şi braţele, într-o atitudine de sfidare.

— Şi, mai întâi, de ce se-amestecă? Nouă ne vorbise micuţul, noi ar fi trebuit să informăm paza, dac-am fi vrut…

— Şi de ce-a băgat pază în toată povestea asta?… protestă, la rândul său, cumătră Bertrand.

— Toate faceţi parte din bandă, ripostă cu dispreţ cotoroanţa. Paza ar fi trebuit să vă-nhaţe şi pe voi…

— Ia repetă, dacă îndrăzneşti! replică vânzătoarea de unt.

— Da, sunteţi nişte blestemate!… Şi tu eşti cea care vindea unt cocoşatului…

— Oricum, nu i l-am vândut niciodată pe ăsta! strigă vânzătoarea, trântind pe faţa doamnei Guichard o bucată mare de unt.

Acesta fu semnalul. Una dintre cumetre luă mătura, alta vătraiul…

Doamna Guichard urla, chemă în ajutor, dar nimeni nu venea s-o salveze, iar bărbaţii, adunaţi la uşă, se amuzau de acest spectacol. Când ieşi de acolo, despletită, zdrenţuită, îndeajuns de bătută şi spumegând de furie, se duse să se ascundă la ea în casă, având grijă să-şi baricadeze uşa.

Jean-Marie lipsea de la această scenă, dar, pentru moment, avea altceva de făcut. Se afla în prezenţa domnului de Machault.

Acest înalt demnitar încerca să desluşească ceva din raportul sergentului şi nu reuşea. Nu avu mai mult succes nici când i se adresă Françoisei, a cărei expresie înspăimântata îi făcea mai degrabă milă.

— Hai să vedem, buna mea femeie, explică-mi, îi ceru.

— Ei! Domnule dragă, ce vreţi să vă explic? Păi ştiu eu ceva? Şi de ce erau acolo, în jurul micuţului meu, ca nişte fiare?… Am vrut să-l apăr, şi m-au luat… pe mine, Françoise Berrichon… cu paza… m-au dus la închisoare…

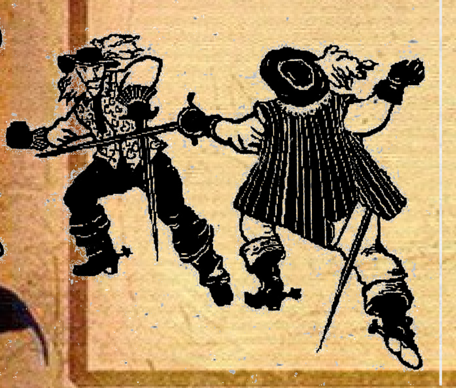
Sărmana bătrâna se porni pe plâns şi Jean-Marie se aruncă de gâtul ei:

— Iartă-mă! Iartă-mă! Mămica mea bună, striga, plângând şi el. Toate astea sunt din vina mea. E limba mea afurisită, şi mai sunt şi toate guralivele alea de pe stradă, care mereu vor să ştie ceea ce nu le priveşte…

— Ia stai, fii mai clar, spuse locotenentul de poliţie, ghicind că era vorba de vreo copilărie, un mărunţiş despre care nu merita să se facă atâta caz.

Berrichon îşi recapătă curajul, dar cu toate acestea îşi păstră mutra jalnică. Nu era încă foarte sigur că va scăpa fără s-o ia pe coajă. Porni, aşadar, să-şi istorisească întreaga poveste, începând prin a vorbi despre Lagardère şi Aurore.

— Bine, cunosc toate acestea, să trecem mai departe, zise domnul de Machault.

Jean-Marie ajunse apoi la ideea lui de a le păcăli pe cumetre, povesti discuţia de la vânzătoarea de unt, dezvăluirile închipuite şi care fuseseră imediat înflorite şi amplificate de către limbute.

— Dac-aş fi ştiut — trase el concluzia — că lucrurile se vor petrece aşa, şi că mama Françoise va fi atât de necăjită din cauza mea, o! Nu!... Cu siguranţă n-aş fi spus nimic şi le-aş fi lăsat să creadă ce-ar fi vrut ele...

— Puşlama rea ce eşti! şopti buna femeie dându-i un ghiont în spinare. Măcar dacă asta te-ar vindeca să tot trăncăneşti...

— Vai! Nu mai fac niciodată, crede-mă, îţi promit, şi-i promit şi domnului...

— Nu-i băiat rău, zău aşa! şopti Françoise.

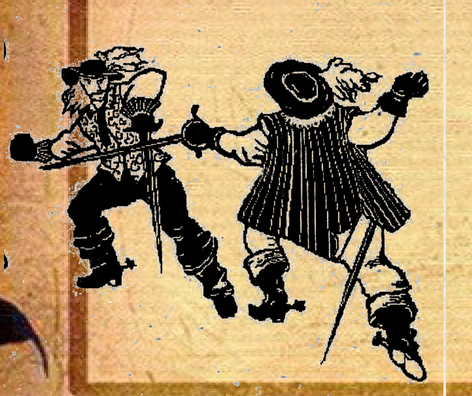
— Văd şi eu, spuse domnul de Machault, ale cărui trăsături se luminaseră şi care se lungise într-un fotoliu.

Locotenentul de poliţie fusese înlocuit de om şi, în sinea lui, omul râdea foarte tare, aşteptând clipa în care o va putea face fără a-şi compromite demnitatea. O stradă întreagă păcălită de tolomacul ăsta cu faţa bleaga — asta era o întâmplare bună de povestit regentului, care fără îndoială se va distra mult — el, pe care nimic nu-l putea amuza. Cât despre sergent, care văzuse gloata asmuţită şi înfuriată pentru atât de puţin, nu-şi putea crede urechilor şi-şi păstra întreaga simpatie pentru eroul acestei întâmplări hazlii.

Asta nu înseamnă că domnul Machault nu-l mustră cu severitate, de formă, pe tânărul Berrichon. În interesul lui, ca şi în cel al bătrânei sale bunici, nu trebuia să fie încurajat în această cale.

— Ticălos mic, îi zise, să nu mai aud vorbindu-se de tine, căci o ciomăgeală ar fi cel mai bun lucru ce ţi s-ar putea întâmpla. Iar pe dumneata — adăugă, adresându-se Françoisei — te sfătuiesc foarte tare să-l duci să locuiască în altă parte, dacă nu vreţi s-aveţi necazuri cu vecinii.

Chiar de a doua zi dimineaţa, se duseră să se instaleze la doamna de Nevers, aşa cum se convenise. De altfel, nimeni nu le-a făcut necazuri, căci cumetrele, cu toată marea lor surpriză de a-i vedea din nou în libertate, încă ignorau că fuseseră victimele unei enorme farse. Au aflat acest lucru puţin mai târziu. Dar Berrichon s-a ferit ca de dracu să mai treacă vreodată pe strada Chantre. Prea mare ar fi fost riscul de a primi cratiţe în cap şi lovituri de mătură la picioare!

Capitolul VI - Berrichon doreşte o spadă

Pe toată durata şederii doamnei de Nevers la Bayonne, bătrâna Françoise şi nepotul său rămăseseră la Paris, acesta din urmă neavând altă ocupaţie decât să bată străzile şi să-şi piardă vremea prin intersecţii.

O adevărată gazetă ambulantă, el era deseori mai bine informat cu privire la ce se întâmpla decât însuşi locotenentul de poliţie, deoarece se folosea de tot ce vedea şi auzea, fără ca cineva să bănuiască acest lucru. Căscând gura pe lângă case, cu nasul în vânt, mergea la-ntâmplare, fără a se sinchisi nici de cum e vremea, nici de cât e ceasul, şi îndreptându-se, adesea, către cartierul des Escholiers[22].

Cel mai neînsemnat eveniment îl făcea să se oprească în drum, amestecându-se şi el. Dacă un cal căzuse pe pavajul alunecos, Berrichon era acolo, ajutându-l pe căruţaş să-l repună pe picioare; dacă vedea vreo tinerică ce se cocoşa sub greutatea unei găleţi cu apă sau a unei alte poveri prea grele, hop şi el, ca să i-o care. Nimeni nu era mai priceput ca el pentru a face ordine într-o încurcătură de trăsuri, nici ca să ducă un comision urgent, în oricare parte a Parisului.

Ca urmare, şi pentru că renunţase să mai facă farse de-ale lui, de când prima se sfârşise atât de rău pentru el, amabilitatea şi serviabilitatea cu care se purta îi făcuseră prieteni cam peste tot. Pe fiecare stradă stătea puţin la taifas cu cizmarul sau cu peticăreasa din colţ, transmiţându-le noutăţile pe care le culesese în altă parte, culegându-le pe ale lor şi nerevenind acasă decât odată cu lăsarea nopţii.

Cu condiţia de a nu i se cere să presteze o muncă regulată şi continuă, i se putea cere absolut orice. Cu toate acestea, ţinea — înainte de toate — la libertatea lui individuală, nesacrificându-şi-o pentru nimic şi pentru nimeni, cu o singură excepţie: domnişoara de Nevers.

Aşa că, atunci când bunica lui încerca să-l convingă să-şi ia o slujbă, îi râdea în nas.

— La ce bun?... răspundea. Va fi destul timp să mă ocup de asta când se vor întoarce domnişoara Aurore şi Cocoşatul. Dat fiind că am timp liber, profit de el. Şi, mă rog, de ce te plângi, mamă Françoise, de vreme ce nu fac nici un rău nimănui?

— Atât ar mai lipsi...

— Ei, bine! Şi-atunci?

---

[22] *Des Escholiers* (lb. franceză veche) = al Şcolarilor. (n.t.)

— Ei, bine!... Când un băiat mare, ca tine, are mâini la capetele braţelor, trebuie să şi le folosească, în loc să vagabondeze ca un câine fără stăpân.

— O să mă folosesc de mâini, bunico... dar mai târziu. Deocamdată, treaba nu e îndeajuns de nobilă pentru ele...

Argumente atât de fără replică, precum şi forţa de inerţie pe care o opunea Berrichon, sfârşiseră prin a învinge cicălelile bunei bătrâne, care se resemnase să-l vadă hoinărind toată ziua încolo şi-ncoace şi neîntorcându-se acasă decât la orele de masă.

Şi totuşi, de îndată ce Lagardère îşi adusese la Paris logodnica, Jean-Marie se ţinu de cuvânt. Nu mai scotea nasul pe-afară, iar domnişoara de Nevers nu avu un alt paj mai credincios ca el. Îi plăcea să vorbească cu băiatul despre zilele triste petrecute în casa de pe strada Chantre, pe vremea când nu ştia ce se întâmpla cu jupânul Louis. Fericirea ei de acum sporea şi mai mult când răscolea amintiri dintr-o epocă atât de puţin îndepărtată şi după ce se întâmplaseră totuşi evenimente atât de importante.

— A fost tare caraghios, domnişoară, după ce n-aţi mai fost acolo... Mă jur că-i adevărat că a fost cât pe-aci să mă mut la Bastilia, împreună cu mama Françoise, din cauza dumneavoastră sau, mai curând, din pricina limbii mele...

— Aşa este, erai limbut pe vremea aceea...Te-ai mai îndreptat puţin, de-atunci încoace?

— O! Da... aventura aia m-a vindecat... Staţi niţel, să v-o povestesc.

Întâmplarea cu cumetrele de pe strada Chantre o amuză mult pe Aurore, iar Lagardère nu se putu opri să nu râdă.

— E ceva stofă în băiatul acesta, spuse. Vom încerca, să facem ceva din el.

Existase totuşi un punct negru în relaţiile dintre unii eroi ai noştri care se întâlniseră în împrejurări ce n-aveau nimic plăcut.

Françoise şi Jean-Marie păstraseră, într-adevăr, o amintire cât se poate de urâtă despre Cocardasse şi Passepoil, deoarece, cândva, aceştia îi legaseră fedeleş de picioarele dulapului de vase.

Profesorii de scrimă puteau invoca o singură circumstanţă atenuantă: sărutarea pe care Amable o pusese pe fruntea doamnei Françoise — amănunt care fu de mare ajutor pentru reconciliere. Poţi fi oricât de mult legată şi înghiontită, dar când eşti atât de urâtă pe cât era sărmana femeie, nu poţi uita rarele sărutări pe care le-ai primit în viaţă.

Când toţi patru se aflară faţă-n faţă, urmă un moment de jenă şi se schimbară priviri crunte.

— Şi voi, ce mai căutaţi aici? întrebă doamna Françoise cu mâinile în şolduri. Îmi închipui că într-o casă cinstită nu-şi mai au locul nişte oameni ca voi, care brutalizează femeile şi copiii...

— Vai de păcatele mele, zise Cocardasse, aici vă înşelaţi, bună doamnă. Dar, ia spuneţi-mi, unde am avut deja plăcerea de a ne mai întâlni…

— Plăcerea!… bombăni femeia. Ai şi dumneata o îndrăzneală!…

— Eu, unul, ştiu bine unde, murmură Passepoil. Asta se petrecea pe strada Chantre, în ziua balului dat de regent.

— Ah, da!… Slavă Domnului!… Mi-aduc aminte: bătrâna pe care am legat-o ca pe un cârnat de Mayence… Toate complimentele mele, stimată doamnă; v-aţi apărat ca un bărbat, şi cred că puşlamaua asta de Amable şi-a pierdut, atunci, un smoc zdravăn de păr.

— Obraznicule! protestă Françoise, furioasă că fusese numită "bătrână" — expresie ce nu o putuse şterge pe cea de "stimată doamnă".

— Vă datorăm scuze, interveni Passepoil. Trebuie să ni le prezentăm, Cocardasse. Să cerem iertare pentru faptul că am făcut uz de forţă faţă de sexul frumos.

— N-ai decât să ceri, Passepoil; eu mă ocupam de cel mic şi, pe toţi dracii!… Nu este Cocardasse omul care să-şi ceară scuze de la unul cu caş la gură.

— N-am ce face cu scuzele dumitale! strigă Jean-Marie. Nu-mi pasă de ele nici cât de talpă pantofilor mei. Acum nu mai mi-e frică de dumneavoastră.

Şi, înălţându-se până sub nasul gasconului, îl sfidă, adăugă cu dispreţ:

— Hai, vino să mă legi şi-acum!

— Vai de capul meu! bombăni Cocardasse, râzând. Puştiul nu-i un fricos. Hai să batem palma, voinice, nu mai vreau să te legăm, dacă eşti cuminte.

În cele din urmă, mulţumită intervenţiei paşnice a lui Passepoil, împăcarea fu atât de totală încât, după câteva zile, Françoise gătea pentru normand nişte mâncărici gustoase, iar Berrichon nu se mai despărţea de noii săi prieteni.

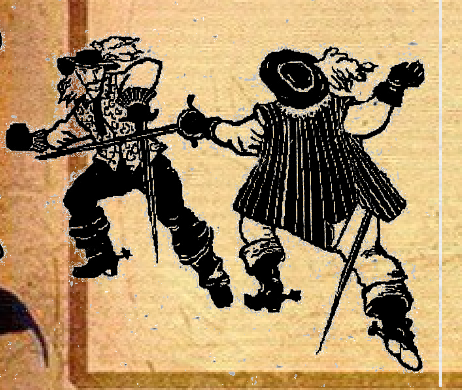
Dar Cocardasse avea un principiu. După părerea lui, orice tânăr de şaisprezece ani, destul de bine clădit, zdravăn pe picioare şi cu un trup sănătos — nu prea îi păsa de minte — nu trebuia să aibă decât o singură ambiţie: să devină maestru în materie de arme.

Jean-Marie n-avea să scape de această concepţie, şi gasconul, golind o sticlă în cinstea noii lor prietenii, nu întârzie să-i ţină un discurs în trei puncte, destinat a-l lămuri cu privire la alegerea unei cariere:

— Ai braţul lung, puştiule — îţi trebuie o spadă la capătul lui.

Începu să-l sucească şi să-l răsucească în toate chipurile, să-l pipăie ca un geambaş care cumpără un cal.

— Bun… gambele bine desfăcute, umerii drepţi…în ordine… Pieptul este încă puţin cam slab… butonierele făcute cu vârful spadei îl vor lărgi… îl vor bomba înainte… Ah!

Caramba! Ţine vârful picioarelor către înăuntru... va trebui să corectăm asta, zău aşa! Îţi convine, micuţule, să ţi se predea nobila meserie a armelor?

— N-aş fi îndrăznit să vă rog, răspunse Jean-Marie, ai cărui ochi se luminară. Atunci, voi putea şi eu să port o spadă la şold?

— Răbdare, amice, va veni şi asta, cu vremea. Dar, Sfinte Doamne!... Când Cocardasse-junior şi fratele Passepoil te vor învăţa cum să ţii fierul... aşa cum îi învăţau, cândva, pe alţii, în şcoala lor de pe strada Croix-des-Petits-Champs, la doi paşi de Luvru, vei putea să-ţi baţi joc de întregul univers.

— O! Da... ştiu că sunteţi nişte viteji.

— Cei care ţi-au spus asta n-au minţit. Dacă i-ai înşira unul după altul pe toţi cei pe care i-au întins la pământ cei doi profesori de scrimă... pe toţi dracii!... Mărgelele astea ar fi înconjurat de mult Parisul.

Berrichon îl privea cu admiraţie.

Scoţându-şi cu respect spada, gasconul continuă:

— Vezi tu, lama asta a atins mai multe piepturi decât firele de păr pe care le ai pe creştet... niciodată nu şi-a ratat omul, zău aşa!

— Niciodată?

— Niciodată!

— Dar este plină de rugină, remarcă Jean-Marie.

— Numeşti asta rugină? se scandaliză Cocardasse. Este sânge!

— Sânge?!

— Ce vrei, spuse omul din Toulouse cu un glas emoţionat, de îndrăgostit, nebuna asta de Pétronille nu poate să stea liniştită... Când cineva îl enervează pe domnul şi stăpânul ei... freamătă de la vârf până la mâner... se avântă afară din teacă; odată ce intră în joc, atinge, şi când atinge, ucide!

— Deseori?

— Întotdeauna!

— Nu se poate! se minună Berrichon.

— Ei! La naiba! urlă maestrul, revoltat. Eşti pusă la îndoială, Pétronille, iubita mea!

Şi, făcând gestul de a împunge cu spada, adăugă:

— Na! Uite-o că te caută ca singură, imprudentule! Unde vrei să te atingă?... Cum vrei să te ucidă?

Jean-Marie făcu un salt în lături.

— Staţi uşurel, ce vă apucă?

Apoi, văzându-l pe Cocardasse că se calmează, îl întrebă, spre a-l îmblânzi:

— N-aţi fost niciodată rănit?

— Nişte nimicuri, micuţule, câteva găuri în vestă. Vezi tu, când eşti maestru în lovituri cu vârful spadei şi figuri savante, şmecheria, este să opreşti lamele celorlalţi chiar în momentul în care ar urma să-ţi atingă pielea... nici o clipă mai devreme, nici mai târziu.

— Drace!... Şi cum se face asta?

— Până acum n-am cunoscut decât o singură calc, şi cred că este cea bună — şi anume, să-ţi omori pe loc adversarul. O să te-nvăţăm jocul ăsta, micuţule, de îndată ce-ţi va da ghes inima.

— Mi-ar de ghes inima imediat, dac-aţi vrea, domnule Cocardasse, afirmă Jean-Marie, hotărându-se pe dată să devină un ucigaş emerit. Elevul dumneavoastră le va face cinste profesorilor.

— Ne şi bazăm pe asta, cocoşelule; dar îţi vor trebui mulţi ani şi multe lovituri pentru a ajunge cam de forţa noastră. Şi când vei fi în acel stadiu, puştiule, adu-ţi mereu aminte că există cineva care este mai puternic decât toţi.

— Unul singur, zău aşa! şopti fratele Passepoil, ieşind în muţenia pe care-o păstrase până atunci.

— Ei, na! Şi cine-i acela?...

— Lagardère, declarară în cor cei doi prieteni. Micul nostru Parizian. Se poate spune că cine se află la vârful spadei sale, are deja paşaport pentru lumea cealaltă.

Începând din acea zi, Berrichon studie lovitura cu vârful şi pararea cu o asemenea ardoare, că uită şi să mai mănânce şi să bea. Nu avea să mai întârzie mult clipa în care va putea deja să se apere împotriva spadasinilor obişnuiţi.

În câteva săptămâni, nătăfleţul de pe strada Chantre îşi schimbase tare mult înfăţişarea, deşi n-avea mai mult creier în cap. Dar îşi dădea aere de îndrăzneală care semănau foarte mult cu impertinenţa şi nu i-ar fi mers deloc bine celui care l-ar fi călcat pe bătătură pe elevul lui Cocardasse-junior.

Într-adevăr, acesta nu scăpase prilejul de a-i transmite unele dintre manierele lui de matamor, lucru ce avea darul de a-i displăcea foarte mult doamnei Françoise.

— Aş prefera altceva, decât să te văd devenind un spadasin, îi spuse într-o zi. Totuşi, deocamdată, tot e mai bine aşa, decât să te văd hoinărind pe străzi, aşa cum făceai...

— Nu mai ies din casă, zise Jean-Marie. Nu mai ies atâta vreme cât...

Se opri brusc şi bună femeie bănui cine ştie ce enormitate pe care nu îndrăznea s-o spună.

— Atâta vreme cât ce? întrebă.

— Of! Dac-ai fi atât de bună, mamă Françoise...

— Ce-ar trebui să fac?

— Ceva ce nu-ndrăznesc să-ţi spun, ce nu-ndrăznesc s-o rog pe domnişoara Aurore…

— Atunci, este o prostie!

— Nu spune aşa ceva, bunico.

— Păi vorbeşte, nătărăule!

— Ar trebui să-l rogi, pentru mine, pe domnul de Lagardère…

— N-ai putea să spui "domnul conte"?

— Ar trebui să-l rogi, pentru mine, pe domnul conte… repetă ascultător Berrichon.

— De ce nu-l rogi tu însuţi?

— Nici mort! M-ar refuza…

— Ei, bine! Şi pe mine?… Şi destul cu toate poveştile astea… Şezi aici şi ajută-mă să curăţ legumele.

Berrichon, un viitor profesor de scrimă, elevul lui Cocardasse şi al lui Passepoil, şi să cureţe legume!… Haida, de!

Jean-Marie făcu un gest de superioritate şi, deoarece bunică-sa îi dăduse funia de ceapă, i-o aruncă într-un colţ, cu dispreţ.

— Când ai cinstea de a mânui o spadă — zise cu un ton plin de orgoliu — nu te înjoseşti făcând astfel de treburi.

— Cum?… Ce?… exclamă bătrâna uimită. Ei, bine, micuţule, cu am onoarea de a mânui o mătură şi, pe cinstea mea de Françoise Berrichon, o să-ţi rup coada ei pe spinare, dacă până-ntr-un sfert de oră nu mi-ai curăţat ceapa.

S-ar fi ţinut de cuvânt, dacă Jean-Marie n-ar fi socotit că este mai prudent să se retragă în demnitatea lui şi să se târguiască:

— Hai să facem târgul, mamă Françoise; fă-mi comisionul, sau nu mai curăţ nimic…

— Iar?… Şi ce vrei să-l rog pe domnul de Lagardère?

— Să mă primească să fac parte din oamenii săi şi să mă autorizeze să port o sabie…

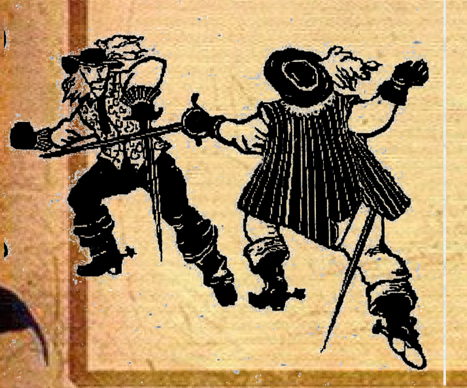
Spusese toate acestea dintr-o singură suflare, ca să nu-l părăsească curajul, şi nu era deloc sigur că nu va primi o pereche de palme drept orice răspuns.

Françoise sări:

— O spadă, ţie!… Unui nepricopsit care n-are nici măcar puf pe bărbie!… Ah! Îmi închipui cum ţi-ai folosi-o, puşlama ce eşti!

— O voi folosi în mod nobil, o corectă Berrichon.

— Ce?… Nu vei ieşi pe stradă nici măcar cu o frigare, auzi?… Ca să te culeagă iar paza… Doamne! Dacă se mai poate şi una ca asta!?… O spadă, unuia ca ăsta!… Dar mai bine mi s-ar da una mie, imbecilule!

Pe măsură ce vorbea, se înfuria tot mai tare. Apucă mătura cu o mână, ceapa cu cealaltă şi-i frecă nasul cu aceasta din urmă:

— Şezi aici şi curăţă, îi porunci, şi nu mai scoate nici un cuvânt, altminteri, ia seama la spinare!

Şi Berrichon curăţă ceapa!... Toate visele sale de glorie se evaporau odată cu aburul crătiţelor şi, ghemuit într-un colţ, vărsa lacrimi de dezamăgire pentru care, din fericire pentru el, putea da vina pe ceapă. Dacă n-ar fi făcut asta, era foarte probabil c-ar fi primit nişte ghionti ce i-ar fi rănit grav demnitatea lui de profesor de scrimă în devenire.

Nu trebuie să mai spunem că nu s-a lăudat cu acest succes în faţa profesorilor săi şi se mărgini la a-l ruga pe Passepoil să pună pentru el o vorbă bună pe lângă înverşunata Françoise.

De îndată ce îndrăzni să i se destăinuie, normandul începu să zâmbească:

— S-ar părea că ideea ta este bună, băiete — zise după o oarecare gândire — dar trebuie să mai aştepţi. O să ne ocupăm de asta când îţi va creşte mustaţa, şi asta nu se va-ntâmpla prea curând.

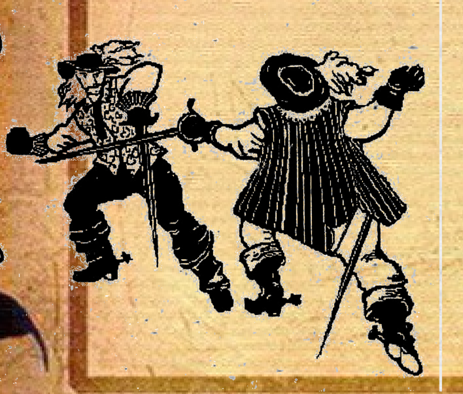
Respins atât de nemilos şi din partea aceasta, Jean-Marie nu voi să renunţe. Îşi frământa creierii şi se decise să dea o lovitură mare, ducându-se chiar la Aurore.

— Dacă va râde de mine, mă voi adresa domnului conte. E mai bine să ai de-a face cu bunul Dumnezeu decât cu sfinţii Lui, şi vom vedea noi dacă Berrichon nu este în stare să ţină în mână şi altceva decât o frigare.

Din nefericire pentru el, tocmai când îşi făcea curaj ca să-i vorbească, surveni plecarea bruscă a lui Lagardère, şi toate planurile lui frumoase se năruiră. În afara orelor când zăngănea sabia cu profesorii de scrimă, perspectivele sale se limitau la respingătoarele corvezi la care îl supunea bunica lui.

Aşa că, pentru a li se sustrage, reîncepu să hoinărească prin Paris, înarmat doar cu o bâtă pe care o ridica ameninţător deasupra capului, ca şi cum ar fi străpuns nişte duşmani imaginari.

Jean-Marie Berrichon era încă departe de a fi un zmeu războinic.

Capitolul VII - Migdale dulci!

Chiar a doua zi după plecarea lui Lagardère în suita domnişoarei de Montpensier, în faţa palatului locuit de logodnica sa putu fi văzut un lungan destul de prost îmbrăcat, care de mai multe ori pe zi venea să se instaleze acolo, spre a supraveghea împrejurimile.

Cel puţin, aceasta trebuie să fi fost ocupaţia lui ascunsă, fiindcă privirile nu i se dezlipeau de uşă decât pentru a se îndrepta spre fereastră. Deoarece manevra asta ar fi putut părea ciudată dacă n-avea un pretext, omul îşi fabricase unul. Într-adevăr, purta, agăţat de gât cu o curcă de piele, un coşuleţ din care vindea migdale. Negoţul trebuie să fi fost puţin profitabil, judecând după zdrenţele vânzătorului, ba chiar, văzând statura lui înaltă şi puterea pe care părea s-o aibă, te puteai mira văzând că nu-şi alesese altă meserie.

Ca şi la celelalte, avea şi pentru asta un răspuns, fiind gata să invoce o rană gravă de pe urma căreia şchiopăta foarte tare când era privit, dar care nu-l mai silea deloc să şchiopăteze când nici un ochi nu era aţintit asupra lui.

Pentru toţi, explicaţia sărăciei sale consta în micimea câştigului pe care-l realiza şi în infirmitatea lui; dar el însuşi nu părea să se plângă decât prea puţin de toate acestea, iar glasul îi era plin de voioşie când răsuna, anunţându-şi marfa:

Trăieşte rău acela care nu vrea să se îndrepte!
Bune femei, pe unde sunteţi?
Căiţi-vă şi fiţi mai drepte!
Hai la migdale dulci![23]

---

[23] Textul original în limba franceză este:

Assez mal vit qui nec s'amende!
Bonnes femmes, ou êtes-vous?
Amendez-vous, amendes-vouz!
Amendes doucces!

Cuprinde un joc de cuvinte intraductibil, cuvântul francez *amande (migdală)*, semănând cu verbul

Mergea astfel prin tot cartierul şi, târându-şi piciorul, venea să se odihnească pe o bornă de drum, pe care o alesese. Câteodată rămânea acolo ore întregi, mulţumindu-se să-şi strige reclama de fiecare dată când se apropia vreun trecător.

La urma urmelor era un biet nenorocit, care nu putea supăra pe nimeni.

Şi lucrurile au decurs în felul acesta pentru sărmanul om vreme de câteva zile şi probabil că şi-ar fi putut continua manevra toată viaţa, dacă gasconul — care-i remarcase şederile prelungite în acelaşi loc — nu le-ar fi considerat ciudate.

— Ei, drăcia dracului! îi spuse prietenului său Passepoil, mai există borne şi prin alte părţi, la fel de înalte şi la fel de tari… Ce crezi, iubiţelule?

— În mod cert — răspunse Amable, pe care individul nu-l interesa deloc — asta e cea pe care o preferă şi, făr-ndoială, are motivele lui…

— Ei, bine! Bătrâne, chiar asta va trebui să-l întrebăm pe ticălos atunci când va reveni.

Numai că negustorul avea grijă să dispară imediat ce apărea gasconul, ceea ce nu făcea decât să confirme bănuielile acestuia.

— Pe cinstea mea!… S-ar zice că personajului nu-i place mutra mea, iar a lui are asupra mea acelaşi efect. Ar merita să-ncercăm să aflăm de unde-a ieşit şi individul ăsta.

— Nu-l cunosc, nobilul meu prieten, răspunse Passepoil, necăjit că fusese bruftuluit de Madeleine Giraud, bătrâna doică a domnişoarei de Nevers. Trebuie să fie destul de în vârstă, de vreme ce are păr cărunt, dar n-am văzut niciodată pe nimeni care să şchiopăteze ca el.

— Un motiv în plus, micul meu profesor de arme, ca să-l trimitem să-şi scoată în altă parte ţipătul de bufniţă.

— Dacă se fereşte de noi, înseamnă că e ceva dubios.

— Ceva dubios, te cred, iubiţelule! Doar nu-ţi închipui că înţepeneşte acolo, ore întregi, pentru nimica?

— Nu. Dar cum să reuşim să-l supraveghem, dacă pleacă de îndată ce ne zăreşte?… Părerea mea este că ne cunoaşte, Cocardasse.

— Ei, Doamne Sfinte! Sunt sigur de asta… dar poate că nu-l cunoaşte pe Berrichon, şi micuţul ar putea să-l ţină sub observaţie.

Cei doi maeştri de arme şi Jean-Marie ţinură sfat. Acesta din urmă fu cât se poate de mândru de misiunea delicată şi importantă ce i se încredinţa.

---

s'amender (a se îndrepta, a se pocăi). (n.t.)

— Vezi tu, puştiule, îi spuse gasconul, este posibil că amărâtul ăla să nu vină aici decât din întâmplare; dar nu este exclus şi s-o facă pentru a ne spiona. Câtă vreme nu suntem siguri...

— Dacă-l vom întreba, o să se ferească să ne spună adevărul, îşi dădu părerea naivul Berrichon.

— Vai de capul meu! micuţule, deducţia asta plină de bun simţ dovedeşte cât eşti de nevinovat!

— Da, dar voiam să mai spun ceva...

— Hai, zi-i, să aflăm, îl îndemnă Passepoil. Totuşi ai face bine să foloseşti şiretenia şi să bagi seama la pantalonii tăi. Individul e bine clădit şi trebuie să aibă un pumn solid.

Dacă n-ar fi fost de o incultură lăudabilă, Berrichon ar fi putut răspunde că şi David îl ucisese pe Goliat[24], dar această referire ar fi nimerit în urechile a doi surzi, căci gasconul habar n-avusese vreodată de acea poveste, iar normandul nu păstrase despre ea nici o amintire.

— Măcar de-aş avea o sabie, ca dumneavoastră, zise Jean-Marie îndreptându-şi trupul, m-aş bate cu zece dintr-ăştia.

— Nu te bate cu acesta, micuţule, îl sfătui prudentul Passepoil. Mulţumeşte-te doar să vezi ce face cât şade pe borna lui şi vino să ne avertizezi.

— Vai de păcatele mele! Avem noi grijă de rest.

— Va trebui să-l silesc să-şi ia tălpăşiţa?

— Asta ar fi cea mai bună cale, răspunse Amable. Ia spune-ne un pic, care ţi-e planul.

— Nu-i nevoie, vă puteţi bizui pe mine. Dacă peste trei zile mai este acolo, să nu-mi spuneţi mie Berrichon.

Şi adevărul este că, dacă se abţinuse de a mai pune la cale şotii, de când cu faimoasa aventură din strada Chantre, nepotul doamnei Françoise nu se lipsise de a le studia pe cele pe care le făceau prietenii lui şcolarii şi le memorase spre a le putea folosi la nevoie. Spre cinstea lui, să spunem şi că nu credem că nu s-ar fi priceput să le inventeze şi el.

Oricum ar fi, avea o grămadă în rezervă şi se pregătea să le pună în practică imediat, cu o plăcere cu atât mai mare cu cât — datorită însăşi firii sale — nu-şi făcea probleme cu consecinţele pe care le-ar avea de suportat.

Începând din acea zi, vânzătorul de migdale avu un duşman invizibil care începu să-l hărţuiască, aşa cum un ţintar îl sâcâie pe un leu.

---

[24] *David şi Goliat*: În Biblie se povesteşte cum tânărul rege evreu David (1015–970 î.e.n.) l-a ucis cu praştia pe uriaşul Goliat. (n.t.)

Pentru a porni acţiunea, Jean-Marie se duse liniştit să se ghemuiască lângă borna ce-i servea negustorului drept post de observaţie. În aparenţă era foarte ocupat să cioplească, cu un cuţit prost, o vergea de alun, şi nici măcar nu-şi ridică privirea când auzi, la câţiva paşi de el, strigătul pe care-l aştepta:

Căiţi-vă şi fiţi mai drepte!
Hai la migdale dulci!

Fără a se feri de băiatul acela, omul veni să se aşeze la locul său obişnuit şi nu băgă de seamă că o mână se strecurase la iuţeală între şezutul său şi piatră, punând pe aceasta o turtă mare de răşină. Nu degeaba număra Berrichon pantofari printre prietenii lui.

— Ei! Dar ce faci acolo, amice? îl întrebă negustorul pe vecinul său de ocazie.

— La naiba!... Aş face eu ceva, dac-aş avea un cuţit mai bun. Dar cred că trebuie să renunţ.

Plin de dispreţ, Jean-Marie îşi aruncă nuiaua şi se uită pofticios la coşul cu migdale.

Băiatul acesta nu era un criminal, dar conştiinţa şi gustul pronunţat pentru bunătăţi îl sfătuiau să se *îndrepte* în felul recomandat de vânzător.

— De mult vindeţi dintr-astea? întrebă. Veniţi des prin cartier?

— Nu de mult... Am fost rănit în timpul ultimului război din Spania şi nu pot merge îndelung, aşa că uneori vin aici să mă odihnesc... Ai vrea, poate, să-mi cumperi migdale?

— Eu?... Cu ce?... N-am nici un chior în buzunar.

— Îţi plac?

— Na-ţi-o, cred şi eu...

— Ei, bine! Gustă câteva... dar fii atent să nu-ţi spargi dinţii — sunt mai tari decât parapetul Luvrului.

— Mulţumesc frumos, zise Berrichon. Mă duc să le sparg acasă.

Se îndepărtă cu un pumn de migdale pe care, când ajunse la capătul celălalt al străzii, se grăbi să şi le strecoare în buzunar, cu gând să le ronţăie mai târziu. Deocamdată avea altceva de făcut şi, ascuns în ungherul unei uşi, îl supraveghea pe omul care, la rândul său, supraveghea palatul.

După un timp, negustorul încercă să se ridice. Spre marea lui uimire, unicul rezultat al acestui efort fu de a-l face să constate că pantalonul lui făcea corp comun cu borna. Îi scăpă o înjurătură cumplită. Dar, deoarece înjurătura n-avea darul de a-l elibera, făcu noi tentative blestemând îngrozitor, fără ca asta să aranjeze lucrurile. Ba chiar, acestea merseră atât de prost, încât — după un pârâit de rău augur — fundul pantalonilor rămase lipit de piatră.

Poate că omul ar fi procedat cu mai multe precauţii şi cu o metodă mai bună, dacă ar fi avut timp pentru aşa ceva. Din nefericire, tocmai zărise silueta lui Cocardasse şi nu se mai gândea decât să plece cât mai grabnic în altă parte. Aşa că preferă să-şi lase acolo bucăţile de stofă şi să se facă nevăzut, strângându-şi pulpanele hainelor peste partea dorsală vătămată.

Cât despre a şti cum de se-ntâmplase una ca asta, nu izbuti şi, după ce-l bănui pe băiat, ajunse să-şi spună că el era de vină că nu se uitase unde se aşează.

Acum, dacă vrem să ne explicăm spaima pe care i-o inspirau profesorii de scrimă şi mai ales Cocardasse, trebuie să ştim că vânzătorul de migdale, machiat cât se poate de bine, nu era altul decât Balena, fostul ostaş din regimentul de gardă, aflat actualmente în slujba lui Gonzague şi avându-l ca şef direct pe Gauthier Gendry.

Acesta din urmă ştia prea bine că Lagardère era plecat, dar voia să afle şi când se va întoarce, şi nu s-ar fi supărat nici să fie la curent cu ce se petrecea în palat, văzând şi dacă n-ar exista vreo posibilitate de a o răpi pe Aurore.

După cum vedem, Cocardasse şi Passepoil erau cât se poate de îndreptăţiţi să nu aibă încredere, deşi nu-l recunoscuseră pe adversarul lor. Cu toate acestea, de astă dată Berrichon avea să fie mai isteţ decât ei, scăpându-i de acest nepoftit.

În aceeaşi seară, băiatul se duse să cureţe bornă, astfel încât Balena să-şi poată relua locul.

Când acesta sosi, îşi cercetă scaunul cu atenţie, şterse piatra cu mâna şi, convins că de astă dată nu avea a se teme de nici un accident, îşi strigă cu glas de stentor reclama sforăitoare:

Trăieşte rău acela care nu vrea să se îndrepte!
Bune femei, pe unde sunteţi?...

Când ajunse aici, fu nevoit să se oprească — un măr mare, azvârlit cu o mâna sigură, căzu drept în mijlocul coşuleţului, împroşcând cu migdale în toate părţile.

Şi, de la un capăt al străzii la celălalt, nici ţipenie!

Balena privi în dreapta, în stânga: nimic. Toate uşile, toate ferestrele erau închise. Nici nu se mai osteni să-şi culeagă marfa şi plecă, ocărând.

Necazurile lui abia începeau. De fiecare dată când se întorcea, primea un nou proiectil. Plouă cu ele, din toate părţile: de pe acoperiş se rostogoleau cepe; o pisică îi A căzu pe creştet şi i se agăţă în mod dureros de pielea capului; primi drept în spinare conţinutul unei cratiţe cu spanac, care părea că vine din cer. Şi în zadar căuta cu privirea, niciodată nu vedea pe nimeni.

Situaţia nu mai era suportabilă. Balena se încăpăţâna totuşi să revină. Pe lângă motivul care-l adusese acolo la început, se adăuga un altul: voia cu orice preţ să-l descopere pe cel care-l persecuta şi să-i dea o pedeapsă exemplară.

Treaba asta nu era deloc uşoară. Totuşi, dacă pe moment nu zărea nici un suflet de om, rare erau cazurile în care, atunci când pleca şchiopătând şi blestemând, să nu-l întâlnească pe Berrichon, pierzând vremea prin împrejurimi, cu mâinile înfipte în buzunare. Dar degeaba îi arunca priviri crunte, căci şmecherul trecea fără măcar a se uita la el.

Să afirme că acesta era cel care-şi bătea joc de el, ar fi însemnat să meargă cam prea departe; pe de altă parte, să se convingă că nu era cu nimic vinovat în toate necazurile sale, ar fi fost tot atât de nejustificat. Aşa că seara, când Balena se ducea către Grange-Batelière spre a se-ntâlni acolo cu Gauthier Gendry şi a-şi relua rolul de bandit înarmat, silueta lui Jean-Marie îi apărea în faţă ca un primejdios semn de întrebare.

Cu toate acestea, deoarece misiunea lui era de a pândi întoarcerea lui Lagardère, era obligat să îndure toate necazurile, lăsând pentru momentul în care-l va descoperi pe invizibilul farsor plăcerea de a-l face să plătească o dată pentru totdeauna tot ceea ce suferise din cauza lui.

Această încăpăţânare începea să-l scoată din răbdări pe Berrichon. Tot ce făcuse până atunci nu dăduse rezultate şi omul nu-şi abandona locul. Trebuia să mai strângă şurubul.

— Pe cinstea mea, fie ce-o fi — se gândi într-o dimineaţă, când vânzătorul de migdale venise să se instaleze din nou, în mod eroic, pe borna supliciilor sale. Îl voi hărţui mai îndeaproape, şi, dacă va trebui, mă voi demasca. Va fi cu atât mai furios, cu cât cu sunt cel care-şi bate joc de el, şi-l desfid să mă prindă.

După ce luă această frumoasă hotărâre, se duse la observatorul Balenei şi i se adresă:

— Ei! Amice, nu cumva ai găsit acum câteva zile ceva, chiar pe locul pe care stai?

Negustorul îl privi dintr-o parte:

— Asta depinde de felul în care să fi găsit, căci am dat peste o mulţime de lucruri la care nu mă aşteptam.

— Aha!... Mă gândeam la o bucată de răşina pe care trebuia s-o duc unuia dintre prietenii mei, un pantofar, şi pe care am rătăcit-o pe drum... poate chiar pe borna asta.

— Ia ascultă, zise Balena, nu cumva ai pus-o acolo dinadins?

— Dumnezeule! Ba da!... Doar că probabil v-aţi aşezat pe ca şi îmi închipui că aţi vrut să-mi faceţi o glumă!

— Îţi plac merele?

— De ce nu?

— Le mănânci pe toate cele pe care le primeşti?

— Aproape...

— Dar cepele?

— Nu le pot digera, şi mulţi oameni îmi seamănă.

— Poate preferi spanacul?

— Depinde — când n-are unt, îl arunc pe fereastră.

— Şi, desigur, trimiţi şi mitele pe acelaşi drum?

— Nu-nţeleg!... Aţi găsit, cumva, toate astea pe borna dumneavoastră? S-ar putea să fie vrăjită. Mai bine s-o schimbaţi. Ştiu una care vi s-ar potrivi mai bine cam pe la mănăstirea Vauvert[25].

— Te poţi duce tu acolo...

— Astăzi nu eşti deloc drăguţ, prietene. N-ai vrea să-mi oferi migdale?

— Dacă nu le capeţi decât pe cele pe care ţi le dau, nu-ţi vei sparge curând dinţii... Hai, şterge-o, puşlama!

— Ei! Ia ascultă, matahală ce eşti! Strada este a tuturor.

Balena, înfuriat de această insultă, se ridică dintr-o dată; dar tocmai venea cineva, şi-şi dădu seama că uitase că este şchiop. Se reaşeză bombănind şi, pentru a-şi potoli mânia, începu să strige din toţi bojocii:

Căiţi-vă şi fiţi mai departe!

Dar glasul batjocoritor al lui Berrichon îl îngână:

Hai la migdale dulci!

În acelaşi timp, Balena primi în nas cel mai frumos bobârnac cu care fusese cadorisit în viaţă.

— Ah! Ticălosule! urlă, de data asta te-am prins, şi al dracului să fiu dacă-mi scapi întreg din mâini.

Mai întâi văzuse stele verzi, ceea ce-i permise lui Jean-Marie s-o ia la goană. Începu o alergare nebună, în care s-ar fi zis că un urs urmăreşte o vulpe. Uneori, Berrichon nu

[25] *A trimite pe cineva la mănăstirea Vauvert* (în lb. franceză: *cavoyer quelqu'un à Vauvert)*: expresie provenind de la castelul Vauvert, construit cândva în apropiere de Paris şi care, după ce a fost părăsit, a devenit o ascunzătoare de tâlhari, de unde a trimite la Vauvert avea sensul de a trimite pe cineva într-o călătorie lungă şi periculoasă. În 1258, regele Louis cel Sfânt a dat acest castel călugărilor, pentru a-l folosi ca mănăstire. (n.t.)

era decât la o depărtare de zece paşi de adversarul său, iar acesta credea că nu trebuie decât să-ntindă mâna ca să-l înhaţe. Un hohot de râs îi sporea furia şi în faţa lui nu mai găsea decât vid, în vreme ce ştrengarul invizibil reapărea la cincizeci de paşi mai încolo.

Şi, mai mult, acesta îşi presăra fuga cu piedici, slujindu-se de toate obiectele care-i veneau la îndemână. Ascuns după o poartă, la un colţ de stradă, arunca în picioarele uriaşului ba un baston, ba un coş, care-l făceau să cadă cu nasu-n noroi.

Balena se ridica, beat de furie, cu spume la gură şi, repezindu-se ca o ghiulea, îşi continua urmărirea. Toţi se dădeau la o parte din calea lui. Tinerii gură-cască râdeau de taurul acela care încerca să prindă un tipar. În urma lui pornise o întreagă gloată, scoţând ţipete de bucurie la fiecare nouă păţanie a colosului.

Prin ocoluri şi zig-zag-uri, Jean-Marie îl atrăgea încotro dorea, manevrând astfel încât să poată ajunge în faţa palatului Gonzague, unde avea de gând să se ascundă la momentul oportun, fiind convins că duşmanul nu va veni să-l caute acolo.

Deodată, coti la colţul unei străzi şi se opri izbucnind într-un hohot de râs. Lucrurile aveau să-şi schimbe înfăţişarea.

Într-adevăr, când şi Balena ajunse la colţul străzii, se înţepeni pe picioare ca prin farmec şi schiţă chiar o mişcare de retragere. În loc de unicul vânat pe care credea că l-a prins, se pomeni în prezenţa a trei persoane, dintre care două pe care nu se aştepta să le întâlnească acolo.

Berrichon îi ţinea de braţ, cu o mână pe Cocardasse, iar cu cealaltă pe Passepoil. Şi, rânjind, îl aştepta pe vânzătorul de migdale.

— Doamne Sfinte! exclamă gasconul. Ce vrea de la tine lunganul ăsta?

La auzul acestui glas bine-cunoscut, vânzătorul îşi schimbă rolul şi păru că devine vânat. Aruncă o privire în jurul său, şovăi o clipă şi, în cele din urmă, se răsuci pe călcâie, luând-o la sănătoasa cât mai iute, însoţit fiind de huiduielile mulţimii.

— Vai de păcatele mele! mârâi Cocardasse, îl recunosc după felul cum aleargă. Părerea mea, micuţilor, este că nu-l veţi mai vedea pe Balena deghizat în vânzător de migdale.

— Balena!... exclamă Passepoil.

— Opriţi-l! Opriţi-l! strigă, la rândul său Berrichon.

Fu de ajuns pentru ca gloata să pornească în urmărirea omului, aruncându-i ameninţări.

— În apă cu el! În apă!... A vrut să omoare un copil. Peste cinci minute, patrulă de pază bară calea Balenei, pe care mulţimea îl acuza de tot felul de crime şi, în timp ce se lămurea întreaga întâmplare, profesorii de scrimă şi Berrichon se întoarseră liniştiţi la locuinţa lor.

Capitolul VIII – A doua zi după petrecere

Maeştrii de arme se duseseră să hoinărească prin apropiere de Grange-Batelière — unde aveau să descopere, după cum ştim, *Vizuina Puturoasă* şi s-o cunoască pe remarcabila ei hangiţă — la două zile după această păţanie a lui Berrichon.

Inutil să mai spunem că Balena se abţinuse să mai apară în faţa palatului Nevers, şi acesta fusese unul dintre motivele pentru care Cocardasse şi Passepoil nu văzuseră nici un inconvenient în a se duce să caute vi distracţii în altă parte.

Am spus mai înainte că istoria nu pomeneşte nimic despre dovezile de recunoştinţă pe care li le-au dat cu mărinimie domnişoarele de la Operă. Dar nu este mai puţin adevărat că cel care i-ar fi urmărit, în zori de zi, pe când se întorceau braţ la braţ spre domiciliul lor, schimbându-şi impresiile, ar fi putut să moară de invidie:

— Frumoasă noapte, iubiţelule! spunea gasconul.

— Şi mai ales, bună, Cocardasse!

— Frumoasă şi bună, precum zici, puştiule.

— Noapte de mari seniori, nobilul meu prieten.

— Doi prinţi, micul meu profesor de scrimă...

— Să recapitulăm puţin: mai întâi...

— Mai întâi, o luptă ca la carte, în care Pétronille nu s-a comportat prea rău... De fapt pe câţi dintre tâlharii aceia i-am dat gata?

— Dintre laşii care atacau nişte femei?... Cinci sau şase, cred...

— Nu făceau nazuri, puşlamalele, şi-şi promiteau o mică plăcere.

— Petrecerea n-a fost pentru ei...

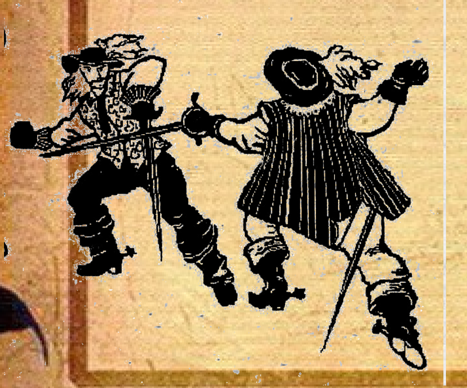
— Doamne Sfinte! Cred că le-am tăiat macaroana...

— Şi că i-am făcut să şi-o înghită.

— Vai de păcatele mele... presupun că n-au avut timp să-i simtă gustul.

— Asta-i treaba lor, iubiţelule... şi ce spui de plimbarea aia cu trăsura, în tovărăşia celor mai drăguţe femei din Paris?

— Eram cam înghesuiţi într-a mea. Cred că-mi amintesc că domnişoara Cidalise şi cu mine stăteam pe un singur loc.

— La fel era şi-ntr-a mea, zău aşa! Aş spune chiar că era şi mai bine: domnişoara Nivelle şi domnişoara Fleury stăteau pe câte unul din genunchii mei… Vai de capul meu! … Îţi mărturisesc că asta mă-ncălzea şi-mi făcea tare sete.

— În clipele acelea nu mă gândeam deloc să beau.

— *Amigo*[26]*!* îl mustră cu asprime gasconul, află de la mine că totdeauna este momentul să bei. Aşa ceva nu dăunează la nimic… Dar ai văzut cum micuţele se luau cu noi la-ntrecere, la masă?

— Recunosc că erau şi mai drăguţe decât înainte de a bea. Ai simţit ce buze proaspete aveau, Cocardasse?

— Păi cum! Pentru că le udau des, iubiţelule. E o chestie care-mi reuşeşte şi mie, chiar că da!

— Îndrăzneşti să-ţi compari buzele cu ale lor?

— Vai de păcatele mele! Şi de ce nu, puştiule?… Dacă domnişoara Nivelle le găsea pe gustul ei, zău aşa!… Înseamnă că sărutarea mea era la fel de bună ca a ei.

— Şi totuşi, Cocardasse, când mă săruţi, nu este deloc acelaşi lucru ca atunci când o face domnişoara Cidalise.

— *Povero!*[27] Asta poate pentru că gura ei are gust de piersică, iar mustaţa mea — de vin? În afară de asta, vezi tu, micuţule, nu-i nici o diferenţă.

— Dacă asta-i părerea ta, nu este şi a mea, şi nu meriţi să fii sărutat de o femeie drăguţă.

— Ei na!… Să nu ne supărăm… Principalul este că am băut bine.

— Am iubit bine, vrei să spui… Eu, unul, mă uscam de dorul dragostei.

— Amable, puştiule, dragostea care te usucă nu este o dragoste bună!

— Cine-ar fi spus, la balul regentului, că braţele acelor zeiţe se vor deschide pentru noi? Că vom trăi paradisul pe pământ?

— Ei! Doamne Sfinte!… Era şi timpul să sosim acolo, căci fără noi ele ar fi trăit infernul… Sunt de părere că ne-au mai rămas datoare cu ceva.

— Niciodată nu eşti mulţumit, Cocardasse. Dac-ai fi băut mai puţin, ai fi putut gusta mai bine fericirea.

— Fericirea nu este posibilă dacă nu bei…

— Eu, Amable Passepoil, le-aş salva şi de o sută de ori pentru acelaşi preţ.

— Păi cum!… Şi eu la fel, iubiţelule!… Poate vom mai avea prilejul?

— Vai! N-ai de două ori în viaţă un asemenea noroc! Dar cât o fi ceasul, Cocardasse?

— Doamne Sfinte! Cred că-i foarte târziu sau foarte devreme, căci nu văd stele.

---

[26] *Amigo!* (lb. spaniolă) = Prietene! (n.t.)

[27] *Povero!* (lb. italiană) = Sărmane! (n.t.)

— Cred şi eu, le-am lăsat pe toate acolo.

Fratele Amable scoase un oftat adânc, în care răzbătea tot regretul fericirilor lăsate în urmă. În toată existenţa lui de îndrăgostit perpetuu, niciodată nu se simţise atât de pe deplin fericit, încât se întreba dacă totul nu fusese decât un vis.

Cocardasse şi el se aflau încă sub efectul unei semi-beţii care totuşi n-avea aceleaşi cauze. La gascon, beţia vinului o domina pe cea a simţurilor; tandrul normand, dimpotrivă, nu băuse decât din licoarea vrăjită a amorului. Fiecare avea propriul fel de a gusta lucrurile. Pentru gascon, nectarul era în sticlă; pentru normand, buzele de femeie distilau o miere mai bună decât cea de pe muntele Himet[28].

Ajunşi în faţa porţii palatului Nevers, îşi reveniră:

— Ce va spune marchizul? îndrăzni să întrebe Passepoil.

— Vai de păcatele mele! Mai bine ai întreba ce să-i spunem.

Nu se gândiseră încă la asta şi, dacă le fusese greu să găsească un pretext pentru a obţine permisiunea să plece, avea să le fie şi mai dificil să spună ce făcuseră.

Se luminase de ziuă. Nu mai aveau timp să se sfătuiască, în toate părţile, cetăţenii îşi ridicau obloanele, vânzătorii îşi deschideau prăvăliile, şi strada începea să prindă viaţă, în timp ce ei stăteau acolo, pironiţi ca nişte şcolari care nu îndrăznesc să intre.

Poarta palatului se întredeschise în faţa lor, lăsând să se vadă chipul lui Laho. Bascul se pregătea să-i caute cu privirea în depărtări, când îi zări.

— Hei! exclamă. Dar de unde veniţi, prieteni? Domnul de Chaverny întreabă de o oră şi-şi face griji în legătură cu voi.

— Ei, drăcia dracului! înjură Cocardasse cu glas scăzut, întorcându-se către celălalt profesor de scrimă. Tu-ţi faci griji pentru el, micuţule?

— O! Ba nu!

— Nici eu, zău aşa!

— Vă aşteaptă, continuă Laho, care nu auzise nimic din acest schimb de cuvinte, şi am ordin să vă conduc la dânsul de îndată ce sosiţi. Veniţi.

Oarecum îngrijoraţi, maeştrii de arme se scărpinară după ureche, dar fără a găsi acolo răspuns la întrebările ce aveau să li se pună.

Marchizul era încă în pat, căci îşi stabilise domiciliul la palatul Nevers pe toată durata absenţei lui Lagardère. De îndată ce-i văzu pe cei doi bărbaţi, se ridică într-un cot.

— Aha! exclamă, mă bucur că vă văd, domnilor profesori. Am avut tot felul de vise urâte din cauza voastră şi abia aşteptam să se facă ziuă, ca să aflu dacă nu vi s-a întâmplat nimic supărător.

---

[28] *Himet*: munte în Grecia, la sud de Atena, renumit pentru mierea produsă acolo şi pentru marmura sa. (n.t.)

— Ei! La dracu! Toată treaba este tocmai invers, exclamă Cocardasse.

— Adevărat? Dar ce-aţi făcut în noaptea asta, căci înţeleg că aţi petrecut-o în întregime?

Cei doi se priviră fără a spune nimic.

— Ei bine? L-aţi văzut pe duşman?

— O! Nu! răspunse sensibilul şi prea puţin vorbăreţul Passepoil.

Chaverny îi privi cu o expresie mucalită:

— Îmi ascundeţi ceva, şmecherilor. Dacă n-aţi căutat, cu siguranţă că n-aţi putut vedea nimic...

— O, ba da! şopti normandul, ai cărui ochi se umeziră la amintirea nopţii.

Neînţelegând nimic, marchizul îşi pierdu răbdarea.

— Doamne, Dumnezeule! strigă, ce joc mai e şi ăsta? Trebuie să vă smulg cuvintele cu cleştele?

— Vai de păcatele mele! Nu-i nevoie, domnule marchiz, veni gasconul în ajutorul prietenului său şi închipuindu-şi că a găsit un argument bun. Micuţul se zăpăceşte. Sigur că am căutat, dar nu acolo unde trebuia...

— Îmi trebuie fapte! Unde v-aţi dus? Văzându-i aşa de cu coada-ntre picioare, Chaverny bănuia că se vârâseră în cine ştie ce aventură. Dar ştia şi că normandul se învârtea câte o jumătate de oră în jurul problemei, fără a mărturisi nimic. De aceea decise să se adreseze gasconului, care era mai vorbăreţ şi al cărui cap era încă puţin înfierbântat de libaţiunile recente.

— Hai, vorbeşte tu, îi spuse. Dacă nu spui adevărul, îţi jur că nu veţi mai ieşi de-aici, nici unul din voi, nici ziua, nici noaptea.

— Pentru că aşa vreţi, răspunse gasconul, o să vă spunem tot... Şi, pe sfântul Dumnezeu! O să vă apuce râsul!

Degeaba îi înfipse Passepoil un cot ascuţit în coaste, Cocardasse se pornise — nu l-ar mai fi oprit nici dracul. De câte ori nu l-am mai văzut trăncănind vrute şi nevrute?... Dar acum, chiar că nu era cazul.

— Care va să zică — începu — mergeam spre Grange-Batelière şi hop! Că ne-am întâlnit cu Opera.

— Ce-mi tot cânţi?

— Adevărul adevărat, aşa cum mă vedeţi!... Şi, păcatele mele! În zilele în care este închisă, aşa cum ne-aţi spus ieri, doamnele actriţe umblă creangă, spre cea mai mare plăcere a lui Cocardasse şi a lui Passepoil. Slavă Domnului! Azi-noapte, domnule Chaverny, am văzut Opera.

— N-ai vrea, cumva, să fii mai clar?

Gasconul fu mai clar, folosind limbajul său pestriţ, întretăiat de hohote de râs, cărora li se alătura veselia lui Chaverny.

— Pe cinstea mea! exclamă acesta, voi ăştia nu vă plictisiţi deloc. Dar din toate acestea rezultă că aţi făcut cu totul altceva decât ce trebuia să faceţi.

— Cam aşa se pare, încuviinţă Cocardasse. Totuşi ne vom răscumpăra, făcându-ne datoria diseară.

— Şi chiar vă închipuiţi că vă veţi petrece astfel toate nopţile afară?

— Nu toate, domnule marchiz; dar — adăugă gasconul cu o gravitate plină de haz — nişte spadasini bătrâni, aşa ca noi, sunt obişnuiţi să nu doarmă decât o noapte din cinci, şi dacă Micul Parizian ar fi aici, v-ar spune la fel ca mine, zău aşa!

— Asta înseamnă că trebuie să vă las să vă faceţi de cap?

— Drăcia dracului! Cred că asta-i părerea mea, şi micuţul nu mă va contrazice... Dac-am avea mişcările libere...

— Ah! Dacă le-am avea!

— V-aţi întoarce la Grange-Batelière ca să vă-ntâlniţi acolo cu Opera? se oţărî marchizul.

— Vai de capul meu! Nu e sărbătoare în fiecare zi...

— O! Nu!... suspină fratele Passepoil, cu ochii ridicaţi spre cer.

— Şi totuşi, continuă Cocardasse, care ţinea să-şi recâştige libertatea, este şi ceva adevărat în ce spunea domnul marchiz.

— A! Şi ce, mă rog? întrebă acesta.

Gasconul se hotărî să pună totul în joc:

— Păi, vorba este că ne-am duce, cu adevărat, la Grange-Batelière, dar că Opera n-ar mai fi amestecată cu nimic... ceea ce nu înseamnă că nu vor fi doamne.

— Bănuiam cu...

Gasconul făcu un gest de profundă milă.

— Asta-i treaba micului meu profesor de scrimă, care aleargă mereu după sexul frumos. Între timp Cocardasse îşi ascute privirea şi puţin îi pasă de nimicurile astea. Ieri ne-am ratat întâlnirea şi, pe cinstea mea! Astă-seară nu trebuie s-o mai ratăm.

— Ne-am dat cuvântul, murmură Amable care, cu toate fericirile din noaptea trecută, nu uita promisiunea făcută Desfrânatei.

— Vai de păcatele mele!... îl întrerupse Cocardasse, fusta va fi pierzania micuţului ăsta!... Deşi aproape întotdeauna în jurul femeilor găseşti ceea ce cauţi, şi am ca o idee că în jurul celei de-acolo vom găsi ceva.

— S-ar putea să fie lovituri de spadă, zise marchizul.

— *As par pur!*[29] Este mai mult decât probabil, dar noi vom da mai multe decât vom primi şi, printre toate, vor fi negreşit şi unele pentru vreun duşman al lui Lagardère.

— Ei, bine! Duceţi-vă unde veţi vrea, dar — mai ales — să vă aduceţi pielea întreagă.

— Vai de capul meu!... Dacă pielea celorlalţi nu s-ar teme mai mult decât a noastră, cred că cimitirele ar fi inutile. Fiţi liniştit, domnule marchiz, Cocardasse şi Passepoil nu-şi vor pierde pielea.

Chaverny se culcă la loc şi maeştrii de arme plecară, încântaţi că avuseseră câştig de cauză pentru viitor şi că scăpaseră aşa de uşor pentru trecut.

— Vai de păcatele mele!... Ce zici de cum am câştigat bătălia?

— Cuvântul este un lucru foarte frumos, nobilul meu prieten.

— Mie-mi spui, iubiţelule?... Dacă n-aş fi fost profesor de scrimă, aş fi putut să fiu orator. Partea proastă este că amândouă sunt meserii care fac sete.

Şi, pentru a întări mai mult aceste vorbe, îşi trase prietenul după el, la bucătărie, unde doamna Françoise îi reconforta cu o ceaşcă de supă. Amândoi aveau nevoie de aşa ceva după peripeţiile acelei nopţi agitate.

— Atunci, ne-am înţeles pentru diseară? întrebă Amable.

— Slavă Domnului! Cred şi eu, chiar dacă doamnele de la *Vizuina Puturoasă* nu au farmecele celor de la Operă...

— Toate femeile sunt frumoase când ştii să le apreciezi, îşi spuse Passepoil părerea, cu convingere.

— Şi toate vinurile sunt bune, puşlama, când ai un gâtlej bine făcut... Cel al lui Cocardasse nu are forma unui corn de vânătoare!

Tot aşa cum acestuia îi era şi mai sete după ce băuse, tot astfel Passepoil era mai îndrăgostit după ce iubise.

Amândoi se lingeau pe buze dinainte, unul la gândul urcioarelor pe care avea să le golească, celălalt visând la farmecele Desfrânatei. Cât despre diferenţa faţă de ceea ce gustaseră în noaptea precedentă — vinurile cele mai generoase şi femeile cele mai apreciate din Paris — şi ceea ce îi aştepta în acea seară — vinul alb de Vauvert sau de vreun alt soi şi servitoarele de la han —, prea puţin le păsa. Li s-ar fi putut aplica foarte bine următorul dicton celebru, dac-ar fi fost compus în acea epocă:

Ce importanţă are sticla, dacă ai beţia![30]

---

[29] *As par pur!* (dialect gascon, în franceza veche) = Nu te teme! (n.t.)

[30] Textul original în lb. franceză este:
Ou importe le flacon, pourvu qu'on sit l'iivresse! (n.t.)

Totuşi un lucru îi punea pe gânduri: se întrebau ce primire le rezerva Desfrânată. Mai ales normandul era foarte îngrijorat în legătură cu asta. Nu uita că ea îi dăduse — ca să spunem aşa — ordinul de a reveni a doua zi şi că era o femeie în stare să-şi facă ascultată voinţa. Aşa că tremura numai la gândul privirii oblice ce va apăsa asupra lui, cu atât mai mult cu cât în mintea lui nu găsea nici un mijloc de a potoli mânia cumplitei matroane.

Îşi deschise inima faţă de Cocardasse, care izbucni în râs:

— Nu te teme, iubiţelule!... Pune-ţi doar câţiva bănuţi de argint în buzunar, şi frumoasa va fi blândă ca un mieluşel. Mi-e milă de tine, micul meu profesor de scrimă, că nu ştii că pe bărbat îl învingi cu oţel, iar pe femeie — cu argint.

— Ai dreptate mereu, Cocardasse. Dar nu eşti de părere să mergem să dormim o oră sau două, căci s-ar putea prea bine ca la noapte să nu dormim deloc?

— Faci cum vrei, bătrâne. Cât despre mine, prefer să beau o sticlă cu prietenul Berrichon, în sănătatea respectabilei sale bunici.

— Nu! Nu! se împotrivi Françoise. Plecaţi din bucătăria mea, jupâne Cocardasse. E destul că l-aţi învăţat pe micuţul meu să-şi omoare aproapele, fără să mai fie nevoie să faceţi din el un beţiv şi un amator de fuste.

— Păcatele mele!... Dar, buna mea doamnă, bărbatul este făcut ca să se bată, să bea şi să iubească! Passepoil şi cu mine constituim cea mai bună dovadă: eu beau, el iubeşte şi amândoi ne batem... Pe toţi dracii! Nu este deloc mai rău din cauza asta, şi tot aşa va fi şi cu copilaşul dumitale.

— La vârsta lui, murmură tandrul Amable, cu sedusesem deja...

Se întrerupse brusc, căci Françoise Berrichon îi aruncase drept în mutră cârpa de bucătărie, pentru a-l face să tacă. După care îi îmbrânci pe amândoi, silindu-i să iasă.

Toată ziua se învârtiră ca nişte suflete chinuite, aşteptând cu nerăbdare să vină seara. Şi totuşi, ar fi fost tare miraţi dacă li s-ar fi spus că domnişoarele de la Operă — contrar părerii gasconului — nu le erau datoare cu nimic. Căci nu numai că îi copleşiseră cu favorurile lor pentru că le scoseseră dintr-o situaţie foarte grea, dar mai ales îi salvaseră pe ei înşişi dintr-o cursă întinsă, în care s-ar fi putut prea bine să-şi piardă viaţa.

Aşa se întâmpla că, adesea, cel care crede că a săvârşit o faptă bună este primul care beneficiază de pe urma ei. În balanţa destinului, virtutea acelor doamne şi viaţa profesorilor de scrimă avuseseră aceeaşi greutate.

Capitolul IX - Căutare nocturnă

Să mergem puţin înaintea celor doi viteji ai noştri, pentru a vedea ce se întâmplase în seara din ajun în cele două spelunci, *Vizuina Puturoasă* şi *Crăpelniţa*, căci nu doar în cea — dinţii se veghease toată noaptea în onoarea lor.

Imediat după ce plecaseră, Desfrânata fusese cuprinsă de o teamă vagă că nu-i va mai vedea întorcându-se şi, în această problemă, femeia nu era vinovată cu nimic. Într-adevăr, dacă steaua lor nenorocoasă avea să i-i aducă pe amândoi înapoi, că îşi promitea pur şi simplu să-l momească pe normand cu promisiuni vagi, cărora nu le va da, desigur, nici o urmare. Între timp, banii profesorilor de scrimă vor intra în punga ei, şi mai ales acesta era aspectul care o interesa.

Astfel îşi făcea jocul obişnuit, ferindu-se să-i jumulească dintr-o dată şi din prima zi pe nătărăii pe care i-i trimitea Providenţa sau diavolul.

O zicală înţeleaptă spune că nu te laşi jupuit de viu fără să ţipi. Şi, deoarece saşia noastră nu voia să se audă strigătele victimelor sale, le închidea gura cu o sărutare, în timp ce-şi băga mâna în buzunarul lor. Puţinele intimităţi ce se obţineau din partea ei erau plătite scump, şi cei cărora li le permitea pe toate trebuiseră să-şi golească în faţa ei o pungă bine garnisită.

Este uşor de înţeles interesul pe care-l purta celor doi profesori de scrimă şi mai ales lui Passepoil, în care ghicea pe unul din acei îndrăgostiţi creduli, pe care-i poţi suci oricum, doar cu o ocheadă.

Yves de Jugan şi Raphaël Pinto aveau un motiv pentru a-şi aştepta prietenii din ajun. I-am văzut, într-un local rău famat de pe strada Guisarde, urzind în legătură cu aceştia nişte planuri ticăloase, împreună cu Gauthier Gendry şi cu Balena.

Acesta din urmă renunţase la afaceri, deoarece negoţul lui de vânzător de migdale nu-i adusese decât necazuri, fără ca măcar, în compensaţie, să afle ce voia să ştie. Şi acum avea un nou motiv de ură împotriva profesorilor de scrimă, a căror apariţie pe nepusă masă îl împiedicase să-l pedepsească aşa cum merită pe Jean-Marie Berrichon. Aşa că, până când îl va găsi iar pe ştrengar, se gândea că va putea, chiar în acea seară, să se răzbune pe apărătorii acestuia.

Aşadar, dacă hangiţa *Vizuinei Puturoase* pusese gând rău banilor lui Cocardasse şi ai lui Passepoil, prea puţin păsându-i de virtutea lor, cei patru ticăloşi amintiţi mai înainte nu voiau decât viaţa lor şi-şi luaseră toate măsurile în acest scop.

Dar nu întotdeauna se împlineşte ceea ce-ţi doreşti cel mai mult. În zadar scrutase zările Desfrânata, de pe pragul său, şi degeaba îşi lustruiseră bandiţii săbiile în vederea onoarei pe care o vor avea, de a găuri trupurile ajutoarelor lui Lagardère: strădaniile lor aveau să rămână fără folos.

La apusul soarelui, Balenă şi Gendry se duseră aşadar la cârciuma *Crăpelniţa*, în timp ce Yves de Jugan şi Raphaël Pinto intrau la *Vizuina Puturoasă* unde nu era ocupată nici o masă.

— Cum? Încă n-au sosit camarazii noştri de ieri? întrebă Yves de Jugan, după ce parcurse sala cu privirea.

— N-am văzut pe nimeni, răspunse Desfrânata. De altminteri, nu s-a făcut încă ora.

— Speram să-i găsesc mai devreme şi să-i invit să ia masa cu noi.

— Fir-ar să fie! exclamă Pinto, măcar de n-ar lipsi în scara asta; buzunarul mi-e aproape gol şi am nevoie să câştig ceva bani de la ei, ca să mă refac.

— Stai aşa!... Uşurel!... îl întrerupse hangiţa. Eu voi fi prima care să ia parte la joc şi, dacă cineva trebuie să câştige, mi se pare cinstit ca acela... să fie stăpâna casei.

— Vom vedea asta, frumoaso, ripostară tinerii. Până atunci, adu-ne de mâncare şi scoate vin pentru Cocardasse. Când va sosi, îi va fi sete.

Trecu o oră întreagă, în timpul căreia cei doi voinici îşi puseră fălcile la treabă cu acea energie pe care o dă pofta de mâncare a celor douăzeci de ani. Abia din când în când îşi ridicau capul pentru a schimba câteva glume grosolane cu servitoarele.

Profesorii de scrimă nu mai soseau la Desfrânata care, destul de enervată de această aşteptare, făcea o continuă navetă între scaunul ei şi uşă.

Tinerii, după ce începuseră o partidă de zaruri, păreau la fel de îngrijoraţi şi incapabili să se concentreze la joc. Yves de Jugan chiar ieşi pentru câteva clipe şi scoase un fluierat în faţa uşii cârciumii *Crăpelniţa*, unde i se alătură imediat Gauthier Gendry.

— Sunt acolo? întrebă acesta.

— Nu încă; poate că au fost siliţi să întârzie, dar sunt sigur că vor veni.

— Înţelegerea fusese făcută pentru astă-seară, nu-i aşa?

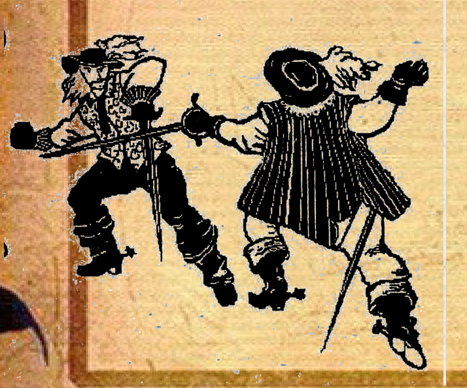
— Categoric.

— Nu uita să-l îmbeţi pe Cocardasse şi, dacă poţi, chiar pe amândoi. Când vor fi gata de plecare, vino să-mi dai semnalul; te aştept.

Yves de Jugan se reîntoarse la Pinto şi aşteptarea se mai prelungi încă vreo oră.

— Nu vor veni, bombănea Desfrânata. Dacă Passepoil încearcă să-şi bată joc de mine, n-are decât să se păzească!

— Realitatea este că ar greşi tare rău, zise Pinto, cu ironie. Când ai norocul de a fi intrat în graţiile lui Venus, ai fi de neiertat dacă le-ai dispreţui.

— Tu să taci, filfizonule, zice femeia, graţiile mele nu sunt pentru un tinerel ca tine, şi am eu grijă să le împart cui trebuie.

— Şi dacă nu vor veni, continuă Raphaël, care avea chef s-o sâcâie pe hangiţă, poate vom avea şansa de a fi acceptaţi spre a-i înlocui?

— Obrăznicătură!... Ţi-am zis să taci, îl repezi Desfrânata, înaintând cu mâna ridicată.

Pinto făcu un plonjon sub masă.

Yves de Jugan îi spuse să se-astâmpere. Nu era momentul să se poarte astfel încât să fie daţi pe uşă afară.

— Vor veni, susţinu el, sunt sigur. Ia tăceţi, vine cineva.

Într-adevăr, intră un bărbat care-şi vâra sabia la loc în teacă. Era cam palid şi părea să aibă cât mai repede nevoie de un întăritor.

Din păcate, nu semăna deloc nici cu Cocardasse, nici cu Passepoil, şi nu trebuia să-l priveşti de două ori ca să-ţi dai seama că făcea parte dintr-una din acele bande de tâlhari mereu la pândă prin preajma canalului.

Persoana şi veşmintele sale nu erau deloc arătoase. Când Pinto îl întrebă ce i se-ntâmplase, necunoscutul îl privi cu neîncredere şi-i răspunse răstit:

— Nimic, sau, oricum, e treaba mea.

Apoi se duse să se aşeze la o masă în fundul sălii şi, chemând-o pe Desfrânata, comandă:

— Dă-mi repede de băut.

— Oho!... făcu gazda. Ar trebui să vorbeşti altfel... Şi, mai înainte de a comanda aşa ritos, ai arginţi?

— Arginţi, nu... dar am aur, şi încă din cel care n-a trecut pe la Palatul Monedelor[31].

Scotoci prin buzunar şi scoase un lănţişor pentru doamne, pe care-l săltă în mână, zicând:

— Ia priveşte!... Ăsta valorează cât să beau o noapte întreagă, iar în schimb, tu o să ţi-l poţi pune la gât.

Desfrânata vru să cântărească lanţul în mână. Dar bărbatul închise pumnul rânjind:

— Jos labele, grăsano. Îl vei avea când nu-mi va mai fi sete.

— De unde l-ai luat? întrebă femeia.

— Dacă vei fi întrebată...

Hangiţa îşi înfipse mâinile în şoldurile zdravene.

---

[31] *Palatul Monedelor*: Centru de fabricaţie monetară în Franţa, aflat în Paris şi construit între 1771–1777. (n.t.)

— Fără secrete, zise. L-ai furat, amice, şi nu departe de aici. Îmi place să ştiu ce se petrece prin preajma hanului meu, chiar şi numai pentru a mă distra — eu, care nici nu scot nasul pe-afară.

— Trebuia să vii să vezi.

— Prefer să-mi spui ce-ai văzut tu.

— Eu n-am văzut nimic.

— N-ai văzut nimic?... tu?... Să ştii, micuţule, că n-o duci cu preşul pe Desfrânata şi nu ca să dai jos nucile din pom îţi scoseseşi, mai adineauri, spada din teacă.

Banditul protestă:

— Îţi spun că n-am văzut nimic, pentru că era beznă. Dă-mi pace, sau plec în altă parte. Dacă n-am chef să spun nimic, nu tu, cumătră, eşti cea care mă va face să trăncănesc!

— Faci o mare greşeală! exclamă Desfrânata care, cu o mişcare neprevăzută, îi smulse spada din teacă.

După ce-l dezarmase în felul acesta, făcu un pas înapoi şi, cu mâna ce-i rămăsese liberă, scoase din corsaj un pistol a cărui ţeava o îndreptă spre tâmpla ciudatului ei muşteriu.

— Nu eşti nici primul şi nici ultimul pe care-l voi face să vorbească împotriva voinţei lui, îi zise. Şi te poftesc să nu mai te laşi rugat, dacă nu vrei să-ţi dau şi alte lecţii pe care le folosesc pentru dezlegarea limbilor.

Yves de Jugan şi Raphaël Pinto urmăreau cu interes această scenă. Cât despre servitoare, deşi erau obişnuite cu manevrele expeditive şi războinice ale stăpânei lor, o aplaudară.

— Le vezi — spuse hangiţa, arătându-le pe zgripţuroaicele adunate în jurul ei. Asta este banda mea, şi valorează cât a ta, căci e nevoie de mulţi bărbaţi pentru a le face să le fie frică. Trebuie să-ţi dai drumul la gură, băiete, dacă nu vrei să petreci un sfert de oră neplăcut între labele lor.

Banditul încercă s-o şteargă. Una dintre femei îi văzu mişcarea, îi tăie cu curaj calea şi, izbindu-l cu capul în piept, îl făcu să se rostogolească sub masă.

— Buun! zise Desfrânata. Asta te va face mai ascultător.

Dar omul era încăpăţânat:

— Nu, n-o să vorbesc. Nici nu ştiu cine sunt ăştia doi.

Cu degetul îi arăta pe Jugan şi pe Pinto, care începură să râdă.

— Nu suntem nici ofiţeri de poliţie, nici jandarmi, răspunseră, şi-ţi poţi depăna liniştit povestea, bătrâne. S-ar putea chiar să ne intereseze. Ia daţi-i să bea, fetelor, poate i se va dezlega limba.

În faţa urcioarelor, omul se hotărî.

— Poate c-aţi văzut — începu — nişte doamne drăguţe, plimbându-se toată după-amiaza prin împrejurimi, pe la Grange-Batelière. Au făcut greşeala să rămână pe-acolo până la o oră prea târzie, şi vina nu era numai a lor, căci noi îi îmbătasem pe vizitiii care le conduceau trăsurile şi tăiasem pe trei sferturi, cu fierăstrăul, una dintre hulube.

— Cine erau doamnele acelea?

— Nu le-am cerul să ne spună numele. Aveau bijuterii frumoase şi, în buzunare, aur — lucruri foarte tentante pentru cei care n-au aşa ceva, cu atât mai mult cu cât, în meseria noastră, nu rămâi nepăsător nici la o femeie drăguţă, într-o noapte ceţoasă.

— Înţeleg, îl întrerupse Desfrânată. Le-aţi atacat ca să le jefuiţi şi... pentru rest.

— Aşa-i precum zici, frumoaso, şi lovitura era extraordinar de bine organizată. S-a întâmplat ceea ce prevăzusem: huluba s-a frânt, trăsura s-a răsturnat; noi am apărut spre a ne oferi serviciile şi pentru a uşura încărcătura. Ba chiar atunci s-a-ntâmplat că mi s-a agăţat de degete lănţişorul ăsta: am tras brusc şi, din mână, mi-a trecut în buzunar.

— Câţi eraţi, care puseserăţi la calc cursa?

— Doisprezece. Erau tot atâtea femei şi nu exista nici un motiv pentru ca trăsurile să nu plece înapoi goale. Doamnele s-ar fi trezit a doua zi dimineaţa fără nici o zgârietură.

— Sunteţi nişte laşi! exclamă Desfrânată. Nu se atacă nişte femei care nu sunt apărate de nimeni şi care nu sunt în stare să se apere ele înseşi. Nu v-ar fi mers dacă ne-aţi fi atacat pe noi.

— Tot ce se poate, dar cât despre alea, vorbeşti prea uşor, cetăţeanco. Cui i-e frică de lup, n-are decât să nu vină să se bage-n gura lui. Pentru noi, ăştia, orice vânat e bun, mai ales atunci când are pielea fină şi punga garnisită.

— În fine, şi ce s-a mai întâmplat?

— S-a-ntâmplat că nu ne-am ales nici cu femei, nici cu bani, şi că cinci de-ai noştri au rămas pe teren, după ce o jumătate dintre ei o luaseră la goană.

— O jumătate, plus unul, şi acela eşti tu...

— Te pricepi să numeri, frumoaso. Deoarece eram ultimul, nu mi s-a părut c-ar fi nimerit să completez jumătatea de duzină de răniţi şi morţi. Am spălat putina, şi iată-mă.

— Păcat... Dar, ia spune-mi, cine v-a mângâiat aşa de bine coastele? Presupun că nu doamnele pe care le-aţi jefuit?

— Au fost de-ajuns doi bărbaţi, sau, mai curând, doi diavoli. Ah! Pot să vă asigur că ăia ştiu să mânuiască o sabie!

Yves de Jugan şi Raphaël Pinto schimbară o privire.

— Cum erau acei bărbaţi? întrebară, aproape simultan.

— Era mai ales un vlăjgan lung, care zbiera nişte înjurături cumplite şi care se pricepea să-ţi vâre oţelul în piept sau drept în mijlocul frunţii!

— Cocardasse! şopti Pinto la urechea vecinului său.

— Şi nici celălalt nu era mai prejos, continuă omul. Era un fel de sfrijitură, care-ai fi zis că e pus pe arcuri de oţel. Ăla nu spunea nimic — spada lui vorbea pentru el.

— Passepoil! spuse de astă dată Jugan la urechea lui Pinto.

— Nu ştiu, mărturisi banditul, de unde ieşiseră cei doi ticăloşi, şi nici că m-aş duce să-ntreb care le e adresa. De altminteri, poate că n-o să-i mai întâlnesc niciodată, fiindcă...

Desfrânata îi puse mâna pe umăr. Ghicise şi ea despre cine era vorba.

— Ce vrei să spui? strigă.

— Doamne!... Au dat o groază de lovituri de spadă, dar, cu siguranţă, au şi primit; şi nu-i imposibil ca în clipa asta să fie pe cale de a crăpa, lângă cei pe care i-au hărtănit aşa de rău... N-am aşteptat să văd cum stau lucrurile.

— Ticălosule!... tună vocea Desfrânatei. Dacă li s-a întâmplat o nenorocire, vei plăti pentru ceilalţi...

— Ei, na!... Aşadar, îi cunoaşteţi?

— Îi aşteptăm aici de două ore... Mare păcat că nu v-au înfipt în frigare ca pe nişte pui, începând cu tine!

— Aa! S-avem iertare!... Este, dimpotrivă, un noroc atât pentru mine cât şi pentru dumneavoastră, căci altminteri nu v-aş fi putut spune ce s-a-ntâmplat, şi asta nu i-ar fi împiedicat să fie răniţi sau morţi, dac-aşa o fi fost să fie.

— Asta vreau să ştiu! zise Desfrânata, izbindu-şi palma de frunte. Ne vei conduce acolo. Mai întâi, dă-mi lanţul de adineauri.

— O clipă; n-am băut pentru toată valoarea lui.

— Destul cu vorba!... Dă-l, sau o să ajungi lângă ceilalţi.

Banditul înţelese că trebuia să se execute, şi lănţişorul de la gâtul Cidalisei trecu în mâinile Desfrânatei, care de a doua zi avea să se împodobească cu el.

Yves de Jugan se făcu nevăzut câteva clipe, pentru a-l preveni pe Gendry în legătură cu ce se întâmpla, şi acesta se pregăti să li se-alăture, ca din întâmplare, împreună cu Balena, de îndată ce vor porni în căutarea profesorilor de scrimă. Dacă nu le vor găsi decât cadavrele, treaba va fi gata făcută.

Hangiţa puse o torţă în mâinile lui Pinto, o alta în cele ale banditului. Ea însăşi, înarmată cu pistolul, mergea în spatele acestuia.

— Pregătiţi păturile, le porunci servitoarelor. Dacă sunt doar răniţi, îi vom aduce aici. Hai, înainte, pe drumul cel mai scurt.

Ciudatul alai porni la drum, în lumina tremurătoare a torţelor şi, în noaptea fără lună, spectacolul era lugubru. După mai puţin de un sfert de oră, dădură peste un cadavru cu chipul schimonosit.

— Bun, ăsta-i unul, zise Desfrânata, după ce-l cercetase. Nu-i ceea ce căutăm.

Pământul era răscolit cu picioarele. Te afundai în noroi amestecat cu sânge.

— Uite altul, zise femeia, împingând cu piciorul un nou cadavru.

— Îl cunosc, afirmă tâlharul, trebuie să fie cel lovit în frunte.

— E o treabă făcută curat, rânji Desfrânata, după ce se aplecase ca să constate faptul. Mâna care a dat această lovitură trebuie să fie obişnuită să expedieze gentilomi fără a le deteriora vesta.

Numără cinci trupuri aproape reci, dar în zadar au fost explorate împrejurimile, nu mai găsiră altele.

— Hei! Voi de colo!... Oare ce căutaţi, prieteni? întrebă un glas, din spate.

Erau Gendry şi Bajena, care veneau în ajutor.

Hangiţa îi înfruntă:

— Şi voi, ce vreţi?

— Uşurel! Nu te supăra, mămico!... Poate că v-aţi pierdut nişte prieteni prin noroi? Dacă aveţi nevoie de serviciile noastre, iată-ne la dispoziţia dumneavoastră.

— Nu mai avem nevoie de nimeni, bodogăni femeia.

Dar Gendry n-o asculta şi era atent la Yves de Jugan care-i descria, amabil, tot ce se întâmplase, după care constată:

— Atunci înseamnă că lipsesc doi la apel!

— Da... Cocardasse şi Passepoil...

— Cum?... Cum ai zis?... Cocardasse şi Passepoil?... Păi ăştia sunt prieteni de-ai mei, şi aş fi foarte necăjit dacă li s-ar fi-ntâmplat o nenorocire. Să căutăm bine, copii, ca să le dăm cât mai grabnic ajutor.

Singurul martor al bătăliei crezu că e dator cu o explicaţie:

— Poate că nu erau decât răniţi, şi nici asta nu ştiu.

— Răniţi!... Dar atunci ar fi putut să se târască undeva.

Gauthier Gendry luă torţa din mâinile lui Pinto şi începu să scotocească prin cele mai mici unghere, până şi în tufele de drobiţă[32]. Ar fi plătit mult pentru plăcerea de a-i găsi pe Cocardasse şi Passepoil, sau măcar pe unul din ei, întinşi pe spate, cu braţele desfăcute şi lipsiţi de viaţă.

Curând fură nevoiţi să renunţe, şi ex-sergentul din regimentul de gardă, cu un glas pe care se silea să-l facă emoţionat, se porni să înşire panegiricul pretinşilor săi prieteni. Mai lipsea puţin şi ar fi vărsat lacrimi pentru nefericitul lor sfârşit.

Între timp, tâlharul care tot mai căuta, sub supravegherea Desfrânatei, îşi trase brusc o palmă peste frunte:

— Am o idee, zise.

---

[32] *Drobiţă*: specie de arbust spinos. (n.t.)

— Este momentul s-o faci cunoscută, amice, îl sfătui hangiţa, cu destulă asprime. Vorbeşte.

— Dac-ar fi răniţi, doamnele pentru care îşi riscaseră viaţa nu i-ar fi părăsit şi poate că i-au luat în trăsurile lor... Este inutil să-i căutăm aici...

— E posibil să ai dreptate, aprobă Desfrânata după o clipă de gândire.

Şi, cu un ton înverşunat, şopti:

— Totuşi, aş fi vrut să-i îngrijesc eu însămi.

Nu adăugă c-ar fi făcut-o pentru ceea ce-ar fi putut câştiga din asta.

Gauthier Gendry acceptase părerea celorlalţi, dar simţi nevoia să-şi exprime propriul gând:

— S-ar putea să fie aşa şi, totuşi, cine ne dovedeşte că n-au murit în timpul transportului?

Comentând această ultimă ipoteză, grupul se întoarse la *Vizuina Puturoasă* şi, pe drum, Gendry îşi reluă văicărelile cu privire la soarta prietenilor săi. Despărţindu-se de Desfrânata în pragul uşii, îi promise să se informeze despre ce s-o fi întâmplat cu ei şi să-i aducă la cunoştinţă de îndată ce va afla ceva. Apoi plecă, urmat de Balena, amândoi cu lacrimi prefăcute pe marginea pleoapelor.

Şi aşa s-a făcut că, la ora la care gustau toate deliciile unor mâncăruri bune şi ale unor trupuri frumoase, Cocardasse şi Passepoil au fost onoraţi cu un discurs funebru, ceea ce nu i-a împiedicat să se simtă şi în continuare la fel de bine ca şi Pont-Neuf.

Dacă, mai târziu, aveau să-l întâlnească pe Gauthier Gendry, cu siguranţă îl vor face să cânte un alt soi de litanie.

Capitolul X - La Desfrânata

Aşa deci, iubiţelule — îi spunea Cocardasse alter-ego-ului său, în vreme ce treceau, împreună, pe poarta Richelieu — uite c-o să fie o noapte splendidă!

— Noaptea este propice dragostei, şopti fratele Passepoil, a cărui inimă se aprindea întotdeauna la fel de prompt.

— Ei! Fitil viu ce eşti, acolo unde mergem este un fel de templu al Amorului... acolo sunt nişte doamne care nu cred că dispreţuiesc asemenea îndeletniciri mărunte...

— Se potriveşte cu vârsta lor... şi cu a mea...

— Brr!... Cred că atunci când mama ta te-a adus pe lume, pe un drum din Normandia, a mea făcea cam acelaşi lucru pe malurile Garonei[33].

— Tot ce se poate, nobilul meu prieten... dar eu am inima mereu tânăra... şi mi-e teamă că a ta s-a înecat în lichid.

— Ba nu, micuţule, ba nu!... Vezi tu, un bărbat aşa cum trebuie se deosebeşte de cei mai puţin bine alcătuiţi prin faptul că ştie să bea... Trebuie să fii tânăr şi fără minte, sau bătrân şi bolnav, pentru a-ţi pierde vremea făcând reverenţe domnişoarelor... Zău aşa! Să te gândeşti la fleacurile dragostei este o ţăcăneală diavolească!

Privirea pe care Passepoil i-o aruncă nobilului său prieten nu era lipsită de o oarecare milă.

— Şi totuşi, ai în faţa ochilor exemplul contrariului, continuă cu o voce blândă şi convingătoare. Oare domnul conte de Lagardère, stăpânul nostru, n-ar răsturna pământul pentru cea pe care o iubeşte?... Oare domnul marchiz de Chaverny nu se topeşte de dragoste pentru domnişoara Flor?... În toată casa, doar Jacinta nu vrea să se căsătorească...

— Ei, na!... şopteşte-i două vorbuliţe despre asta, poate ai noroc.

— Nu i-am spus decât una, şi mi-a dat, cu mâna ei frumoasă, o palmă răsunătoare... dar şi asta este o fericire.

— Vai de păcatele mele! exclamă Cocardasse, izbucnind în râs. Poţi să repeţi, iubiţelule. Cu un picuţ de răbdare obţii orice.

— Nu este răbdătoare la capitolul acesta şi aş primi două palme în loc de una... Şi, totuşi, am fi avut o căsnicie aşa de bună împreună!...

— Poate că-i mai bine aşa, puştiule. Ea este prea tânără şi prea drăguţă pentru un maimuţoi bătrân ca tine şi, bietul meu Amable, e foarte probabil să ţi se fi întâmplat o nenorocire.

— Ia te rog! replică normandul, jignit, asta ar rămâne de văzut. Jacinta este în stare să se apere împotriva încercărilor admiratorilor...

— Văleu! *Povero!* Ce naiv eşti, vorbind deja ca un soţ... Ţi s-ar fi spus să te duci să te uiţi către dreapta, în timp de nevasta ta s-ar fi lăsat sărutată la stânga. Vezi tu, micuţule, noi nu suntem din plămada din care sunt făcuţi Iosif-ii şi, pe cinstea mea! Cel mai bun menaj din lume tot al lui Cocardasse şi-al lui Passepoil este!

Acesta din urmă oftă:

— Îi lipsesc totuşi o grămadă de farmece...

— Asta poate pentru că nu ştii tu să le vezi, cât despre mine, unul, căsătoria nu m-atrage deloc. Soţia mea este Pétronille: nu strigă, îşi face trebuşoara corect şi nu mă-

[33] *Garona* (în lb. franceză, *Garonne*): fluviu în sud-estul Franţei, care izvorăşte din Spania şi se varsă în Atlantic, udând pământul provinciei Gascogne, de unde era originar Cocardasse. (n.t.)

nşeală niciodată; fără a mai pune la socoteală, puştiule, că în viaţa noastră am făcut mult prea multe văduve, ca să riscăm să fim plătiţi cu aceeaşi monedă.

— Fiecare cu ideile lui şi, oricât de bun ar fi menajul nostru, asupra acestui punct nu suntem deloc de acord.

— Ei, na!... atâta pagubă. De altminteri, nu se pune problema să ne căsătorim în seara asta.

— Parcă poţi şti vreodată, Cocardasse? Câteodată inima vorbeşte tocmai când te-aştepţi cel mai puţin.

— Drăcia dracului!... Sunt sigur că a mea nu va vorbi! Dar de ce naiba n-ai ales aseară, din grămadă?... Domnişoara Cidalise ar fi o doamnă Passepoil foarte prezentabilă...

Normandul replică aruncându-i nobilului său amic o privire indescifrabilă:

— Prea prezentabilă... E un petic care nu se potriveşte la sacul meu.

— Vai de păcatele mele!... Şi unde ai vrea tu să-ţi găseşti peticul pe măsură, micuţule?... Cred că Desfrânata-i mult sub măsura ta.

— Ar fi atât de drăguţă dacă nu s-ar uita cu un ochi la slănină şi cu altul la făină!... Şi totuşi, mai mult mă sperie decât mă atrage...

— Femeilor care se uită strâmb, niciodată nu li se pare că bărbaţii lor merg drept. Fereşte-te de asta, ştrengarule, mai ales că nu tu ai fi cocoşul în ogradă. Când cărbunarul nu este stăpân la el în casă, rar se întâmpla ca lucrurile să nu meargă rău.

— Sunt cu totul de părerea ta, Cocardasse. Dar mai există şi altele, în afară de domnişoara Cidalise şi de Desfrânata. În sfârşit, vom trăi şi vom vedea. Deoarece toată lumea se căsătoreşte, va trebui, odată şi-odată, să vină şi rândul nostru.

— Aiurea!... Rândul meu ţi-l cedez şi, dacă fiul lui Cocardasse-senior va muri, îţi jur că o va face în pielea unui celibatar.

Tot sporovăind astfel, cei doi prieteni trecuseră de zidurile de apărare ale oraşului şi ajunseseră la ţară; mergeau cu acel pas vioi al oamenilor care n-au de ce se teme sau, cel puţin, cărora puţin le pasă.

Lumina zilei scădea tot mai mult şi ceaţa care se ridica din mlaştini începea să învăluie totul. Din timp în timp, gasconul călca în câte o baltă de apă, ceea ce era pretext pentru o înjurătură formidabilă, iar Passepoil, care păţea acelaşi accident, aprecia că în mod evident acel cartier nu era o ţară a belşugului.

— Nu ţi se pare, zise, că nu e prea plăcut pe-aici, în plină beznă? Dacă Desfrânata nu ne ţine la ea până la răsăritul soarelui, am ca o idee că nu ne va fi prea bine să pleoscăim pe-aici, după miezul nopţii.

— Oho!... Dacă reuşim să ne vedem vârful nasului, este de ajuns. Noi, ăştia, suntem cam ca liliecii.

— E posibil ca acest lucru să ne fie de folos peste câte va ore...

— La ce te gândeşti, iubiţelule?... Ne vom simţi atât de bine la *Vizuina Puturoasă*, încât tot acolo vom fi şi când se va face ziuă. Uiţi că Chioruţa are o slăbiciune pentru ţine şi că s-ar putea ca noaptea să ţi se pară prea scurtă. În ceea ce mă priveşte, nu va fi niciodată destul de lungă, atâta vreme cât voi avea ce bea.

Ajunseră curând la han, a cărui uşă era larg deschisă, scăldând în lumină drumul. Ceva mai departe, cele două ferestre înguste şi zăbrelite de la cârciuma *Crăpelniţa* păreau doi ochi roşii şi însângeraţi, deschişi spre misterele nopţii.

Gasconul îşi încadra silueta sa lungă în golul uşii şi, întorcându-se spre tovarăşul său, zise cu un glas ca de tunet:

— Nu te teme! Intră, amice, am ajuns în port. Apoi, păşind înăuntru, adăugă, agitându-şi pălăria la capătul braţului său osos:

— Salutare! Frumoase doamne! Toate cele bune, gentilomii mei!

Fratele Passepoil stătea cu un pas în urma lui. Fiindcă se aflau în port, nu dorea decât să arunce ancora, dar ochii lui căutau în zadar privirea piezişă a Desfrânatei, spre a-şi da seama dacă nu-l va întâmpina, chiar de la intrare, vreo furtună grozavă.

— Doamne Sfinte! continuă amicul său. Cocardasse-junior şi micul lui profesor de arme prezintă sexului frumos omagiile lor şi nimeni nu mişcă. *Quiès à ca?*[34]

Societatea nu era alcătuită, în afară de hangiţă şi de servitoarele ei, decât de Yves de Jugan şi Raphaël Pinto, care schimbară o privire plină de satisfacţie.

— Cocardasse! Passepoil! exclamară cu toţii.

— În sfârşit, iată-vă, zise Desfrânata, repezindu-se în întâmpinarea lor. Şi, după câte văd, zdraveni şi nevătămaţi.

— Cum?... Şi de ce n-ar fi aşa?

— Nu sunteţi nici unul rănit?

La această întrebare, cei doi maeştri de arme se priviră, iar Passepoil crezu că este cazul să declame cu glas tare şi cu mâna pe inimă:

— Rănit în inimă, da! O, Venus!

— Caramba! bombăni Cocardasse cu amărăciune. Nebunul ăsta nu va şti niciodată să-şi controleze pasiunile!... Şi cine, mă rog, şi-ar fi permis să ne zgârie pantalonii? adăugă, adresându-se patroanei.

— Nu negaţi, spuse aceasta. Ştim că v-aţi bătut ca nişte lei, nu mai departe decât aseară, şi că aţi salvat viaţa unor doamne drăguţe.

— Vai de păcatele mele!... Ştrengarul ăsta de Passepoil şi cu mine n-am îngăduit niciodată lipsă de respect faţă de sexul frumos, în prezenţa noastră... Dar tot nu ştim cum aţi aflat despre întâmplare.

---

[34] Quiès à ca?(lb. spaniolă) = E cineva acasă? (n.t.)

Desfrânata îl atrase la pieptul său pe tandrul Passepoil, care nu se gândi să protesteze.

— E bine ce-ai făcut, puişorul meu — îi spuse cu o voce pe care o dorea cât mai calmă. Dar mi-a fost groaznic de frică pentru tine şi pentru camaradul tău.

— Dar de ce? întrebă normandul, oarecum neliniştit, văzând că femeia este la curent cu evenimentele din ajun.

— Ni se spusese că sunteţi răniţi... poate ucişi, şi am plecat imediat să vă căutăm, ca să vă dăm ajutor. Dar totul cum nu se poate mai bine, de vreme ce iată-vă sănătoşi.

— Ei drăcia dracului!... Cine-i ticălosul care v-a dat prostia asta de veste? Ce, nu ştia că Pétronille este o zână?

— Aşadar, aţi făcut un pact cu diavolul? întrebă Yves de Jugan, pe fruntea căruia apăru o cută de îngrijorare.

— Ei, na!... Nu-l cunoaştem, dar îi trimitem atâţia tâlhari la cazanul lui, încât afurisitul nici nu se gândeşte să se lipsească de serviciile noastre.

— Aţi omorât deja mulţi oameni? fu rândul lui Pinto să întrebe.

— Încă nu atâţia citi vom mai ucide, puştiule.

— Nu-i mai numărăm, este prea obositor, adăugă cu nepăsare Passepoil, care dorea să fie la unison cu prietenul său şi să câştige stima celei pe care în sinea să o numea "zâna amorului".

— Cel mai frumos, continuă gasconul, este că ticăloşii vin singuri să se-aşeze în faţa spadei noastre, ca gâzele atrase de lumină. Şi mi se pare că, pentru moment, există câţiva care sunt gata pregătiţi să vină şi care-şi vor pierde ceva mai mult decât aripile.

Această aluzie contribui la neliniştea celor doi tineri, care se uitară din nou unul la celălalt.

— Ştiţi unde să-i găsiţi pe aceştia? întrebă Yves de Jugan.

— Ehei! Amice, dac-am şti, de mult nu le-ar mai fi ars să râdă. De altminteri, puţin ne pasă, suntem siguri că vor veni ei singuri. Nu-ţi poţi evita soarta. Uite, n-aş da nici patru soli pe timpul care le mai rămâne de trăit.

Această lăudăroşenie avu un efect ciudat asupra interlocutorilor gasconului. Se grăbiră să schimbe subiectul conversaţiei.

— Dac-am bea în cinstea dumneavoastră? propuseră în cor.

— Luaţi loc, îi invită şi hangiţa. O să vă povestim imediat şi ce s-a-ntâmplat aseară aici.

— Adevărat! Mămica are dreptate. Vă vom arăta, puştilor, că nimeni încă n-a făcut vreo gaură în gâtul lui Cocardasse şi că cea pe care-o posedă încă de la naştere n-are nici o fisură.

În curând, clinchetul cănilor şi paharelor ciocnite se întrepătrunse cu glu-glu-ul vinului alunecând pe gâtlejuri şi cu plescăitul limbilor. Fratele Passepoil, ghemuit la pieptul Desfrânatei — care îi făcea un colier din braţele ei dezgolite până la coate — nu se simţise nicicând aşa de bine.

Yves de Jugan nu voia să lase altora grijă de a povesti maeştrilor de arme ce se petrecuse în seara din ajun la *Vizuina Puturoasă*, ceea ce-i permitea să povestească întâmplările aşa cum îi plăcea, trecând sub tăcere anumite lucruri. Aşa de pildă, putem bănui că în mod voit a uitat să vorbească despre cei doi bărbaţi care li se alăturaseră, spre a-i ajuta în căutările lor. Dacă cineva ar fi remarcat cu glas tare această omisiune, i-ar fi fost foarte uşor să spună că nu-i cunoştea. Hangiţa era mult prea bucuroasă că-i regăsise pe cei doi nătărăi pe care avea de gând să-i jumulească, pentru a da vreo atenţie cuvintelor tânărului.

— Caramba! exclamă gasconul, mişcat de atâta solicitudine. Toţi cei de-aici suntem tovarăşi. Sărut-o pe, vecina ta pentru tine şi pentru mine, micul meu profesor, dacă totuşi îţi permite.

Amable nu aşteptă să i se spună de două ori, şi Desfrânata permise cu atâta bunăvoinţă, încât, pentru o sărutare, înapoie patru.

— Vă pregătisem paturi bune şi moi, gânguri ea, nişte pături în care v-aş fi îngrijit şi v-aş fi alintat atât de bine, dac-aţi fi fost cât de cât răniţi...

— Ei, drăcia dracului! Nimic nu ne va împiedica să ne prefacem c-am fi răniţi şi, în loc de medicamente, să ne administraţi câteva litre de vin bun. Dac-am întâlnit o gazdă atât de amabilă, la naiba! Cred c-o s-ajung să ador şi eu femeile, la fel ca prietenul meu Passepoil.

— Va să zică îi plac mult, dragul de el?

— Vai! Sărmanul! Cedează în aşa hal torentului vijelios al pasiunilor sale, încât se usucă pe tulpină!... Ia, mai bine, întrebaţi-l dacă ieri seară...

Pe sub masă primi o lovitură zdravănă de picior, dar acest avertisment ajunse prea târziu la destinaţie. Cele câteva cuvinte pronunţate atrăseseră atenţia Desfrânatei.

— Că veni vorba — zise, înfigându-şi privirea chiorâşă în ochii victimei sale — unde v-aţi încheiat noaptea? Dacă n-aţi fost răniţi, de ce n-aţi venit?

Într-unele momente, normandul era luat pe nepregătite şi cea mai simplă întrebare îl făcea să dea un răspuns atât de ridicol, încât imediat se vedea că minte. Dacă i se reproşa că nu făcuse un lucru asupra căruia se convenise, avea un răspuns invariabil şi care totuşi nu-i reuşise niciodată.

Asta nu-l împiedică să-l ofere şi cu acest prilej, tot aşa cum îl oferise, chiar în aceeaşi dimineaţă, lui Chaverny.

— Noi... n-am avut timp.

— Cum... n-aţi avut timp? se minună patroana. Era abia ora zece când a avut loc lupta şi, admiţând că a durat un sfert de oră...

— Ba, mult mai puţin decât atâta — se grăbi s-o întrerupă Cocardasse — timpul necesar ca să culci la pământ cinci bărbaţi, câte un minut fiecare... Ah! Vai de păcatele mele!... Nu suntem noi oamenii care să facem lucrurile pe jumătate. Să vedeţi numai ce vă va spune micul meu profesor de scrimă...

— Nu, nu pe jumătate... cu noi, este ori tot, ori nimic!... confirmă şi Passepoil, care-şi dădea seama că amicul Cocardasse se va încurca într-o poveste din care amândurora avea să le fie tare greu să iasă.

Aşa că folosi şi această ocazie pentru a trage o nouă lovitură de picior în pulpele gasconului, spre a-l invita să-şi ţină gura.

— Pe cinstea mea! exclamă acesta, a trebuit, desigur, să le conducem pe acele doamne până în interiorul fortificaţiilor, unde le-am urat noapte bună. Dar, nu ştiu din ce motiv, când am vrut să facem cale-ntoarsă, ni s-a închis poarta în nas. Domnul locotenent de poliţie dăduse ordin să fie lăsaţi să intre în Paris toţi cei care-ar fi vrut, dar să nu i se dea nimănui voie să iasă. Negreşit că avea motivele lui pentru asta, cu atât mai mult cu cât el este cel mai puternic.

Povestea aceasta nu stătea în picioare, dar putea să pară verosimilă în acea epocă în care singurul mijloc pentru a pune mâna pe un tâlhar de anvergură era ca, mai întâi, să-l împiedici să spele putina.

— Accept scuza asta, zise Desfrânata privindu-l pe Passepoil, care scoase un adânc oftat de uşurare. Ştii că sunt geloasă şi că ai de ales între doamnele de aseară şi mine. Dar, păzea, mişelule, dacă nu voi fi eu aleasa!...

— Alegerea mea este făcută, răspunse normandul fără entuziasm, căci se gândea că Cidalise era mai puţin pretenţioasă.

Deoarece aceasta din urmă nu se afla acolo, putea s-o prefere, în acea seară, pe Desfrânata, chiar de-ar fi să revină a doua zi la Cidalise, dacă s-ar ivi prilejul. În viaţă trebuie să ştii să te adaptezi la împrejurări.

— Ei, bine! Domnii mei, exclamă hangiţa, în seara asta sunteţi la mine şi vă păstrez. Vom râde şi vom juca până ne va prinde somnul. La voia fiecăruia să rămână să joace, sau să se ducă la culcare, dacă aşa-l va îndemna inima; păturile sunt pregătite.

O puternică apăsare cu genunchiul, plină de subînţelesuri, îl făcu pe fratele Passepoil să priceapă ce voia să spună şi, pe jumătate pentru că prevedea nişte plăceri la care nu renunţa niciodată, îi răspunse în acelaşi fel.

— Coborâţi obloanele şi închideţi uşile, le porunci Desfrânata servitoarelor. Trebuie să ne simţim între noi, să nu ne deranjeze nimeni.

— O clipă, interveni Yves de Jugan. Pregătiţi zarurile şi cărţile, mă întorc în câteva minute.

Femeia cea masivă îl privi chiondorâş.

— Unde te duci?

— Să dezgrop o sticlă veche pe care am ascuns-o nu departe de aici, ca s-o degustăm în cinstea noilor noştri prieteni. O am direct din pivniţele regentului şi o să vă lingeţi buzele.

— Pe cinstea mea! exclamă gasconul, va fi binevenită. O vom goli în cinstea Alteţei Sale. Du-te iute, puştiule, şi întoarce-te şi mai iute.

Yves de Jugan lipsi aproape un sfert de oră şi reveni cu o mutră plouată. Pretinse că sticla fusese furată şi, nu numai atât, dar că în locul ei fusese pus un pietroi.

— Şi, totuşi, zise Pinto, nu era nimeni pe-acolo, când am ascuns-o aşa de bine.

— Nimeni, sunt sigur, întări Jugan, prefăcându-se furios: Fir-ar al dracului! Dacă vreodată dau de urma hoţului, o să-i dau un cap la burtă aşa încât să fie nevoit să dea înapoi vinul pe care l-a băut.

Inutil să spunem că toată povestea asta cu sticla furată era falsă de un capăt la altul. Yves de Jugan se dusese, pur şi simplu, în spatele cârciumii *Crăpelniţa* spre a sta de vorbă cu Gauthier Gendry.

— Sunt acolo, îi spuse, dar nu par deloc dispuşi să părăsească locul înainte de răsăritul soarelui.

— La dracu! Asta nu ne aranjează câtuşi de puţin, se cătrănise ex-sergentul. Găseşte un mijloc ca să fie daţi afară către orele două dimineaţa.

— Nu cred că e posibil. Desfrânata are intenţii serioase cu Passepoil şi nu-i va da drumul mai devreme de mâine. O ceartă n-ar avea drept rezultat decât să ne oblige să scoatem sabia chiar în sală, unde nu noi am fi cei mai tari, fiindcă femeile s-ar întoarce împotriva noastră.

— Nu întrevezi altă cale?

— Nici una.

— O să mă mai gândesc. Întoarce-te acolo — şi tu şi Pinto să fiţi cu atenţia încordată. În seara asta trebuie să le venim de hac celor doi profesori de scrimă.

Yves de Jugan se grăbise să revină la *Vizuina Puturoasă*, ba chiar se grăbise prea tare, căci în zorul său nu observase că cineva, care desigur fusese mirat de discuţia lui cu Gendry, se luase pe urmele sale.

Capitolul XI - Mathurine

De câtva timp, printre zgripţuroaicele care făceau tot soiul de treburi la *Vizuina Puturoasă*, se afla o fată tânără şi trupeşă din ţinutul Caux[35], care — socotind după farmecele abundente cu care era dotată, după carnea ei pietroasă, după obrajii trandafirii şi buzele-i roşii — părea desprinsă dintr-un tablou de Rubens.

Era frumoasă, acest lucru nu putea fi negat; înaltă, bine făcută, cu trăsături regulate, cu păr blond bogat şi mătăsos şi cu ochi albaştri, limpezi şi blânzi, avea o înfăţişare foarte plăcută.

Nu c-ar fi fost chiar o bucăţică regească, nici c-ar fi avut fineţea marchizelor din acele vremuri, care purtau nişte corsete în care, în zilele noastre, n-ar încăpea nici nişte fetiţe de paisprezece ani, dar avea o frumuseţe a ei, o frumuseţe de normandă robustă şi sănătoasă, în stare să reziste la toate asalturile.

Cum de nimerise această perlă într-o asemenea speluncă? Nici ea nu ştia prea bine.

Plecată din ţinuturile sale, fără nici o para chioară, luase drumul Parisului, acesta fiind singurul loc unde credea că va reuşi să se angajeze ca servitoare şi să câştige câţiva soli. Ambiţia ei se mărginea la a strânge destui bani pentru a se întoarce în satul natal şi să găsească pe cineva care s-o ia de nevastă. La asta rumegase, cu sănătosul ei bun simţ de ţărancă lipsită de orice viciu.

Trebuie să recunoaştem că, pentru început, nimerise tare prost. Vină era a împrejurărilor. Pe drum nu căpătase de mâncare cât să-şi sature foamea, sau cei care-i ofereau hrană ar fi cerut în schimb ceea ce că nu era dispusă să le dea.

Şi aşa s-a întâmplat că, într-o seară, zdrobită de oboseală şi moartă de foame, se pomeni în faţa *Vizuinii Puturoase*, de unde venea un miros ademenitor de supă de varză şi de friptură de clapon.

Parisul, cu zidurile sale de apărare, cu turnurile şi monumentele sale, se profila la o distanţă destul de mică şi pentru a ajunge acolo nu mai trebuia decât un mic efort. Totuşi, era atât de obosită şi de înfometată, încât nu se simţea în stare să facă un pas în plus.

---

[35] *Caux*: regiune în Normandia (Franţa), la nord de Sena, cuprinzând un podiş calcaros, cu faleze abrupte spre Canalul Mânecii. (n.t.)

Se aşeză, deci, pe marginea unui şanţ, în faţa cârciumii, şi aşteptă, doar s-o milostivi cineva de ea.

Acel cineva se prezentă sub cea mai neaşteptată formă, adică sub înfăţişarea Desfrânatei care, în acea seară, era foarte bine-dispusă.

— Hei! Ce-aştepţi acolo, frumoaso? o întrebă văzând-o atât de palidă — consecinţă a stomacului gol.

— Mi-e foame! răspunse normanda.

— Cum aşa?... Cu toate astea, nu semeni a cerşetoare.

— Nu cerşesc, dar nu mai am bani, şi cred că voi muri mai înainte de-a ajunge la Paris.

— Ce vrei să faci la Paris?

— Să m-angajez ca servitoare, dacă m-o vrea cineva. Sunt puternică şi nu mă codesc la treabă, poate că voi găsi ce să fac cu braţele astea ale mele.

Hangiţa începu să-i dea ocol, o studie din toate părţile, ca şi cum ar fi cumpărat o vită la târg.

— Pe cinstea mea, da, zise. Eşti robustă şi eşti o fetişcană frumoasă. Presupun că ţi-ai câştiga bine ziua şi încă şi mai bine noaptea. Ce vârstă ai?

— Douăzeci de ani la Sfântul Blaise.

— După câte văd, i-ai folosit straşnic, anii ăştia... Ia spune-mi, ţi-ar prinde bine să mănânci în seara asta?

Propunerea era atât de extraordinară, încât interpelata nu răspunse. Se mulţumi să adulmece mirosul de mâncare ce venea dinspre birt, şi acest gest fu mai grăitor decât toate discursurile.

— Tocmai am nevoie de o servitoare, continuă hangiţa. Ţi-ar conveni?

— Sigur că da, sigur că mi-ar plăcea, şi v-aş fi tare recunoscătoare dacă mă luaţi în slujba dumneavoastră.

— Salariul n-o să-ţi fie prea mare. Deşi, să ştii că nu sunt o căpcăună, şi vei putea căpăta mai mult, dacă nu eşti proastă. Hai, vino, fata mea; ţi se va da mâncare, şi cred că ăsta e cel mai urgent lucru acum.

Cu multe precauţii o ajută să se ridice şi să treacă drumul ţinând-o de braţ şi o duse în han.

— Hai, voi, fetelor — spuse — daţi-i să mănânce fetişcanei ăsteia. Mâine, după ce va fi dormit pe săturate, să-i puneţi în mână o mătură sau o cratiţă, şi mi se pare c-o să fie bună la treabă. Tu, fată, bea şi mănâncă — ai avut noroc că te-ai oprit tocmai în faţa casei mele... apropo, cum te cheamă?

— Mathurine...

Toate servitoarele fură cuprinse de o mare admiraţie pentru noua venită, văzând-o cât de uşor înghite numeroasele mâncăruri ce-i fură servite. Desfrânata nu era zgârcită — îşi dădea seama că braţele vor funcţiona la fel de bine ca fălcile şi că hrana îi va fi plătită de zece ori prin muncă. Aşa că o îndemna să mănânce pe săturate, în timp ce recruta privea în jurul ei cu acea expresie de fericire a vacilor sătule şi cărora li se mângâie botul.

Nu părea deloc să fie speriată, fiind încântată că nu vedea în jurul ei decât femei şi întrebându-se totuşi de ce erau atâtea servitoare pentru o singură stăpâna.

Dar matracucile n-o priveau cu ochi buni pe intrusă, în situaţia lor specială, o fată tânără, mai frumoasă, mai proaspătă şi mai drăguţă decât ele putea deveni o rivală periculoasă.

Este adevărat că Mathurine avea una din acele expresii naive care nu te înşeală, iar privirea ei nevinovată dovedea, dinainte, că temerile lor erau nejustificate. Ca să vorbim drept, ele aveau totuşi de ce să se îngrijoreze, căci, într-un asemenea mediu, ţărăncuţa cea stângace putea prea bine să-şi schimbe purtările, şi încă într-un răstimp foarte scurt. Aşa că nu era înconjurată decât de priviri ostile şi de şuşoteli în care gelozia avea rolul principal.

Prezenţa Desfrânatei, care nu glumea cu disciplina şi căreia nu-i plăcea să i se discute ordinele, era totuşi de ajuns pentru a împiedica manifestările duşmănoase. Deocamdată, nici nu era nevoie de altceva.

Dacă Mathurine fusese primită de către suverana *Vizuinii Puturoase*, desigur nu bunătatea inimii acesteia era explicaţia. Patroana calculase dinainte tot ce-ar putea câştiga, la ce treburi neplăcute ar putea-o sili. Mizase şi mai mult pe drăgălăşenia ei, care va atrage la han clienţi, fără ca prin aceasta s-o păgubească pe ea, care avea experienţă şi ştia s-o folosească.

Când era vorba de vreun câştig, Desfrânata ştia să stoarcă apă din piatră seacă.

În momentul acela era convinsă că făcuse o afacere bună. Acesta era motivul pentru care îi făcea normandei o primire atât de caldă, rezervându-şi posibilitatea ca, în cazul în care aceasta nu s-ar purta cum trebuie, să folosească împotriva ei un argument la care fata ar fi sensibilă, şi anume, că dacă n-ar fi cules-o de pe marginea drumului, ar fi crăpat acolo ca un câine râios.

După mii de mulţumiri şi un sughiţ de satisfacţie, Mathurine fu condusă într-o chiţimie în care cea mai îngrozitoare rogojină i se păru un pat minunat, într-atât avea nevoie să-şi odihnească picioarele obosite.

Aşa că dormi buştean, ceea ce nu înseamnă că a doua zi nu s-a trezit înaintea tuturor. Când servitoarele îşi făcură apariţia, mototolite şi ofilite, îmbrăcate neglijent cu veşmintele lor matinale, ea făcuse deja ordine şi măturase prin sală.

Datorită muncii pe care-o făcu toată ziua, seara nici una nu-i mai purta pică pentru faptul că fusese angajată la han. Nimic nu te face să fii mai bine primit, decât să faci treaba altora.

Nu trecu însă mult până ce Mathurine constată că hanul era frecventat de o clientelă ciudată. Veneau acolo diverşi târâie-spadă, pe care servitoarele îi numeau gentilomi şi faţă de care aveau familiarităţi cam exagerate. Nici felul de a vorbi al tuturor acelor oameni nu era de natură s-o liniştească, ca de altfel nici unele tentative faţă de ea, din partea unor indivizi obişnuiţi să rezolve treburile la iuţeală.

Dacă roşea din cauza unor cuvinte cam deocheate sau a unui gest neruşinat, toată lumea începea să râdă în cor, şi Desfrânata era silită să intervină.

— Se va obişnui, zicea. Daţi-i timp să se îmblânzească şi lăsaţi-o în pace. Pentru cât valorează bărbaţii, nu e nici o grabă să-i cunoască prea repede.

Realitatea este că acelei ciudate comerciante nu-i părea rău că are prilejul să arate, la ea, o virtute autentică şi care, la o adică, ar putea servi drept momeală. Vicleana cumătră avea, de altfel, grijă să vegheze să nu-i fie deteriorat acel rar eşantion de nevinovăţie, pierdut într-o mocirlă.

Desfrânata, în rolul ei de paznică vigilentă a virtuţii, era ceva nou şi plăcut.

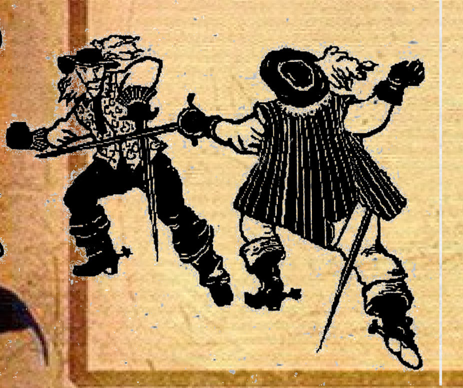
În cea de a doua noapte pe care a petrecut-o Mathurine la *Vizuina Puturoasă*, au surprins-o şi au şocat-o o mulţime de lucruri, dar se decise să închidă ochii atunci când trebuia şi să-şi astupe urechile, spunându-şi că, la urma urmei, poate că tovarăşele ei nu credeau că fac ceva rău, morala din Paris fiind, fără îndoială, cu totul diferită de cea din regiunea Caux.

Încetul cu încetul se obişnuise cu felul acesta de viaţă şi muncea ca un cal de povară, fără a se lăsa abătută de la munca ei.

Celelalte puteau să cocheteze, să se îmbete, să se bată, să-i dea afară pe beţivi cu ghionti şi cu lovituri de picior; ţărăncuţa din Caux părea că nu observă nimic şi-şi vedea de trebuşoarele ei obişnuite, insensibilă la complimente ca şi la insulte, ştiind chiar să se facă respectată dacă era cazul. În aşa fel, încât toţi tâlharii, spadasinii şi haimanalele — obişnuiţii localului — sfârşiseră prin a accepta situaţia şi o considerau ca pe o făptură deosebită, rătăcită în acea cloacă.

Lucrurile mergeau aşa de aproape trei luni, când Cocardasse şi Passepoil puseră pentru prima dată piciorul în *Vizuina Puturoasă*.

Să fi ghicit oare Mathurine că bravul Amable văzuse lumina zilei în acelaşi ţinut cu ea? Sau să fi fost impresionată de faptul că părea mai blând şi mai puţin arogant decât ceilalţi? Fapt este că îi arătă un oarecare interes, fără vreun scop anume şi cu toate că bietul profesor de scrimă nu avea nimic prea atrăgător.

Totuşi, cine ştie?... Poate că avea puterea de a însufleţi statuile, de a transmite fluidul drăgăstos din propria-i persoană? Poate că incandescenţa lui perpetuă era îndeajuns de puternică pentru a aprinde ceea ce, până atunci, nu putuse produce nici măcar o scânteie? Câteodată se văd lucruri şi mai ciudate. Adevărul este că Mathurine, care niciodată nu privise bine la faţa unui bărbat, se surprinse atunci aruncând pe furiş ocheade fratelui Passepoil, care nici nu băga de seamă, ocupat cum era cu farmecele Desfrânatei.

Dar fata cunoştea gelozia stăpânei sale. Ştia şi că atunci când aceasta alesese pe cineva, n-ar fi fost bine să te-amesteci.

Socotii deci că este prudent să nu lase să se bănuiască sentimentul care o cuprindea fără voia ei, dar nu fu cea mai puţin îngrijorată în seara în care tâlharul îşi făcuse auzită presupunerea că cei doi profesori de scrimă ar fi putut să fie ucişi, sau cel puţin răniţi.

Când îi văzu revenind a doua zi, o străfulgerare de bucurie îi lumină ochii. Se pricepu s-o stingă imediat şi să-şi păstreze calmul obişnuit. Reuşi atât de bine, încât, văzând-o mergând încolo şi-ncoace prin sală, nimeni n-ar fi bănuit gelozia care o chinuia când observă amabilităţile cu care hangiţa îl răsfăţa pe Passepoil.

Era deja destul de lămurită în privinţa obiceiurilor casei pentru a şti ce scop urmărea patroana sa. Deşi îi sângera inima când îşi dădea seama că Passepoil va fi jefuit uşurel şi prin convingere de frumoşii lui bănuţi, ştia că, tocmai de aceea, nu era ameninţat de vreo altă primejdie. Totuşi, cu acea intuiţie pe care o au femeile în anumite împrejurări, nu era departe de a bănui că Yves de Jugan şi Raphaël Pinto nu se arătau atât de curtenitori faţă de profesorii de scrimă decât cu un gând ascuns.

Desele ieşiri ale celui dintâi, în ajun, dispariţia sa chiar în acea seară, în căutarea unei pretinse sticle — înşelătorie pe care o dibuise — îi atrăseseră atenţia.

Ea era acel cineva care se luase pe urmele tânărului breton, când acesta se dusese după ordine la Crăpelniţă.

Femeia, chir şi cea mai puţin dibace, devine maestră în şiretenie, de îndată ce vrea să-şi dea osteneala. Iar Mathurinei nu-i fusese deloc greu să audă întreaga conversaţie a lui Gauthier Gendry cu subordonatul său, după ce-l urmărise pe acesta la ieşirea din *Vizuina Puturoasă*, ascunzându-se, în tot acest timp, în spatele zidurilor, al tufişurilor şi al gardurilor.

Acum era destul de lămurită asupra sentimentelor tinerilor şi ale complicilor acestora din cârciuma vecină şi-şi frământă creierii, căutând un mijloc practic de a le pune beţe-n roate spre a le zădărnici planurile.

După o primă gândire, îşi dădu seama că le-ar fi de un prea mic ajutor lui Cocardasse şi lui Passepoil dacă nu reuşea să-i pună în gardă. Dar trecerea de la teorie la practică devenea foarte dificilă prin faptul că normandul părea lipit de Desfrânată.

Pe de altă parte, trebuia să acţioneze fără ştirea lui Jugan şi a lui Pinto, şi Mathurine nu vedea cum ar fi posibil aşa ceva, dacă împrejurările nu-i vor veni în ajutor…

Jocul începu.

Deşi paharul lui Cocardasse era mereu umplut cu conştiinciozitate de către tinerii care-l îndemnau să bea şi golit cu la fel de mare conştiinciozitate de către gascon, acesta nu dădea semne că se va îmbăta decât, poate, peste mult timp.

Totuşi, această manevră nu-i scăpa ţărăncii din Caux care, pe de o parte, ar fi vrut s-o dejoace, iar pe de alta, vedea în asta o posibilă şansă. Deşi se temea de ce s-ar întâmpla dacă Passepoil ar petrece noaptea la han, se gândea că beţia tovarăşului acestuia i-ar împiedica pe amândoi să iasă mai înainte de ivirea zorilor.

Orele se scurgeau unele după altele… Buzunarele profesorilor de scrimă se goleau destul de repede, umplând pe cele ale Desfrânatei, fără a mai socoti cei câţiva bănuţi care cădeau, din întâmplare, în punga lui Jugan şi a acolitului său. Dar cei care pierdeau ştiau s-o facă — cu condiţia să capete în locul banilor săi un surâs, iar Cocardasse să aibă ce bea, toată lumea era mulţumită.

Servitoarele îşi terminaseră treaba; unele sforăiau deja pe bănci, în poziţii de total abandon.

— Gata!… Duceţi-vă la culcare, strigă deodată hangiţa, bătând cu pumnul în masă spre a le trezi pe cele care dormeau.

Şi adăugă:

— Una trebuie să rămână ca să ne servească… Tu vei fi aceea, Mathurine, căci mi se pare că nu ţi-e prea somn?

— Voi rămâne, răspunse aceasta, încântată.

— Bine, fata mea. Iată ce înseamnă să dormi nopţile…

Şi arătând-o cu degetul, îi spuse lui Amable:

— O vezi pe asta, drăguţul meu cavaler? Este singura de aici care n-are nici un iubit.

— Ei, na!… zise Passepoil, uitându-se cu atenţie la această pasăre rară. Femeile sunt create totuşi pentru iubire, şi aceasta îmi pare a avea tot ce trebuie pentru a o-ncerca.

— Asta crezi tu, puişorule!… Aşa e ea făcută şi, oricât de seducător ai fi, te-aş desfide s-o poţi abate de la drumul drept.

— Drace!… Dar pe ce tipar o fi fost modelată?

— Nu te sfătuiesc să te duci s-o-ntrebi, mai ales că dacă ai avea această intenţie, eu sunt cea care ar pune ordine în asemenea lucruri… Nu admit împărţeala, ştii bine!

— Ei, drăcia dracului! bombăni gasconul, între două pahare. Atunci, frumoasă doamnă, ţineţi-l bine pe ştrengarul ăsta: arde ca un fitil!

În timpul acestei conversaţii, pe care Mathurine o auzise în întregime fără a lăsa să se vadă, ea se întorsese cu spatele astfel încât normandul să nu-i poată vedea roşeaţa obrajilor şi, mai ales, pentru ca aceeaşi roşeaţă să nu fie remarcată de Desfrânata. Pentru ea, principalul era să rămână acolo şi nimic să nu se poată întâmpla fără ca ea să aibă posibilitatea de a interveni la momentul oportun. I se părea chiar că, la nevoie, i-ar fi uşor să-i împiedice pe cei doi profesori de scrimă să plece înainte de răsăritul soarelui; iar dacă Jugan şi Pinto ar fi încercat să-i atragă afară, ar şti ea să le-arate că planul le fusese dat de gol.

Acum, liniştită, se duse să se rezeme într-un ungher şi începu să cârpească ciorapi, nu fără a-şi ridica deseori ochii spre a-l contempla pe irezistibilul Passepoil.

Capitolul XII - Capcana

După toate constatările pe le care făcuse, Mathurine făcu în curând o alta, mult mai ciudată. Tradiţia, la *Vizuina Puturoasă*, era că Desfrânata putea ţine piept, cu paharul în mână, oricărui băutor, fără a se ameţi ea însăşi. Ba chiar, pe unii care îi lansaseră o astfel de provocare îi costase scump, atunci când au fost nevoiţi să plătească cheltuiala.

Deocamdată, nu era deloc vorba despre aşa ceva. Cocardasse nu o provocase la una din acele epice întreceri la băutură, ca cele pe care le-am văzut desfăşurându-se între Cocoşat şi Chaverny şi, dacă se goliseră deja destul de multe pahare, asta nu făcuse decât să menţină gâtlejurile umede.

Desigur, Yves de Jugan şi Raphaël Pinto n-ar fi dorit nimic mai mult decât s-o vadă pe patroană beată criţă; dar nu erau de talie spre a se măsura cu ea, iar cât despre a-l îndemna pe Cocardasse să încerce, nici nu se gândeau la una ca asta.

Planul lor era de a-i aduce pe cei doi într-o stare de semi-beţie care s-ar limita la a le paraliza parţial voinţa, astfel încât, la momentul dorit, să-i poată atrage afară.

Aveau motive să fie mulţumiţi în acest sens nasul gasconului începea să se coloreze destul de binişor, iar normandul simţea valuri de căldură urcându-i-se la cap.

Cu toate acestea, Desfrânata şi Mathurine le încurcau serios planurile, şi dac-ar fi găsit mijlocul prin care să se scape de prima, nu aceeaşi era situaţia în ceea ce o privea pe cea de-a doua. Îngrijorarea lor s-ar fi dublat dac-ar fi ştiut că ea îi supraveghea atât de atent.

De la o vreme, hangiţa clipea din ochi, căsca mereu şi făcea eforturi supraomeneşti pentru a se împotrivi somnului.

— Ciudat... zise, frecându-şi pleoapele. Mi se pare că mi-e somn, capul mi-e greu, ca de plumb.

Era, într-adevăr, neobişnuit lucru s-o vezi pe acea femeie, care nu ceda niciodată la ceva ce era contrar voinţei sale, luptându-se cu o somnolenţă de neînvins. Se ridică, îşi întinse membrele, făcu prin sală câţiva paşi şi, atribuind acea amorţeală nu atât nemişcării în care se afla, cât băuturii pe care o înghiţise, dădu pe gât două pahare mari de apă, unul după altul.

Remediul fu lipsit de efect. I se păru că picioarele îi sunt moi, ca de câlţi; se întoarse la locul său şi încercă să glumească cu Passepoil. Limba i se-mpleticea tot mai mult, iar capul i se clătina la stânga şi la dreapta. Avea înfăţişarea unei persoane cuprinse de beţie, şi Mathurine o privea cu coada ochiului, cu o uimire amestecată cu neîncredere.

În cele din urmă, Desfrânata nu mai avu putere să vorbească; orice rezistenţă devenise inutilă: adormi cu capul pe masă, sprijinit pe mâini.

Dacă Yves de Jugan ar fi fost întrebat care era motivul privirii triumfătoare pe care o schimbă cu acolitul său, poate că n-ar fi vrut să răspundă. Dar cititorul trebuie să-l cunoască, şi iată-l, în toată simplitatea lui:

În timp ce Mathurine coborâse în pivniţa, iar Cocardasse îşi ţinea nasul în pahar şi Passepoil se lăsa mângâiat de hangiţă, Jugan lăsase să cadă în paharul acesteia un fel de pilulă rozalie, nu mai mare decât un bob de mazăre, şi care se dizolvase pe loc.

Gauthier Gendry era cel care i-o dăduse. În acele vremuri, când deseori se simţea nevoia de a-i adormi pe oameni, sub un pretext rareori cinstit, existau — în unele cartiere — nişte farmacişti clandestini care, cu astfel de droguri, câştigau cu siguranţă mai mult decât făcând clisme, şi ai căror clienţi nu erau numai tâlhari. Erau vizitaţi şi de doamne foarte drăguţe, care voiau să fie sigure că soţii lor vor dormi când ele se vor afla în altă parte; şi, pentru ele, preţul pilulelor varia infinit de mult, în funcţie de bogăţia veşmintelor lor.

Gendry căpătase ieftin câteva, şi primul său gând fusese să le folosească pentru profesorii de scrimă. Se temuse totuşi că nu cumva să n-aibă nici un efect asupra lui Cocardasse, temere în care este posibil să fi fost îndreptăţit.

— Să ne continuăm jocul, zise Pinto. Frumoasa se va trezi peste o clipă. În felul ăsta nu va mai câştiga şi alţi soli de la noi.

— Poate că domnişoarei Mathurine îi e sete, îşi dădu cu părerea Jugan, şi ar fi politicos din partea noastră s-o invităm să bea câteva pahare cu noi.

— Afurisită soartă! Ideea asta ar fi trebuit să-ţi vină ţie, Amable. Sexul frumos prezent aici nu trebuie să sufere.

— Nu! O, nu! murmură Passepoil, riscând o ocheadă languroasă în direcţia în care stătea fata. Ne aflăm aici ca să ne distrăm, aşa că hai să ne distrăm! Ia vino, frumoasă copilă, căci prefer de-o sută de ori mai mult rubiniul obrajilor tăi, faţă de rubiniul vinului!

Acum, când Desfrânata dormea buştean, vulcanul acela de Passepoil putea îndrăzni să-i facă o declaraţie Mathurinei, pe care cealaltă o lăudase mai adineauri într-un mod periculos. Aşa că, de când avea posibilitatea s-o privească amănunţit, începea s-o găsească foarte pe placul lui, ba chiar mult mai mult decât pe stăpâna ei. Totuşi, n-o punea încă la nivelul domnişoarei Cidalise care, pentru el, reprezenta un *summum* al graţiilor feminine. Nu se poate compara o servitoare de cârciumă cu o frumuseţe de la Operă, de vreme ce una pute a ceapă, iar cealaltă exală un miros de smirnă. Asta nu înseamnă că dacă inflamabilul maestru de arme ar fi avut-o înaintea sa pe Mathurine în veşminte de Cidalise, nu i-ar fi fost foarte greu să aleagă.

Cât despre servitoare, acum nu mai avea de ce se ascunde pentru a-l privi pe Passepoil. Se părea că între aceşti doi copii ai Normandiei se trasa o linie de legătură, pe deasupra spinării femeii care dormea.

Fizicul prea puţin avantajos al îndrăgostitului originar din regiunea falezelor exercita asupra ei o atracţie atât de neînţeles, iar vocea lui dulceagă îi părea aşa de îmbătătoare, încât Mathurine fu nevoită să facă un mare efort asupra ei însăşi că să nu cedeze invitaţiei profesorului de scrimă; cu atât mai mult cu cât, apropiindu-se de el, ar fi putut realiza o parte din intenţiile ei, şoptindu-i la ureche un avertisment salvator.

Dar se abţinu, fiindcă era un joc prea primejdios în cazul în care hangiţa s-ar fi trezit brusc. Ar fi urmat o scenă ale cărei consecinţe ar fi trebuit să le suporte.

Ciudăţenia somnului patroanei sale o punea totuşi pe gânduri. Bănuielile îi fură întărite de insistenţa cu care tinerii o chemau să vină să bea cu ei. Acest ultim fapt dubios fu cauza refuzului său categoric.

— Vă foarte mulţumesc, domnii mei, zise, nu mi-e sete.

— Ei! Mititico! exclamă gasconul, setea vine bând, tot aşa cum pofta vine mâncând. Încearcă şi-ai să vezi.

— Nu beau niciodată vin, replică Mathurine.

Cocardasse o privi la fel ca Passepoil atunci când i se spusese că fata nu avea iubiţi. Pentru primul, cel care nu bea vin, iar pentru celălalt, cel care nu iubea trebuie să fi fost plămădit altfel decât restul muritorilor.

— Cum aşa?... Ce bei?

— Uneori, cidru... aproape întotdeauna — apă.

— Văleu! se vaită gasconul, al cărui gâtlej se uscă brusc când se gândi la aceste două lichide detestate. Atunci du-te şi adu o zeamă din aceea insipidă, puştoaico.

— Aici nu există cidru, domnul meu, dar v-am spus: nu mi-e sete.

— Vai de păcatele mele!... Asta chiar că e ceva care mă dă peste cap, şi tu eşti cea dintâi pe care o văd construită în felul ăsta. Dacă vreodată mă voi gândi să mă-nsor, pe tine te voi alege... Pe toţi dracii! Măcar voi avea porţie dublă la masă!

— Hai, joacă odată, îl întrerupse Passepoil, temându-se deja că prietenul său ar vorbi serios despre căsătorie.

Desfrânata sforăia. Existau şanse să nu se trezească încă multă vreme. Era ora două dimineaţa şi afară noaptea era neagră ca păcura.

Yves de Jugan şi Raphaël Pinto păreau îngrijoraţi. Trăgeau cu urechea la cel mai mic zgomot venit din exterior. Rezistenţa Mathurinei îi încurca şi în zadar îşi frământau creierii să inventeze un mijloc pentru îndepărtarea acestui martor jenant.

Dac-ar fi izbutit s-o adoarmă, aşa cum făcuseră cu stăpâna ei, câmpul ar fi rămas liber şi profesorii s-ar fi lăsat uşor atraşi în capcana plănuită. Acum erau nevoiţi să renunţe la aceasta şi, de asemenea, să constate că — la rândul lor — cei doi muşterii obişnuiţi ai Crăpelniţei întârziau să acţioneze.

Aşa că jocul fu reluat fără entuziasm. Passepoil schimba ocheade tandre cu Mathurine; spadasinii îşi făceau semne pline de îngrijorare; iar Cocardasse n-avea ochi decât pentru sticla lui. În concluzie, proaste condiţii pentru ca şi unii şi alţii să fie atenţi la cărţile lor.

În mod clar veselia moţăia, fără să fi fost nevoie de pilule.

Deodată, un ţipăt ce izbucni afară — un strigăt foarte apropiat — îi făcu pe Cocardasse şi pe Passepoil şi sară-n sus, îi ridică în picioare ca şi cum ar fi stat pe ui butoi cu praf de puşcă.

Era o chemare lansată cu glas răsunător:

— Ajutor... Lagardère!!...

— Caramba!... Ai auzit, puştiule?

— Fir-ar să fie!... Să dăm fuga!...

Amândoi aveau deja spada în mână. Se repeziră spre uşă.

Jugan şi Pinto se priviră cu un zâmbet plin de răutate şi-şi dădură scaunele la o parte, spre a-i urma.

— Repede, domnilor, spuse cel dintâi, acolo este omorât cineva!

Dar Mathurine se ridicase şi ea dintr-un salt şi, cu statura ei înaltă, le bara ieşirea. Îl apucă pe Passepoil de braţ şi-l opri în loc:

— Nu vă duceţi, strigă. În numele cerului, nu ieşit de-aici!

Strigătul răsună încă o dată dinspre Grange-Batelière ca o chemare deznădăjduită:

— Ajutor, Lagardère!

— Este clar că-i micuţul, exclamă Cocardasse, aruncând-o cu umărul cât colo pe Mathurine.

Jugan şi Pinto nu-şi pierdeau timpul şi puneau un zel foarte lăudabil în a trage barele care barau uşa, în timp ce ţăranca din Caux se lupta cu profesorii de scrimă. Passepoil se eliberă cu o mişcare ca de şopârlă, fără brutalitate, şi sări pe urmele prietenului său, nu mă înainte de a fi pus pe furiş o sărutare pe obrazul catifelat al servitoarei, doar aşa, ca să nu piardă obişnuinţa.

— Rămâneţi, rămâneţi, strigă fata, frângându-şi mâinile de disperare. Rămâneţi! Vă doresc moartea! Cei doi sin nişte asasini!...

Era prea târziu pentru ca profesorii de scrimă — ajunşi deja departe — s-o poată auzi.

Jugan fu singurul care, la auzul ultimelor cuvinte, se întoarse şi-i aruncă sărmanei fete o privire plină de ură. Atunci, o străfulgerare de energie se aprinse în ochii Mathurinei. Nu făcu decât un salt până la Desfrânata, îi smulse pistolul pe care-l purta mereu în corsaj şi, fără a băga de seamă că hangiţa se rostogolea sub masă, se întoarse la uşă, îl ochi pe Yves de Jugan şi trase.

Pălăria tânărului zbură, străpunsă de glonte.

— Oho! mormăi Yves printre dinţi, o să încheiem socotelile şi cu tine, după ceilalţi.

În urma împuşcăturii, chemarea răsună pentru a treia oară, dar în direcţia opusă, dinspre canalul din Montmartre. Cei patru oameni se întoarseră în loc şi-şi reluară alergarea.

Cocardasse se avânta ca o ghiulea, urmat de *alter-ego*-ul său, ale cărui picioare se desfăşurau peste măsură de larg. Trecu printre ucenicii asasini, dând drumul unui pomelnic întreg de înjurături răsunătoare.

— Pe toţi dracii!... urla. Ţin-te bine, micuţule!

— Mai repede, mai repede, gâfâi Passepoil, chiar pe urmele lui. E singur şi poate fi lovit pe la spate.

Cei doi viteji nu se întrebaseră cum s-ar fi putut afla Lagardère acolo. Auziseră strigându-i-se numele, care era o chemare; mai aveau oare timp să-şi dea seama dacă era chiar glasul lui?

De altfel, de ce n-ar fi fost el? Nu-i obişnuise să apară atunci când îl aşteptai mai puţin?

Tot alergând ca nebunii, îşi schimbau impresiile:

— Vai de păcatele mele!

— Micuţul s-a întors, spunea gasconul. Zău aşa, acum vom râde!

— Mi se pare foarte ciudat că până acum n-am găsit cadavre, ripostă Passepoil, cel cu simţ al observaţiei.

— Ei, na!... Nu se vede nici la doi paşi... Probabil că sărim peste ele, bătrâne.

De fapt, zburau, şi tinerilor le era greu să-i urmeze. Terenul era atât de prost, noaptea — aşa de întunecată, încât uneori unul din bărbaţi alunecă, cădea în vreo groapă, se ridică înjurând şi-şi continuă alergarea. Jugan şi Pinto îşi ţineau săbiile ridicate, gata să izbească pe la spate.

Se auzi încă o dată chemarea în ajutor, cu un glas slab, la o depărtare de abia douăzeci de paşi.

Un freamăt străbătu membrele maeştrilor de arme:

— Iată-ne, micuţule!... Uite-l pe bătrânul tău Cocardasse şi pe ştrengarul ăsta de Amable.

Mai aveau puţin până la canal. Tremurau la gândul că, până să ajungă acolo, contele ar fi putut deja să fie aruncat în el.

Un pod prăpădit, de lemn, fără parapete, permitea trecerea peste râuleţul urât mirositor. La intrarea pe acea pasarelă se afla un fel de gheretă din scânduri, construită la început pentru perceperea taxei de traversare şi devenită cu timpul inutilă.

Acum se zărea în noapte, înălţându-se ca o bornă uriaşă.

Cocardasse şi Passepoil nu mai aveau de făcut decât un pas până la ea. Scormoneau bezna cu privirea şi, cu capul întins înainte, se străduiau să întrevadă siluete. Dar nu vedeau nimic, nu auzeau nici cel mai slab zgomot, decât clipocitul abia simţit al apei în canalul infect.

La intrarea pe pod îşi încetiniră alergarea pentru o clipă, dar atâta le fu de ajuns. Doi bărbaţi, ieşind din cabină, se năpustiră asupra lor, ca o avalanşă. Tăişul unei spade alunecă pe sub braţul lui Cocardasse, în vreme ce o alta traversă vesta lui Passepoil, fără a-i face decât o uşoară zgârietură.

În acelaşi timp, cei doi maeştri de arme primeau în piept câte o izbitură dată cu capul, îşi pierdeau echilibrul mai înainte de a-şi da seama ce li se întâmpla şi se rostogoleau, împreună, în canal.

În locul în care apa îi acoperise, se revărsă asupra lor o grindină de pietre, şi, când încetă, pe pod izbucniră hohote de râs.

— Drace! De data asta n-or să scape, se bucura Gauthier Gendry. Stârvurile lor vor pluti în canal laolaltă cu gunoaiele şi cu mortăciunile.

— O tovărăşie potrivită, rânji Yves de Jugan.

— Eşti sigur că l-ai atins pe-al tău, Balenă?

— Spada mea şi-a nimerit omul şi tocmai am simţit sânge pe vârful ei.

— Nu ştiu pe unde a pătruns a mea, continuă Gendry. A intrat ca-n unt, mai mult ca sigur nu s-a lovit de coaste. Asta e o lovitură din acelea, alungite, care ajung drept în inimă.

— Pe noi nu ne-aţi lăsat să facem nimic, le reproşă Raphaël Pinto.

— Din cauză că n-aveţi încă mâna destul de rapidă, mieluşeilor. Dar ce ziceţi de ciorbiţa asta neagră în care i-am înmormântat? Vă aşteptaţi ca ei să vină alergând atât de repede, ca să ni se aşeze în vârful spadelor?

— Mărturisesc, recunoscu Jugan, că nu reuşisem să găsim nimic spre a-i decide să iasă din han. Aţi fost al dracului de isteţi. Să întinzi o cursă ca asta, e o treabă grozavă.

Ex-sergentul regimentului de gardă acceptă acest compliment, ca şi cum i s-ar fi datorat, şi murmură, plin de îngâmfare:

— Nu suntem nişte începători, şi ştiam eu bine că nătărăii se vor lăsa prinşi. În clipa asta, probabil că Lagardère se află la o sută de leghe de-aici.

— Păcat, rânji Balena, am fi putut să-l trimitem şi pe el să se bălăcească în canal.

— Va veni şi rândul lui! exclamară tinerii, în cor.

— Oho! Pentru ăla, problema este cu totul alta. N-aţi pus încă mâna pe el şi veţi risca mai des să cădeţi voi în cursele lui, decât el într-ale voastre. Oricum, este şi el atins, căci ultima dată i-am tăiat două degete de la mâna dreaptă.

După câteva clipe de gândire, Gauthier Gendry adăugă:

— Vedeţi voi, cel mai bun lucru în toată treaba asta este că nimeni nu va putea să ne bănuiască... Unde era Desfrânata când aţi plecat de la han?

— Dormea buştean, pilula şi-a făcut efectul.

— Atunci n-avem de ce ne teme şi, dacă se vor găsi cadavrele în canal, nimeni nu ne va acuza pe noi. Există destui tâlhari a căror meserie este de a-i zvârli în apă pe beţivi, chiar ajutându-se de o lovitură de stilet...

— O clipă, îl întrerupse Yves de Jugan, a cărui frunte se întunecă. Desfrânata nu era singură la han...

— Cum aşa?

— Ascultă puţin, jupâne Gendry. S-ar putea ca treaba noastră din seara asta să nu se fi terminat. Am de spus o vorbuliţă unei tinere persoane care avea poftă să intre în posesia unei şuviţe din părul meu.

— Pe toţi dracii, explică-te...

— N-aţi auzit o împuşcătură?

— Mi se pare că da, dar nu-i un lucru atât de rar prin împrejurimile astea.

— Glonţul îmi era destinat, ba chiar mi-a luat pălăria şi câteva fire de păr. Şi nu Desfrânata a tras...

În câteva cuvinte îi raportă şefului său vorbele Mathurinei, felul în care aceasta se opusese plecării profesorilor de scrimă şi mijlocul pe care-l folosise pentru a le veni în ajutor.

Gendry îl asculta cu atenţie.

— Înseamnă că ne-a auzit conversaţiile? se înfurie el, bătând din picior.

— Altminteri nu se explică, şi sunt sigur că, dacă nu luăm măsuri, ne va acuza.

Gendry mergea cu paşi mari încolo şi-ncoace. Se opri brusc, bombănind cu glas scăzut:

— Fără sentimentalisme care ne pot dăuna. Există o metodă sigură de a o împiedica. Până la ziuă Triai avem timp şi, într-o noapte ca asta, poţi face orice vrei, ce dracu! Să mergem să vorbim niţel cu Mathurine asta, până nu se trezeşte Desfrânata.

— Va fi păcat, şopti Pinto, e o fată frumoasă...

— Atâta pagubă, puişorilor. Când va avea mâinile şi picioarele legate, vă vom permite, tinereilor, să vă distraţi cu ea pe întuneric, fiecare câte cinci minute.

Şi întorcându-se către Balena, josnicul ticălos adăugă, însoţindu-şi vorbele cu un puternic hohot de râs:

— Astea-s de-ale tinereţii!

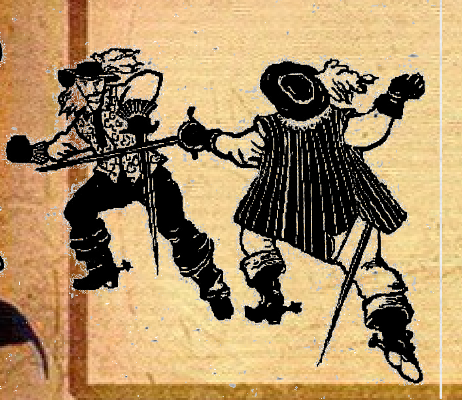
— Şi apoi? întrebară cei doi.

— Apoi?... La dracu! O vom trimite lângă prietenii ei.

Toţi patru se mai aplecară o dată spre canal. Era tăcut ca un mormânt.

— În noaptea asta, Cocardasse a băut pentru ultima oară, rânji Gendry. Fie ca acest lichid să i se pară dulce pe gât!

La această glumă macabră, izbucniră cu toţii în râs, apoi îşi reluară drumul spre *Vizuina Puturoasă*.

Capitolul XIII - Secretul canalului

Foarte mulţumiţi, cei patru ticăloşi intrară fără nici o greutate în han, căci uşa nu era nici măcar zăvorâta. Cu toate acestea, din precauţie şi de teamă ca servitoarele să nu se fi trezit din cauza împuşcăturii şi că toată lumea să nu fie sculată, Yves de Jugan şi Raphaël Pinto o luaseră înainte, pentru a arunca o privire prin uşa întredeschisă.

În sală totul rămăsese aşa cum era când plecaseră. Paharele şi urcioarele pe jumătate golite se înşiruiau încă pe masă, lângă cărţile de joc azvârlite la repezeală, şi în întregul han nu se auzeau decât sforăiturile sonore ale Desfrânatei; lungită acum pe pardoseală, cu o mână îndoită sub cap, era cufundată într-un somn adânc şi liniştit.

După ce stătură câteva clipe cu urechea la pândă, tinerii le făcură semn însoţitorilor lor să-i urmeze şi toţi patru intrară, fără ca hangiţa să facă vreo mişcare.

Gendry şi Balena, necunoscând aranjamentul casei, se aşezară la masă să bea, dar în curând se neliniştiră cu toţii, nevăzând-o pe Mathurine.

— S-o fi dus în pivniţă să bea, ca să-şi revină după emoţii, presupuse Balena.

— Nu cred, explică Pinto, pentru că nu prea-i băutoare. Mai curând bănuiesc că s-a dus să se-nchidă în camera ei.

Jugan făcu un gest de negaţie, arătând uşa de intrare prin care pătrunseseră fără nici o opreliştea, nefiind nici zăvorâta, nici blocată cu bare.

— Atunci, te pomeneşti că... şopti italianul, neîndrăznind să-şi termine gândul.

Se priviră toţi patru.

Vrând să se lămurească într-un fel, tinerii îşi luară fiecare câte o torţă şi se duseră în pivniţă. Nu găsiră decât şobolani, care la apropierea lor se făcură nevăzuţi.

Cu mari precauţii, pentru a nu trezi pe nimeni, urcară apoi scara ce ducea la chiţimia pe care servitoarea o ocupa în timpul nopţii. Încăperea era goală şi patul neatins.

— Pasărea a zburat, zise Yves de Jugan cu glas scăzut, şi a luat cu ea secretul nostru.

— Ticăloasa a prevăzut că ne vom întoarce şi că s-ar putea s-o păţească, adăugă Pinto.

Furios, Gendry bombăni:

— La ora asta, n-a putut pleca prea departe. Cred că s-a ascuns pe undeva.

— Ce să facem?

Ţinură sfat vreme îndelungată. Gauthier şi Balena erau de părere să plece de-acolo, fără a mai continua căutarea, căci — la trezire — Desfrânatei i s-ar putea părea dubioasă prezenţa lor în cârciumă.

— Şi noi? întrebă Pinto.

— Voi rămâneţi aici. Dacă fata reapare până se face ziuă, ştiţi ce aveţi de făcut, şi prezenţa noastră nu este necesară. Dar nici o clipă de ezitare: pedeapsa expeditivă şi fără zgomot este cea mai bună soluţie.

— Şi dacă nu se întoarce?

— Dacă nu se întoarce, o să-i explicaţi stăpânei sale că a fost răpită de către profesorii de scrimă şi pe urmă vă veţi lua tălpăşiţa. Aici nu vă va mai rămâne nimic de făcut. Cât despre Mathurine, o vom căuta… şi o vom găsi.

Băură ce se mai afla pe fundul urcioarelor şi plecară, lăsându-şi ajutoarele destul de perplexe.

— Fata o să strige şi-o să se zbată — spuse pe şoptite Pinto — şi ne va fi destul de greu s-o stăpânim doar noi doi, mai ales dacă va avea la îndemâna vreo armă.

— Va trebui să nu-i lăsăm timp s-o apuce, şi s-o crestăm cu sabia mai înainte de-a putea să ţipe.

— Aş fi preferat ca treaba asta s-o facă ceilalţi. Eu unul n-am ucis niciodată femei, şi asta este într-adevăr prea drăguţă ca să-i scurtăm viaţa.

— Sunt cu totul de părerea ta, Raphaël, dar singura cale de a scăpa de obligaţie ar fi ca ea să nu se mai întoarcă.

Gendry greşea crezându-i aşa de înrăiţi în ale crimei încât să comită o faptă aşa de laşă. În realitate, ei aveau scrupule. Poate chiar că Jugan regreta că glonţul care fusese cât pe-aci să-l ucidă nu-l făcuse s-o ierte pe Mathurine.

Tinereţea se lasă cu plăcere mânată de sentimente bune, chiar dacă obişnuieşte să se lase condusă de cele rele. Erau gata să găsească o soluţie de împăcare, când Desfrânata deschise un ochi. Foarte mirată că se vedea culcată pe pardoseală, se săltă într-un cot, apoi — ruşinată şi mânioasă — se ridică brusc în picioare, privind în jur cu o expresie aiurită. Nu părea a-şi da seama de ce se întâmpla şi-i privea cu uimire pe cei doi tineri, care acum se prefăceau că dorm cu capul pe masă.

Se lumina de ziuă. Din toate părţile se auzea cântatul cocoşilor.

Hangiţa făcu un efort să-şi adune gândurile şi începu să-i zguduie pe cei ce dormeau şi care păreau a fi la fel de miraţi ca şi ea de faptul că se aflau acolo.

— Ce înseamnă toate astea? strigă femeia. Cât e ceasul?… Unde sunt Cocardasse şi Passepoil?

Privirea lui Pinto exprimă un fel de spaimă comică.

— Sfinte Sisoe, este adevărat, unde-or fi? se întrebă, căscând.

— Am capul greu, zise la rândul său bretonul, întinzându-se. Poate c-am băut prea mult azi-noapte?... De vină e afurisitul ăla, care bea ca o sugativă... Hei! Jupâne Cocardasse!

Căută prin jur, cu o mutră zăpăcită:

— Hei!... Oare bunii noştri prieteni să ne fi părăsit? Dar dumneata, frumoaso, dumneata sigur că ştii unde este Passepoil?

Această comedie reuşi de minune. Desfrânata fu mulţumită că tinerii n-o văzuseră căzută sub masă — cel puţin aşa credea ea — şi, deoarece în această privinţă ţinea la demnitatea sa, se felicită în sinea ei că amorul propriu nu-i fusese rănit...

Putea fi acuzată că este desfrânata şi avară; din primă calitate îşi făcea un titlu de glorie, iar cea de-a două n-o supăra cu nimic. Dar nenorocire celui pe care l-ar fi auzit spunând, în faţa ei, că ar fi beţivă.

Pentru moment, ceea ce o înfuria era dispariţia profesorilor de scrimă. Mânia i se dublă când îşi dădu seama că nici Mathurine nu se afla acolo. Izbind în masă, strigă:

— Unde e Mathurine?

— Unde e Mathurine? o îngânară în cor cei doi nemernici.

Apoi, pe rând, ca şi cum ar fi vorbit între ei:

— Poate că este cu Cocardasse?

— Doar dacă n-o fi plecat cu Passepoil?

Dintr-un salt, hangiţa ajunse la chiţimia servitoarei şi o găsi goală. Bătând în uşi cu pumnul, trezi pe toată lumea şi hanul se umplu de strigăte şi blesteme.

Deodată, ca un beţiv care de-abia îşi adună gândurile şi care şi-a adus aminte de ceva, Yves de Jugan îşi lovi fruntea cu palma:

— Mathurine?... se bâlbâi, tocmai când Desfrânata trecea pe lângă el, izbindu-şi coapsele cu pumnii, ca o leoaică în cuşcă. Mathurine?... Ia staţi niţel...

— Vorbeşte odată, triplu idiot ce eşti!... Vezi că-mi fierbe sângele în vine...

— Uşurel, frumoaso, fără vorbe mari...

Privi spre uşă, spre a se încredinţa că între ea şi el nu se afla nici un obstacol şi, apucându-l de mâna pe tovarăşul lui pentru a-l trage după sine când va fi terminat ceea ce avea de gând să spună, exclamă:

— Mathurine?... Acum îmi aduc aminte... A răpit-o Passepoil!

Se întâmplă ce prevăzuse: cuprinsă de o mânie înspăimântătoare, patroana se năpusti asupra lui. Dar tinerii erau deja departe, cel puţin destul de departe pentru a nu fi atinşi de un glonte.

Acum puţin le mai păsa de ce se va întâmpla la *Vizuina Puturoasă*. Erau siguri că Mathurine nu se afla acolo; singura lor grijă era, deci, s-o împiedice să se întoarcă.

Şi în acest scop se învârtiră întreaga zi prin împrejurimi, cu ochii mereu aţintiţi asupra uşii hanului.

Nu ştiau prea bine ce-ar face cu ea dacă ar întâlni-o acum, în plină zi, şi în această problemă, soluţia cea mai bună pentru ei ar fi fost ca Mathurine să nu mai apară. Cu toate acestea, tare ar fi vrut să ştie ce se întâmplase cu fata.

* * *

Să ne reîntoarcem puţin la profesorii de scrimă, pe care i-am lăsat într-o situaţie atât de rea.

Desigur, dacă apele canalului din Montmartre erau la fel de negre ca ale Styx[36]-ului, fluviul Infernului avea cel puţin superioritatea de a fi străbătut de o barcă, cea a bătrânului avar Charon[37]. Dacă l-ar fi întâlnit pe întunecatul luntraş, este foarte probabil că gasconul i-ar fi sucit gâtul pentru a pune mâna pe barca lui şi a naviga în direcţia opusă Infernului.

Când fusese aruncat în canal, Cocardasse nu întâlnise nici o barcă, dar avusese norocul de a cădea cu picioarele înainte, şi această întâmplare l-a scutit de necazul de a înghiţi fie şi o picătură din lichidul infect. Gasconul era salvat. Cum apa nu-i ajungea decât până la jumătatea trupului, din doi paşi ajunse sub pod şi se propti de unul din stâlpi. Stând astfel la adăpost şi convins că va putea scăpa cu viaţă, avu posibilitatea să audă toată conversaţia duşmanilor săi, aflându-le intenţiile în ceea ce privea persoana lui.

Este drept că, de mai multe ori, trebui să-şi muşte limba ca să nu-i scape o înjurătură. Cu toate acestea, fiindcă teribila Pétronille îi scăpase din mână în clipa în care un brânci brutal îl făcuse să se rostogolească pe taluz, era mai bine, deocamdată, să fie mut, cu atât mai mult cu cât îl credeau deja mort.

Adesea, obiectele care ne înconjoară ne influenţează gândurile. Cele ale lui Cocardasse erau mai mult întunecate. Dacă limba îi rămânea inactivă, nu tot aceeaşi era situaţia în ceea ce priveşte creierul său care, din fericire, putea funcţiona fără zgomot. Aşa că punea la cale un număr incalculabil de planuri de răzbunare, mai negre decât mâlul în care era silit să facă o baie atât de neplăcută.

---

[36] *Styx*-ul şi *Charon* (mitol.): Potrivit mitologiei greceşti Infernul era înconjurat de şapte ori de un fluviu numit Styx, şi sufletele celor decedaţi erau conduse în Imperiul Morţii de către barcagiul Charon, contra unei taxe băneşti. (n.t.)

[37] Vezi nota de subsol anterioară. (nota lui BlankCd)

Amorul său propriu suferea îngrozitor pentru că fusese tras pe sfoară de acei tâlhari, dar şi mai mult din cauza ruşinii pe care o va simţi când va trebui să se arate lumii în starea în care va fi nevoit să iasă din acea mizerie.

"Drăcia dracului!" — îşi spunea în sinea lui, în timp ce Gendry şi acoliţii acestuia se felicitau deasupra capului său — "veţi vedea voi dacă asta a fost ultima băutură a lui Cocardasse. Pe toţi dracii! În mai puţin de douăzeci şi patru de ore vă veţi bălăci în propriul vostru sânge, şi am eu presimţirea că nu mă veţi auzi rostindu-vă discursul funebru."

Dar ceva îl făcu totuşi să zâmbească: cuvintele prin care Gendry descria lovitura de maestru cu care îl străpunsese pe gascon.

"Doamne Sfinte!" se gândi, cu dispreţ. "Ticălosul este tot atât de lăudăros pe cât e de neîndemânatic! Lovitura care, după cum spune, m-a atins drept în inimă, abia de mi-a făcut o butonieră în vestă, în locul în care lipsea una..."

Tâlharii, încântaţi de fericitul rezultat al cursei pe care o întinseseră, se îndepărtau continuându-şi discuţia.

De îndată ce nu le mai auzi zgomotul vocilor, gasconul se săltă cu ajutorul mâinilor, se smuci din şale cu o mişcare pe care ar fi admirat-o şi un maestru în gimnastică, şi reuşi să ajungă chiar în mijlocul podului.

Trebuie să spunem că asta nu-l făcea totuşi să fie prea mândru de el, căci în acel moment nimeni n-ar fi vrut să-l atingă nici măcar cu o pensetă.

Apa împuţită îi şiroia din haine formând la picioarele lui o baltă. Pantalonii îi erau lipiţi de trup. Cizmele lui imense se transformaseră în rezervoare. În plus, îşi pierduse pălăria, iar teaca spadei, frânta în două, îi atârna jalnic de-a lungul coapsei.

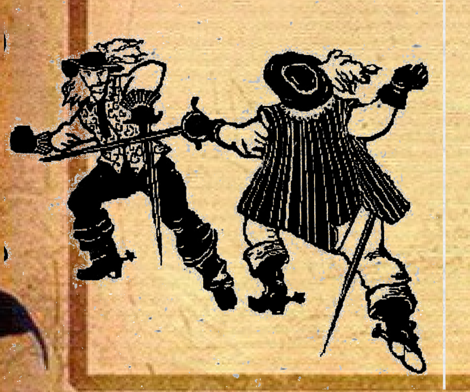
Deşi noaptea era foarte întunecoasă şi gasconul n-avea la îndemâna nici o oglindă pentru a-şi vedea uriciunea, era conştient de starea demnă de milă în care se afla. Dar ceea ce-l ducea la disperare era pierderea Pétronillei, spada sa uriaşă — amintire din partea unei mari doamne ce-i dăduse cândva dovezi de bunătate — şi care fusese tovarăşa lui în toate luptele sale eroice, cât şi în cele mai puţin lăudabile.

Deodată, izbi cu piciorul în pământ şi, dacă ar fi fost lumină, ar fi putut fi văzut pălind.

— Pe toţi dracii!... exclamă, nemaigândindu-se c-ar putea fi auzit, ce neam prost sunt — nu mă gândesc decât la mine, când nu ştiu ce s-a-ntâmplat cu micul meu profesor de scrimă.

De-abia îşi puse această întrebare, şi neliniştea îi ajunse la culme.

Balena afirmase că simţise sânge pe vârful spadei sale... Cine ştie? Poate era adevărat?...

"Dacă iubiţelul meu a fost realmente atins" — gândi Cocardasse al cărui gâtlej emise un geamăt prelung — "cu siguranţă a leşinat şi a rămas în apă... Afurisită soartă! Poate că nepăsarea mea l-a ucis!"

Îngrijorat, se aplecă peste marginea podului şi ascultă.

Apa mocirloasă curgea în tăcere între două maluri devenite unsuroase.

Mai întâi chemă destul de încetişor, apoi ceva mai tare. Dar pe măsură ce temerile i se măreau, gâtul i se contracta şi curând nu mai fu în stare să scoată nici un sunet.

Cum să caute în acea beznă adâncă? Unde să se ducă să ceară lumină şi ajutor? Să se întoarcă la *Vizuina Puturoasă* ar fi însemnat să rişte să se întâlnească, neînarmat, cu cei patru bandiţi care, acum, se aflau desigur acolo.

De obicei, în împrejurări dificile, Cocardasse avusese rareori prilejul de a-şi frământa creierii, micul său profesor de scrimă fiind mereu alături pentru a găsi o soluţie la problemă; aşa că mintea lui, neobişnuită cu o astfel de muncă, era în mare suferinţă şi tâmplele i se zbăteau atât de tare, încât îi era neînchipuit de greu să-şi adune gândurile.

Nu voia să se îndepărteze, de teamă ca Amable să nu cheme în ajutor în lipsa lui; pe de altă parte, îşi dădea seama că poate încă ar fi timp să-l salveze, dac-ar reuşi să afle unde zăcea.

— Vai de păcatele mele! mormăia lovindu-şi fruntea, dracu să mă ia dacă ştiu ce trebuie să fac!

Şi, cu gâtlejul strâns de emoţie, disperat, începu să-şi plângă sărmanul prieten care, după toate aparenţele, încetase să mai trăiască.

"Ce-o să-i spun lui Chaverny?" — se gândi. "Ce va zice Lagàrdère, când se va întoarce, când va trebui să-i mărturisesc că n-am ştiut să-i apăr maestrul de arme?"

Nu-i trecea prin minte să-i impute lui Passepoil partea lui de vină în imprudenţa pe care o făcuseră împreună, venind noaptea la acea cârciumă blestemată, îşi lua asupră-şi întreaga răspundere, se acuza că n-o ascultase pe Mathurine care îi implorase să nu iasă afară.

"Toate astea nu duc la nimic" — trase el concluzia — "şi degeaba mă văicăresc, bietul puşti nu-i în măsură să mă consoleze. Cel mai bun lucru este să mă duc să caut ajutor. Ar fi trebuit să mă fi şi întors, încă de mult."

Mai chemă de două sau trei ori:

— Passepoil, iubiţelule!... Sunt aici, răspunde-mi!

O cucuvea îşi făcu auzit ţipătul sinistru, şi Cocardasse o luă la fugă spre poarta Richelieu, unde ştia că va găsi oameni de pază care, poate, ar consimţi să-l însoţească şi să aducă torţe.

Nu-i păsa nici de pleoscăitul apei din cizmele lui, nici de faptul că aluneca în bălţi şi-n gropi. Alerga, cu pletele-n vânt, cât de repede îi permiteau picioarele, şi cine l-ar fi

întâlnit aşa l-ar fi putut lua drept un personaj macabru, aşa cum se văd în tablourile fantastice ale lui Holbein[38].

Când soldaţii din post îl văzură venind astfel, despletit, şiroind de noroi, prima lor mişcare fu de a-l aresta. Cu siguranţă, de mult nu se mai întâlniseră cu un tâlhar cu o înfăţişare aşa de urâtă şi, fără îndoială, nu putea fi un om cinstit.

Răspândea totuşi în jurul lui o duhoare atât de cumplită, încât şi cei mai îndrăzneţi se dădură un pas înapoi.

— Stai pe loc! strigă sergentul. De unde iese animalul ăsta şi ce ticăloşie o fi făcut? Băieţi, nu-l lăsaţi să scape. Dacă încearcă să fugă, înţepaţi-l cu suliţele în coaste.

La lumina felinarului fumegând, Cocardasse se privi şi n-avu de ce să i se pară c-ar fi foarte atrăgător. Dar era dintre aceia care, în cele mai grave împrejurări şi atunci când alţii ar fi ridicoli, nu-şi părăsesc deloc demnitatea şi se pricep să atragă, dacă nu respectul, cel puţin atenţia.

Dacă nu se temea de loviturile de spadă, cu atât mai mult nu-i păsa de dispreţ, şi-şi îndreptă, mândru, trupul:

— Micuţule, strigă, recunosc că nu asta este ţinuta unui gentilom!... Dar faptul nu schimbă cu nimic problema şi vina este a celor patru bandiţi care au profitat de întunericul nopţii pentru a mă ataca. Dacă spada lor a dat greş, pe toţi dracii! Au reuşit totuşi să mă azvârle în canalul din Montmartre...

— Şi ce vrei să facem noi, prietene? Toţi cei care dau târcoale pe acolo noaptea sunt expuşi la aşa ceva. Bandiţii tăi sunt departe, dac-au vrut să fugă.

— Vai de păcatele mele!... Îi cunosc — replică gasconul — şi, pe cinstea mea! N-am nevoie de nimeni ca să-i găsesc şi să-mi închei socotelile cu ei. Nu pentru mine vin să vă cer ajutorul.

— Atunci, pentru cine?

— Pentru un bun prieten al meu, un frate de arme, pe care ticăloşii s-ar putea să-l fi ucis, înainte de a-l arunca, împreună cu mine, în canal... Luaţi torţe, *amigos*, şi veniţi cu mine. Sper să-l mai găsim în viaţă.

Rostind aceste cuvinte, părea atât de emoţionat, încât soldaţii începură să-i arate interes.

— Cine eşti? îl întrebă sergentul.

— Cocardasse-junior, maestru în mânuirea armelor, prima spadă din Franţa, după un altul pe care nu-l cunoaşteţi. Cea de a doua este a micului meu profesor de scrimă, fratele Amable Passepoil, pe care trebuie să mergem să-l căutăm în apa canalului.

---

[38] *Holbein* (Hans) (1497–1542): pictor german, portretist de mare valoare, ale cărui opere sunt de un realism uimitor. (n.t.)

— Cu atât mai rău pentru el dac-a rămas în el, prietene, zise sergentul. Nu putem face nimic.

— Oho! tună gasconul, al cărui cap se înfierbântă, şi a cărui diplomaţie ajunsese la capăt. Daţi-mi o lumină, mă voi întoarce acolo singur. Dacă n-aş răscoli cerul şi pământul pentru a-l găsi pe micul meu Passepoil, niciodată n-aş îndrăzni să mai apar în faţa lui Lagardère!...

— Hei!... Ce tot vorbeşti despre Lagardère?

— Ei, na! Lagardère este capul, Cocardasse şi Passepoil sunt braţele. Dacă aţi auzit vorbindu-se de Micul Parizian, cu siguranţă vi s-a spus o vorbuliţă şi despre cei doi profesori de scrimă ai lui.

— Sfinte Doamne, e chiar adevărat, zise sergentul, izbindu-şi fruntea cu palma. Ştiu cine sunt acei doi viteji. Eşti cumva unul dintre ei?

— Ba bine că nu! Am această onoare!... Dar ne pierdem timpul, amice, în timp ce ştrengarul ăla poate că trage să moară...

La ordinul sergentului, patru oameni luară torţe şi-l urmară pe Cocardasse.

Scotociră împrejurimile canalului. Profesorul de arme intră iar în apă, merse în susul şi-n josul curentului, aplecându-se peste suprafaţa apei cleioase şi puturoase, răscolind nămolul la fiecare pas.

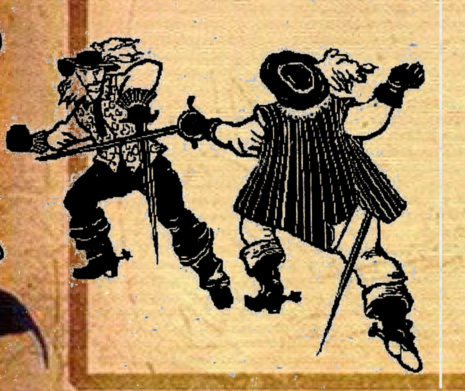
Ar fi dorit să găsească măcar cadavrul normandului, să-l ia în braţe, să-l ducă cu el. Cei care-l ajutau în dureroasa lui muncă se pătrunseseră acum de seriozitatea efortului pe care-l făcea acel bărbat, căutând în toiul nopţii, la lumina torţelor, cadavrul prietenului său.

Spectacolul era totodată impresionant şi sfâşietor. Glasul lui Cocardasse, răsunând din timp în timp, lugubru şi tremurător, îi făcea să tresară pe cei care-l însoţeau.

Chemări, căutări şi plânsete: totul fu inutil.

Canalul îşi păstra secretul.

Cu capul plecat, cu ochii umezi, sărmanul ostaş se întoarse la poarta Richelieu fără a scoate o vorbă. Acolo le mulţumi soldaţilor şi le puse fiecăruia în palmă câte un ban de băutură. Şi, în timp ce se iveau zorii, se îndreptă încet, pe străzile pustii, către palatul Nevers, pentru a aduce acolo trista ştire a dispariţiei lui Passepoil.

Capitolul XIV - O fată curajoasă

Nu te poţi gândi la toate...

Dacă lui Cocardasse şi celor patru soldaţi care-l însoţiseră le-ar fi trecut prin minte să-şi ducă ceva mai departe căutările şi să coboare la două sute de paşi în aval, poate că ar fi observat pe malul canalului urme proaspete de paşi.

Am putea spune şi că dacă gasconul nu s-ar fi hotărât să se ducă departe să ceară ajutor, ar fi putut vedea că ajutorul venise singur.

Dar să nu ne grăbim să-l învinuim, el acţionase aşa cum credea că e mai bine şi, în nişte împrejurări atât de critice, oare ştii vreodată ce trebuie să faci şi ce nu?

Aşa cum ne reamintim, Passepoil nu fusese rănit decât uşor. Cu toate acestea, în contact cu apa, rana începuse să sângereze din abundenţă. Ca o culme a ghinionului, în loc să cadă în picioare, ca nobilul său prieten, normandul încercase să se agaţe de grinzile putrede care ieşeau în afară cu lungimi inegale de sub pardoseală de scânduri a podului, şi rezultatul efortului său fusese că-l făcuse să se răstoarne pe spate, cu picioarele în sus, astfel încât se prăvălise în nămol cu capul înainte.

Să recunoaştem că situaţia nu era prea bună pentru a-l face să-şi recapete sângele rece, după un atac atât de brutal.

Din fericire, normandul nostru nu era un tânăr sclivisit. — Unul dintre aceştia şi-ar fi încheiat carieră pe fundul canalului vâscos. Dar el nu-şi pierdu curajul. Se luptă cu energie împotriva curentului care-l antrena, împotriva torentului de nămol care-i astupa nările, îi înfunda urechile, îi intră în gură şi-i lipea ochii.

Reuşi să se sprijine pe picioare. Situaţia nu-i fu îmbunătăţită, căci era tocmai în locul în care cădea grindina de pietre aruncată de agresorii săi. Drept este că acestea cădeau la întâmplare. Dar întâmplarea nu-i fu favorabilă bietului Amable, care primi în cap un bolovan destul de greu, singurul noroc fiind că acesta nu reuşi să-l omoare. Cu toate acestea, fu atât de ameţit, încât ideile i se învârtejeau în cap într-un adevărat haos, împiedicându-l de a se gândi, ca prietenul său, să se refugieze sub pod.

Poate că, timp de o clipă, regretă că nu s-a născut în ţinutul Bretaniei, unde se fabrică ţeste incasabile.

Aplecându-se spre a nu fi zărit şi ucis cu pietre, reuşi totuşi, cu mare greutate, să se târască. Sprijinindu-se cu o mână de zidul de piatră ce alcătuia malul şi care se

prelungea pe o distanţă de aproximativ o sută cincizeci de paşi în amonte şi în aval de pasarelă, izbuti să se întoarcă împotriva curentului.

Sângele ce-i curgea de pe frunte îl orbea. În plus, era nevoit să ia nişte precauţii de neînchipuit, să se oprească la fiecare pas pentru a nu atrage atenţia bandiţilor, ale căror glasuri şi hohote de râs ajungeau până la el.

Urechile îi vâjâiau fără-ncetare şi era obligat să depună eforturi supraomeneşti ca să se ţină pe picioare.

Simţea cum forţele îl părăsesc încetul cu încetul şi calculă numărul de minute care-l despărţeau de salvare sau de moarte.

"Dacă voi cădea", se gândea, "s-a zis cu mine. Nu voi fi în stare să mă mai ridic şi voi rămâne îngropat în mâlul ăsta infect. Ah! de ce n-am ascultat-o pe Mathurine?"

Gândul că poate Cocardasse a murit contribuia la a-l doborî cu totul. În timp ce-şi pierdea puterile, un coşmar îngrozitor îi înfăţişa cadavrul tovarăşului său de o viaţă, întins în cloaca împuţită. Descurajat, sărmanul Amable fu cât pe-aci să spună ultimul său adio dragostei, Cidalisei, Desfrânatei, Mathurinei, tuturor acelora care fuseseră bune cu el pe lumea aceasta.

Bineînţeles că dragostea din trecut îl făcea să simtă regrete pline de emoţie, dar tristeţea i se datora, mai mult, pierderii ireparabile a fericirilor viitoare, a buzelor care-ar fi putut să se întredeschidă, a sărutărilor pe care le-ar fi putut da şi primi, şi nu se gândea la Moarte, care îl pândea acolo, care-i întindea obrajii scofâlciţi, găvanele goale ale ochilor şi braţele descărnate, cu care să-l îmbrăţişeze.

Dacă ar fi gândit, ar fi încetat să mai spere. Şi speranţa unor noi fericiri, încă negustate, îl imboldi, reînsufleţindu-i curajul. Drăgăstosul Passepoil nu voia să moară, fiindcă dorea să mai iubească.

Când auzi glasul bandiţilor pierzându-se în depărtare, făcu un ultim efort. Zidul de piatră se termină şi malul de pământ permitea o escaladare. Asta însemna salvarea, dac-ar fi avut puterea necesară. Normandul se agăţă cu degetele de ierburi, şi unghiile i se înfigeau în pământul alunecos. Se căţără pe genunchi, ajunse la jumătatea taluzului şi alunecă. Dacă n-ar fi reuşit să se agaţe de o tufă de iarbă, s-ar fi rostogolit în apă pentru totdeauna.

În cele din urmă ajunse sus, abia mai respirând, gata să-şi dea sufletul. Nici nu era de gândit să se ridice şi să se târască ceva mai încolo, aşa că nici măcar nu încercă. Tot ce putu face fu să se culce pe o parte, în baltă de apă ce-i şiroia din veşminte şi, când reuşi asta, închise ochii şi leşină.

Cam în aceeaşi clipă, puţin mai înainte că tâlharii să se fi întors la *Vizuina Puturoasă*, o umbră se furişa cu — grijă afară din han şi pornea pe drumul ce ducea de la Grange-Batelière spre poarta Richelieu.

Era umbra unei femei şi, sub gluga care-i acoperea capul, am fi putut recunoaşte chipul deschis şi sincer al Mathurinei, fata din Caux.

Înainta cu precauţie, luminându-şi drumul cu un felinar orb, care arunca o rază slabă doar la câţiva paşi distanţă şi, deseori, se oprea să asculte.

Când, în curând, un zgomot de paşi şi de glasuri îi ajunse la ureche, îşi ascunse repede lanternă sub fustă. Apoi, strecurându-se în spatele unui tufiş, aproape că se culcă pe pământ şi-şi ţinu răsuflarea fără ca asta s-o împiedice de a strânge cu putere în mâna dreaptă mânerul unui pistol gata armat.

Patru bărbaţi pe care-i cunoştea bine trecură foarte aproape de fată, fără ca ea să facă vreo mişcare. Totuşi ei îi pronunţaseră numele şi nu-şi ascundeau deloc intenţiile cu privire la persoana să. Vorbele lor o făcură să zâmbească şi nu se sperie, fiind încrezătoare în sângele ei rece care, deşi nu-şi dădea seama, era de fapt eroism.

Deoarece Gendry vorbise şi despre canal, puţin lipsea ca ea să-i fi mulţumit pentru acele câteva cuvinte care-i spuneau încotro să caute.

Ştia bine că deseori erau scoase cadavre din acel canal, dar i se spusese şi că, uneori, unii dintre nefericiţii care fuseseră aruncaţi în el aveau şi extraordinarul noroc de a scăpa cu viaţă.

Şi totuşi era foarte îngrijorată, gândindu-se că, probabil, plonjonul fusese precedat de lovituri de spadă. Aşteptă, aşadar, că banditii să se îndepărteze suficient şi, convinsă că deocamdată nu avea de ce se teme din partea lor, îşi reluă grăbită mersul.

Ajungând la pod îngenunche şi plimbă lumina felinarului pe suprafaţa neagră a apei. Priveliştea pălăriei lui Cocardasse, oprită într-o creangă uscată agăţată de unul din picioarele podului, fu primul lucru care o izbi. Dacă pălăria putea să se afle acolo fără om, era foarte probabil ca omul să existe pe undeva pe-aproape. Continuând acele deducţii, Mathurine ajunse la concluzia că dacă acolo se afla gasconul, avea mari şanse să-l găsească în acelaşi loc pe Passepoil. Deoarece se preocupă mai ales de acesta din urmă, începu să-l cheme pe şoptite.

Glasul i se pierdu în beznă. Nu răspunse nimeni.

Atunci se închină, cuprinsă de un tremur în faţa acestui giulgiu lichid, sub care poate că zăceau cei doi profesori de scrimă.

Mathurine nu era femeia care să-şi mărginească purtarea frumoasă doar la atâta. Deoarece semnul crucii pe care şi-l făcuse nu le putea fi de folos decât în cazul în care ei ar fi fost, într-adevăr, pe cale de a întreprinde călătoria cea mare, ea începu să cerceteze în amănunt, pas cu pas, malurile, fără a trece cu vederea nici o groapă, nici cel mai mic tufiş.

Se gândea că, poate, curentul apei — deşi nu prea rapid — le-a rostogolit la vale trupurile. Aşa că mai întâi căută în aval, fără nici cel mai mic succes.

Începea să se lase pradă descurajării când urcă din nou pe pod, în locul în care, cu un sfert de oră mai înainte, Cocardasse îşi pusese aceeaşi întrebare: unde era Passepoil?

Proastă inspiraţie avusese el să plece, căci poate, împreună, ar fi găsit ceea ce căutau fiecare în parte.

Cu urechea ciulită, Mathurine stătu să mai asculte. I se păru că la o oarecare depărtare aude un zgomot foarte slab. Putea fi o pasăre de noapte, un animal care dădea târcoale, sau un om.

Dacă acesta ar fi fost un duşman, avea cu ce-i răspunde.

Încă mai sperând, normanda, se aventură, aşadar, pe malul drept al canalului, merse în lungul lui pe o distanţă mai mare de trei sute de paşi şi — văzând inutilitatea căutărilor sale — se convinse curând că nu auzise nimic, dar şi că nu va găsi nimic în direcţia aceea.

Alţii şi-ar fi pierdut răbdarea. Mathurine era născută în Caux, şi femeile din acel ţinut, chiar dacă nu au reputaţia de a fi tot atât de încăpăţânate ca cele din Morbihan[39], au totuşi idei tenace. Aşa că nu se consideră înfrânta şi-şi reluă cercetările pe celălalt mal.

Insuccesul căutărilor anterioare nu o descurajase; nimic nu dovedea c-ar fi trebuit să-şi piardă speranţa, câtă vreme mai rămânea o bucată de teren neexplorat.

Reîncepu, deci, să scotocească în lungul malului, şi nu peste mult timp zări o siluetă întunecată întinsă pe pământ.

La această privelişte, inima îi bătu cu putere. Va găsi oare o fiinţă vie sau un cadavru? Era Cocardasse, sau Passepoil, şi oare n-ar fi fost posibil să nu fie nici unul, nici altul?

În fiecare dimineaţă erau găsiţi astfel, în canal sau pe malurile lui, beţivi sau victimele unor jafuri. Prea adesea auzise vorbindu-se despre asta la *Vizuina Puturoasă*, ca să nu fi ştiut acest lucru.

Înaintând în vârful picioarelor, se opri la o oarecare distanţă, cu inima strânsă ca într-o menghină, căci nu putea vedea chipul omului culcat pe o parte şi care-i arăta doar spinarea.

Deodată, gheaţa care-i strângea inima se topi în parte. Nu ştia prea bine de ce, căci — în definitiv — în urmă cu două zile, Passepoil era încă un necunoscut pentru ea. Dar îi recunoscuse îmbrăcămintea.

— Isuse, Doamne!... şopti, tresărind. Este chiar el, sărmanul domn Amable! De nu s-ar fi sfârşit cu totul!

---

[39] *Morbihan*: regiune în sudul Bretaniei. (n.t.)

Apropiindu-se de trup, puse jos, la îndemână, felinarul, şi-şi apăsă mâna în dreptul inimii celui căzut. Câteva pulsaţii, deşi slabe, o emoţionară profund, iar ochii i se umeziră.

Asta-i făcu bine, era un fel de descărcare după îndelungata ei spaimă.

Apoi, cu mii de precauţii, trecându-şi braţul pe sub capul profesorului de scrimă, îl ridică pentru a-i înlesni respiraţia.

— Doamne sfinte!... exclamă, văzându-l mai bine, în ce hal l-au adus!... Sânge şi noroi peste tot, pe obraji, pe piept!... Şi ud până la oase, tremurând de frig şi de febră... Ar trebui să aibă sufletul bine fixat de trup, ca să scape cu viaţă, sărmanul!

Nefericitul Amable nu bănuia deloc acea tandreţe aplecată asupra lui şi ochii care-i pândeau, pe chip, o întoarcere la viaţă. Totuşi, ca urmare a faptului că fusese mişcat din loc, scoase un suspin adânc, dar pleoapele îi rămaseră închise şi trupul inert.

Mathurine îi şterse faţa, îndepărtând sângele şi murdăria. Apoi îi aşeză capul în poala ei şi începu să vorbească blând, ca o mamă cu copilul ei bolnav:

— Trezeşte-te, jupâne Amable. Dacă măcar mi-ai răspunde, să-mi spui unde eşti rănit!... Deschide ochii, vorbeşte-mi, lângă dumneata se află o prietenă, Mathurine, cea de la han...

Amable suspină a doua oară, şi mai mult nu reuşi să facă. S-ar fi spus că toate resorturile lui se rupseseră. Capul i se rostogolea în stânga şi-n dreapta, ca şi cum n-ar mai fi fost prins de umeri.

Cel care i-ar fi prezis lui Passepoil, cu câteva orc mai înainte, că va rămâne nesimţitor la o sărutare de femeie, fără îndoială că l-ar fi făcut să se mire foarte tare. Şi totuşi aceasta era situaţia.

Normanda încercă să-i deschidă ochii cu buzele. Făcu chiar mai mult: încercă să-i sufle aer în gură. Spectacolul oferit de această fată frumoasă, până atunci rebelă la tandreţe şi la dragoste şi care, acum, îşi concentră întreaga inteligenţă, toată energia, spre a-l smulge morţii pe un amărât pe care nu-l văzuse decât de două ori şi care abia dacă-i dăduse vreo atenţie, era cu adevărat înduioşător.

În fiecare femeie există fie un monstru, fie o soră de caritate. Mathurine făcea parte dintre acestea din urmă şi, fără nici un scop precis, mai curând dintr-un devotament spontan decât din dragoste — deoarece încă nu-şi dădea seama de sentimentul pe care-l încerca — părăsise totul şi era gata să înfrunte orice pentru a merge până la capătul sarcinii pe care şi-o luase.

Dar, vai! Toate eforturile de a-l reanima pe rănit păreau a fi zadarnice. Ajunsese să regrete amarnic că nu se gândise să ia cu ea o băutură tare, care l-ar fi ajutat să-şi revină în simţiri.

Situaţia nu putea totuşi să se prelungească la nesfârşit. Prezenţa ei lângă profesorul de scrimă rămânea oarecum inutilă, dacă nu reuşea să-l ajute cu nimic.

Oamenii de la ţară sunt obişnuiţi să-şi dea seama ce oră este după transparenţa mai mare sau mai mică a nopţii. Adâncimea beznei îi spunea aşadar fetei din Caux că zorile nu se vor ivi decât peste o oră, cel mai devreme. Se temea de răcoarea dimineţii, pentru omul care tremura de febră şi ale cărui haine şiroiau de apă.

Dar temerile ei nu se opreau la atâta. Era posibil ca Gendry împreună cu banda lui să vină imediat după răsăritul soarelui, spre a se asigura că infectul canal nu lăsase să-i scape prada ce-i fusese încredinţată şi pentru a constata, cu propriii lor ochi, că cei doi maeştri de arme nu mai reprezentau o primejdie.

Ajunsese aici cu gândurile sale când, în depărtare, zări flacăra mai multor torţe. Un grup de bărbaţi, venind dinspre oraş, se îndrepta spre canal.

Este adevărat că Mathurine îi văzuse pe bandiţi mergând în altă direcţie, dar nimic nu dovedea că, după ce-ar fi făcut un lung ocol, nu se vor fi dus să cheme paza, pentru a îndepărta de la ei orice bănuială. Tâlharii aceia — pentru care viclenia şi minciuna, fără a pune la socoteală laşitatea, constituiau principalele mijloace de acţiune — erau în stare de toate vicleşugurile.

Grupul care înainta era încă prea departe pentru a-i permite să le aprecieze numărul, şi nici să-l recunoască printre ceilalţi pe Cocardasse.

Poate că reprezentau un ajutor, cu atât mai oportun, cu cât lumina felinarului ei ameninţa să se stingă?

Dar poate că era banda de tâlhari? Stând la îndoială, Mathurine socoti că trebuia să-l ascundă de urgenţă pe Passepoil privirilor celor ce se apropiau.

Cât despre Cocardasse, fata îşi dădea seama că pentru el nu mai putea face nimic şi regreta nespus de mult că nu în stare să-i fie de ajutor şi lui, în calitatea sa de prieten al lui Passepoil.

Cine fuge după doi iepuri riscă să nu prindă nici unul. Normanda era prea prudentă pentru a sacrifica vrabia din mână pentru cioara de pe gard.

"Haide" — îşi spuse — "fiindcă acest biet băiat nu se poate mişca, trebuie să găsesc un mijloc de a-l ascunde prin preajmă, măcar până la ziuă."

Realizarea acestui plan era dificilă şi, ca să-ncerci, trebuia să ai forţa Mathurinei, cu atât mai mult cu cât nu avusese timp să-l studieze pe-ndelete, căci torţele se apropiau tot mai mult şi venise momentul în care trebuia să ia o hotărâre rapidă.

Îşi strecură, aşadar, pistolul în corsaj, îşi agăţă cum putu mai bine felinarul de cordon şi, ca o ţărancă robustă ce era, îl încarcă pe Passepoil pe umeri.

Profesorul de scrimă era greu, mai întâi datorită nemişcării, iar în al doilea rând datorită noroiului care-i îngreuna îmbrăcămintea. În faţa primejdiei ce se apropia, fata

din Caux simţea sporindu-i forţele, şi astfel reuşi să-l aşeze pe rănit pe umerii săi, cât putu de bine.

Apoi porni cu greu la drum, fără a şti încotro mergea, urmărind canalul care va sfârşi prin a o conduce la vreo casă la care va cere adăpost pentru ea şi pentru cel pe care dorea să-l salveze.

Deseori se împiedică şi se clătină sub povară, dar un curaj supraomenesc îi dădea forţa de a se ridica din nou, chiar de a grăbi pasul, fără a îndrăzni să se uite în urmă, de teamă să nu vadă că este urmărită.

Făcuse abia cinci sau şase sute de paşi când Cocardasse reveni pe pod, împreună cu soldaţii. Deoarece lumina pe care o purta Mathurine se stinsese, le fu imposibil nu numai s-o vadă, dar şi să presupună că doar cu o clipă înainte de sosirea lor Passepoil se aflase încă acolo.

Capitolul XV - O dragoste pătimaşă

Când, legănându-se la râsul pământului, o ceaţă uşoară putu fi văzută învăluind trunchiul arborilor, crengile de jos ale tufişurilor şi temeliile construcţiilor greoaie cu o mantie de aburi ca de bumbac, şi când zorile, ivindu-se în cele din urmă, începură să contureze, încet-încet, forma lucrurilor, Mathurine scoase un oftat de uşurare.

De la o vreme mergea la-ntâmplare, fără a şti încotro se îndrepta. Chiar şi în acea clipă habar n-avea unde se afla, dar ştia că orice primejdie era îndepărtată, aşa că se bucură nespus de mult când zări, la o oarecare distanţă, o cocioabă dărăpănată şi cu înfăţişare sărăcăcioasă.

În orice caz, acolo va putea să-şi lase jos povara şi să ceară un ajutor.

Cu un ultim efort ajunse la căsuţă. La început, bătăile ei în uşă nu avură nici un rezultat. Cocioaba părea a fi părăsită. Îşi înteţi loviturile, izbind scândura putredă când cu pumnul, când cu piciorul.

După un astfel de exerciţiu care durã mai bine de zece minute, un chip de bătrână, zbârcit şi tăbăcit, apăru în spatele unui oblon întredeschis doar atât cât era necesar.

Dacă, în vremurile acelea, era bine să te porţi pretutindeni cu prudenţă şi să nu-ţi deschizi uşa decât în deplină cunoştinţă de cauză, este lesne de înţeles că în împrejurimile fermei Grange-Batelière erau absolut necesare precauţii şi mai serioase.

— Ce vreţi? întrebă un glas aspru.

— Deschideţi, imploră Mathurine. E un rănit care are nevoie de ajutor.

— Iarăşi vreun bandit!... Du-l la spitalul *La Pitié*[40], frumoaso!... E cam departe de-aici, dar dacă i-aş aduna pe toţi cei care primesc lovituri de spadă prin împrejurimi, ar trebui să organizez un spital... Vezi-ţi de drum, şi-ţi mulţumesc pentru cadou...

La grosolănia ironică a acestor vorbe, o alta decât ţăranca din Caux n-ar fi îndrăznit să mai insiste. Mathurine insistă, căci n-o făcea pentru ea.

— Vă rog!... murmură, împreunându-şi mâinile.

Poate că avusese dreptate. Fapt este că bătrâna nu-şi închise oblonul şi bombăni:

— Bine, bine, ştim toate astea. E adevărat că, de obicei, ăştia nu se târăsc pe-aci de unii singuri. De unde a ieşit, cel care soseşte pe spinarea ta?

— Mai întâi, deschideţi-mi, şi vă voi explica. Şi fiţi liniştită, bună femeie, vă voi plăti pentru osteneala dumneavoastră.

Ochii bătrânei scânteiară.

— A!... Dacă ai bani, nu-i nevoie de explicaţii. Totuşi, lasă-mă să le văd culoarea, căci n-am încredere în oamenii pe care nu-i cunosc.

Mathurine avea, într-adevăr; bani, dar trebuie să mărturisim că nu-i datora deloc dărniciei patroanei sale, care-şi plătea servitoarele mai mult cu ocări decât în numerar.

Înainte de a părăsi *Vizuina Puturoasă* pentru a nu se mai întoarce acolo niciodată, curajoasa fată se gândise că, dacă banii lui Passepoil fuseseră câştigaţi de către Desfrânata prin procedee mai mult sau mai puţin delicate, poate că n-ar fi fost necinstit din partea ei să subtilizeze ludovicii şi pistolii, spre a-i restitui proprietarului lor legitim. Şi cum că era cinstea personificată, îşi promisese — învingându-şi astfel ultimele scrupule — să-i facă pe toţi amărâţii să profite de pe urma acestei pomeni, în schimbul rugăciunilor lor pentru respectivii morţi, dacă, din nefericire, nu le-ar fi găsit decât cadavrele.

Înarmată cu aceste bune intenţii, cu conştiinţa eliberată de orice reproş, golise aşadar buzunarele hangiţei, şi acum nu-i părea rău.

Desigur, în acea clipă n-ar fi şovăit să se lipsească de toate economiile ei — câţiva gologani amărâţi adunaţi cu mare greutate când era în serviciu la han. Totuşi, deoarece bănuţii aceştia, toţi la un loc, n-ar fi alcătuit decât o sumă neînsemnată, insuficientă pentru a îndupleca pe bătrâna, împrumută, fără nici o ezitare, un dublu-ecu[41] din suma

[40] *La Pitié* (lb. franceză) = Mila. (n.t.)

[41] *Ecu*: veche monedă franceză, din argint, valorând trei livre. *Dublul-ecu* valora şase livre. La rândul său

sfântă destinată restituirii şi-l strecură în mâna zbârcită, cu degete lungi şi încovoiate, ce se întindea spre ea.

Mulţumită acestui talisman fermecat, pe care banul l-a reprezentat şi-l va reprezenta întotdeauna, uşa se deschise larg. Normanda se pomeni în faţa unei cotoroanţe cu pielea ca pergamentul, a cărei unică îmbrăcăminte, la această oră matinală, era o cămaşă jegoasă şi o fustă zdrenţuită.

Deoarece interiorul locuinţei era cufundat încă în beznă, bătrâna aprinse o antică lampă cu ulei, care aruncă o lumină palidă asupra interiorului maghernitei. O masă şchioapă, două scăunele cu trei picioare într-un ungher şi un pat infect — acesta era tot mobilierul. În chip de făpturi vii, nu existau decât bătrâna cea sordidă şi o pisică, neagră toată, ai cărei ochi galbeni străluceau în colţul cel mai îndepărtat al camerei.

Ca toate ţărăncile din vremurile acelea, Mathurine avea o mulţime de superstiţii adânc înrădăcinate şi nu se simţea decât pe jumătate liniştită în cocioabă aceea mizerabilă, alcătuită din scânduri prost îmbinate, prin care şuiera vântul.

— Nu-ţi fie teamă, îi spuse bătrâna. Nu e nimeni aici, în afară de mine şi de pisica mea. Rănitului tău îi va fi mai bine decât oriunde în altă parte. Culcă-l pe pat, să vedem puţin despre ce-i vorba. E grav?

— Habar n-am, răspunse normanda.

— Să ne încredinţăm. Eu, micuţo, mă pricep puţin. Poate tocmai de aceea se spune că sunt o vrăjitoare.

Mathurine se dădu cu un pas înapoi:

— Aveţi legături cu necuratul? o întrebă cu spaimă.

— Există imbecili care pretind asta, dar îi las să vorbească. Adevărul este că am nişte leacuri ale mele şi că, uneori, am vindecat pe nişte oameni pe care domnii de la Facultatea de Medicină îi credeau gata să-şi dea sufletul. Vezi tu, între noi fie vorba, cu latină şi cu luarea lor de sânge, ăştia sunt ultimii cretini.

Normanda nu crezu că trebuie s-o contrazică, şi pretinsa vrăjitoare continuă:

— Să nu mai trăncănim atâta, fetiţo. Mai bine să vedem ce-i cu rănitul... Mai întâi, o lovitură zdravănă în frunte... Ăsta trebuie să aibă un cap tare şi va scăpa doar cu-n semn! Dacă nu are vreo altă gaură prin piele, necazul nu-i prea mare!...

Cu nişte precauţii de care n-ai fi crezut-o în stare, tămăduitoarea scoase vesta lui Passepoil, dând la iveală rana făcută de spada Balenei.

— Iar nimic serios, şopti. Un pic de sânge pierdut, şi asta-i tot. Dar omul tău pute şi-i atât de murdar!

— Are febră, spuse Mathurine, punând mâna pe fruntea fierbinte a lui Passepoil.

---

livra era o monedă reală a cărei valoare a variat în funcţie de epocă şi de ţară şi care, în Franţa, a fost înlocuită de franc. (n.t.)

— Peste un sfert de oră nici n-o să se mai cunoască, mulţumită unei băuturi pe care i-o voi da.

Bătrâna înteţi focul care mocnea sub cenuşă, apoi se duse să caute într-o lădiţă putrezită câteva plante uscate pe care le aruncă în apă clocotită, fără a face nici un semn, fără a rosti nici un farmec ce-ar fi putut trăda nişte practici necreştineşti.

Cu toate fâţâielile pisicii, care nu-i inspira încredere, Mathurine se mai linişti.

După ce bătrână îi administra fratelui Passepoil remediul turnat într-o oală ciobită, acesta deschise ochii aproape imediat.

Fu oarecum mirat, pomenindu-se astfel, pe jumătate dezbrăcat, într-o casă necunoscută, şi văzând, aplecată asupra lui, o faţă zbârcită pe care n-o mai întâlnise nicăieri.

Fără îndoială, ar fi preferat să aibă în faţa ochilor chipul proaspăt al Mathurinei, dar cotoroanţa, care avea un gând al ei, o împiedicase pe aceasta să se apropie.

— Unde sunt? întrebă Amable, aruncând în jur priviri speriate şi încercând să priceapă în ce loc se afla.

— E-n ordine, ţine-ţi gura! îi porunci cu asprime tămăduitoarea. Îţi vom spune imediat, concetăţene, căci trebuie să fii din Bretagne, ca şi mine, dacă e să mă iau după tăria craniului tău... Deocamdată n-ai nimic mai bun de făcut, decât să dormi, şi-ţi voi scoate hainele, care au urgentă nevoie să fie spălate şi uscate.

Se apucă să-l dezbrace pe Passepoil, îi spălă cu grijă rana şi, învelindu-l cu tot ce-i căzu la îndemână, îl îndemnă să doarmă o oră sau două.

Fie datorită unei oboseli imense, fie mai curând din cauza băuturii pe care o înghiţise, profesorul de scrimă închise ochii şi se cufundă într-un somn adânc.

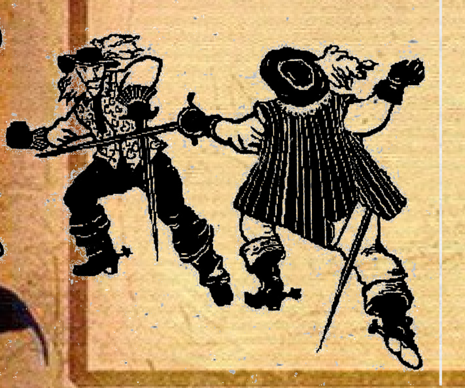
Cele două femei se îndeletniciră apoi cu curăţatul îmbrăcăminţii lui, pe care o puseră la uscat în faţa căminului, după care veniră să se aşeze la căpătâiul său.

— Ia povesteşte-mi cam ce s-a-ntâmplat, zise babă, şi mai ales să nu minţi. Mi-aş da imediat seama şi v-aş arunca pe uşă-afară, pe tine şi pe omul tău.

— De ce v-aş minţi? replică Mathurine, pe care ameninţarea aceasta n-o speria câtuşi de puţin în ceea ce privea persoana ei, dar care ţinea ca Passepoil să nu fie lipsit de îngrijirile necesare.

— Mai întâi şi-ntâi, cine eşti?... Şi cine e el?...întrebă bătrâna.

Interlocutoarea normandei îi inspira acesteia mai mult groază decât încredere. Totuşi, deoarece nu obişnuia să mintă şi fiindcă nu avea să-şi facă nici un reproş, începu să istorisească, fără reţinere, întâmplările petrecute de când cei doi profesori de scrimă intraseră pentru prima dată la *Vizuina Puturoasă* şi până în acel moment.

— Văd că vorbeşti sincer, fetiţo, aprobă cotoroanţa, după ce o ascultase cu atenţie. Este totuşi un lucru pe care nu vrei să mi-l spui şi pe care doresc să-l aflu: de ce ai făcut toate astea pentru el?

Mathurine se înroşi până în vârful urechilor şi începu să-şi răsucească marginile şorţului.

Tămăduitoarea dădu drumul unui râset strident şi şopti cu o voce îmblânzită, ca şi cum s-ar fi tocit:

— Acum înţeleg. Nu te întreb mai mult. Eşti o fată cumsecade, şi nu-ţi fă griji: peste o oră, iubitul tău va a putea să-ţi spună asta el însuşi.

— Sunteţi chiar sigură că-l veţi vindeca?

— Nu va fi nici o minune. Răceala apei, după lovitura pe care-a primit-o-n cap şi care l-a dat gata pe jumătate, a fost tocmai ce mai trebuia ca să-l ameţească; cât despre cealaltă rană, nici nu contează.

— O! Vă mulţumesc, exclamă Mathurine, scoţând o altă monedă din buzunar şi întinzând-o femeii.

Acest nou argument avea s-o facă pe bătrâna să se pună cu totul în slujba ei. Aşa că deveni aproape maternă şi, luând într-ale sale mâinile fetei, o întrebă:

— Şi ce ai de gând să faci? O cunosc pe Desfrânata şi cred că pentru tine-ar fi mai bine să nu te întorci la ea.

— Niciodată, strigă Mathurine. Cu atât mai mult, cu cât banda lui Gendry mi-ar face de petrecanie.

— Unde crezi că vei găsi un adăpost?... Nu jupânul Passepoil este cel care ţi-ar putea oferi unul...

Mathurine se îmbujoră iar.

— Nu, zise. Nu l-aş putea urma decât dacă...

Se opri, încurcată şi neîndrăznind să-şi continue gândul.

— Decât dacă aţi fi căsătoriţi! Inutil să te ascunzi, fetiţo. Înţeleg şi văd că eşti o fată cinstită. Asta nu înseamnă că lucrurile nu se complică. Într-adevăr, nu prea ştiu ce se va întâmpla cu tine.

— Cum va vrea Dumnezeu! şopti normanda. Mă voi angaja din nou, ca servitoare, la Paris.

— Ascultă! i se adresă cu fermitate bătrâna. Cu toate că mulţi mă consideră vrăjitoare pentru că mă pricep puţin la însuşirile plantelor fiindcă că le folosesc spre a mai uşura suferinţele bieţilor oameni, de cele mai multe ori faptele mele sunt bune şi nu rele, şi nu văd de ce n-aş proceda la fel şi faţă de tine. Dacă vrei să renunţi pentru un timp la iubitul tău, îţi promit să te scot din încurcătură.

Această perspectivă o înspăimânta oarecum pe normandă.

— Va dura mult? întrebă.

— Asta va depinde de tine. De altminteri, eşti liberă să accepţi sau să refuzi. Am o soră la călugăriţele benedictine de la mănăstirea Notre-Dame-de-Liesse şi, dacă vrei să te angajezi ca servitoare la ele, în strada Sèvres, vei putea rămâne acolo cât timp îţi va plăcea... Dar înţelegi că acolo nu sunt primiţi bărbaţii şi, atâta vreme cât nu te vei putea căsători cu el...

— Vai! o întrerupse Mathurine, oftând adânc, nu este vorba de aşa ceva, şi fără îndoială că un om aşa de important ca jupânul Passepoil nu mă va vrea... până acum, nu mi-a vorbit niciodată...

— Nu, zău!... Ei, bine, nu te necăji din pricina asta, fetiţo. Îţi va vorbi, căci ţi-am citit în palmă că, într-o zi, vei fi soţia lui.

Normanda aproape că leşină de bucurie...

— Curând? exclamă.

— Cât despre asta, habar n-am... Ei, accepţi?

— Sigur că da, şi vă mulţumesc din toată inima. Când am intrat aici nu mi-am închipuit că voi găsi o femeie atât de cumsecade.

— Perfect!... Lasă-mă pe mine să potrivesc lucrurile şi nu suflă o vorbă, mai ales lui, despre cele ce ne-am înţeles.

Continuară să sporovăiască astfel, timp de o jumătate de oră, până ce fratele Passepoil deschise un ochi. Nu întârzie să-i deschidă larg pe amândoi, când o zări la căpătâiul lui pe Mathurine, care-l privea ca în extaz.

Somnul refăcuse forţele profesorului de scrimă şi acum se simţea bine de tot, doar că i se părea că are capul cam greu. Aşa că se grăbi să se ridice în şezut şi să privească în jur, cu gura căscată şi cu ochii aţintiţi asupra normandei.

— Cum, zise, aşadar mă aflu tot la *Vizuina Puturoasă?*

— Ba deloc, domnule Passepoil — se bâlbâi fata, a cărei voce tremura de emoţie — şi nu este vina mea, căci eu v-am implorat să nu ieşiţi afară. Cu toate astea, poate că este mai bine că sunteţi aici?

— Bine-nţeles! întări bătrâna. Nimeni nu va veni să vă caute la mine. Şi, dacă vă aflaţi aci, asta se datorează acestei frumoase copile. Fără ea, dumneata ţi-ai fi dat drumul pe marginea canalului unde, acum, şobolanii ţi-ar mânca nasul.

— Canalul?... şopti Passepoil, mângâindu-şi fruntea. Nu-mi mai amintesc... A! Ba da! ... Îmi aduc aminte: Gendry, Balena... toţi tâlharii aceia...

— Nu vă vor veni de hac, domnule Passepoil.

Profesorul de scrimă se ridică brusc, scoţând un strigăt:

— Cocardasse!... Unde este Cocardasse?

Mathurine îşi înclină capul şi rămase tăcută.

— L-au ucis nemernicii! urlă normandul. Sărmanul Cocardasse! Prietenul, fratele meu!

— Hai, lasă prostiile, îl întrerupse bătrâna. Cu siguranţă s-a descurcat şi-l vei regăsi. Nu-i momentul să te vaiţi, şi mai curând mulţumeşte-i celei care te-a scos pe dumneata din încurcătură. Cere-i să-ţi istorisească toată povestea; iar eu mă voi duce s-aduc apă proaspătă şi puţină pâine. Sunt săracă asta-nseamnă că masa pe care v-o pot oferi va fi modestă.

Luă un urcior ciobit — toate ustensilele din gospodărie aveau o vârstă respectabilă şi, în decursul carierei lor, primiseră mai multe răni — şi plecă târşâindu-şi sandalele şi lăsându-i între patru ochi pe Passepoil şi pe Mathurine.

De îndată ce se depărtase gazda, Mathurine trebui să reînceapă povestirea celor întâmplate. Făcu acest lucru trecând peste o bună parte din ceea ce era spre laudă ei.

Stând lângă marginea patului, ţinând mâna bolnavului într-a sa, povestea simplu, cu naivitate, şi glasul ei cald era ca un balsam minunat pentru sufletul lui Passepoil.

De câteva minute, acesta redevenise îndrăgostitul de odinioară, îndrăgostitul dintotdeauna.

Noua sa pasiune sporea şi datorită faptului că cea al cărei obiect era îşi riscase spontan viaţa pentru el.

Cidalise, Jacinta, Desfrânata, toate femeile pe care le văzuse, le cunoscuse, le dorise sau le iubise în decursul vieţii sale aventuroase nu mai existau pentru el.

Mathurine, stând alături şi legănându-l cu dulci cuvinte, le domina, le făcea să dispară pe toate celelalte.

Îmbătat de fericire, îşi cufundă privirea în ochii frumoasei fete şi-i strângea drăgăstos mâna în mâinile lui.

— Ai făcut asta pentru mine?... se minună, când ea îşi încheie povestirea — pentru sărmanul Passepoil pe care nu-l cunoşteai, care acceptă, în faţa dumitale, mângâierile alteia?... O! Mathurine! Braţul meu, viaţa mea îţi aparţin!... Nu există pe lume decât două fiinţe care au dreptul să împartă toate acestea cu dumneata: Lagardère şi Cocar...

Numele prietenului inseparabil nu putu să iasă în întregime din gâtul sugrumat de durere. Îşi amintise brusc că, probabil, gasconul nu mai exista.

— Ba nu, se corectă el, înghiţindu-şi lacrimile ce-i împăienjeneau ochii, sărmanul prieten şi-a băut, desigur, ultima sorbitură... şi nu era vin!... Ce amară trebuie să i se fi părut!... Pe dumneata, Mathurine, nu te voi uita niciodată!

Tandreţea îl făcea să devină elocvent — niciodată inima lui nu se exprimase cu atâta ardoare. O trase pe Mathurine către el şi depuse pe fruntea o sărutare lungă, lungă, care-i făcu pe amândoi să tresară de fericire şi de speranţă.

— Ehei! Mieluşeilor!... exclamă bătrâna, de pe pragul uşii, este foarte frumos să vă iubiţi, dar ar trebui ca rănitul nostru să se gândească să se ridice şi să şi-l caute pe prietenul său Cocardasse.

Aceste cuvinte aruncară peste ei un fel de umbră. Amable şi Mathurine îşi întoarseră privirile unul către celălalt. Amândurora li se părea că văd înălţându-se între ei, ca un reproş, umbră mare a gasconului.

Tămăduitoarea n-avusese totuşi intenţia de a-i întrista, iar scopul pe care şi-l propusese era demn de laudă. Aşa încât continuă:

— Când vei afla ce s-a-ntâmplat cu prietenul dumitale, veţi reveni împreună să căpătaţi ştiri despre Mathurine. Până una-alta, hainele ţi s-au uscat şi e ora mesei.

Normanda vru să-i înapoieze lui Passepoil banii pe care-i luase de la Desfrânata, dar el protestă, cerându-i să-i păstreze pentru ea.

Peste un sfert de oră, trimiţându-i sărutări atâta timp cât mai putea fi zărit, profesorul de scrimă pornea, la rândul său, pe drumul către palatul Nevers, şi fericirea ce-l umplea — pe bună dreptate, se poate spune că fericirea te face egoist — ştergea aproape cu totul neliniştea pe care o resimţea la gândul că poate nu-l va regăsi pe Cocardasse.

Gasconul tocmai se plimba în lung şi-n lat prin curtea palatului, ocărându-se singur şi folosind în acest scop cele mai cumplite înjurături de care dispunea. Îi era ciudă pe el mai ales pentru că nu putea plânge.

Când cei doi vechi prieteni se zăriră, rămaseră o clipă muţi de uimire. Doar că nu căzură pe spate, căci amândoi aveau impresia că celălalt este un strigoi. În cele din urmă, cu o precizie şi cu o sincronizare înduioşătoare, se aruncară unul în braţele altuia, iar îmbrăţişarea dură îndelung.

— Pe toţi dracii!... Sărmanul meu iubiţel! strigă meridionalul, de îndată ce-şi recapătă glasul. Te crezusem mort şi tot ce băusem ieri se transformase în lacrimi, de-aş fi putut umple cu ele jumătate de muid[42]!

— Nici eu nu credeam să te revăd vreodată... Dar pe tine cine te-a salvat?

— Ei, na! Cocardasse-junior, cine altul?... Şi pe tine, micuţule?

— O femeie, nobilul meu prieten Cocardasse!... Un înger, pe care-l voi iubi şi-l voi binecuvânta toată viaţa!

— Vai de păcatele mele!... Ştrengarul ar fi în stare să ardă şi pe fundul mării!

— Întotdeauna! Şi este aşa de plăcut să-ţi datorezi viaţa unei femei care te iubeşte! ...

— Nu zău, bătrâne, devii plicticos. După vin, tot prietenia este cel mai bun lucru!

---

[42] *Muid*: veche măsură de capacitate pentru lichide, grâne, etc., ce varia după ţară şi marfă. Pentru vin, la Paris muidul valora 274 litri. (n.t.)

Nu s-a tăiat viţelul cel gras pentru a sărbători întoarcerea lui Passepoil; dar Chaverny, Aurore, dona Cruz şi ceilalţi care, luându-se după spusele lui Cocardasse, îl crezuseră mort, fură încântaţi să constate nu numai că nu se întorcea schilodit, dar şi că niciodată nu fusese atât de fericit.

* * *

Chiar în aceeaşi după-amiază, în graba de a-l duce pe Cocardasse lângă obiectul înflăcărării sale şi de a se arunca la picioarele iubitei spre a-i aduce mulţumiri, Passepoil îl trase pe gascon către faimoasa cocioabă. Şi mare-i fu uimirea când n-o găsi acolo decât pe bătrâna, care-i răspunse pe un ton mucalit:

— Mathurine?... A plecat azi-dimineaţă, şi mi-ar fi tare greu să vă spun unde este... O veţi găsi, fără îndoială, într-una din zilele astea, la Paris.

Avea să treacă mult timp, în decursul căruia evenimentele îi vor despărţi pe Mathurine şi Passepoil. Dar, după cum spune proverbul, se întâlneşte munte cu munte, darămite om cu om.

Partea a doua — Teama de cucuie

Capitolul I - Un plan îndrăzneţ

Dacă ne gândim la felul în care, în toate timpurile, Anglia s-a priceput să-şi aranjeze treburile, John Bull[43] ar fi trebuit să se arate ospitalier faţă de banditul de Philippe de Mantoue, căci — păstrând proporţiile — Italia nu încetase niciodată să acţioneze în virtutea aceloraşi principii.

Gonzague se mulţumise să-l asasineze pe Philippe de Nevers, iar visul său s-ar fi realizat pe deplin în momentul în care iar fi înhăţat moştenirea. Albionul[44] începuse prin Cromwell[45] lungul şir de atentate, de înşelătorii şi jafuri care i-a fost legea de atunci încoace — lege ce constă în a ucide prin surprindere şi în a-ţi însuşi resturile, nu ale indivizilor, ci ale popoarelor. Martore sunt Canada, Malta, India, Gibraltarul, Irlanda şi celelalte.

Se spune că lupii nu se mănâncă între ei... Se prea poate. Dar, cu siguranţă, se muşcă.

Sosirea la Londra a acelui prinţ, care venea fără îndoială că să-ncerce să vâre în buzunarele sale nişte firimituri din aurul francez ce trecuse Canalul Mânecii, fu foarte prost primită.

---

[43] *John Bull* (lb. engleză, în traducere = Ioan Bivolul): poreclă dală poporului englez pentru a-i descrie încetineala şi încăpăţânarea. Provine dintr-un pamflet de John Arbuthnot. (n.t.)

[44] *Albionul*: nume dat în antichitate Marii Britanii, datorită falezelor sale albe. (n.t.)

[45] *Cromwell* (Oliver) (1599–1658): lord-protector al Angliei, Scoţiei şi Irlandei, deputat în Parlament. Devenit şeful opoziţiei, a învins trupele regale şi a instituit o Curte de Justiţie care l-a condamnat pe regele Charles I la moarte după care a exercitat puterea ca un dictator. (n.t.)

Law strangulase Banca Franţei şi de crima sa profitase mai ales Anglia. Aceasta nu era dispusă să dea înapoi câştigul, nici măcar o cât de mică parte din el.

Când Gonzague încercă să se prezinte la Curte, fu respins de către Robert Walpole[46], primul ministru, a cărui principală grijă era de a îndepărta de George I-ul[47] toate intrigile, mai ales pe cele care ar fi putut crea complicaţii cu Curtea de la Palais-Royal.

Philippe de Mantoue se prefăcu supărat. Walpole îi dădu de înţeles nu numai că n-avea dreptul de a-i vorbi de sus, dar şi că dacă nu-şi amuţea complet glasul, ar fi posibil să fie poftit să-şi îndrepte paşii spre ţinuturi mai îndepărtate.

Începând din acea zi, prinţul fu obiectul unei supravegheri atât de stricte, încât în scurtă vreme ceţurile Tamisei îi deveniră de nesuferit.

Steaua sa pălea tot mai mult şi, dacă-şi mărturisea sieşi acest lucru, amorul propriu îi interzicea să-i lase pe desfrânaţii lui să-l ghicească. Doar Peyrolles era convins de această situaţie, deoarece numai el îşi egala stăpânul în viclenie.

— Monseniore — îi spuse într-o seară, când prinţul părea mai posomorât că de obicei şi se plimba cu paşi mari prin cabinetul său de lucru — cred că am făcut o greşeală. Totul aici este doar pâcla şi, dacă mai rămânem, în curând ne va fi greu să vedem limpede chiar propriul nostru joc.

— Într-o oarecare măsură îţi împărtăşesc părerea, răspunse Gonzague. Totuşi, deoarece ne-am ostenit să facem această călătorie, trebuie să silim norocul să se întoarcă la noi; căci ar fi nedemn pentru mine să mai umblu mult în urmărirea lui... Principiul meu — şi în asta constă şansa cea mai sigură de izbândă — este de a forţa atât oamenii cât şi lucrurile să se plece în faţa voinţei mele.

— De câtva timp, nu prea mai reuşim, monseniore.

— Blestemate să-ţi fie observaţiile, Peyrolles!... Dacă, pentru început, nu izbutim să obţinem primul loc, să ne mulţumim, deocamdată, cu cel de-al doilea — vom rări rândurile din faţa noastră.

— Pentru asta ar trebui multă energie, şi noi nu suntem decât doi, care să mai avem. Ceilalţi...

— Ceilalţi sunt legaţi de lanţul meu!... exclamă prinţul, izbind cu piciorul în pardoseală. Fără mine, ei nu sunt nimic, şi oriunde m-aş duce, vor merge şi ei... altminteri cum s-ar descurca?

Şi, ridicând fruntea, adăugă:

---

[46] *Robert Walpole* (conte de Orford) (1676–1745): Om de stat englez, atotputernic în timpul domniei regilor George I şi George al II-lea. A pus bazele actualului regim parlamentar. (n.t.)

[47] *George I* (1660–1727): rege al Angliei şi al Irlandei între 1714–1727. (n.t.)

— Sunt nişte marionete pe care le mânuiesc cum vreau... Lăsaţi de capul lor, ce-ar putea face?

Factotum-ul clătină din cap, cu o expresie nu prea convinsă.

— Poate că monseniorul ar face bine să-i întrebe, zise. Părerea mea este că nu mai sunt legaţi de dumneavoastră decât printr-un fir... ca *pupazzi*[48] despre care aţi vorbit.

— Ei, bine! N-au decât să-l rupă...

— Ar fi şi mai bine dacă l-am dubla...

— Cu aur, nu-i aşa?... Nu l-au meritat.

— Să-l merite!... În clipa de faţă nu lipseşte aurul, cât îndrăzneala!

— Oho! Jupâne Peyrolles!... Mi se pare că în seara asta ai cam multă. Din păcate, eşti foarte bun la vorbe, dar mai slab la fapte.

— Unul singur nu le poate face pe toate, şi nu văd nici un inconvenient ca ceilalţi să fie braţele, atunci când eu sunt capul... după domnia voastră...

— Mi se pare că, de la o vreme, toţi ar vrea să fie capul, înaintea mea.

— O excepţie n-ar face regulă şi, fără îndoială, toată lumea ar fi mulţumită.

— Oho! se supără prinţul, pe care ultima fază îl iritase profund. Ce-nseamnă toate acestea, jupâne Peyrolles?

Apoi, văzând că ipocritul său intendent păstra o postură plină de umilinţă şi nu părea deloc c-ar vrea să-l înfrunte, continuă, ceva mai blând:

— Nu este nevoie de atâtea ocolişuri ca să-ţi expui planul, dacă ai vreunul... Vorbeşte repede, şi mai ales, vorbeşte bine.

— Repede?... Nimic nu ne grăbeşte, dar bine, sunt convins de asta... Trebuie să plecăm de aici...

— Şi să ne ducem în Italia, asta vrei să propui?... Spune-le-o altora, amice — Italia este o ţară în care, pentru noi, nu a mai rămas nimic de făcut: toate posturile sunt ocupate.

— Cine vă vorbeşte despre Italia?

— Atunci Olanda? Ideea nu este atât de rea şi merită să fie studiată. Într-o societate de burghezi şi de negustori, poate c-am găsi mijloace să ne burduşim buzunarele?...

— Sunteţi la o sută de leghe de gândul meu, monseniore.

— Ce dracu?!! Atunci spune unde-ai vrea să mergem, şi să sfârşim odată...

Peyrolles îşi încrucişă braţele, îşi îndreptă trupul slăbănog, proptit pe nişte picioare încă şi mai sfrijite şi, privindu-şi stăpânul drept în ochi, îi zise următoarele cuvinte, mai curând şuierate decât pronunţate:

— Pur şi simplu, în Franţa!!...

---

[48] *Pupazzi* (lb. italiană) = marionete. (n.t.)

Fu rândul lui Philippe de Mantoue să-şi încrucişeze braţele şi să scruteze chipul interlocutorului său.

— Pe cinstea mea! declară după o clipă, rânjind. Asta-i o idee proastă... Ai vrea, deci, ca în mai puţin de opt zile, să ne ducem să ne gândim, eu la Bastilia şi tu la Grand-Châtelet, la primejdiile pe care le implică părăsirea Londrei pentru plăcerea de a vedea malurile Senei!

— Bastilia nu este făcută pentru dumneavoastră, monseniore, după cum nici Grand-Châtelet nu e pentru mine. Numai proştii se lasă închişi acolo... Pariez că voi trece timp de zece ani prin faţa porţilor acestor două închisori, fără ca nimeni, văzându-mă, să creadă că mi-ar sta mai bine înăuntru decât afară.

— Aş fi curios să cunosc mijlocul pentru a reuşi asta.

— Soluţia este să trecem neobservaţi, să nu ne strigăm numele şi rangul, bătând toba să le afle toată lumea.

— Ceea ce este totuna cu a spune că va trebui să ne ascundem în vreo maghherniţă, să nu ieşim decât noaptea şi, mai ales, să-i evităm pe locotenentul de poliţie şi pe oamenii săi?

— Ba deloc! Există în Paris burghezi cumsecade care se plimbă la lumina zilei, şi nimic nu ne împiedică să facem parte dintre ei. Prinţul de Gonzague poate foarte bine să aibă şaizeci de ani şi să vândă pânza cu cotul, iar devotatul său servitor poate să n-aibă decât douăzeci şi să se transforme în negustor de leacuri.

Uluit, Philippe de Mantoue izbucni în râs.

— Ai fi nostim — şopti între două sughiţuri convulsive — dacă în cazul tău n-ar fi vorba de puţină nebunie, în viaţa mea n-am auzit astfel de aiureli.

— Fie! îl aprobă factotum-ul, fără a-şi ascunde în întregime supărarea. Mă aşteptam ca planul meu, studiat cu grijă, să fie primit cu totul altfel. La urma urmei, mai bine rămânem aici. Poate că Lagardère va veni să ne găsească, atunci când nu va avea altceva mai bun de făcut...

— La naiba! Pentru ce-mi vorbeşti de el?

— ... doar dacă nu ne vom duce să-l aşteptăm în Olanda, încheie Peyrolles pe un ton sarcastic.

Pentru prima dată în viaţă, intendentul se simţea mai puternic şi mai îndrăzneţ decât stăpânul său şi nici nu se gândea să dea înapoi. Când îşi elaborase planul, îşi folosise toate resursele minţii sale machiavelice, cântărind argumentele pro şi contra, distribuind mai dinainte rolurile, stabilind zilele, aproape şi orele, precum şi locurile în care vor trebui să acţioneze. Acum nu admitea că toate acestea să se piardă. Era, deci, hotărât să îndrăznească orice, să înfrunte chiar şi mânia lui Gonzague, pentru a-l sili să-i urmeze sfaturile.

Cu spinarea încovoiată, începu să străbată cu paşi mari încăperea şi-i făcu de trei sau patru ori înconjurul înainte de a veni, fără a fi poftit, să se aşeze picior peste picior într-un fotoliu, în faţa lui Gonzague, care rămăsese în picioare...

Deoarece prinţul nu-i îngăduise niciodată o asemenea familiaritate, gestul constituia oarecum o obrăznicie şi, în alte timpuri, acea lipsă de jenă l-ar fi costat o mustrare zdravănă.

Dimpotrivă, această splendidă siguranţă din partea intendentului îl făcu pe Gonzague să ia lucrurile în serios.

Era de ajuns numele lui Lagardère pentru a-i biciui propria îndrăzneală. Ceea ce adineauri i se păruse o nebunie irealizabilă căpăta acum în mintea lui un aspect cu totul diferit.

— Crezi că Gendry şi ceilalţi au rămas inactivi la Paris? întrebă.

Peyrolles făcu un gest plin de dispreţ.

— Nu foloseşte la nimic să asmuţi haită, ripostă, dacă vânătorul nu este prezent când sună cornul, la încolţirea vânatului. Gendry şi Balena nu sunt decât nişte câini, buni cel mult să latre la picioarele animalului şi să se lase sfâşiaţi.

— Trebuie să dorească să-şi câştige banii...

— Da, cu condiţia de a nu-şi risca prea tare pielea. Sunt gata să lovească pe la spate, e drept, dar dacă ocazia nu se prezintă nici n-o vor face să apară. Monseniore nimic nu e mai bine făcut decât ceea ce faci tu însuţi. O ştiţi din experienţă.

Peyrolles uita că stăpânul său, împreună cu el însuşi, avuseseră de mai multe ori prilejul de a termina cu Cocoşatul şi că îl lăsaseră să le scape. Este uşor să vorbeşti. Intendentul, care niciodată nu judecase aşa în faţa primejdiei, putea foarte bine să tune şi să fulgere acum — Lagardère nu era acolo pentru a-i da replică.

Se ridică şi se înfipse în faţa lui Gonzague, într-o poziţie neobişnuită pentru el — cel a cărui spinare căpătase o anumită înclinare.

— Dar nu vă gândiţi, exclamă, că Lagardère se poate căsători cu Aurore de Nevers oricând ar avea poftă?!

Philippe de Mantoue tresări.

— Şi cine ne dovedeşte, continuă intendentul, că faptul nu s-a şi împlinit, în timp ce noi ne pierdem aici vremea, vrând să forţăm nişte uşi care nu se vor deschide şi în spatele cărora nu vom găsi, în orice caz, decât un biet os de ros?

— Crezi că Lagardère s-a întors la Paris?

— Ce altceva mai bun avea de făcut, dacă noi îi lăsăm cale liberă?

— Fir-ar să fie! Ai dreptate, Peyrolles, şi mă mir că nu m-am gândit la toate astea. Căutam soluţia în altă parte şi, vezi tu, când vrei să găseşti combinaţii prea iscusite rişti să ajungi prea târziu la ţintă... Cum vom face pentru a nu fi recunoscuţi la Paris?

— Ne vom deghiza...

— Dar îmi va fi foarte neplăcut să mă ascund, acolo unde mergeam cu fruntea sus în faţa poporului şi a celor de la Curte, care când mă vedeau trecând spuneau: "Este Philippe de Mantoue, prinţ de Gonzague, cel mai puternic după regent, şi poate chiar înaintea lui!..."

— Nu mai este vremea orgoliului, monseniore; acum e timpul pentru acţiune!

— Adevărat! Planul tău îmi surâde. Lagardère se va feri mai puţin de pumnalul ascuns sub vesta unui burghez cumsecade, decât de spada prinsă la şoldul unui senior... La naiba! Pumnalul îşi va face la fel de bine treaba!

— Acesta-i preţul norocului şi al averii dumneavoastră viitoare...

— Şi pentru ale tale, Peyrolles, ca şi pentru cele ale celorlalţi. Du-te şi cheamă-i la mine, să le-mpărtăşesc vestea cea bună.

Factotum-ul se grăbi să-i caute pe desfrânaţi şi aceştia intrară în grup în cabinetul de lucru al prinţului. După expresia voioasă a chipului acestuia, ghiciră că se pregătea ceva ce vor afla îndată.

Fruntea lui Peyrolles, care de obicei avea o cută de prefăcătorie, era la fel de luminoasă ca cea a stăpânului său; căci în această clipă factotum-ul era conştient de propria-i valoare şi de plasamentul pe care tocmai îl făcuse pentru ziua în care norocul îi va surâde din nou celui ce ţinea în mâna sa destinele lor, ale tuturor.

Cât despre Philippe de Mantoue, acesta lăsase de o parte aerul foarte semeţ pe care nu-l părăsea decât arareori şi-şi frecă mâinile cu o bucurie evidentă.

Acum, că fusese stimulat, nu mai înţelegea cum de se putuse opri, fie măcar şi pentru câteva zile, din realizarea scopului său şi, cu obişnuita-i îndrăzneală, era gata să câştige timpul pierdut. Dacă avea de dat instrucţiuni acoliţilor, nu o făcea pentru a-i pofti la trândăveală, şi nici la plăceri.

— Domnilor, începu, nu vi se pare că ne plictisim de moarte în umbra abaţiei Westminster[49]?

— Fir-ar să fie! răspunse Montaubert, pot să mă laud că de când sunt aici n-am avut nici măcar un gând vesel.

— Dacă mai durează mult, adăugă Nocé, poate c-ar trebui să ne facem pustnici, ca să ne mai şi distrăm puţin.

Toţi ceilalţi vorbiră la rundul lor şi chiar şi baronul de Batz şi grasul Oriol îşi aduseră obolul de blesteme împotriva şederii în Anglia.

— Liniştiţi-vă, domnilor, vorbi din nou Gonzague. Ţara asta este prea umedă şi spadele ruginesc aici. Care dintre voi ghiceşte unde vă voi duce?...

---

[49] *Abaţia Westminster*: mănăstire construită în secolul al XIII-lea, la Londra, şi care conţine mormintele regilor şi marilor oameni ai Angliei. (n.t.)

— Oare ne întoarcem în Spania? întrebă Nocé. Pe cinstea mea, călugării de-acolo sunt mai puţin nesăraţi decât predicatorii de-aici; dar eu regret cel mai mult cerul ei albastru şi señorele.

— Mai încearcă — în Spania nu mai avem nimic de făcut.

— Atunci, la Veneţia, zise Oriol, care nu văzuse niciodată Italia şi nu i-ar fi părut rău să dea o raită pe-acolo.

Gonzague îl privi ironic.

— Ai vrea să-ţi cauţi strămoşii în Galeria Dogilor[50]? îl întrebă în zeflemea.

— Poate că în Ţările de Jos? întrebă Montaubert, la rândul său.

— Zău în Germania? Ar fi o manefră grejidă! îl întrerupse, strâmbându-se, baronul de Batz, căruia nu prea-i surâdea perspectiva de a-şi revedea patria — lăsase acolo nişte amintiri tare urâte şi câteva socoteli neîncheiate.

Pomeniră toate ţările cunoscute, ba chiar cineva lansă numele unui oraş barbar. Gonzague îi lăsa să vorbească şi râdea pe sub mustaţă.

— Sunteţi nişte ghicitori nepricepuţi, zise în cele din urmă. Mai bine întrebaţi-l pe domnul Peyrolles.

Se ştie că desfrânaţii îl urau pe acesta şi nu le făcu deloc plăcere că tocmai el era, cel puţin în parte, arbitrul destinului lor. Aşa că nimeni nu socoti nimerit să-i pună vreo întrebare, dar asta nu înseamnă că ochii lor nu-l priveau totuşi întrebător.

Intendentul vru să se bucure de superioritatea pe care i-o dădea faptul că gândise un plan ai cărui executanţi aveau să fie ei şi, timp de câteva minute, îi lăsă să fiarbă.

— Te pomeneşti că locul vă este indiferent, domnilor? întrebă, în cele din urmă, cu glasul lui spărtigos şi uscat. Nimeni nu mai pare grăbit să-l cunoască, dacă cel care trebuie să vi-l spună sunt eu.

O tăcere de gheaţă îi dovedi că avea dreptate şi rictusul sardonic ce-i împodobea de obicei faţa se lăţi în toată urâţenia lui. Îşi împreună braţele la spate şi, măsurându-i cu privirea pe desfrânaţi, le aruncă vorbele:

— Chiar astă seară, stimaţii mei domni, vom pleca spre Paris!

— Ne-a graţiat regentul! exclamă grasul Oriol, care nu-şi putu reţine strigătul de bucurie.

Gonzague ridică din umeri.

— Te sfătuiesc ca la sosire să te duci să-i mulţumeşti, îi zise, dacă vrei să-ţi sfârşeşti zilele într-o celulă. Philippe d'Orléans ne doreşte încă atâta bine, încât se gândeşte să ne dea iertarea de îndată ce va ajunge pe lumea cealaltă.

---

[50] *Galeria Dogilor*: celebră galerie în Palatul Dogilor, construit în Veneţia pentru magistraţii aleşi ai Republicii Veneţiene. (n.t.)

În ultima clipă, toţi împărtăşiseră mai mult sau mai puţin părerea lui Oriol. Trebuiau să renunţe la acea speranţă. Aşa că feţele, care la început se luminaseră de un zâmbet, căpătară o culoare aproape lividă.

Philippe de Mantoue îi scrută cu o privire de uliu şi, cu o notă de dispreţ în glas, îi întrebă:

— Ei, bine! Nu vă simţiţi în stare să vă plimbaţi pe sub nasul poliţiei? Regentul se distrează; Machault, care ne crede departe, nu se mai gândeşte deloc la noi... Când pisica adoarme, începe dansul şoarecilor...

Această glumă nu făcu pe nimeni să zâmbească.

După ce se bucurase o clipă de uluirea lor, Gonzague continuă:

— Vom dansa dansul macabru în timpul căruia lucrul cel mai important va fi să nu te laşi prins în gheare... S-ar zice că asta nu prea vă încânta, domnii mei?

— O să ne pierdem urechile în treaba asta, şopti Nocé.

— N-ai decât să ţi le păzeşti, amice. Ale mele sunt, cred, la fel de valoroase ca ale tale, şi nu mă tem de nimic pentru ele.

— Nu vom trece bine zidurile de apărare, interveni Montaubert, că vom şi fi semnalaţi şi arestaţi. O bandă ca a noastră nu se compară cu nişte şoareci, nu se strecoară în găurile acestora.

— Şi totuşi asta este ceea ce va trebui să facem, jucându-ne de-a cine-i mai şiret — fiecare pe cont propriu şi cu un ţel unic. Când ne vom întâlni, nu o vom mai face spre a petrece cu doamnele de la Operă, şi sfaturile noastre nu le vom ţine niciodată la Palais-Royal. Vom coborî în pivniţă, domnilor, dar nu pentru a bea.

Grasul Oriol, şi împreună cu el şi alţii, găsea că viaţa într-o gaură, ascunşi ca nişte rozătoare, constituia o perspectivă cel puţin lipsită de veselie.

Chipurile lor se lungiseră de-o şchioapă şi, fără nici o excepţie, ar fi preferat ca Gonzague să le ceară să-i aducă luna de pe cer.

— Aşadar, Sena nu mai prezintă farmec pentru voi? rânji acesta. La naiba! N-am jucat încă decât jumătate de partidă, şi Lagardère a avut atuu-rile în mână. Ne-am arătat prea mult cărţile. A venit timpul să trişăm.

— Va fi periculos pentru cel ce se va lăsa prins, spuse Nocé, cu glas scăzut.

— Sunt de acord. Poate că unele mâini vor rămâne ţintuite pe masă. Dar ce importanţă are?... Dacă rămâne cel puţin un jucător care să salte potul şi, odată cu el, şi pe Cocoşat, în dimineaţa zilei în care acesta se va pregăti să meargă la altar...

Cu inima uşoară, Philippe de Mantoue îi sacrifica dinainte. Iar ei înţelegeau vag acest lucru.

De altminteri, ideea de a reîncepe lupta împotriva lui Lagardère, chiar în inima Parisului, care pentru ei era închis, în timp ce contele şi Chaverny puteau acţiona la

lumina zilei, nu era de natură să le inspire cine ştie ce bucurie desfrânaţilor. Aşa că acum nimeni nu se mai plângea de ceţurile Tamisei.

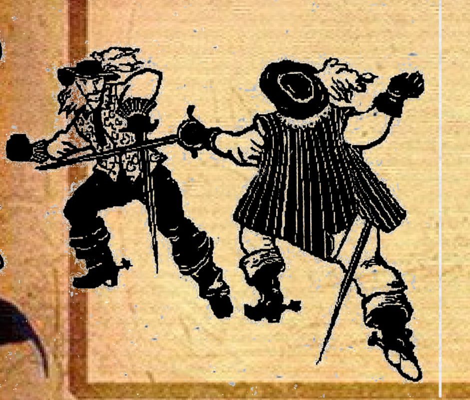
— În seara asta, domnilor — încheie Gonzague, concediindu-i cu un gest plin de semeţie — dacă aveţi a vă lua vreun rămas bun, profitaţi de timpul ce vă mai rămâne. Nu se ştie câţi dintre voi nu vor mai vedea niciodată Londra... Ah!... Uitam!... Vă rog să nu existe nici o încurcătură: cine nu este cu mine, e împotriva mea, ştiţi bine. Şi, pentru a merge înainte, principiul meu este că nu trebuie să laşi pe nimeni în urmă... Un prieten lipsit de entuziasm este mai rău decât un duşman, şi iată ce i-aş face...

Un gest semnificativ îi exprimă gândul. Desfrânaţii se retraseră cu capul plecat, ca o turmă de vite duse la abator.

"Ei dansează, deci vor plăti", spunea Mazarin.

În legătură cu desfrânaţii săi, Philippe de Mantoue avea un raţionament aproape identic.

— Nu există decât două mijloace pentru a-i stăpâni — zise imediat după plecarea lor — banii şi teroarea. Acum tremură, deci se vor bate. Atâta timp cât ameninţarea lui Lagardère va fi în faţa lor, se vor uni în jurul meu, iar frica îi va face să fie viteji.

Capitolul II - Mascarada

După o oră de la convorbirea pe care am relatat-o, Peyrolles hoinărea prin cartierele mărginaşe ale cetăţii, urmat de un valet ce căra în spinare un pachet deja destul de voluminos.

Mai întâi, ar fi fost interesant de ştiut ce conţinea respectivul pachet, dar şi să-l însoţeşti pe Peyrolles în peregrinările sale prin străzile întortocheate unde părea să aibă multe de făcut.

Într-adevăr, factotum-ul se oprea la toate prăvăliile în faţa cărora erau etalate veşminte de diferite provenienţe, pălării, arme, încălţăminte, obiecte de toaletă şi de bucătărie, bijuterii veritabile sau false, cu un cuvânt întreg talmeş-balmeş-ul pe care-l găseşti în anumite cartiere ale Londrei, aşa cum e la noi pe platoul din piaţa Temple sau pe unele străzi afectate comerţului de mărunţişuri.

Magazinele aveau un aer sordid, iar vânzătorii — tot astfel. În general, erau evrei bătrâni şi jegoşi — inutil să adăugăm şi hoţi — a căror vedere încă mai era suportabilă când nu li se alătura o Sarah foarte osoasă şi cu pielea ca pergamentul, sau o Rebecca soioasă şi grasă.

Ghetourile din Londra, ca şi cele din Viena sau din Varşovia, rareori sunt însufleţite de profilul regulat al unei tinere şi svelte fiice a lui Iuda. Aici, aşa ceva constituia o marfă foarte rară şi, tocmai de aceea, lorzii o plăteau tare scump.

Aşa încât Peyrolles nu se împiedica decât de fetiţe cu profil de capră, care le întindeau străinilor mâna, în aşteptarea vârstei la care să facă mai mult decât atât.

La drept vorbind, puţin îi păsa de ele: intenţia lui nu era să cumpere o evreică. Fie că erau tinere sau bătrâne, frumoase sau urâte, avea faţă de toate aceeaşi indiferenţă, aproape acelaşi dispreţ; dispreţ ce cuprindea şi întreaga parte bărbătească a rasei.

Era poate o gelozie de meseriaş, intendentul având degetele cel puţin tot atât de încovoiate ca şi cele ale fiilor lui Abraham?

Se opri din nou în faţa unuia din acele bazaruri heteroclite, în care zdrenţele luxului deveniseră luxul mizeriei. Nişte papuci algerieni stăteau alături de cizme de muşchetar; puteai vedea acolo o tunică din plasă metalică, lângă o rochie de bal, o archebuză, lângă o seringă; câteva ghiulele vechi puse peste nişte vase chinezeşti; o uniformă de gală de ofiţer din gărzile franceze se legăna lângă cea a unui pedestraş german; o cască de

membru al unei ligi era aşezată peste o perucă; o tamburină spaniolă se învecina cu un gong; de ochiurile unei plase norvegiene era agăţată o dantelă veneţiană şi, în spatele rafturilor pe care se înghesuiau obiecte provenite din toate civilizaţiile, din toate timpurile şi din toate ţările, se căsca o gaură întunecoasă în care se mai aflau şi alte obiecte, alte veşminte, alte surprize.

Peyrolles nu merse mai departe. Acel ceasornic heteroclit îi arăta că ajunsese la *usurious bargain*[51] din *Jews' ward*[52].

Văzându-l, evreul mărunţel şi slugarnic care avea acolo prăvălie cu de toate şi încă ceva pe deasupra, se ridică din fotoliul mâncat de molii în care se ghemuise ca un păianjen care şi-a ţesut pânza şi-şi aşteaptă prada.

Se rostogoli până la picioarele intendentului, încovoiat în două, cu craniul chel descoperit. Şi, prin saliva din gura lui ştirbă, îşi sâsâi ofertele de servicii:

— Ce-i trebuie monseniorului? Veste, costume de bal, arme de preţ, sau bijuterii din aur şi argint?... Totul este nou, aproape nou, cu excepţia articolelor antice. Totul este curat, strălucitor, ieftin, foarte ieftin... nu costă aproape nimic. Aici face cumpărături Majestatea Sa — să ni-l ţie Jehova! — când doreşte ceva rar, şi tot aşa nobilii lorzi, ambasadorii... Senioria Voastră ştie bine acest lucru... de aceea îmi face cinstea...

— N-ai vrea să mi-o faci pe aceea de a tăcea? ripostă Peyrolles, care avea mare poftă să-şi încerce bastonul pe spinarea nepăsătorului şi prefăcutului personaj, a cărui vorbărie îl enerva.

Se gândi totuşi că loviturile de baston ar putea ridica cifra cumpărăturilor pe care le va face, căci totul are un preţ de vânzare pentru un negustor de mărunţişuri evreu, chiar şi loviturile de baston.

— Fără atâtea fraze, te rog, continuă intendentul, cu atât mai mult cu cât te înşeli complet asupra rangului meu. Nu-mi trebuie decât câteva costume pentru actorii trupei mele şi s-ar putea să găsesc la tine ce-mi trebuie.

Şmecherul întâlnise un şmecher şi jumătate. Cel puţin aşa credea factotum-ul că va fi, dar nu ţinuse seama de cel cu care vorbea.

Israelitul nu trebuise să se uite de două ori la interlocutorul său pentru a şti cu cine avea de-a face şi nu se supără deloc că era minţit — era un război cinstit. Ba, dimpotrivă, asta îi dădea libertate pentru a-l trage pe sfoară pe acel client ciudat. Dacă, o clipă mai înainte, nu avea decât foarte puţine scrupule, acum acestea se risipiseră întru totul.

Factotum-ul lui Gonzague cerceta diferitele zdrenţe agăţate înăuntru.

— Ai costume de pelerin? întrebă.

---

[51] *Usurious bargain* (lb. engleză) = târgul cămătăresc. (n.t.)

[52] *Jews' ward* (lb. engleză) = cartierul evreiesc. (n.t.)

— Dacă am?... Pe Moise! Dar ia priviţi!

Scoţând la iveală o sutană îngrozitor de roasă, jidovul continuă:

— Acest costum pios a fost purtat de către lordul Buckingham, care l-a adus din Franţa după un pelerinaj în care s-a dus...

— Buckingham în pelerinaj! Îndrugă-le altora povestea ta!

— Şi totuşi este adevărată, vă jur — asta se întâmplă după faimoasa afacere cu bijuteriile reginei[53]...

— Destul! îl întrerupse Peyrolles, n-am ce face cu minciunile tale neruşinate. Îmi trebuie două sutane de pelerin, dar nu cumpăr şi ceea a fost în ele. Nu mă interesează dacă a fost Buckingham sau alţii, iar celor cărora le sunt destinate le pasă şi mai puţin. Cât ceri pe zdrenţele astea?

Dacă telalul a renunţat să mai discute asupra autenticităţii, nu acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu preţul. Tranzacţia dură mult până când cele două anterie de dimie, însoţite de pălării, cârje şi saboţi, să ajungă în pachet, lângă cele ce se mai aflau acolo, şi anume: ustensile de jonglerie şi boarfe de scamator, alcătuite din resturi şi rupturi.

— Asta nu-i tot, mai zise Peyrolles. Îmi mai trebuie şi două costume de negustori bogaţi din Amsterdam, şi mă îndoiesc că mi le-ai putea procura.

Omuleţul zâmbi şiret:

— Dacă Senioria Voastră nu le-ar găsi la mine, ar fi inutil să le caute în altă parte. Nu există nimic să nu vă pot furniza pe loc, şi cred că am ce vă trebuie.

Vorbind astfel, evreul îşi conduse muşteriul prin labirintul de obiecte disparate, valoroase sau nu, care-i aglomerau dugheană. Tocmai în fundul magazinului, la lumina îndoielnică a unei lămpi cu ulei, care degaja un miros sufocant de grăsime râncedă, deschise un cufăr mare de lemn, prevăzut cu încuietori zdravene şi în care erau aşezate veşminte de stofă fină, garnisite cu blană.

Nu erau doar două costume complete, ci chiar cinci sau şase. Pe deasupra hainelor sale, Peyrolles încercă o pelerină largă tivită cu lutru, îşi puse pe cap o căciulă mare de blană şi se privi într-o oglindă de oţel pe cari o găsi la îndemână. Era de nerecunoscut.

Fu atât de încântat de ceea ce găsise, încât abia mai discută preţul.

Cei doi tâlhari — adică evreul şi el — se despărţiră foarte mulţumiţi unul de celălalt. Doar valetul, a cărui spinare se încovoia acum sub povară, nu păru să le împărtăşească satisfacţia, şi fu nevoie de un supliment de salariu, pa care i-l dădu Peyrolles, ca să-şi mai uite melancolia.

---

[53] Autorul face referire la povestea eghileţilor cu diamante, despre care se spune că regina Ana de Austria i-ar fi dat cadou lui Buckingham şi care au fost recuperaţi de la el pentru a i se putea arăta această dovadă regelui, soţul său, la bal. A se vedea, şi povestea descrisă de Al. Dumas. (n.t.)

Costumele de negustori olandezi erau pentru Gonzague şi pentru el. Pe celelalte avea să le distribuie desfrânaţilor.

Cu toate acestea, până acum neglijase să le ceară şi acestora părerea şi era destul de îngrijorat pentru cazul în care rolul pe care-l va da fiecăruia nu i-ar conveni respectivului. Numai autoritatea stăpânului putea tranşa problema, făcând ca boarfele cumpărate să nu-i rămână în cârcă.

Dorind să dea un exemplu bun, se duse în apartamentul său şi începu să se îmbrace cu deghizarea pe care şi-o rezervase. Apoi, după ce pe toate celelalte le trimisese, printr-un servitor, lui Gonzague, apăru chiar el în faţa stăpânului său, care-l primi cu un hohot de râs homeric.

Datorită unor unsori cu care-şi mânjise faţa spână spre a-i netezi ridurile, domnului Peyrolles i se puteau da cu uşurinţă douăzeci de ani mai puţin.

Foarte mândru de succesul său, după ce se lăsase admirat din toate părţile, îl sfătui pe Gonzague, cu un ton de bun apostol:

— Este rândul dumneavoastră, monseniore. Eu m-am întinerit, domnia voastră vă veţi îmbătrâni, şi dracu să mă ia dacă bunii parizieni nu ne vor primi cu ovaţii pentru că am venit de aşa de departe spre a căuta nişte mărunţişuri la târgul Saint-Germain.

— La naiba! ripostă Gonzague, deseori nu prea eşti simpatic, dar astăzi n-aş putea să-mi ascund satisfacţia. Să ne purtăm negustoreşte, Peyrolles, şi mai ales să ne conducem bine afacerile — falimentul nostru n-ar fi dintre cele care se repară cu bani.

Nu trebuie să mai spunem că factotum-ul alesese pentru stăpânul său tot ce putuse găsi mai bogat ca stofe şi broderii. Costumul lui Philippe de Mantoue părea atât de proaspăt, de parcă ar fi fost confecţionat în ajun, iar culorile — doar foarte puţin pălite — adăugau şi ele un plus de frumuseţe.

Un pumnal lung, încrustat cu pietre scumpe, prins cu un lanţ de argint, îi atârna la centură. Nimic nu era mai uşor decât să ascunzi alte arme în cutele largi ale pelerinei, chiar dacă cei doi bărbaţi nu se hotărâseră dacă să-şi păstreze sau nu săbiile.

— Fir-ar să fie! rosti prinţul, după ce se lăsase, cu docilitate, să fie îmbrăcat. Iată-ne aranjaţi ca nişte ambasadori. Nu m-aş mira ca, într-una din seri, regentul să ne invite la supeu, şi nu cred c-am face o figură prea o proastă la masa lui.

— Asta n-ar fi cea mai bună idee pe care ar putea s-o aibă, şopti Peyrolles, ascunzându-şi o strâmbătură. Cu cât ne vom ţine mai departe de el, cu atât mai bine va fi.

Gonzague întrebă:

— Şi ceilalţi? Sper că nu ne-ai îmbrăcat pe toţi în acelaşi fel? Vom fi obligaţi să mergem în caravană?

— Aş fi fost prea nătâng dac-aş fi comis o asemenea prostie, monseniore, dar mă tem că unii nu vor fi mulţumiţi de alegerea mea.

— Asta-i culmea! Aş vrea să-l văd eu pe acela! se mânie italianul. Cu cât va fi o mai mare diversitate, cu atât mai multe şanse vom avea să evităm cercetările indiscrete. Dar cheamă-i pe aceşti domni — să intre imediat în costumele şi în rolurile lor. Va fi o repetiţie cu uşile închise. La Paris vom avea câţi spectatori vom dori.

Când fură aduşi în prezenţa lor, desfrânaţii rămaseră cu gurile căscate în faţa lui Philippe de Mantoue şi a intendentului său. Dacă cel dintâi nu le-ar fi vorbit; s-ar fi întrebat ce doreau de la ei cei doi necunoscuţi, înfofoliţi în blănurile lor.

— Domnilor, li se adresă Gonzague, când vă invităm odinioară la un bal mascat, nu era decât pentru o noapte. Nu ştiu cât timp va dura acesta, a cărui originalitate va consta în slăbiciunea dansatoarelor noastre.

— Sacrament! exclamă baronul de Batz, fom avea teci tanzatoare?

— Sigur că da! Spadele noastre! Şi am toate motivele să sper că cele mai frumoase acorduri ale orchestrei noastre vor fi date de nişte strigăte de agonie, căci comedia care începe va trebui, în mod fatal, să se încheie printr-o tragedie.

Vai! Aceasta era şi părerea desfrânaţilor. Grămada de boarfe înghesuită într-un colţ al încăperii şi cu care vor trebui să se îmbrace, nu era de natură să le încânte privirile.

— Pentru treaba pe care o vom face — spuse la rândul său Peyrolles — deoarece n-ar fi bine să fim izolaţi, şi nici să alcătuim grupuri, vom fi cu toţii perechi-perechi... în sfârşit, să nu vă miraţi prea tare de ce vor deveni gentilomii pe care încă îi înfăţişaţi, căci în curând nu veţi mai păstra de la ei decât demnitatea şi curajul... Va fi de ajuns pentru un timp.

În momentul respectiv, în mintea desfrânaţilor curiozitatea domina. Acele pregătiri misterioase îi nelinişteau vag, cu atât mai mult cu cât nu li se permitea să discute nimic. O dată mai mult, Gonzague le hotărâse soarta, aşa cum făcuse de când ei se lăsaseră conduşi de el, şi n-ar fi fost bine-veniţi dacă ar fi protestat. Aşa că se împăcau cu soarta, aşteptând să vadă ce se cerea din partea lor.

Peyrolles se duse să se încredinţeze că valeţii nu trăgeau cu urechea şi închise uşile. Apoi se adresă tovarăşilor săi cu tonul cu care se dă un ordin, fără a-şi exprima propria autoritate.

— Iată, deci, ce a hotărât monseniorul...

— Şi presupun — se crezu dator Philippe de Mantoue să-l întrerupă — că nici unul dintre voi nu va avea de făcut nici cea mai mică obiecţie... Jocul vostru, după cum ştiţi, este strâns legat de al meu; cunoaşteţi adversarul şi miza. Este inutil să vă mai spun că trebuie să câştigăm partida cu orice preţ.

Cei şase bărbaţi înclinară capul, în semn de aprobare. Gonzague îi făcu semn intendentului să continue. Acesta grăi:

— Peste o clipă, vom părăsi separat această casă, iar mâine seară ne vom reîntâlni pe plajă de la Dover[54]. De acolo ne vom duce la Paris. Dar ar fi o nebunie să ajungem împreună, iar dumneavoastră veţi veni în grupuri de câte doi, la timpi diferiţi, în funcţie de distanţa şi de evenimentele care v-ar putea încetini mersul. Domnii de Batz şi Oriol vor sosi, desigur, ultimii.

— Bine gândit, aprobă Gonzague. Oriol are mereu timp să facă vreo prostie.

Comerciantul cel gras nu protestă câtuşi de puţin, cu toată pofta de a face observaţia că, oriunde erau de încasat lovituri, el nu stătuse decât foarte puţin în spatele celorlalţi.

O limbă ascuţită — de exemplu cea a lui Nocé — i-ar fi replicat, fără îndoială, că acel "puţin" fusese de ajuns pentru a-l ţine în afara razei de acţiune a spadelor.

Peyrolles îşi reluă vorba, continuând să detalieze, cu plăcere, planul pe care-l concepuse:

— Domnii Montaubert şi Taranne vor debarca în Franţa la Cherbourg; domnii Nocé şi Lavallade, la Le Havre; în fine, ultimii, la Brest... Monseniorul şi cu mine vom intra prin... Dar asta nu vă interesează şi vă este de ajuns să ştiţi că mâine, la Dover, veţi găsi bărci care vă vor duce, pe grupuri, în punctele specificate... De îndată ce veţi pune piciorul pe pământ francez, fiecare va trebui să-şi apere viaţa şi va fi răspunzător pentru faptele sale.

— Ce credeţi despre toate acestea, domnii mei?întrebă Gonzague, jucându-se cu mânerul pumnalului său.

— Până acum, declară Montaubert, care era cel mai îndrăzneţ din grup, nu văd nimic prea greu, decât mijlocul prin care să nu fim recunoscuţi când vom sosi la Paris.

Peyrolles zâmbi în felul acela ascuns, care avea darul de a-i călca pe nervi pe toţi.

— Răbdare, zise, ducându-se să scotocească în maldărul de sutane din dimie şi de accesorii. Iată pentru Oriol şi pentru tovarăşul lui, care vor reveni din pelerinajul făcut la Sainte-Anne-d'Auray şi care, pe drum, vor trebui să se închine la toate crucile şi să cerşească la toate intersecţiile.

— Te gerşit — spuse baronul de Batz — asta încă se mai pote, dar te zbus bater nozder[55]... Cum tragu să le invendezi?

— Atâta rău!... exclamă Gonzague râzând. Le vei spune pe limba ta, şi nimeni nu va înţelege nimic.

---

[54] Dover: Cel mai activ port de trecere englez spre continentul european, situat la 106 km de Londra şi la 36 km de portul francez Calais. (n.t.)

[55] *Bater nozder*: exprimare stâlcită pentru *pater noster* (lb. latină) = tatăl nostru. (n.t.)

Cei doi se împopoţonară cu ajutorul intendentului, care, între timp, le şoptea:

— Aici, dedesubt, se poate ţine un pumnal, şi chiar o spadă. Principalul este să nu le laşi să se vadă.

Sub sutana lui, Oriol avea o mutră atât de nevinovată, încât toţi izbucniră în râs.

— Dă-ne binecuvântarea ta, Oriol — îi ceru în bătaie de joc Nocé — şi spune în faţa noastră o promisiune de castitate, chiar împotriva Nivellei. Şi nu uita că va trebui să ierţi insultele...

Spunând aceste vorbe, îl apucă pe grăsan de umeri şi-l făcu să se rotească în jurul său, astfel încât Oriol se împiedică în propria-i cârja şi căzu cât era de lung.

— Nu vă bateţi joc, îi sfătui cu severitate prinţul, înainte de a şti ce veţi fi voi înşivă. Comunică-le, Peyrolles.

— Domnii Nocé şi Lavallade — spuse cu modestie acesta — vor fi, desigur, doi scamatori emeriţi, (cel puţin aşa m-am gândit), şi iată tot ce le trebuie pentru a se deghiza.

Lavallade făcu o strâmbătură. Negustor sau pelerin, la nevoie mai treacă-meargă, dar demnitatea lui era compromisă prin această meserie de jongler, cât şi prin boarfele cu care va trebui să se îmbrace.

Nocé nu mai râdea, acum când îl vedea râzând pe Oriol. Nu se simţea atras de costumul de arlechin.

— Negustor ce eşti! se răsti. Nu puteai găsi ceva mai de soi pentru nişte gentilomi? Trenţele astea sunt bune cel mult pentru cei de-o teapă cu tine!

Cu toată această replică jignitoare, amândoi, fără a protesta prea mult, îmbrăcară costumele de saltimbanci. O simplă privire a lui Philippe de Mantoue fusese de ajuns.

Montaubert şi Taranne se priveau îngrijoraţi şi se întrebau ce rol grotesc le era rezervat la sfârşit, căci boarfele rămase, răspândite pe covor, nu erau prea liniştitoare.

— Şi noi?... întrebă cel dintâi.

Peyrolles ştia bine că abia acum venea partea cea mai grea în acea distribuire, în legătură cu care nu se sfătuise cu nimeni, luându-şi dreptul de a alege după propriul său plac. Mai ales Montaubert îl îngrijora. Acesta nu cedase niciodată în faţa lui şi, fără îndoială, vor fi proteste care se vor răsfrânge şi asupra lui, Peyrolles.

Aşa că ascunse ironia ce avea să urmeze, sub un fel de linguşeală, pentru a-l îmblânzi.

— Domnii Montaubert şi Taranne, grăi, sunt cei mai puternici. Firea lor este cutezătoare, inima lor nu ştie ce e frica...

— Ceea ce pui la cale, viperă, trebuie să fie tare negru! mormăi Montaubert.

— Vă trebuia, aşadar, un rol potrivit cu energia şi îndrăzneala dumneavoastră, continuă intendentul. Cred că l-am găsit în cel de ţigani spanioli. Iată costumele

dumneavoastră, dar vă mai lipseşte ceva, un tovarăş care nu va fi mai puţin de temut decât propriile persoane.

Le gâdila amorul propriu, pentru a le îndulci doctoria. Din nefericire, nici unul, nici celălalt nu se încrezuseră niciodată în ipocrizia lui.

— Despre cine este vorba? întrebă Taranne.

Peyrolles explică:

— În zadar am căutat să cumpăr aici un urs viu. La Londra nu este nici unul disponibil şi, totuşi, vă trebuie unul. Vom avea, desigur, posibilitatea să ne procurăm un urs la Dover, sau îl veţi cumpăra chiar dumneavoastră, la Cherbourg.

Spusese toate acestea foarte încet, nu prea încrezător în succesul propunerii sale. Fu şi mai puţin când îl privi pe Montaubert. Exasperarea acestuia ajunsese la culme.

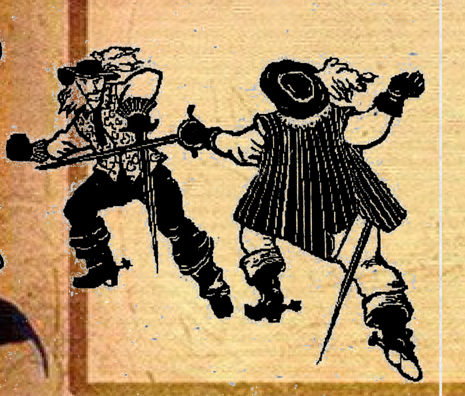
— Inutil să căutăm atât de departe, se răsti. Dacă trebuie să arătăm un urs, vrem ca acesta să fie domnul de Peyrolles.

— Şi-l vom face să danseze, adăugă Taranne.

Intendentul strecură spre ei o privire lipsită de expresie. Socoti însă că nu era nimerit să se mânie:

— Dacă am ales acest rol pentru dumneavoastră, şopti, am făcut-o spre binele tuturor, şi nu m-am hotărât cu uşurinţă. Există împrejurări în care un ţigan cu ursul nu-şi poate împiedica animalul să se năpustească asupra cuiva şi să-l înăbuşe... înţelegeţi, domnule Montaubert, că nu pot să-mi iau în seamă această sarcină?

— Duceţi-vă, domnilor, îi sfătui Philippe de Mantoue ridicându-se. Numai voi mai sunteţi aşteptaţi. Voi izbi de trei ori gongul, şi cortina care se ridică astă-seară la Londra se va lăsa în curând, la Paris, după un deznodământ sângeros.

Capitolul III - O călătorie originală

Rând pe rând, astfel ca să nu atragă atenţia nimănui din afară, convivii lui Gonzague părăsiră casa pe care acesta o închinase, imediat după sosirea sa la Londra, în cartierul de sus al oraşului, în apropierea actualului scuar ce poartă numele de Grosvenor.

Cât despre cei doi sau trei lachei care fuseseră angajaţi, intendentul se grăbise să-i concedieze de îndată ce se hotărâse plecarea şi după ce desfrânaţii se deghizaseră aşa cum am văzut.

Peyrolles ieşi, aşadar, în tovărăşia stăpânului său, punându-şi cheia în buzunar. Nimeni nu avea nevoie să vină să vadă dacă ei se mai aflau acolo, cel puţin până ce nu vor ajunge în larg.

Porniră amândoi în căutarea unei trăsuri care să-i poată duce la Dover. Mulţumită plăţii pe care o ofereau, cât şi costumelor pe care le purtau, nu le fu greu să găsească una. Căci se întâmpla adesea ca negustorii din Amsterdam sau din oraşele hanseatice[56] care veneau la Londra pentru afaceri să fie ei înşişi proprietarii sau armatorii corăbiilor care îi aduceau până la gura Tamisei. Aşa încât bogăţia lor imensă le permitea să cheltuiască cu uşurinţă, ceea ce făcea ca ei să fie foarte bine văzuţi în capitala britanică.

Nu era deci nimic surprinzător în faptul că Gonzague şi intendentul său călătoreau cu trăsura până la Dover. Dar lucrurile n-ar fi stat la fel în cazul oamenilor casei sale, deghizaţi în saltimbanci, pelerini şi ţigani, dacă te gândeşti că ar fi fost de-a dreptul ciudat să vezi oameni atât de neînsemnaţi călătorind în caleaşcă.

Deoarece întreaga bandă părăsise Londra la căderea nopţii, nu era de presupus că vor fi luaţi la întrebări pe drum. Aşa că, de îndată ce ultimele case de la periferie fură lăsate în urmă, caii luară viteză.

Philippe de Mantoue, întins comod pe perne, îşi ascultă; factotum-ul care, de la un timp, vorbea cu volubilitate.

— Nu neg că încercarea e îndrăzneaţă, spunea, continuându-şi vorba. Important este să conducem bine lucrurile. În ceea ce mă priveşte, mă fac forte să-mi ating scopul evitând orice primejdie, dar s-ar putea să trebuiască să fiu prudent pentru alţii...

[56] Oraşele hanseatice: oraşe aparţinând Hansei, adică asociaţiei comerciale încheiate, în Evul Mediu, între mai multe oraşe europene, dintre care amintim: Hamburg, Lübeck, Bremen şi Nantes. (n.t.)

— Asta mi s-ar adresa mie, jupâne Peyrolles? îl întrebă prinţul, schimbându-şi poziţia spre a râde mai comod. La dracu! Puşlamaua devine amuzantă!... Cred că nu ai intenţia să mă iei sub tutelă?

— Monseniore, toţi ne vom risca libertatea, şi poate viaţa. Orice s-ar întâmpla, trebuie ca dumneavoastră şi cu mine să scăpăm şi, pentru asta, nu văd decât o cale: să-i punem pe ceilalţi să acţioneze, iar noi să nu luăm parte la acţiune decât dacă intervenţia noastră este indispensabilă.

Sprâncenele prinţului se încruntară imperceptibil. Ştim că era curajos, aşa că spuse cu dispreţ:

— Ceea ce-mi ceri nu-mi stă în caracter. Eşti liber să nu te implici...

— Oare noi trebuie să lucrăm pentru alţii, monseniore, sau alţii pentru noi?

— Fir-ar să fie! Nu mai sunt eu cel care ţine sforile?

— Ba da!... Un motiv în plus pentru ca *noi* să facem să se mişte marionetele, replică imediat Peyrolles, apăsând pe acel noi, astfel încât să arate că pretindea să-şi aibă partea lui din reuşită şi din pradă.

Gonzague observă nuanţa şi ridică din umeri:

— Fie, se învoi el, obosit, să zicem că suntem doi... Totuşi, nu văd prea bine ce ai putea face fără mine, jupâne Peyrolles?

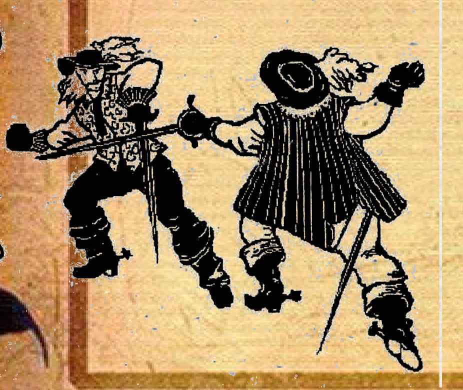
— Şi dacă s-ar întâmpla să dispăreţi, opera dumneavoastră n-ar trebui să fie continuată?

Faptul că o gură atât de pricepută rostea o asemenea frază trebuie să fi avut un dublu înţeles ascuns. Philippe de Mantoue ghici acest lucru şi, în întunericul trăsurii, încercă să întâlnească ochii intendentului său. Dar acesta se prefăcea că se uită afară, prin portieră.

— Fir-ar al dracului!... exclamă, poate că ai chef să mă vezi dând ortul popii, sau să contribui tu însuţi la asta? Nu fă pe şiretul cu mine, Peyrolles! Şi nu încerca niciodată să loveşti cu argila din care eşti plămădit bronzul din care sunt făcut eu — ar fi un joc periculos, te previn... Dacă vreodată voi încredinţa cuiva sarcina de a-mi răzbuna moartea, nu tu vei fi acela, şi cu atât mai puţin ţi-aş da alte împuterniciri.

Toţi acei bărbaţi ajunseseră să nu mai aibă încredere unii într-alţii, simţindu-se în stare de a se ucide între ei, dacă profitul ar fi meritat s-o facă. Totuşi, dacă Gonzague se putea baza pe acoliţii săi lipsindu-se de Peyrolles, nu aceeaşi era situaţia pentru acesta din urmă care, fără protecţia stăpânului său, ar fi căzut în mod infailibil pe mâna bandei şi şi-ar fi ispăşit într-un chip crud insolenţele şi duplicitatea.

Asta nu înseamnă că Philippe de Mantoue nu ghicise adevărul. De multă vreme, precautul personaj plănuia în sinea lui ce-ar fi trebuit să facă dacă prinţul ar fi pierit, şi

din frământările sale se născuse hotărârea că, în nici un caz, nu va trebui să abandoneze partida şi că va continua lupta, cu orice preţ, pe cont propriu.

Răspunse totuşi cu o umilinţă prefăcută:

— Mă mir că-mi înţelegeţi atât de greşit sensul cuvintelor, monseniore. Aţi putut cunoaşte măsura devotamentului meu şi veţi mai avea prilejul de a-l compara cu cel al celorlalţi...

— Despre al cui vorbeşti?...

— Despre al gentilomilor dumneavoastră...

— Gentilomii mei mă ascultă fără să judece, pe când tu, tu mai adesea stai să judeci, decât să mă asculţi.

— Cu toate acestea, vă sfătuiesc să-i ţineţi din scurt, mai ales pe Nocé, pe Montaubert şi pe Taranne. Ceilalţi nu contează, decât la număr...

Cuvintele intendentului fură întrerupte de o zguduitură bruscă a trăsurii şi, în acelaşi timp, un cap se încadra în deschiderea portierei, strigând tare:

— Ca ticălos, poate că dumneata, domnule de Peyrolles, contezi cât trei!... În orice caz, devotamentul nostru îl costă pe prinţul de Gonzague mai puţin decât al dumitale şi este mai loial.

De la primul cuvânt, factotum-ul se trăsese îngrozit în fundul trăsurii, în vreme ce prinţul îşi ducea mâna la pumnal, spre a se apăra. Dar n-avu nevoie de aşa ceva şi începu să râdă, recunoscând glasul lui Nocé.

— Ei! Cum de te afli acolo, ascultând ce vorbim? îl întrebă.

— La naiba!... Stăm de mult aici, Lavallade şi cu mine. Nu ne place să mergem pe jos. Când v-am văzut trăsura trecând, ni s-a părut că cele două locuri de lachei, din spate, erau goale şi că le-am putea lua.

— Dar cum aţi reuşit să ne recunoaşteţi?

— O! replică Nocé, n-am folosit nici o vrajă, puteţi să mă credeţi. Am făcut cu pumnalul o gaură în peretele trăsurii, ceea ce mi-a permis să aud vocea domnului de Peyrolles şi, în acelaşi timp, să-i zăresc ceafa pe care puţin a lipsit ca lama mea să nu i-o gâdile.

Îi râse în nas intendentului, uluit de o atare impertinenţă, dar care nu îndrăznea să sufle o vorbă, şi continuă:

— În felul acesta, l-am putut auzi pe bunul domn de Peyrolles spunând tot răul pe care-l crede despre noi, lucru de care îl ştiam în stare. Îi iertăm cu plăcere aceste vorbe, dacă ne permite să-i slujim drept lachei de ocazie, menajându-ne astfel picioarele.

— Întoarceţi-vă la locurile voastre, zise Gonzague râzând, nu ne rămâne decât să tăcem.

— Foarte mulţumim, răspunse Nocé. De cum se va lumina de ziuă, vom coborî de unde ne-am cocoţat. Nu s-ar cădea ca nişte oameni de rang înalt să aibă drept valeţi nişte saltimbanci.

Se sui din nou lângă Lavallade, dar în zadar îşi lipi urechea de gaura pe care o făcuse: Gonzague şi factotum-ul său păreau că dorm fiecare în colţul său.

Trăsura parcurse câteva mile fără ca vreo vorbă să fie rostită, nici de cei dinăuntru, nici de cei de afară. Îşi continuă drumul care, trecând prin Rochester, Chatham şi Canterbury, duce de la capitală spre portul maritim ale cărui faleze au fost cântate de Shakespeare în *Regele Lear*.

Deodată, gentilomul cel glumeţ strigă cu glas tare, prin capota găurită:

— Hei! Ce este în faţa noastră? Mi se pare că, la lumina lunii, văd o scenă de sabat. Domnilor, drumul nu e liber, şi cred că acolo are loc o ceartă grozavă.

— V-aţi putea duce să vedeţi despre ce este vorba, mormăi Peyrolles.

— Fir-ar să fie! Şi cine te-ar împiedica să te duci chiar dumneata, domnule cumsecade, care ştii să dai sfaturi, în timp ce noi l-am păzi aici pe stăpânul nostru? Dac-ar fi diavolul sau demonii să, nu pe noi, pe Lavallade şi pe mine, ne-ar împiedica să trecem. Dar cu dumneata, e altă treabă.

Şi, pentru că rânjea, intendentul făcu o strâmbătură, blestemându-l pe obraznic. Faptul că-şi impusese voinţa faţă de desfrânaţi nu însemna că succesul lui era deplin, îşi dădea seama că aceştia aveau să-l facă să-şi plătească avantajul în fel şi chip.

Porunci să se oprească trăsura şi-şi încorda auzul. Se desluşea, într-adevăr, un zgomot de voci, strigăte şi blesteme, câteva cuvinte englezeşti amestecate cu un jargon de neînţeles.

— Pe toţi dracii!... Să mergem înainte! strigă Philippe de Mantoue. Suntem înarmaţi, iar caii ne vor elibera calea...

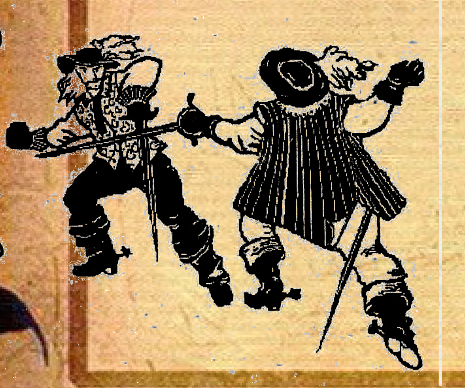
Adresându-se vizitiului, porunci:

— În galop, prietene. Treci peste pântecele acestor oameni!

Vizitiul dădu bici cailor, făcându-i să zboare. Şi nimic nu depăşi uimirea lui Gonzague şi a tovarăşilor săi când ajunseră în dreptul a doi pelerini care tocmai încălecau liniştiţi şi în care îi recunoscură pe baronul de Batz şi pe grasul Oriol.

Nici acestora nu le plăcea mersul îndelungat pe jos. De două ore de când părăsiseră Londra, comerciantul se silise în zadar să-şi lungească picioarele bondoace pentru a-şi regla pasul după cel al germanului.

Transpirând, gâfâind, împiedicându-se în sutană, suflând ca o focă, ajunsese să se întrebe cu îngrijorare dacă va reuşi vreodată să ajungă la Dover.

Ca o culme a ghinionului, cureaua de la una dintre sandale i se rupsese şi degeaba se chinuise, pe întuneric, s-o lege de bine de rău. Vedea chiar apropiindu-se clipa în care va trebui să meargă desculţ şi nu mai făcea un pas fără să geamă.

Bunii apostoli trecuseră de oraşul Bromley de aproape un sfert de oră, când urechile lor prinseseră zgomotul unor copite ce veneau din urmă. Îşi dădură un ghiont.

— Bună afacere, dac-am reuşi să punem mâna pe cai, gemu Oriol.

— Puna avagere, repetă baronul.

Dar caii aveau proprietari care, fără îndoială, nu erau dispuşi să-i cedeze, fie şi unora care spun pater noster.

— Brobriedarul unui gal, şopti de Batz, este gel gare-l are intre bigioare. Să ne azgundein după duvijul ăsta ji, cu o lovidura de giomag în gabul oamenilor... gaii sunt ai nojdri.

Aşa şi procedară. Încercarea lor foarte îndrăzneaţă i-ar fi făcut, probabil, să se aleagă cel puţin cu nişte ghionţi, dacă ar fi dat peste nişte oameni hotărâţi. Întâmplarea făcuse să aibă de a face cu doi argaţi bătrâni, înarmaţi doar cu nişte bâte. Luaţi prin surprindere şi smulşi dintr-o moţăiala provocată de ritmul mersului, oamenii ar fi fost repede azvârliţi de pe cai şi aruncaţi în drum. Totuşi, când s-au ridicat şi au văzut că adversarii lor nu erau decât doi pelerini, nu s-au mulţumit doar să protesteze, ci şi-au folosit bâtele.

Oriol se grăbise să apuce caii de căpăstru, în vreme ce de Batz îşi rotea cumplit bastonul cu vârf metalic şi ţinea piept celor doi argaţi, uluiţi că auzeau înjurături diavoleşti ieşind din gura unui om pios ce pleca în pelerinaj.

Încăierarea nu durase mult şi, când Gonzague sosi la faţa locului, argaţii zăceau în şanţ, cotonogiţi zdravăn şi scuipându-şi dinţii, ceea ce nu i-a împiedicat să strige cel puţin: "Săriţi, hoţii!"

Cât despre Oriol şi baronul, aceştia, cu conştiinţa liniştită, încălecaseră cele două animale şi porniseră spre Dover.

Scoţându-şi capul pe portiera trăsurii spre a supraveghea drumul, prinţul Gonzague pricepuse dintr-o ochire ce se întâmplase. Aşa că, în momentul în care caleaşca trecu prin dreptul celor doi falşi pelerini, porunci vizitiului să încetinească şi le strigă, mânios:

— Ei, bine! Ce-nseamnă asta? Aşa vă înţelegeţi rolul, şi-aşa aveţi de gând să vă purtaţi când veţi fi în Franţa?

Auzind glasul binecunoscut, de Batz şi tovarăşul său se opriră în loc, foarte încurcaţi şi neştiind ce să răspundă.

Totuşi germanul nu era luat niciodată pe nepregătite:

— Ge itee garaghioaza! zise cu îndrăzneală. Nu sintem încă în Vranţa ji bunul tomn te Beyrolles a zbus...

— Mai încet! Mai încet! suflă prinţul, care nu ţinea să satisfacă curiozitatea deja zgândărita a vizitiului englez.

— Şi, mai ales, nici un nume! adăugă intendentul.

— Mai inget ji vara nume, repetă ascultător baronul. Sunt te agord. Ajadar, ni s-a zbus che sintem respunzatori te vabdele noastre.

— Sunt drăguţe faptele voastre, dacă judec după cei doi amărâţi pe care i-aţi cotonogit, replică Gonzague, cu ciudă.

— Aş pune pariu că sfântuleţul acela gras le-a dat, iertarea păcatelor, spuse la rândul său Nocé, care nu ser arătase încă şi a cărui apariţie îl ului pe Oriol.

— N-au vrud-o, ripostă de Batz cu un hohot de râs. Nu abarţin de religia noastră.

— Măcar ştii care-i a ta?

— Ja[57]! Gea gare zige să iei ge-ţi drebuie adungi ghind gazeşti...

— Pe toţi dracii! Văd c-o pui în practică, bombăni Gonzague. Dacă tot aţi făcut ce-aţi făcut, mergeţi înainte şi, mai ales, aveţi grijă ca lui Montaubert şi lui Taranne, care vă preced, să nu le fie pe plac caii voştri.

Călăreţii porniră în trap şi trăsura îşi continuă drumul.

Previziunile pesimiste ale prinţului în legătură cu financiarul Taranne şi cu nobilul Montaubert n-aveau să se împlinească. Deşi aceştia mergeau pe jos, tovarăşii lor nu-i putură ajunge pe drum, pentru simplul motiv că ei îl obligaseră pe un luntraş să-i transporte, pe Tamisa, până la Wilsable, ceea ce le scutea mai bine de trei sferturi din drum.

Oricât de ţigani păreau a fi, se arătaseră totuşi mai scrupuloşi decât bunii lor prieteni, falşii pelerini, şi-l despăgubiseră pe om pentru timpul şi oboseala lui.

După douăzeci şi patru de orc de la plecarea lor din Londra, către seară, toţi asociaţii treceau, individual, porţile oraşului Dover şi se reîntâlneau în spatele celebrului castel, clădit de romani şi dominat de donjonul — sau *keep*-ul — construit de Henri al II-lea[58].

Acolo Peyrolles se ocupă îndată de închirierea unor bărci care, peste două zile, în zori, urmau să treacă fiecare grup de doi călători peste Canalul Mânecii.

Se îngriji, de asemenea, de vânzarea cailor furaţi de Oriol şi de baron, spre disperarea acestora, care contaseră că vor pune mâna ei pe bani. Dar intendentul, mai puţin larg la pungă, îi destina achiziţionării faimosului urs ce trebuia să-i însoţească pe Montaubert şi pe Taranne.

---

[57] *Ja!* (lb. germană) = Da! (n.t.)

[58] *Henri al II-lea* (1133-1189): rege al Angliei între 1154–1189, duce de Normandia, conte d'Anjou şi duce de Aquitania. Politica religioasă dusă de el l-a făcut să se înfrunte cu Thomas Becket. (n.t.)

Dar aşa ceva constituia un articol foarte greu de găsit, chiar şi într-un port maritim. Dacă maimuţe, papagali şi alte animale exotice găseai cu duiumul, Pirineii neglijaseră să trimită acolo câteva eşantioane din fauna lor.

Întreaga zi de după sosirea lor, îi târî în urma lui pe cei doi ţigani al căror bine îl dorea. Bieţii oameni — explică el cui voia să-l asculte — îşi pierduseră la Londra ursul cu care-şi câştigau pâinea, un urs splendid care căzuse în Tamisa şi se înecase.

În zadar oferi o sumă destul de importantă celui ce-i va aduce animalul îmblânzit pe care-l dorea: se făcu seară fără să fi găsit nimic.

Şi totuşi, pentru ticăloşi apare întotdeauna, la timp, o soluţie. La hanul *Dover Castle*, unde trăsese întreaga bandă, se aşezară la o masă doi bărbaţi care pretindeau că-l cunosc pe singurul urs care există la Dover şi că-l ştiu cu atât mai bine cu cât erau paznicii lui. Din păcate, ursul nu era de vânzare.

Peyrolles îi trase de limbă şi află tot ce dorea să ştie. Un excentric bătrân, care era totodată un savant naturalist, înzestrase oraşul Dover cu un fel de muzeu în care izbutise deja să adune, pe propriii lui bani, o duzină de animale jumulite şi râioase, ce păreau că provin din Apocalips, dar care făceau totuşi o impresie bună în ţinutul acela în care nu aveau a se teme de vreo rivalitate.

Un urs bătrân, plimbat cândva prin toate colţurile Europei de către o trupă de saltimbanci, ajunsese şi el aici, unde se pregătea să moară sub apăsarea anilor. Adică nici măcar nu dorea să mai plece de-acolo, cu atât mai mult cu cât, împreună cu un elefant care de-abia îşi mai trăgea sufletul, făcea încântarea puştimii cetăţenilor din Dover.

Cei doi paznici, trataţi cu o deosebită solicitudine de către noii lor prieteni pe care bogăţiile muzeului păreau să-i intereseze atât de mult, nu întârziară să cadă sub masă, îmbătaţi cu gin şi whisky. Fură lăsaţi să-şi facă acolo somnul, pe-ndelete.

Între timp, vreo trei-patru desfrânaţi, însoţiţi de domnul de Peyrolles, proprietar temporar al cheilor furate de la beţivi, pătrundeau în modesta grădină zoologică, deschideau gratiile cuştii şi-l luau în stăpânire pe Moş Martin, având mult de furcă până să-l trezească şi să-l facă să-şi părăsească culcuşul.

Când s-a descoperit dispariţia plantigradului, o revoltă fu cât pe-aci să izbucnească în oraş. Dar ursul — cu o botniţă bună, deşi n-avea deloc chef să muşte şi moţăia pe fundul bărcii — plutea de mult spre ţărmurile Franţei.

Poate chiar era frământat de gânduri tare-ntunecate în legătură cu întoarcerea la o existenţă care-i adusese mai multe lovituri decât bunătăţi. Destinul urşilor este asemănător cu cel al multor oameni. Cel care reuşeşte să-şi aranjeze viaţa aşa cum vrea este isteţ.

Inutil să mai spunem că Peyrolles ridicase ancora împreună cu obiectul răpirii sale. S-ar fi făcut repede o legătură între căutările lui din ajun şi misteriosul furt şi, fără îndoială, dacă nu păţea ceva şi mai rău, factotum-ul ar fi ajuns să ocupe locul din cuşca goală.

În felul acesta, o parte din dorinţele lui Montaubert şi ale lui Taranne s-ar fi realizat. Totuşi, n-ar fi avut satisfacţia de a-l face pe Peyrolles să danseze.

Nu se întâmplă nimic din toate astea. Atâta doar că, atunci când soarele a răsărit din nou peste oraşul Dover, acolo nu mai rămăsese nici unul dintre desfrânaţi, cărora intendentul le dăduse întâlnire la Paris, pe măsura sosirii lor, într-o cârciumă de pe strada Guisarde, unde el se va duce în fiecare zi — mai precis, acolo unde ştia că-i va găsi pe Gauthier Gendry şi pe oamenii acestuia.

* * *

S-ar fi spus că marea se îmblânzise pentru a legăna planurile negre ale infernalului factotum şi ale stăpânului său.

Philippe de Mantoue, întins pe perne pe fundul bărcii, avea din nou încredere în steaua lui şi cugetă. Într-o seară — în seara primului său omor — Cocoşatul îi spusese: "Dacă nu vii tu la Lagardère, Lagardère va veni la tine!"

Şi iată că el, Gonzague, era acela care venea la lupta supremă, pe viaţă şi pe moarte, din care trebuia să iasă ca un mândru învingător, sau ca un învins pentru totdeauna. Poate că niciodată nu se adunaseră atâtea primejdii în jurul groaznicii maşinaţii care, până atunci, dăduse greş şi pe care, împotriva tuturor piedicilor, voia s-o facă să reuşească. Cu toate acestea, atât de mare îi era încrederea în el însuşi, în resursele imaginaţiei sale şi în mijloacele criminale pe care se pregătea să le folosească, încât izbutea încă să creadă într-un succes apropiat.

Mâna lui atârnă peste marginea bărcii — mâna lui pe care toate valurile tuturor mărilor n-ar fi putut s-o spele de sângele cu care era mânjită. Imensul glob solar se ivi şi el deasupra valurilor, purpuriu şi atât de înroşit de sânge, încât Philippe de Mantoue îşi întoarse privirea. Şi, printre dinţii încleştaţi, lăsă să se strecoare o întrebare:

— Care din doi?

Capitolul IV - În care Cocardasse o repudiază pe Pétronille

În timp ce Gonzague, însoţit de factotum-ul său, se îndrepta în marş forţat către Paris, în timp ce foştii obişnuiţi ai Casei de Aur, legaţi de soarta — bună sau rea — a prinţului, atingeau acelaşi ţel pe căi diferite, jupânul Cocardasse-junior şi fratele Passepoil nu izbuteau să se consoleze pentru baia pe care trebuiseră s-o facă, cu de-a sila, în canalul Montmartre.

Desigur, nu erau ei oamenii care să lase nerăzbunată o asemenea insultă, cu atât mai mult cu cât ştiau cine Ic-o adusese. Ştiau şi că adversarii lor acţionau în contul laşului care poruncise capcana în şanţurile de apărare de la Caylus, iar ceea ce-i spusese Mathurine lui Passepoil îi dezvăluise acestuia locul în care se afla cartierul general al bandei.

Aşa că dacă Gauthier Gendry îşi organiza capcanele la cârciuma *Crăpelniţa*, Cocardasse nu vedea altceva mai bun de făcut, decât să se ducă, fără întârziere, să-l găsească acolo.

Poate că aceasta era şi părerea fratelui Amable, dar deoarece el avea o fire prudentă, punea condiţii, dintre care prima era de a nu se întoarce la *Vizuina Puturoasă*.

Frumoasa sa înflăcărare pentru Desfrânata se stinsese în noroiul canalului — în care, totuşi, se aprinsese o alta, aşa cum se vede în cazul focurilor vii, care apar tot deasupra mlaştinilor. Şi, asemeni unui foc viu, Mathurine dispăruse fără a lăsa altă urmă a trecerii sale decât o puternică pasiune în inima sărmanului Amable. Toate celelalte păleau în faţa acesteia şi, pentru a nu dezminţi zicală potrivit căreia dragostea este nerecunoscătoare, profesorul de scrimă o uitase şi pe Cidalise.

Este, deci, lesne de înţeles că nu se gândea câtuşi de puţin s-o revadă pe Desfrânată. Pe de altă parte socotea că ar fi preferabil să nu încerce nimic în direcţia fermei Grange-Batelière, atâta vreme cât acţiunea nu s-ar face în forţă, chiar dacă trebuiau să aştepte întoarcerea lui Lagardère, împreună cu care ar putea merge cu îndrăzneală să distrugă acel cuib de bandiţi.

Planul său ar fi fost foarte înţelept dacă ar fi reuşit să-l facă pe prietenul său să-i împărtăşească părerea. Din păcate, firea puţin răbdătoare a gasconului nu-i îngăduia să

adopte în întregime această gândire plină de înţelepciune. El fierbea de neastâmpăr, înjura ca un diavol la gândul că va trebui să amâne şi ardea de dorinţa de a trece imediat le represalii, fără a plănui cum să procedeze şi fără să calculeze consecinţele ce-ar putea rezulta.

— Hei! Ştrengarule! — răspundea, bombănind, la observaţiile alter-ego-ului său, într-o zi, pe când discutau cu ton de ceartă, ca de obicei, în camera ce le fusese atribuită în palatul Nevers. Când va reveni, Micul Parizian o să aibă destule de făcut, fără să se mai amestece şi în ce ne priveşte pe noi. Acesta-i rolul nostru, la naiba! Să curăţăm terenul în faţa lui, ca să nu se împiedice de ticăloşi.

— Toate astea sunt bune şi frumoase, ripostă cu blândeţe normandul. Dar uiţi, nobilul meu prieten, că noi suntem doar doi pentru treaba aceasta. Ceilalţi sunt cel puţin de două ori pe atâţia, fără a-i mai pune la socoteală pe toţi cei care le-ar da o mână de ajutor. Am fi iarăşi cotonogiţi...

— Drăcia dracului!

— ... şi poate chiar mai rău decât atât.

— Aşa crezi, iubiţelule?

— Sunt convins. În orice caz, n-ar fi indicat să ne ducem acolo pe lumină şi, spre mai multă siguranţă, ar trebui să ni se alăture cineva.

— Cine?

— Sărmanul de mine! Dac-aş şti, ţi-aş spune imediat! Cel mai trist este că nu văd pe nimeni... În orice un caz, nici domnul de Chaverny, nici domnul de Navailles...

— Ia stai! Iubiţelule!... Îmi vine o idee... Laho nu şi-a mai exersat mâna de multă vreme şi poate că nu i-ar displăcea prea tare să desfacă măruntaiele vreunui tâlhar...

Passepoil ridică din umeri:

— Antoine n-o va părăsi pe domnişoara Aurore, mai ales pentru un motiv ca ăsta.

— Aşa-i!... Dar micul Berrichon?... Crezi oare că el n-ar da o mână de ajutor bătrânilor săi mentori?

— Nu te sfătuiesc să te duci s-o întrebi pe doamna Françoise... Dacă vreodată i s-ar întâmpla o nenorocire băiatului, ne-ar face să plătim cu lovituri de cratiţă.

— Nu te teme, amice! Şi totuşi, îi vom spune o vorbuliţă lui Jean-Marie... Dacă vrea să vină cu noi, îl vom lăsa, iar socotelile cu femeia le vom încheia pe urmă... Slavă Domnului!... Odată şi-odată trebuie să înveţe şi băiatul să facă ceva cu cele două braţe.

Normandul stătea pe gânduri. Numele pe care-l purta copilul îl făcea să arunce o privire în urmă, în lungul anilor scurşi. Trecându-şi o mână peste frunte, şopti:

— Este drept că el e fiul acelui mic paj pe care l-am văzut la hanul *Mărul lui Adam*, în valea Luronului. Nici acela nu era un fricos... Ţi-aduci aminte, Cocardasse?

La această întrebare, celălalt izbi zdravăn cu piciorul în pardoseală. Nu-i plăcea să i se reamintească evenimentele din viaţa sa, în care avusese de jucat un rol îndoielnic.

— Ei, na! zise, îmi aduc aminte, şi încă prea bine!... Ce de lucruri s-au întâmplat de atunci încoace! Şi mă gândesc că sunt destui cei care lipsesc la apel... Dar să nu mai vorbim despre asta, iubiţelule!... E destul că Passepoil şi Cocardasse sunt întregi şi că pielea le este relativ intactă... Spuneam, aşadar, că puşlamaua mică arde de dorinţa de a purta la şold o spadă. Ei, bine! Nu văd de ce nu i-am da-o?

— Este atât de tânăr!... Şi pe urmă, vezi tu, eu n-aş vrea să-mi iau răspunderea asta faţă de bunica lui.

— E-n ordine... Mi-o voi lua eu. Şi dacă puişorul nu-i o găină plouată, îl vom pune să facă primii săi paşi în materie de arme.

În ciuda tuturor necazurilor care rezultaseră destul de adesea din prostul lui obicei de a asculta în spatele oricărei uşi închise, Jean-Marie nu putuse încă să se dezbăre cu totul de acest nărav. Cinstit vorbind, el aprecia — şi nu fără temei — că acesta era un mijloc excelent de a afla o mulţime de lucruri despre care, altminteri, n-ai auzi vorbindu-se niciodată.

Pitit în spatele uşii care-l împiedica să invadeze *home*[59]-ul celor doi maeştri de arme, deoarece aceştia nu obişnuiau să vorbească foarte încet, băiatul luase deja cunoştinţă de escapadele lor, dar nu se lăudase cu acest lucru şi nu încercase să descopere secretul bătrânilor săi prieteni.

În împrejurarea actuală, asculta de o bună bucată de vreme, cu urechile ciulite, şi i se părea că raţionamentul gasconului este cu mult mai logic decât cel al tovarăşului său. Din acea clipă, nu mai putu răbda să stea locului şi nu întârzie să apară în spatele profesorilor de scrimă.

Şi, în ciuda celor spuse de normand, Jean-Marie nu mai era un copil. Păstra încă puţin acea înfăţişare prostuţă şi stângace a adolescenţilor care-au crescut prea repede, dar asta nu înseamnă că nu era clădit pentru a deveni un tânăr robust. La capătul braţelor lui slabe se legănau nişte pumni enormi, semănând cu nişte ciocane mari cu coadă prea lungă şi a căror greutate nu era de dorit s-o încerci. Numeroasele sale alergături prin Paris şi practicarea scrimei îi dezvoltaseră elasticitatea şi puterea picioarelor, aşa încât, în anumite împrejurări, Berrichon ar fi putut începe să ţină locul unui bărbat.

Deşi intrase în încăpere de voia lui şi în deplină cunoştinţă de cauză, rămase tăcut câteva clipe, uimit de propria-i îndrăzneală. Apoi, recăpătând brusc curaj, exclamă, ca şi cum ar fi fost foarte mirat că-i găsea acolo pe cei doi maeştri de arme:

— Ia te uită! bună-ziua!... Vă credeam la pescuit...

---

[59] *Home* (lb. engleză) = cămin, casă, acasă, domeniu propriu, cartier general. (n.t.)

— La pescuit! se minună Cocardasse. Ştii bine că mi-e scârbă de apă, ştrengarule!

— De apa limpede, da, ştiu, întări şmecherul nepot al doamnei Françoise, vârându-şi ambele mâini în buzunare. Dar apa tulbure?

Aluzia la recenta aventură de la canalul din Montmartre era atât de străvezie, încât profesorii simţiră că li se înfierbântă obrajii.

— Dar despre ce vorbeaţi, dragii mei profesori, de vă văd atât de serioşi? se grăbi să continue, spre a nu le lăsa timp să se întrebe asupra felului în care descoperise acest secret.

Fericit că-l vede pe omuleţ atacând un alt capitol, Cocardasse se grăbi să răspundă, fanfaron ca întotdeauna:

— Ei, na!... Tocmai era vorba despre tine... Noaptea trecută am lăsat lama Pétronillei în burta unui ticălos şi n-am avut încă timp să mă duc să văd dacă-i tot acolo. Cea a viteazului meu Amable a luat acelaşi drum şi ar trebui să ne ocupăm puţin să ne procurăm altele... Vino cu noi, Berrichon, ne vei ajuta să alegem.

Aşa cum lesne ne închipuim, Jean-Marie nu se lăsă rugat. Ieşiră toţi trei din palat şi se îndreptară spre cartierele Universităţii, unde se aflau mulţi negustori a căror specialitate era să vândă spade noi şi de ocazie, spade mari şi late sau lungi şi încrustate la vârf, săbii scurte şi late sau lungi şi subţiri, pumnale şi tot felul de ustensile dătătoare de moarte.

Era, desigur, prima oară când cei doi profesori erau văzuţi pe străzile Parisului, fără ca nici o teacă să li se izbească de călcâie. Aşa încât semănau cu două păsări jumulite de vii şi cărora li s-a dat iar drumul în curte, unde încearcă să se ascundă, cu o mutră jalnică.

— Fir-ar să fie!... ocăra gasconul. Pétronille îmi lipseşte, de parcă aş fi devenit văduv. Hai să lungim un pic pasul, micuţilor, că am o mâncărime în braţe care mă îndeamnă să-i iau la bătaie pe toţi mitocanii ăştia care se uită la noi ca la nişte animale ciudate.

Pe vremea aceea, tânărul Rousseau, care peste câţiva ani avea să devină unul dintre cei mai celebri specialişti în scrimă din Paris, se pregătea să-şi înfiinţeze Academia de Arme, ţinând — pe cheiul Augustinilor — o prăvălie foarte bine aprovizionată, unde avea reputaţia de a vinde lamele cele mai bine călite. Unii pretind că, încercându-le el însuşi, devenise o adevărată forţă în domeniul scrimei, reuşind chiar să facă din fiul şi din nepotul său profesorii de scrimă ai copiilor Franţei.

Este drept că această glorie nu avea să-i poarte noroc celui din urmă. În timpul Teroarei[60] nu i s-a iertat faptul că aparţinea unei familii care, din tată-n fiu, pusese spada

---

[60] *Teroarea*: perioadă a Marii Revoluţii Franceze, cuprinsă între votarea Legii Suspecţilor (5 septembrie 1794) şi căderea lui Robespierre (27 iulie 1794). A fost marcat a de atotputernicia Comitetului Salvării

în mână sus-numiţilor prinţi regali. Fu, deci, arestat şi judecat şi, când i s-a pronunţat sentinţa la moarte, unul dintre judecători — rămas glumeţ într-o epocă în care totuşi nu se prea glumea — îi strigă, de la locul său:

— Pareaz-o şi pe-asta, Rousseau!

Rousseau n-a parat nimic şi a murit pe eşafod. Cuţitul ghilotinei nu este o armă împotriva căreia te-ai putea apăra prin fente şi riposte.

Pentru a reveni la bunicul lui, cei doi profesori de scrimă, care-l cunoşteau de mult, se duseră direct la el.

— Ei! Fir-aş al naibii!... exclamă acesta, zărindu-i. S-ar zice că iată-i pe bunii mei prieteni Cocardasse şi Passepoil!... Aveţi oare de gând să vă faceţi pustnici, că nu vă mai văd cuţitele bătându-vă pantalonii?

— Vai de păcatele mele! se văită gasconul încruntându-se, tocmai acesta-i scopul vizitei noastre, bătrâne. Săbiile noastre n-au timp să ruginească, dar uneori rămân în pielea celor care fac cunoştinţă cu ele. Noaptea trecută am vrut să-i înţep pe trei deodată şi mi-am dat seama că frigarea n-ar fi rezistat, dacă n-o lăsam înfiptă acolo. Aşa că asta e!

Rousseau zâmbi. Ştia ce trebuie să iei de bun şi ce nu din lăudăroşeniile acestea, dar se prefăcu totuşi că-l crede pe cuvânt.

— Aşadar, o lovitură de maestru?... răspunse. Dacă Passepoil îţi urmează exemplul, nouă nu ne va rămâne nici unul de străpuns. Totuşi, n-ar trebui să-i omorâţi pe toţi, căci în felul acesta negoţul nostru n-ar întârzia să şomeze.

— Nu te teme, fir-ar ca de soartă! În fiecare zi răsar unii din sămânţa asta... Cu cât ucizi mai mulţi, cu atât găseşti mai mulţi găseşti de ucis... Întreabă-l numai pe micul meu profesor de scrimă câţi am lichidat în Spania.

Se pregătea să se lanseze într-o povestire fantastică a faptelor de vitejie pe care le făcuse de cealaltă parte a Pirineilor, dar Rousseau nu-i lăsă timp. Ripostă lui de comerciant nu era mai puţin îndemânatică decât cea de spadasin.

— Vorbeşti despre Spania, Cocardasse. Tocmai am aici exact ce-ţi trebuie: o lamă minunată, venită direct de la Toledo, suplă ca o trestie, lungă cât o halebardă. Nu ştiu cine este diavolul care a forjat-o, dar aş paria că mânerul e făcut de Cincelador... Pentru oricare altul în afară de tine, ar costa o sumă mare de bani.

Rousseau nu bănuia câtă dreptate avea: piesă pe care o oferea gasconului era cu adevărat una dintre primele care fuseseră forjate şi cizelate la Pamplona de către Lagardère, pe vremea când muncea pentru a o putea hrăni şi creşte pe mica Aurore. Dacă îi lipseau măiestria finisajului şi arta pa care celebrul Cincelador le pusese în cele

---

Publice şi de organizarea Tribunalului Revoluţionar, care a mărit mult numărul execuţiilor (în iunie–iulie 1704 au fost trimişi la eşafod aproape 1400 de oameni). (n.t.)

pe care le făurise ulterior şi care se vindeau la un preţ cât greutatea lor în aur, aceasta nu era totuşi mai puţin bine călită.

Un fulger se aprinse în ochii gasconului, care începură să strălucească.

— Doamne Sfinte!... exclamă. Jucărioara asta în mâna fiului tatălui meu, e ca şi cum i-ai pune între degete un trăsnet!... Nu vor trece mai mult de opt zile şi garda ei va fi roşie ca un mac.

În timp ce vorbea, curba lama şi o înfigea în nişte duşmani imaginari:

— Uşoară că un fulg, iubiţelule... Logodnica visurilor mele!... Zău aşa!... Nu-mi cere un preţ prea mare, căci dacă n-aş putea să ţi-o cumpăr, ţi-aş fura-o sau mi-aş străpunge trupul cu ea.

Rousseau o căpătase pentru câţiva bănuţi şi, deşi ar — fi putut s-o vândă mai scump vreunui amator, nu se îndură să-l lipsească pe gascon de o plăcere atât de uşor de satisfăcut. Aşa că se mărgini la un preţ rezonabil, care fu acceptat pe loc.

— Şi tu, jupâne Passepoil — zise omul — îţi trebuie şi ţie ceva solid şi rezistent la orice încercare... am tocmai ce-ţi trebuie: o spadă bună, care mi-a fost adusă azi — dimineaţă şi care cu siguranţă că a trecut prin multe lupte. N-a fost nevoie să mă ostenesc decât atât cât să-i adaug o teacă, deoarece a ei lipsea... Ia priveşte numai, te rog!

Nici n-o scosese bine la vedere, că gasconul şi holbă ochii, slobozind o înjurătură formidabilă:

— Drăcia dracului!... Păi asta e Pétronille a mea!

— Ei, lasă... zise Rousseau.

— Ba-i adevărat!... Ţi-o jur! Şi dacă ar fi în alte mâini decât ale tale, cel care ar ţine-o ar petrece un sfert de oră cam neplăcut.

— Şi totuşi am plătit-o, amice, şi încă bine — ripostă armurierul râzând — şi, dacă vrei s-o capeţi înapoi, va trebui să faci la fel.

— Cine dracu a putut să ţi-o vândă?!

— Un soi de cerşetor a cărui înfăţişare nu prea inspiră încredere şi care mi-a spus că a găsit-o în părţile fermei Grange-Batelière. Nu cumva pe-acolo te-ai slujit de ea pentru a-i înfige în frigare pe toţi tâlharii aceia?

— Vai de capul meu!... Ticălosul mi-a furat-o...

— Păi cum aşa? Laşi să ţi se ia spada, Cocardasse?

Jupân Rousseau zâmbea uşor ironic văzând mutra încurcată a celui mai limbut dintre vizitatorii săi, căci acesta nu părea să aibă deloc poftă să intre în detalii în legătură cu modul în care el şi spada sa ajunseseră să se despartă.

Şi fratele Passepoil găsea că acea coincidenţă era amuzantă şi căuta, la rândul său, să vadă dacă nu cumva îşi va regăsi, cu acest prilej, propria lui spadă. Se ferea totuşi să

facă vreo aluzie, de teamă să nu-şi atragă niscaiva glume din partea negustorului. După o scurtă cercetare, preferă să-şi fixeze alegerea la o armă care i se părea potrivită pentru talia lui şi, după ce se încredinţă că poseda toate calităţile necesare, se grăbi s-o cumpere.

Între timp, Cocardasse era foarte nehotărât şi ţinea în câte o mână cele două săbii. Era puternic legat de cea veche, pentru toate amintirile pe care i le răscolea şi pentru loviturile frumoase pe care le reuşise, dar asta nu-l împiedica să n-o găsească mult superioară pe cealaltă. Aşa încât ajunsese să-i pară rău că nu le putea purta pe amândouă deodată, una în stânga şi alta în dreapta.

Dar tânărul Rousseau nu-şi pierdea capul. Văzând nehotărârea aceasta, ghici că pentru el s-ar putea să rezulte încheierea unei a treia afaceri.

Cu amabilitate, dădu de înţeles acest lucru:

— Poate c-ar exista o calc să aranjăm treburile. Mi se pare că fosta ta tovarăşă i s-ar potrivi foarte bine acestui tinerel înalt, care-mi priveşte săbiile cu poftă şi căruia tu i-ai putea arăta cât valorează. Dacă este unul dintre tovarăşii tăi obişnuiţi, ai avea posibilitatea ca, din când în când, să-ţi vezi "trădătoarea" la treabă.

Berrichon tresări de speranţă şi de bucurie. Sigur că s-ar fi mulţumit şi cu o spadă oarecare, ceea ce pentru el oricum ar fi fost grozav. Dar să-şi încingă cumplita sabie a gasconului, asta ar fi fost o cinste care-i depăşea toate visurile.

Cocardasse rămase pe gânduri, întristat că un judecător a cărui datorie este să pronunţe o sentinţă împotriva unei rude care-a fost dovedită vinovată. Din ce i se spusese, mai ales o vorbă îl izbise şi-şi cercetă conştiinţa.

— Trădătoare! repetă cu un suspin, cântărind îndelung în mână vechiul instrument al gloriei sale. Vai de păcatele mele! Draga mea, înainte de trădarea asta, nimeni nu s-ar fi îndoit vreodată de tine. Cuvântul este aspru, dar drept... Ca şi femeia lui Cezar, nici lama lui Cocardasse nu putea fi bănuită!

Apoi, cu un glas înecat în lacrimi şi însoţit de un gest măreţ, de împărţitor al dreptăţii, adăugă:

— Cu dreptul pe care îl are orice soţ înşelat, de a pedepsi pe doamna-soţia sa, ei, bine! Draga mea! Pentru această greşeală fără precedent, te repudiez!

Apoi, privindu-l pe Jean-Marie de sus şi până jos, din toate părţile, fără îndoială pentru a se asigura că era demn să poarte acea ilustră spadă pe care o singură infidelitate o făcuse să fie pedepsită atât de aspru, vorbi deodată cu un ton solemn, în stare să mişte, de-ar fi fost posibil, până şi pietrele din ziduri:

— Puştiule! — i se adresă, ridicând lama cea lungă deasupra capului tânărului, care aştepta cu înfrigurare decizia profesorului de scrimă, şi ca şi cum ar fi fost vorba de a-l unge cavaler — ţi-o încredinţez! Când vei fi ucis cu ea tot atâţia tâlhari câţi a străpuns

deja, fii pe pace: vei putea să mergi, fără teamă, de la miazănoapte la miazăzi, de la răsărit la apus, cum a făcut şi Cocardasse-junior!... De îndată ce o vei trage din teacă, adversarii tăi vor începe să tremure... Berrichon!... Cu spada în mână ai devenit un viteaz!

Discursul acesta era grotesc şi, în acelaşi timp, înduioşător.

În Evul Mediu, fiecare spadă îşi avea numele ei care, într-un fel, îi dădea o personalitate, o făcea să fie vie, o transforma într-o făptură însufleţită, care nu trebuia să rămână niciodată în mâinile duşmanului şi de care nu te despărţeai decât când mureai. Cele mai celebre au fost Joyeuse, Durandul, Scaribert, Flamberge, Baissarde şi Haute-Clèse, care au aparţinut, respectiv, lui Charlemagne, Roland, Arthur, Bradimart, Renaud şi Olivier. Numele lor au trecut în posteritate în aceeaşi măsură ca şi numele celor care le-au purtat cu atâta vitejie.

Şi de aceea nu am putea regreta îndeajuns pierderea acestui obicei şi faptul că, în zilele noastre, o spadă nu mai este decât un obiect numerotat; că oţelul care luceşte, scrâşneşte, despică şi taie, care ţine la capătul vârfului său moartea şi care o împarte nu se deosebeşte cu nimic de orice altă parte a echipamentului militar. Un număr matricol poate fi suficient pentru o cască, o şa; arma care dispune de vieţile omeneşti este demnă de mult mai mult decât atât!

Nu este foarte sigur că acesta fusese motivul pentru care Cocardasse îi dăduse spadei sale un nume şi, fără îndoială, făcuse acest lucru în virtutea unui vechi obicei, încă în vigoare în ţinutul Gascogne.

Fapt este că nu puteau exista două Pétronille, după cum nu existau doi Cocardasse-junior. Fiecare dintre ei trebuia să fie unicul din specia respectivă, sau să nu mai existe.

Cu toată tăria sufletească de care dăduse dovadă în vorbe, gasconul suferea totuşi foarte mult că trebuia să se despartă de strălucitoarea lui tovarăşă.

Fratele Passepoil socoti că era timpul să-i vină în ajutor, întărindu-i hotărârea.

— Te doare s-o părăseşti, şopti, atingând braţul prietenului său. Şi cu simţ acelaşi lucru, când trebuie să mă despart de o iubită, până în ziua în care găsesc o alta, mai proaspătă şi mai drăguţă. Atunci, nu numai că uit de cea dintâi, dar îmi dau seama că avea toate defectele... Şi Pétronille ţi-a jucat un renghi urât!

— O singură dată! oftă Cocardasse.

— Fir-ar să fie! Oare te înmoi?... O dată — este deja prea mult... La fel cu o iubită pe care o găseşti în braţele altuia, Pétronille, nobilul meu prieten, a trecut prin mâini care nu erau ale tale...

— Vai de păcatele mele!... Iubiţelule... Este atât de multă vreme de când am botezat-o împreună, puştiule!...

— Aşa de multă, încât a îmbătrânit prea tare...

— Şi că nu mai rămâne decât s-o botezăm pe cea nouă! exclamă jupân Rousseau. Pe Dumnezeul meu! Vreau să fiu naşul... Aşteptaţi cât să-mi închid prăvălia, şi vom începe botezul.

— Slavă Domnului! Asta ne arată şi că s-a făcut ora să bem! îşi exprimă mulţumirea Cocardasse, luminându-se la faţă.

Peste câteva clipe se îndreptau toţi patru către o cârciumă vecină, şi ceremonia trebuie să se fi desfăşurat respectând toate riturile, căci a durat aproape două ceasuri.

Vinul de regiune curse pe mâner şi pe lamă. Şi era, desigur, necesară o împrejurare atât de solemnă pentru ca straşnicul băutor să consimtă să toarne zeama de viţă de vie în altă parte decât în gâtlejul său.

— Ei drăcia dracului! strigă, mâine, frumoaso, va fi botezul sângelui!... Iar tu, Berrichon, îngrijeşte-o bine pe bătrânica mea şi nu-i menaja loviturile...

Se goliră nenumărate pahare, unul şi încă unul, încât, la ieşire, Jean-Marie îşi simţea capul greu şi picioarele moi. Cu toate acestea, era foarte mândru că simţea o spadă lovindu-i pulpele şi n-avu nimic mai grabnic de făcut, decât să se ducă să i-o arate bunicii. Gasconul îi spusese: "Iată-te viteaz!" — Berrichon, ajutat de aburii vinului, nu se mai temea de nimeni.

Dar prima condiţie, când vrei să porţi o spadă, este — să ai cel puţin picioarele solide. Din păcate, nu acesta era cazul lui Jean-Marie. Vrând să schiţeze un salut magistral, aşa cum îl văzuse făcând pe profesorul său Cocardasse, se împiedică atât de bine în teacă, încât se întinse cât era de lung la picioarele doamnei Françoise.

Aceasta îl făcu să se ridice, cu o palmă zdravănă! Nu ăsta era drumul glorios pe care trebuia să-l ducă Pétronille!

Capitolul V - În viespar

Vreme de mai multe zile, cei doi profesori şi elevul lor au fost împiedicaţi să-şi pună în aplicare represaliile plănuite.

Mai întâi, bătrâna Françoise se împotrivise din răsputeri ca nepotul ei să devină un spadasin. În groază sa legitimă faţă de luptele cu spada, datorită cărora murise fiul ei, Fostul paj al ducelui de Lorraine, nu găsise nimic mai iun de făcut decât să se certe cu Passepoil.

Şi, în timp ce impasibilul normand îşi încovoia, melancolic, spinarea pentru a primi valul de reproşuri, Jean-Marie, care nu avea nici o intenţie de a rămâne între ciocan şi nicovală, s-a dus la domnişoara de Ncvers s-o implore, pe ea şi pe dona Cruz, să intervină pe lângă domnul de Chaverny.

Ştia foarte bine ce făcea acţionând astfel: marchizul iu a opus nici cea mai mică rezistentă la rugăminţile fetelor. Aşa că Berrichon s-a întors cu autorizaţia de a-şi păstra spada.

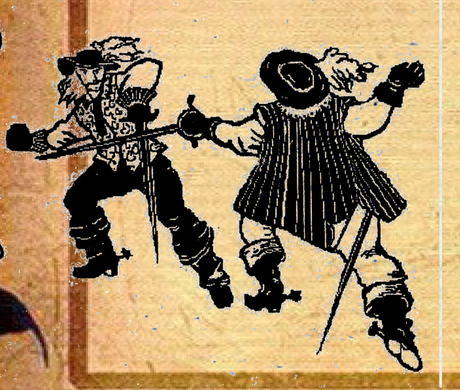
Doamna Françoise s-a supus, dar nu fără a bombăni; însă adolescentului puţin îi păsa şi nimeni nu mai era a el când, chiar în aceeaşi seară, a fost chemat să le escorteze pe Aurore şi pe Flor, pe care Chaverny le conducea la doamna de Saint-Aignan.

Toată lumea începea să se îngrijoreze serios în legătură cu Lagardère, a cărui absenţă se prelungea peste măsură e mult. Sărmana lui logodnică suporta mai greu decât toţi ceilalţi această despărţire şi lipsa de veşti.

În înţelegere cu doamna de Nevers, marchizul — dându-şi seama că tânăra fată nu mai putea fi supusă unei claustrări atât de îndelungate, care o lăsa o parte din zi singură cu gândurile ei — luase hotărârea de a-i procura distracţii, fără a renunţa la măsurile de precauţie recomandate de Henri.

De altminteri, duşmanilor ei i-ar fi fost foarte greu să-i facă vreun rău venind s-o caute în mijlocul gărzii sale de onoare, alcătuită — în afară de Chaverny şi Navailles — din Cocardasse şi Passepoil, Laho şi Berrichon: toţi oameni devotaţi ci cu trup şi suflet.

Aşa că, însoţită de Flor, Aurore o vizită pe doamna de Saint-Aignan, care Ic devenise prietenă. Se duceau şi la alte doamne de la Curte, care le primeau cât se poate de bine şi regretau, alături de ele, întârzierea căsătoriilor lor.

Toate îşi dădeau silinţa să calmeze îngrijorarea Aurorei. Tânăra ajunse să se simtă bine în urma acestor distracţii, care-i schimbau gândurile şi în timpul cărora auzea, nu fără mândrie, aducându-se laude logodnicului său.

Cocardasse şi Passepoil erau nespus de onoraţi de rolul ce le revenea. Mai ales cel de-al doilea era încântat de complimentele multor femei drăguţe, pentru care tovarăşii lui Lagardère erau nişte eroi.

Cu toate acestea, în clipele în care tămâia admiraţiilor nu li se urca tare la cap, profesorii de scrimă nu se puteau împiedica să nu se gândească la reversul medaliei, ce reprezenta o umilire pentru care nu se răzbunaseră încă.

Puţină libertate le-ar fi convenit foarte bine. Aşa că se bucurară tare mult în ziua în care Chaverny îi anunţă că domnişoara de Nevers şi dona Cruz nu vor ieşi şi că ei aveau toată după-amiaza liberă.

"Nu te teme!" gândi Cocardasse. "Ne vom distra foarte bine, cât de curând!"

Într-adevăr, la scurt timp după aceea, Passepoil, Berrichon şi el însuşi se îndreptau spre Grange-Batelière, ferm hotărâţi să profite de timpul lor liber. Încă nu ştiau cum să facă pentru a-şi atinge scopul, dar totul lăsa să se întrevadă că, în ziua aceea, spadele nu vor fi botezate cu vin.

Cei trei bărbaţi mergeau foarte voioşi. Deoarece, la poarta Richelieu, Cocardasse avu norocul să-l recunoască în persoana şefului de post chiar pe sergentul care era de serviciu în faimoasa noapte, folosiră acest bun prilej ca să dea pe gât câteva pahare şi să-şi jure o prietenie reciprocă. Gasconul îl prezentă pe prietenul său Passepoil, viu şi zâmbitor, deşi ei îl crezuseră mort, precum şi pe Berrichon, mândru nevoie mare că bea cu ostaşi din gărzile franceze.

— În cazul în care vi s-ar întinde iar vreo capcană, le spuse prieteneşte subofiţerul, încercaţi să trimiteţi pe cineva la noi, să ne anunţe. Celor mai mulţi dintre oamenii mei nu le-ar displace să meargă să vadă cam ce se întâmplă pe-acolo. Astea sunt nişte distracţii care fac că orele de gardă să nu mai pară atât de lungi.

— Mulţumesc frumos pentru grijă, ripostă gasconul, strângându-i mâna. Când micul meu profesor de scrimă şi cu mine ne apucăm serios de acordat viorile, dansul ticăloşilor nu durează prea mult, pe toţi dracii!

În timp ce traversau pasarela care trecea peste canal, profesorii de scrimă nu se putură reţine să nu arunce o privire grăitor de tristă asupra apelor noroioase care le reîmprospătau o amintire atât de penibilă. Nu socotiră totuşi că era momentul să-şi împărtăşească impresiile, în prezenţa elevului lor, care mergea între ei cu nişte aere de cuceritor. În fiecare clipă îşi ducea mâna la spadă, spre a se încredinţa că era la locul ei, şi nu-şi dorea nimic mai mult decât să aibă ocazia de a o scoate la lumina soarelui.

Se nimeri tocmai atunci ca Desfrânata să şadă în pragul uşii sale. Nu se îndoi deloc că ei n-ar veni direct la ea, şi se grăbi, cu gând să se arunce de gâtul lui Passepoil.

Din nefericite, sentimentele tandrului spadasin se schimbaseră cu totul şi nu mai avea nici cea mai mică poftă de purtări zburdalnice. Aşa că o respinse atât de brutal pe hangiţă, încât aceasta abia îşi recapătă echilibrul la o distanţă de cinci sau şase paşi mai în spate şi, de la acea depărtare, îl privi uluită. Nu era nici o îndoială că Passepoil al ei îi fusese schimbat.

— Hei! Cumătră, strigă Cocardasse. Nu cumva, din întâmplare, cei doi pui de lup de acum câteva nopţi se află la tine?

— Nu, răspunse Desfrânata, şi nu i-am mai văzut de-atunci. Dar asta nu trebuie să vă împiedice de a intra, domnii mei.

— Chiar aşa! Este tocmai motivul pentru care nu vom intra. Nu avem decât exact timpul necesar pentru a-i găsi în altă parte şi, dacă ai ceva să le spui, cred că acum este momentul, zău aşa! Căci s-ar putea prea bine ca peste nu mai târziu de o oră să fie surzi şi muţi până la judecata de apoi.

— Puţin îmi pasă, bombăni femeia, pe care pierderea bunilor ei clienţi o făcea să fie prost-dispusă. Dacă indivizii aceia nerecomandabili au greşit faţă de dumneavoastră în vreun fel...

— Este vorba, puţin, şi despre aşa ceva, interveni Passepoil. Dar, ia spune-mi, frumoaso, n-ai mai văzut-o nici pe Mathurine?

La această întrebare, mânia prea mult timp reţinută a Desfrânatei izbucni ca o furtună, deşi cu o mai mică frumuseţe decât cea a clementelor naturii, a căror furie este adesea de o amploare plină de măreţie.

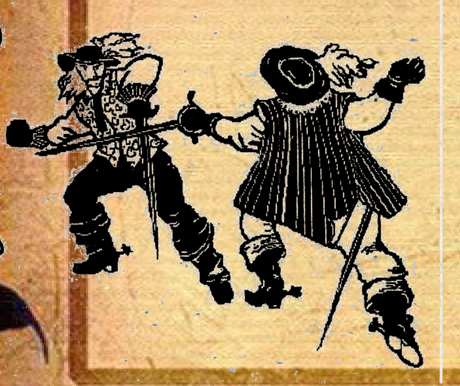
— Chiar că ai de ce vorbi despre ea, urlă hangiţa. O vagaboandă, o cerşetoare pe care o primisem de milă... Ştii prea bine unde e, de vreme ce a plecat cu tine, şi tu m-ai dispreţuit pentru servitoarea aia, pentru fata aia stricată...

Fratele Amable se amuza copios.

— Îţi mulţumesc frumos pentru drăgălăşeniile tale! îi zise. Totuşi, dacă o vezi pe Mathurine, nu uita să-i spui că prietenul ei, aci prezent, moare de dorul ei.

Tot noroiul din inima Desfrânatei se revărsă de pe buzele ei, într-un torent de injurii. O avalanşă de cuvinte grosolane căzu asupra normandului, spre marea veselie a lui Cocardasse, care râdea în hohote, şi a lui Berrichon, care prinse prilejul s-o înfurie şi mai tare pe zgripţuroaică, cu glumele sale.

— Hei! Dar priveşte-l drept în faţă, îşi bătea el joc de saşie... Pari să te fi sculat azi-dimineaţă cu nasul în cearşaf... Hai, madam grăsuno, zâmbeşte-i puţin micuţului Berrichon.

Dar profesorii de scrimă aveau altceva de făcut, decât să prelungească această scenă pe jumătate eroică, pe jumătate comică. Urmăriţi de strigătele şi de insultele Desfrânatei, se îndreptară cu pas demn spre cârciuma *Crăpelniţa*.

— Oho!... exclamă Jean-Marie, contemplând spada ruginită care scârţâia mai tare ca niciodată deasupra uşii de intrare. Dacă nu mă înşel, iată o firmă care nu este făcută pentru oameni ai bisericii.

— Deşi, dacă-i vorba — remarcă cu gravitate Cocardasse — există mai mult de patru oameni care s-au pocăit aici, sau care se vor pocăi, dacă le dăm timp s-o facă, zău aşa!

Din prag, gasconul aruncă o privire în sală şi văzu că era goală; ceea ce nu-l împiedică pe patron să vină să se posteze în uşă, spre a bara trecerea.

— Cine sunteţi?... Ce vreţi? întrebă cu un ton aspru.

— Na-ţi-o bună! exclamă Cocardasse, întreabă cine suntem! Auzi, micuţule?

— Aud, nobilul meu prieten.

— Şi-atunci, tu ce-ai răspunde?

Şi, fără a aştepta părerea prietenului său, adăugă, adresându-se birtaşului:

Suntem nişte clienţi, amice... Cât despre ce dorim, asta se poate rezuma în două vorbe: De băut!... Repede, şi să fie bun...

Omul nici nu se clinti şi se mulţumi să se proptească şi mai bine pe picioare. Umerii săi laţi, pe care era înfipt un gât de taur, atingeau ambele canaturi ale uşii, astupând intrarea.

— Nu se intră, zise.

— Nu, zău!... Passepoil!

— Cocardasse!

— Puşlamaua poate să ne interzică trecerea?

— Ei, Doamne Sfinte! răspunse cu blândeţe prefăcută *alter-ego*-ul, depinde...

— Şi de cine, iubiţelule?

— De noi, cred!

Gasconul nu se putu împiedica să nu râdă de glumă asta, deşi era obişnuit cu firea prietenului său.

— Micuţul a spus că depinde de noi, reluă el, adresându-se omului. Aşa că, dacă nu vrei să te dai la o parte, nu te teme! Te scot eu de-acolo dintr-o învârtitură de mână.

Berrichon era încântat de întorsătura pe care o luau lucrurile. Băiatul acesta, cândva timid, limbut şi zănatic, devenit apoi pişicher şi şmecher, era aproape în ajun de a deveni viteaz. Dornic să se remarce cu orice preţ, avu una din acele străfulgerări de îndrăzneală care, din toate timpurile, au constituit monopolul ştrengarului parizian şi, printr-o mişcare pe cât de neaşteptată, pe atât de rapidă, strecurându-se printre

picioarele desfăcute ale hangiului, se ridică brusc, făcându-l să cadă pe spate, ca o broască mare, drept în mijlocul sălii.

— Bravo, Berrichon! îl lăudă Cocardasse. Cel puţin la deschis uşi te pricepi!

Între timp, omul care, pentru moment, răspundea la numele de Caboche — şi-l schimbase de atâtea ori în cursul vieţii, încât nici el nu şi-l mai amintea pe cel adevărat — se ridică spumegând de furie şi scoase din vestă un pumnal.

Fu semnalul de luptă. Servitorii muţi, care alcătuiau personalul speluncii, alergară să se posteze alături de el, ca nişte buldogi, cu fruntea înainte şi scrâşnind din dinţi.

Temându-se de un atac din partea altor adversari, profesorii de scrimă, ca şi Jean-Marie, îşi scoseseră spadele din teacă.

Nevăzându-le decât pe cele trei brute, Cocardasse îi măsură cu o privire dispreţuitoare şi izbi tare cu sabia în masă.

— Înapoi, câinilor... strigă cu glasul lui tunător. Ei, drăcia dracului! De când sunt lăsat să aştept?... Am spus că trebuie să mi se aducă de băut!

O uşă din fund se deschidea spre altă sală — se crăpă, şi se iviră două capete.

— Ce este gălăgia asta? întrebă cineva... Şi cine îndrăzneşte să intre aici fără ca cu să-i dau permisiunea?

— Ei, na!... Mă sinchisesc de permisiunea ta, cât de barba lui Charlemagne, micuţule!... Cocardasse-junior intră unde-i place şi nu-şi dă socoteală decât lui însuşi...

— Cocardasse!... Ei! Pe Dumnezeul meu, el este! exclamă neaşteptatul interlocutor care, de data aceasta, ieşi la vedere în întregime.

Nu era altul decât Blancrochet, vestitul Blancrochet, marele stăpân al cârciumii *Crăpelniţa* şi al tuturor mânuitorilor de spadă, al spadasinilor şi al asasinilor, a căror conştiinţă era la înălţimea propriei lui conştiinţe. În spatele lui se afla locotenentul său, Daubri.

Profesorii de scrimă îi cunoşteau pe amândoi doar pentru că de multe ori auziseră vorbindu-se despre ei în termeni nu prea măgulitori. Aşa că fură destul de miraţi văzându-l pe Blancrochet înaintând spre ei cu mâinile întinse:

— Jupânul Cocardasse!... Jupânul Passepoil!... Fiţi bineveniţi aici, dragi tovarăşi... Hai, să ni se servească de băut! Domnii aceştia ne vor face cinstea de a ciocni cu noi...

— Ia te uită, se minună Berrichon care, cu regret, îşi vârî sabia la loc în teacă. Aşadar, acum intrăm?

Caboche îi aruncă o privire furioasă şi Blancrochet îl înfruntă, la rândul său, pe băiatul acela care-şi permitea să facă remarci.

— Da, tinere, se intră, când ai dat dovezi de ce eşti în stare cu sabia în mână... şi mi se pare că tu încă n-ai ajuns la aşa ceva...

— Puţină răbdare şi ajungem şi acolo, ripostă Jean-Marie, fără să se fâstâcească.

— Doar dacă limba n-o să-ţi fie ţintuită chiar de la început. Deocamdată acceptăm să te primim împreună cu bunii noştri prieteni Cocardasse şi Passepoil, dar dac-ai fi singur, ai găsi uşa închisă...

Berrichon rânji:

— Ia întrebaţi-l pe ăla grasu', de colo, cum procedez ca să mi se deschidă...

— În ordine, aşează-te şi lasă-ne să vorbim. Haideţi, prieteni, spuneţi-ne cui datorăm onoarea pe care ne-o face vizita voastră?... Viteazul Cocardasse! Amabilul Passepoil!...

Prietenia asta pe care Blancrochet şi-o exprima atât de zgomotos i se părea foarte dubioasă normandului, care era departe de a se simţi onorat de ca şi care se temea deja că nu cumva prietenul său, întotdeauna prea sensibil la linguşire, să nu intre cu capul înainte în vreo cursă.

Când acesta din urmă nu băuse prea mult, limba lui avea un regulator: genunchiul lui Amable, care-l lovea din când în când pe al său, avertizându-l că era pe punctul de a spune o prostie.

Deocamdată, mintea îi era foarte lucidă şi nu era accesibilă decât pentru complimentele voit exagerate ale spadasinului, care-i cunoştea punctul slab. Era totuşi pe deplin conştient că trebuia să fie prudent şi, de aceea, se hotărî să-l lase pe Passepoil să ia asupră-şi conversaţia.

— Ei, na! zise, adresaţi-vă dragului de Amable. Cât despre mine, am gâtlejul atât de uscat, încât mi-ar îi imposibil să vorbesc înainte de a fi băut cinci sau şase pahare din vinul ăsta, care mi se pare tare bun... Dă-i drumul, iubiţelule, oferă-le acestor domni o mostră de elocinţă de-a ta.

— Fie, încuviinţă Blancrochet. Sunteţi nişte prieteni atât de buni, încât gândurile unuia sunt, evident, şi ale celuilalt.

— Aşa este!... N-ai fost minţit când ţi s-a spus asta... Cocardasse şi Passepoil sunt, de fapt, ca Oreste[61] şi Pilad[62]...

— Nu-i cunosc pe oamenii ăştia, îl întrerupse spadasinul, a cărui cultură se limitase la studiul figurilor de scrimă şi care nu şovăi să-şi închipuie că cei doi prieteni legendari erau nişte maeştri de arme pe care n-avusese plăcerea de a-i cunoaşte.

Gasconul, nici el prea documentat asupra acestui subiect, nu socoti că era momentul să înceapă cu el un curs de istorie.

— Vii des aici, jupâne Blancrochet? întrebă Passepoil pe nepusă masă.

---

[61] *Oreste* (mitol.): Fiul lui Agamemnon şi al Clitemnestrei. Împreună cu sora sa, Electra, şi-au ucis mama pentru a-şi răzbuna tatăl. (n.t.)

[62] *Pilad* (mitol.): Văr şi prieten al lui Oreste. (n.t.)

— Puteţi să mă găsiţi aici zilnic pe la ora asta, dacă aveţi chef. Ne adunăm, câţiva oameni de spadă, cumsecade, ca voi şi ca mine, ca să discutăm despre micile noastre probleme, şi am fi foarte onoraţi dacă aţi veni şi voi.

— A!... zise Passepoil. Şi cine este şeful acestei respectabile asociaţii?

— Sluga dumneavoastră în persoană, răspunse Blancrochet, făcând o plecăciune. Nimeni n-are dreptul de a intra aici fără permisiunea mea şi, dacă acum vă aflaţi înăuntru, domnii mei, asta se datorează faptului că sunteţi demni de a fi primiţi ca nişte prieteni, când şi cum veţi dori.

— Îţi mulţumesc foarte mult şi, fără îndoială, ne, vom folosi de oferta dumitale... Până una-alta, n-ai putea să ne spui numele principalilor dumitale tovarăşi, pe care vom avea cinstea să-i întâlnim aici?

— La ce v-ar folosi? întrebă spadasinul, neîncrezător.

— Pur şi simplu ca să ştim dacă printre ei nu se află vechi cunoştinţe pe care ne-ar face plăcere să le regăsim.

— Aşteptaţi până se lasă noaptea, îi veţi vedea aproape pe toţi, cu excepţia a patru sau cinci, pe care cu siguranţă nu-i cunoaşteţi.

— Depinde... cine sunt aceia?

— Gauthier Gendry, Gruel zis Balena, doi dintre cei vechi...

— Slavă Domnului! se repezi Cocardasse. Tocmai pe voinicii aceştia ne-am bucura să-i salutăm chiar azi...

Passepoil se grăbi să-l întrerupă.

— Pe cinstea mea, aşa e... zise. Şi spui că nu putem avea plăcerea să-i vedem?

Blancrochet îi dădu un ghiont cu cotul locotenentului său. Cei doi tâlhari — vom vedea, mai târziu, de ce — erau la curent cu ce se întâmplase la canalul din Montmartre şi nu voiau să lase să se bănuiască acest lucru.

— Câteodată vin pe aici şi ei. Dar pot să vă asigur că în seara asta nu vor fi prezenţi. Cine vă împiedică să-i întâlniţi în altă parte?

— Unde, adică?

— Este abia ora două după-amiază. La ora patru trebuie să se afle lângă poarta Montmartre, ca şi noi, de altfel.

Cocardasse se ridică în picioare, strigând:

— Vom fi cu toţii acolo, caramba! Şi vei fi încântat, sunt convins, jupâne Blancrochet, să asişti la o mică discuţie pe care o vom avea cu ei.

O oră mai târziu, cei trei bărbaţi se despărţeau de îndoielnicii lor prieteni, asigurându-i că vor fi prezenţi la ora stabilită.

— Nu te teme, iubiţelule!... spuse Cocardasse îndată ce se îndepărtaseră suficient de mult. Îi ştiu pe unii care nu trebuie să-şi facă griji pentru cina lor din astă-seară!

— Am pus mâna pe ei — afirmă, la rândul său, Blancrochet, vorbind cu locotenentul Daubri. Du-te să-l previi pe Gendry că imbecilii vor veni să se vâre singuri în gura lupului.

Capitolul VI - Despre intenţiile lui Blancrochet

Din memoriile marchizului de Souches aflăm că originea cuvântului *bretteur*[63] nu este cu totul franceză.

Poate că, în concepţia sa, asta voia să însemne că printre cei definiţi astfel se aflau foarte mulţi germani, italieni, spanioli şi alţi aventurieri din toate ţările? În decursul povestirii noastre am avut destule eşantioane: Saldagne, Pinto, Pépé, El Matador, Giuseppe Faënza, Staupitz, căpitanul Lorrain, baronul de Batz, Palalox şi Morda, catalanul.

Chiar dacă domnul de Souches nu vorbeşte despre naţionalitate, aprecierile sale sunt totuşi măgulitoare.

"Acest termen" spune dânsul, "nu era cu adevărat francez, dar era foarte utilizat pentru a desemna pe acei oameni care-şi fac o meserie şi o marfă din a pune mâna pe spadă cu orice prilej, bun sau rău, cât şi pentru a vorbi despre pungaşi şi oameni care duc o viaţă de ticăloşi."

Şi ne putem închipui ce înfăţişare trebuie să fi avut în acea epocă străzile Parisului, dacă ne gândim că J. de Bruge, în cartea sa *Art de tirer les armes*[64], publicată în 1721, declară că numărul *bretteur*-ilor ce frecventau sălile de scrimă şi care-şi exersau mâna în afara lor depăşea cifra de zece mii.

Oraşul era un imens teren de duel. La colţul străzilor înguste, transformate în capcane ucigaşe, se asasina din interes, din răzbunare sau, pur şi simplu, pentru jaf. Pe drumurile mai largi şi mai frecventate, de exemplu pe bulevarde, la prânz ca şi la miezul nopţii, nu se auzea decât zăngănitul spadelor scoase din teacă pentru glorie şi, uneori, pentru scopuri mai mărunte.

---

63 *Bretteur* (lb. franceză) = mânuitor de spadă. (n.t.)

64 *Art de tirer les armes* (lb. franceză) = Arta de a scoate arma din teacă. (n.t.)

Pentru gură-cască, doi, patru, câteodată zece *bretteur*-i (spadasini) trăgând spada şi străpungându-se conform tuturor regulilor şi principiilor, uneori fără alt motiv decât vreo fanfaronadă în faţa galeriei, constituiau un spectacol zilnic şi gratuit.

O mulţime de oameni de felul acesta locuiau în acea ţară latină, unde-şi râdeau de deciziile, edictele şi regulamentele făcute publice dar nu şi puse în aplicare şi care se succedaseră în zadar cu începere din 1567, "făcând interdicţie scrimerilor şi mânuitorilor de arme de a se stabili în cartierul Universităţii".

Dificultatea consta în a-i împiedica şi, pentru asta, ar fi trebuit să razi casele în care le plăcea să vină să locuiască. Mijlocul nu prea era practic. Şi mai puţin practic ar fi fost să fie expulzaţi din Paris. Este probabil că, ţinând seama de numărul şi de îndrăzneala lor, ei ar fi fost cei care i-ar fi gonit pe aceia care şi-ar fi permis să le tulbure obiceiurile.

Poliţia domnului de Machault n-ar fi riscat să intre în luptă împotriva celor zece mii de mânuitori de spadă, care-şi trăgeau sabia din teacă de douăzeci de ori pe zi. Se socotea chiar prea norocoasă că nu era luată mai des la bătaie ea însăşi, şi se mulţumea să le ureze tuturor acelor ticăloşi să se decimeze între ei, poliţiei revenindu-i sarcina ca, în fiecare dimineaţă, să culeagă cât mai multe cadavre rămase pe caldarâm.

Din păcate, chiar dacă se băteau între ei ca să se distreze sau ca să-şi treacă timpul, acest exerciţiu nu era destul de productiv şi nu le aducea nimic în buzunare. Ca o compensaţie, nu se dădeau deloc în lături de a-şi vinde spada celui ce oferea mai mult şi, pentru o recompensă, de a asasina pe indiferent cine. În astfel de cazuri trebuia să intervină poliţia: nu întotdeauna îndrăznea s-o facă!...

După distribuirea prăzii, spadasinii aveau mare grijă să nu le aducă la cunoştinţă celor de-o seamă cu ei treburile cu care erau însărcinaţi. Acţionau în grupuri mici, cu unicul scop de a nu mărunţi câştigul. I-am văzut pe Gauthier Gendry şi pe cei trei acoliţi ai săi lucrând astfel pentru Gonzague, fără a socoti indicat să informeze pe nimeni despre asta. Potrivit zicalei, marile dureri sunt mute — marile canalii sunt şi mai mute.

Nu se poate nega faptul că era tentant să n-ai de împărţit recompensa decât la patru, Gendry făcându-şi partea leului şi preluând încă o dijmă, dacă nu din partea Balenei, dar cel puţin din ce le va reveni începătorilor Yves de Jugan şi Raphaël Pinto. Calculele acestea erau ceva frumos din partea lui, dar asta nu înseamnă că, pentru moment, el nu semăna cu personajul domnului de la Fontaine[65], care se cam grăbise să vândă pielea ursului din pădure.

Nu putea să nu-şi recunoască sieşi că era departe de a fi realizat ce plănuise: lovitura de la balul dat de Saint-Aignan dăduse greş; Lagardère dispăruse ca prin farmec, fără să se ştie unde se afla; Aurore era prea bine păzită pentru a i se putea fura măcar şi o panglică de pe rochie; Balena se alesese cu un nou adversar, care poate că

[65] *La Fontaine* (Jean de) (1621–1695): poet francez foarte cunoscut pentru fabulele sale. (n.t.)

nu era de neglijat; Cocardasse şi Passepoil scăpaseră vii şi nevătămaţi dintr-o cursă întinsă cu multă dibăcie şi în care o sută alţii şi-ar fi lăsat pielea. Acesta era bilanţul.

Când Gonzague şi Peyrolles sosiră la Paris prima lor grijă fu să pornească în căutarea celor patru bandiţi, pe care nu întârziară să-i găsească la cârciuma *Crăpelniţa*.

— Cum stăm? îi întrebă intendentul, de la bun început.

Foarte ruşinat, Gauthier fu nevoit să mărturisească faptul că nu se realizase nimic şi că nici măcar nu ştia unde este Lagardère.

Philippe de Mantoue se înfurie îngrozitor.

— Dar cum v-aţi folosit timpul şi ce-aţi făcut cu banii care vi s-au dat? strigă.

Gendry enumera pe rând toate încercările lui nereuşite, exagera primejdiile prin care trecuseră el şi ai săi, sublinie devotamentul lui şi ghinionul care-l urmărise — cu unicul rezultat că nu obţinuseră nimic şi că nu ştiau unde se afla Lagardère.

Această dispariţie era de natură să-l preocupe serios pe Gonzague. Într-adevăr, nu era admisibil ca Lagardère, ştiind că ei nu se mai aflau în Spania şi că nu mai aveau nimic de făcut în acea ţară, să fi întârziat aşa de mult acolo, în loc să se întoarcă la logodnica lui.

— Tu ce crezi? îl întreba pe Peyrolles, coborând glasul.

— Că s-ar putea să ne fi urmărit în Anglia, răspunse acesta, pe acelaşi ton.

— Imposibil — ni s-ar fi înfăţişat, într-un fel sau altul.

— Nu se arată decât atunci când vrea şi la momentul propice. Nu m-aş mira dacă ne-ar pregăti o figură de-a lui: să ne ferim de el mai mult ca oricând.

— Asta nu ne va face să înaintăm cu treburile noastre.

— Am sosit la timp, de vreme ce căsătoria nu a avut loc. Prima noastră grijă este să împiedicăm să se facă.

— Şi dacă hazardul ne-o fi scăpat de duşmanul nostru?... se întrebă cu glas scăzut Philippe de Mantoue. Dacă, în ceasul acesta, oasele i se albesc în cine ştie ce prăpastie din Pirinei?

Fruntea prinţului se lumină de o imensă speranţă; dar Peyrolles nu întârzie să-l trezească la realitate:

— Câtă vreme nu-i voi ţine craniul în mână, cu toate dovezile că este cu adevărat al lui, voi spune: trăieşte şi ne pândeşte.

Această convorbire se desfăşura la o oarecare depărtare de Gendry şi de banda acestuia, care discutau între timp cu câţiva spadasini foarte miraţi că-i vedeau în cârciumă pe acei doi negustori olandezi, ale căror nume Gendry pretindea că nu le cunoaşte.

Peyrolles îi chemă din nou pe cei patru bărbaţi şi, după ce-i adună într-un colţ, le reproşa că nu făcuseră nici o ispravă. Dar o făcu cu vorbe măsurate, de teama ca

vreunul din ei să nu se ducă la locotenentul de poliţie să le denunţe prezenţa la Paris. Factotum-ul ştia cum se manipulează conştiinţele nemernicilor şi că nemulţumindu-l pe un om pe care-l plăteşti ţi-l faci imediat cel mai mare duşman.

— Trebuie să acţionăm, şi încă repede, interveni la rândul său Gonzague. Porniţi la treabă zece, douăzeci, dacă trebuie. Suntem gata să ridicăm o armată dacă este necesar, căci trebuie să terminăm odată. Nu este lipsă pe-aici de bunăvoinţă şi de spade ce pot fi cumpărate. Spune-ne care sunt de vânzare şi, dintre toate acestea, care sunt cele mai bune.

Gendry nu încercă să protesteze. Insuccesul lui îi reteză puţin din îndrăzneală. Făcându-le semn lui Blancrochet şi lui Daubri să se apropie, îi prezentă prinţului.

— Înţelege-te cu ei, îi porunci acesta intendentului său. Spune-le ceea ce trebuie să ştie, dar nu mai mult.

El însuşi începu să străbată sala în lung şi-n lat, urmărit cu ochii de o jumătate de duzină de spadasini care şedeau la mese în încăperea învecinată şi care-l priveau cu îngrijorare.

Blancrochet îşi dădu seama că această curiozitate l-ar putea stânjeni pe strălucitorul străin şi că poate ar fi fost bine să golească locul în timpul convorbirii pe care urma s-o aibă cu Peyrolles.

— O clipă, îi spuse acestuia. Sunt prea multe urechi care ne ascultă şi priviri care ne urmăresc.

Se duse la cei ce beau şi, pe un ton după care se recunoştea stăpânul, le zise:

— Domnilor, nu v-ar plăcea să faceţi o plimbare pe Pont-Neuf? Iată că se apropie iarna, ar fi prudent să vă gândiţi a vă face rost de paltoane.

În acea epocă nu se pierduse încă obiceiul de a te duce să asculţi, pe faimosul pod, strigătele şarlatanilor şi ale scamatorilor, să căşti ochii la tarabele telalilor, ale librarilor şi ale vânzătorilor de tot felul de unsori şi să profiţi de neatenţia celor ce căscau gura pentru a le fura paltoanele şi pungile.

Obişnuiţii cârciumii *Crăpelniţa* nu erau cei din urmă printre pungaşii şi hoţii de buzunare care mişunau pe acolo ca pe vremea lui Louis al XIII-lea sau a lui Louis al XIV-lea.

Ei urmau, în acest fel, exemplul multor gentilomi nevoiaşi care-şi făceau din asta o specialitate, căci prea puţini aveau scrupulele domnului d'Esternod, pe care numai teamă de pedeapsă îl împiedica să facă şi el acelaşi lucru — dacă e să dăm crezare următoarelor versuri:

Mergeam pe jos, încet, ca un bătrân senil,
Şi-mi scărpinam peruca, păşind aşa, tiptil,

Tot căutând în minte, să inventez, ceva.
Şi, scormonindu-mi nasul, mă întrebam aşa:
N-o exista vreun mijloc, în noaptea-ntunecoasă.
Să-mi însuşesc ceva, c-o mână norocoasă?
Mă îmbia Vicleanul să şterpelesc paltoane
Sau să fur punga grasă a câtorva persoane,
Şi poate-aş fi-nhăţat vreo boarfă de-asta, fină.
Dacă un felinar nu-mi arunca lumină,
Aşa ca să mă vadă vreun paznic oarecare
Şi, astfel, prima probă s-o fac la închisoare...[66]

Cei de care ne ocupăm erau prea abili în această îndeletnicire pentru a avea asemenea temeri, aşa că o şterseră fără proteste, spre a se duce acolo unde li se sugerase, sau în altă parte.

Această dovadă de autoritate era destinată a spori încrederea lui Gonzague şi a lui Peyrolles în Blancrochet, care se întoarse să se aşeze, spunând:

— Puteţi vorbi ca şi cum aţi fi la dumneavoastră, nu mai e nimeni de faţă.

Intendentul îi arătă totuşi pe Caboche şi pe cei doi argaţi.

— Ăsta e mut datorită raţiunii şi nevoii, zise spadasinul, ca răspuns la această întrebare mimată. Ceilalţi, sunt din născare... Vă ascult.

Convorbirea nu durǎ mult. Peyrolles, neputându-se dezbăra de felul său ipocrit de a se purta, încercă să abordeze mai întâi aspectele generale, trecând cu multe reticenţe peste detalii.

---

[66] Textul original este următorul:
J'allais pederentim, comme un viellard caduque,
J'allais de rue en rue en grattant ma perruque,
Feuilletant dans mon chef de inventione,
Tirant ett arrachant les poils le mon gros nez,
Songeant s'il y avait, pendant cette nuit brune,
Moyen de moyenner la moyenne fortune.
Le diable me tentait d'arracher les manteaux,
Et de tirer la laine á quelques cocardeaux,
Et j'èus touché, peut-è tre á ces hardes modernes,
Si l'on ne m'eut conau au brillant des lanternes,
Et si je n'eus pas craint q'un chevalier du guet
M'eet fait faire aux prisons mon premier coup d'essai... (n.t.)

— Nu ne înţelegem, domnul meu, căci se pare că uşurinţa exprimării v-a fost dată mai ales pentru a vă ascunde mai bine gândurile. Dacă aşteptaţi din partea mea un devotament total faţă de cauza dumneavoastră, trebuie să vorbiţi deschis.

Gonzague asculta atent, interesat de acest tip nou de bandit, care nu părea a fi un nepriceput.

— Fie, zise, spune-i tot. Dar tu, să nu uiţi că răspunzi cu capul pentru secret.

Spadasinul îl înfruntă cu semeţie:

— Dacă n-aveţi încredere, este încă timp să tăceţi. Dar acela care s-ar îndoi aici, unde eu sunt stăpânul, de vorbă lui Blancrochet, n-ar ieşi decât cu picioarele înainte.

— Încetează cu fanfaronadele, se mânie Philippe de Mantoue. Nu ştii cu cine vorbeşti, amice.

Licheaua zâmbi şi replică, frecându-şi mâinile una de alta:

— Eroare, prinţul meu! Vă închipuiţi că încă n-am ghicit? Există oameni, monseniore, care nu au dreptul de a vorbi cu glas tare prea aproape de Palais-Royal. Aţi fi putut avea în mine un duşman — preferaţi să fiu de partea dumneavoastră... Aceasta este, fără îndoială, o dovadă de înţelepciune, şi va fi mai bine pentru noi toţi, cu condiţia ca de ambele părţi să se joace cu cărţile pe masă.

Omul era atât de energic, încât fostul favorit al lui Philippe d'Orléans încuviinţă printr-un gest, iar Peyrolles nu mai şovăi să dezvăluie numele prinţului şi al său, deoarece tot fuseseră ghicite, nici să spună pentru ce se ascundeau, amândoi, sub acele deghizări.

De asemenea, îi dădu spadasinului lista desfrânaţilor, indicându-i modul în care îi va recunoaşte şi se înţelese cu el şi cu Daubri ca în fiecare seară, la căderea nopţii, să vină el însuşi sau să trimită pe unul dintre gentilomi să afle ce se întreprinsese în ziua respectivă şi să pregătească acţiunile de a doua zi.

— Zilele sunt lungi, observă Blancrochet, mai ales atunci când te pricepi să le utilizezi cu folos. Va fi necesar ca Gendry şi cu mine să ne vedem des, spre a ne sfătui cu privire la treburile izolate sau comune, şi vom aranja să ne întâlnim în diverse locuri din Paris. Prin cei pe care-i veţi trimite, sau printr-unul din oamenii noştri care va avea sarcina să vă anunţe, veţi fi ţinuţi la curent, din două în două orc, cu tot ce se va întâmpla. Acest mod de a proceda va avea avantajul de a evita acel du-te-vino suspect pe drumul către Grange-Batelière. Vă convine aşa?

— Eşti un om valoros şi nu vei avea decât de câştigat din asta, zise factotum-ul.

— Omul trebuie să fie judecat după fapte, nu după vorbe, replică orgoliosul bandit. Cât despre preţ, am încredere că va fi gras, căci eu voi fi acela care-l va stabili, nu dumneavoastră... La sfârşit, dacă veţi aprecia că serviciile mele costă scump, asta va însemna că treaba a fost făcută bine.

Îl pofti apoi pe Gauthier Gendry să-i aducă la cunoştinţă situaţia exactă şi acesta îi relată ultimele evenimente.

Şi, deoarece convorbirea a avut loc în ajunul zilei în care Cocardasse şi Passepoil se prezentaseră la cârciuma *Crăpelniţa*, aşa se explică cum de putuse spadasinul să-i trimită la poarta Montmartre, unde el însuşi urma să se întâlnească cu Gendry.

— Aceşti doi oameni ne încurcă, spusese Peyrolles, vorbind despre profesorii de scrimă. Sunt nişte câini de pază prea credincioşi şi a căror singură utilitate ar fi să ne pună pe urmele stăpânului lor. Înainte de a-i ucide, va trebui să-i faceţi să vorbească, cu spada în gât.

— N-ar vorbi, chiar dacă ar şti — îşi exprimă Gendry părerea, clătinând din cap — şi cred că habar n-au unde este Lagardère.

"Dacă se află pe lumea cealaltă", gândi Gonzague "a-i trimite să se ducă la el ar fi treabă pioasă."

Aruncând pe masă câţiva pumni de galbeni, intendentul spuse:

— Iată pentru primele cheltuieli. Astă-seară vă voi face cunoscut unde vom locui. Şi nu vă pierdeţi timpul, fiecare minut este preţios.

Se reîntoarse la Paris, alături de stăpânul său. Pe stradă, gloata se uita la acele personaje cu veşminte atât de ciudate şi de bogate, care mergeau nepăsătoare, oprindu-se la fiecare pas, ca şi cum ar fi văzut Parisul pentru întâia oară.

Se duseră să caute o locuinţă pe strada Fossés-Saint-Germain, foarte aproape de cafeneaua *Procope*, unde calitatea lor de străini ar putea asigura accesul fără a atrage prea mult atenţia. Acolo se adunau oameni de litere şi actori, dispuşi să facă lesne cunoştinţă, gata să sporovăiască mult fără a cere în schimb confidenţe, aşa încât ştiau că vor fi ţinuţi la curent cu toate noutăţile de la Curte şi din oraş.

O casă discretă, a cărei firmă era *A l'Ecritoire*[67] şi care era locuită mai cu seamă de oameni de litere inofensivi, fu aleasă în mod preferenţial de către intendent. Cu siguranţă, nimeni n-ar fi venit să caute acolo, în cele trei încăperi pe care le ocupară, cu un singur servitor, pe Philippe de Mantoue — prinţ de Gonzague, şi pe omul său, gata pentru orice ticăloşie — domnul de Peyrolles.

Se instalară chiar cu începere din acea seară, aşteptând să vină ursarii, pelerinii şi jonglerii, care urmau să locuiască în cartiere diferite, unde prezenţa lor avea să fie mai utilă.

Pe scurt, prinţul şi intendentul său aveau să dispună din nou de desfrânaţii lor, în număr de şase; Blancrochet şi Daubri vor avea şi ei tot şase oameni; Gendry, Balena, Jugan şi Pinto vor rotunji totalul la respectabila cifră de douăzeci de adversari hotărâţi, lipsiţi de scrupule şi de conştiinţă, fără lege şi credinţă, cărora Lagardère nu le va putea

[67] *A l'Ecritoire* (lb. franceză) = La Penarul. (n.t.)

opune decât pe Chaverny, Navailles, cei doi maeştri de arme, Antoine Laho şi pe micul Berrichon.

Este drept că el singur valora cât douăzeci, dar lipsei la apel, şi el era sufletul şi capul. Va fi uşor să fie lichidaţi ceilalţi, unul câte unul, fără a-l excepta pe Chaverny.

Ca şi cum lucrurile ar fi trebuit să se aranjeze de la sine după placul lui Gonzague, Cocardasse, Passepoil şi Berrichon aveau să vină chiar a doua zi — aşa cum ştim — să-şi întindă singuri gâturile în faţa călăilor.

La poarta Montmartre aveau să-i găsească pe Gendry şi pe oamenii lui, care nu vor trebui nici măcar să-i provoace, deoarece profesorii de scrimă vor fi cei dintâi care să le caute ceartă.

Planul lui Blancrochet era să tacă chitic, să-i lase pe maeştrii de arme şi pe cocoşelul lor să se măsoare cu adversarii lor într-un duel obişnuit, care va avea spectatori imparţiali, ce nu vor cunoaşte dedesubturile acelei întâlniri şi vor fi gata să ţină partea celor ce vor părea că sunt în legitimă apărare.

În cazul în care Gendry şi banda sa ar fi învinşi, Blancrochet ar interveni cu Daubri şu cu alţii, până ce profesorii de scrimă ar fi doborâţi la pământ.

Jean-Marie, care mergea spre întâlnire, între cei doi prieteni ai săi, era departe de a bănui că, pentru primul său prilej de a se duela, treaba va fi atât de fierbinte, încât o drăguţă protestantă, convertită la catolicism de către P. Coton[68] — Anne-Marguerite Petit Dunoyer, mama Pimpettei, cea iubită de Voltaire[69] — va transmite secolelor viitoare, în ale sale *Lettres historiques et galantes*, relatarea acelui duel care a avut loc la poarta Montmartre.

Ceea ce ne dovedeşte că, uneori, gloria nu se datorează decât mâzgăliturilor ilizibile ale unei femei.

Capitolul VII - Lupta de la poarta Montmartre

[68] *Pierre Coton* (Părintele ~) (1564–1626): predicator aparţinând ordinului iezuiţilor, confesorul lui Henri al IV-lea şi apoi al lui Ludovic al XIII-lea. (n.t.)

[69] *Voltaire* (François Marie Arouet, zis ~) (1697–1778): poet, dramaturg, filozof şi istoric francez, printre ale cărui opere se numără: *Henriada*, *Zaïre*, *Candide*, *Istoria lui Charles al XII-lea*, *Secolul lui Louis al XIV-lea*, *Eseu despre moravuri*, pamflete, scrisori, ele. (n.t.)

Oricât de delicată şi de sentimentală ar fi fost doamna Dunoyer, poate că dânsa nu şi-ar fi dat locul, în ziua aceea, nici pentru un fotoliu la Operă. Într-adevăr, ar fi avut posibilitatea să se ducă, de câte ori ar fi dorit, să vadă un balet, în timp ce spectacolul ce s-a dat gratuit în faţa ei era dintre acelea de care nu ai deseori prilejul să te bucuri, în tot decursul vieţii.

Lucrurile nu i-au displăcut deloc, dacă judecăm după ceea ce ne-a rămas din scrisoarea sa, adică prima pagină, căci celelalte au fost roase de şobolani, pe fundul unui cufăr vechi care s-a nimerit să fie lăsat moştenire unui membru al Academici. Acesta a avut, faţă de proză strămoaşei sale, mai mult respect decât avuseseră timpul şi rozătoarele. A adunat cu multă grijă resturile interesantei misive, şi iată ce conţinea:

"Sub ferestrele camerei noastre s-a desfăşurat o luptă teribilă în care Blancrochet şi Daubri, doi dintre cei mai celebri bretteur-i din Paris, au fost ucişi după o extraordinară rezistenţă. Toată lumea îi privea înfruntându-se, fără a încerca să-i despartă, ceea ce m-a mirat foarte tare, căci la Bruxelles, de unde sunt originară, oamenii sunt mult mai caritabili şi, pentru cea mai mică ceartă, ai vedea alarmându-se un cartier întreg. Dar la Paris lumea este mult mai liniştită şi-i lasă pe ceilalţi să se omoare când au poftă... Domnul de Lubière d'Orange, domnul de Roucoulle şi unchiul meu Coton se aflau la ferestrele noastre în timp ce se desfăşura această scenă şi admirau vitejia unuia dintre cei doi spadasini, care se apăra singur împotriva a patru duşmani, dintre care unul i-a dat, în cele din urmă, o lovitură care l-a azvârlit la patru paşi de acolo, făcându-l să cadă lângă trupul tovarăşului său. Au fost duşi amândoi la un chirurg..."

În paginile următoare — şi care ne lipsesc — era vorba fără îndoială despre profesorii de scrimă Cocardasse şi Passepoil, despre Berrichon şi banda lui Gendry,

precum şi despre cel de-al patrulea adversar semnalat în treacăt în scrisoarea de mai sus şi pe care-l vom numi numaidecât.

Aceste câteva rânduri ne demonstrează, mai înainte de toate, că lupta nu era de interes minor şi că merita atenţia unor persoane atât de însemnate. Cu toate acestea, probabil că jupânul Passepoil n-a bănuit niciodată că una dintre cele mai drăguţe transfuge din Bruxelles îl admirase în acea clipă şi că, încă înfiorată de ceea ce văzuse, se grăbise să le relateze în scris.

Poate că aşa a fost mai bine pentru el — inflamabilul profesor de scrimă ar fi fost prea tentat să se uite la frumoşii ochi aţintiţi asupra lui şi, desigur, ar fi văzut mai puţin bine loviturile ce-i erau destinate. Este chiar foarte probabil ca desfăşurarea evenimentelor să fi fost altă.

Trebuie, deci, să ne mărginim a citi peste umărul autoarei *Scrisorilor* ceea ce continuă să istorisească în decursul lor, fără a cunoaşte, ca noi, numele tuturor personajelor şi motivele care le dictau acţiunile.

* * *

Către orele trei după-amiază, patru bărbaţi se rezemaseră cu spatele de zidăria porţii Montmartre şi discutau între ei, cu glas îndeajuns de scăzut spre a nu fi auziţi de trecătorii şi gură-cască ce staţionau în preajma lor. Ceea ce spunea nu-i privea decât pe ei, dar putem declara de îndată că nu era vorba despre opere de binefacere.

Gendry, prevenit de către Blancrochet că profesorii de scrimă aveau să vină să-l întâlnească acolo, dădea bandei sale ultimele instrucţiuni şi, în acea clipă, le spunea:

— Nu ştiu prea bine cine este bobocul acela pe care-l târâie în urma lor, dar e clar că nu trebuie luat în socoteală şi că va fi uşor de expediat în doi timpi şi trei mişcări. De îndată ce va fi muşcat ţarina, îl voi atrage pe Cocardasse, cu ajutorul lui Jugan. Tu, Balenă, ai asupra lui Passepoil avantajul mărimii şi al forţei. Va trebui să te scapi repede de el.

— Şi eu? întrebă Raphaël Pinto.

— Tu vei manevra astfel ca să-l ataci pe oricare dintre ei din flanc, atunci când vor fi atenţi la atacurile ce le vor veni din faţă. Totuşi, sub nici un pretext nu-i vei lovi pe la spate — asta ar însemna să fim nevoiţi să ne descurcăm cu toţi gură-cască, şi poate şi cu câţiva amatori care ne vor privi la treabă.

— Dacă vor fi unii nemulţumiţi, îi aranjăm noi, bombăni Balena.

— Ba deloc, replică Gendry. Lupta trebuie să pară cinstită, deşi noi suntem superiori numeric. De altminteri, ei se vor apăra destul de bine pentru ca partida să pară egală, şi

să nu ne lăsăm legănaţi de iluzia că-i vom învinge cu uşurinţă. Îi cunosc cu pe ticăloşii aceştia, îl au pe dracul în vine.

Nu-şi terminaseră bine vorbele, când cei trei prieteni îşi făceau apariţia, la o depărtare de o sută de paşi.

— Iată-i, şopti Gandry. Mi-aţi înţeles bine ordinele?

— Nu mi-e teamă, răspunse Balena. Din clipa asta, pielea lor nu mai valorează prea mult.

Dacă cineva s-ar fi ostenit să-l consulte cu privirea la acest punct, garantăm că nu aceeaşi ar fi fost şi părerea jupânului Cocardasse, care înainta cu pasul acela legănat din şolduri, specific oamenilor de spadă, care sunt obişnuiţi să-şi îndoaie genunchii pentru a fanda. Vârfurile mustăţilor sale, foarte tare ridicate în sus, îi atingeau borurile pălăriei, iar mâna lui dreaptă încă le mai răsucea, în vreme ce stânga, sprijinită pe mânerul noii sale spade, îi sălta vârful, către spate, până la înălţimea umărului.

Cu siguranţă, corporaţia purtătorilor de spade se putea lăuda că-l numără în rândurile sale pe jupânul Cocardasse-junior. De când mânca la o masă bună şi de când nişte veşminte decente înlocuiseră vechile sale zdrenţe, multe ocheade feminine treceau pe deasupra capului bietului Amable, spre a se îndrepta către prietenul lui. Văzându-l cum merge, pescăresele, negustoresele de mărunţişuri, peticăresele, servitoarele de la cârciumi, bucătăresele, slujnicele burghezilor şi chiar ale gentilomilor, îşi încrucişau mâinile peste şorţuri şi stăteau în loc să-l admire. Cel care ar fi avut auzul destul de ascuţit pentru a asculta ce şopteau încet buzele lor, ar fi auzit, invariabil, aceeaşi apreciere: "Drace! Ce bărbat frumos!"

Fratele Passepoil, care simţea şi înţelegea toate acestea, mergea alături de el cu paşi mici şi grăbiţi, gândind: "Dacă ne-am topi într-unui singur, şi dacă eu aş avea înfăţişarea lui Cocardasse, sau dacă el ar avea sentimentele şi inima lui Passepoil, femeile ar face un adevărat cortegiu în urma noastră, şi nici una nu ne-ar respinge."

Până una-alta, degeaba căuta să se înalţe pentru a avea o înfăţişare mai ţanţoşă — nu el era cel care avea succes. Era, deci, obligat să se consoleze spunându-şi că, de fapt, se afla acolo pentru cu totul altceva.

Cocardasse îşi ridică nasul şi adulmecă în aer. Tocmai îl mirosise şi-l zărise pe inamic.

— Nu te teme, iubiţelule! şopti cu glasul acela care, atunci când îi punea o surdină, făcea să vibreze geamurile — vânatul este acolo, gata pentru frigare.

Gendry şi cei trei acoliţi ai săi şedeau în umbra pe care-o făcea monumentul, spre a se feri de razele soarelui, care totuşi scăpăta deja la orizont. Stând cu spatele, se prefăceau că nu-i văd venind pe profesorii de scrimă.

Gasconul înainta către ei zăngănindu-şi pintenii şi spada, prefăcându-se, la rândul său, că nu-i cunoaşte.

— Na-ţi-o, exclamă deodată. Fiecare are dreptul să stea şi el la umbră... mie îmi trebuie lungimea spadei mele, pusă în prelungirea braţului şi, pe cinstea mea! Cred că aici nu este loc pentru şapte...

— Un motiv în plus ca să pleci în altă parte, bombăm Gendry.

— Ei, fir-ar să fie! Ticălosul este lipsit de respect... Află de la mine, mitocane, că unor gentilomi ca mine şi ca micul meu profesor de scrimă nu le place să stea înghesuiţi. Adineauri, umbra era a voastră; acum vreau să fie a noastră!... Zău aşa!

Îşi trase spada şi, cu vârful, desenă pe pământ un perimetru larg ce cuprindea întregul teren ferit de razele soarelui.

Fratele Passepoil, foarte calm, îl privea cum acţionează şi zâmbea cu surâsul lui şmecher de normand. Berrichon îşi ţinea mâna pe mânerul spadei şi clocotea de nerăbdare. Jugan, care-l măsura cu privirea, era de părere că, în ciuda vorbelor lui Gendry, va trebui să se ţină seama şi de caraghiosul acela.

Balena, impresionant prin forţa sa brutală, se rezemase de piatră şi părea să se fi încrustat acolo ca o statuie uriaşă. Ideea de a răsturna acel colos părea la fel de nebună, ca şi cum ai fi vrut să dărâmi poarta Montmartre cu o lovitură de pumn.

Se adunaseră deja mai mulţi gură-cască. Nu trebuia decât să-i priveşti pe toţi acei spadasini pentru a pricepe că cearta va degenera într-o încăierare formidabilă.

Imediat ce terminase de trasat dâra, gasconul se rezemă, zâmbind zeflemitor, în sabia lui pe care-o folosea ca pe un baston şi se propti pe picioare, cu mâna stânga la şold, cu pieptul bombat în afară, într-o splendidă poziţie de sfidare şi de insultă, care-i atraseră din partea gloatei strigăte de "bravo!"

— Vai de păcatele mele! exclamă cu glas răsunător. Dacă până în trei minute n-aţi ieşit toţi patru din cercul ăsta, Cocardasse vă va sili să-l treceţi cu capul înainte.

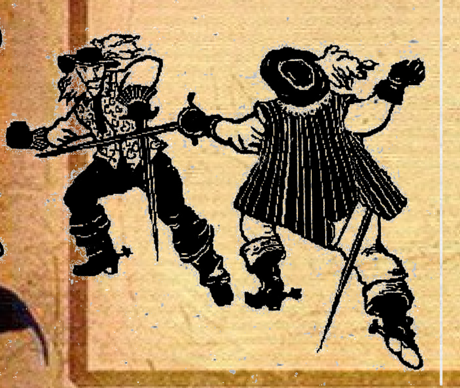
Gauthier Gendry înălţă din umeri.

— Dacă vrei umbră — zise rânjind — este destulă, pe la miezul nopţii, în canalul din Montmartre.

Ochii gasconului aruncară un fulger sângeros:

— Dar nu şi pe lumea cealaltă, Gauthier Gendry!... Tu, care ataci oamenii noaptea, atât de bine, desigur că ziua nu eşti în stare de mare lucru... Slavă Domnului! Priveşte o clipă soarele în faţă, amice: foarte curând nu-l vei mai vedea.

Nu mai era nevoie decât de un cuvânt pentru a face spadele să sară din teacă, şi gasconul îşi mişca deja buzele pentru a-l rosti. Dar se gândi că exista ceva şi mai bun de făcut.

Cu vârful sabiei, îi smulse lui Gendry pălăria de pe cap şi o făcu să zboare pe deasupra spectatorilor, dincolo de limitele terenului trasat de el.

— Pe cinstea mea!... strigă, fiindcă te încăpăţânezi să vrei să stai la umbră, nu mai ai nevoie de pălărie!

Într-o fracţiune de secundă, adversarii se aflau în linie, patru de o parte, trei de alta.

Gendry şi ai săi nu îndrăzniră să rămână lipiţi de poartă, do teamă să nu fie ţintuiţi de ca că nişte bufniţe, aşa că lupta începu chiar îţi spaţiul de trecere pe sub poartă.

Înjurăturile lui Cocardasse răsunau sub boltă, şi când îşi destindea arcul picioarelor, când spada i se întindea la capătul braţului său lung, acoperea — el singur — jumătate din lungimea terenului de luptă.

Foarte firesc, în faţa lui se afla ex-caporalul din regimentul de gardă, în timp ce Passepoil îi ţinea piept Balenei, iar Berrichon se bătea ca un diavol cu Yves de Jugan şi cu Raphaël Pinto.

Totuşi, nu era drept ca Jean-Marie, cel mai puţin experimentat dintre ei trei, să aibă doi adversari, cu aut mai mult, cu cât nu era deloc prudent şi se avânta cu îndrăzneala începătorilor.

Raphaël Pinto îşi dădu repede seama de asta şi se hotărî pe loc să profite, pregătindu-se să-i dea o lovitură à la Jarnac[70] pe care, cu siguranţă, celălalt nu va şti s-o pareze.

Dar nu ţinuse seama de Cocardasse care, dornic să şi-o vadă pe bătrâna să Pétronille răscumpărându-şi greşeala, îşi supraveghea în acelaşi timp şi elevul. Când ghici planul micului italian, îndepărtă cu o lovitură rapidă sabia lui Gendry, care-l ameninţa pe el însuşi, şi-l izbi puternic pe Pinto cu vârful spadei, străpungându-i umărul.

— Aşa! Puştiule! îi spuse râzând. Ai cel puţin o lună de aşteptat până să poţi măcar să-ţi scarpini urechea!

Mulţimea aplaudă tare această glumă şi, deoarece şansele se egalizaseră, lupta intră într-o etapă mai vioaie.

Balenă îşi luă avânt, plin de furie. De fiecare dată când se năpustea înainte, toţi se aşteptau să-l vadă făcându-şi praf adversarul. Dar nici gând: Passepoil era suplu şi şiret. Deoarece colosul, mult mai mare decât el, îl ameninţa mereu în partea de sus, normandul îşi spuse că ar fi o prostie să nu ocupe spaţiul care i se lăsa dedesubt, aşa că se strecură ca o şopârlă, reuşind să-şi înfigă jumătate din lama spadei în pulpa lui Gruel, care scoase un răcnet de furie şi se retrase şchiopătând rău.

---

[70] *Jarnac* (Guy Chahot, baron de) (1509–1572): în 1547 l-a învins în duel pe La Châtegneraie, printr-o lovitură neprevăzută dată cu spada la genunchi. De unde expresia de *lovitura lui Jarnac*, pentru a descrie o lovitură decisivă şi, mai ales, neaşteptată. (n.t.)

Situaţia începea să devină gravă pentru cei doi rămaşi. Berrichon sfâşiase deja de două ori vesta lui Yves de Jugan. Dacă Passepoil s-ar fi întors la început împotriva acestuia, l-ar fi scos imediat din luptă. Dar îl reţinu o mândrie de profesor. Deoarece Cocardasse n-avea nevoie de ajutorul său, fratele Passepoil, calm ca şi cum ar fi predat o lecţie, vru să vadă cum se descurca Jean-Marie.

— Bine, micuţule, şopti apreciindu-i loviturile. Ceva mai sus, parează la dreapta... degajează şi fandează... Perfect, dar cam târziu... Iată o şedinţă care face cât zece ani de sală...

Cocardasse înjura întruna şi, din când în când, lansa câte o fanfaronadă. Jugan era cam palid, iar Gendry nu mai râdea. După felul în care profesorul de scrimă îşi strângea spada, îşi dădea seama că acesta era stăpân pe viaţa lui şi că făcea să dureze atât de mult distracţia numai pentru a-l ucide prin oboseală. Aşa că se gândea cu amărăciune că aurul domnului de Peyrolles nu va fi pentru el şi că partea cea mai grasă îi va reveni lui Blancrochet.

Dar, chiar aşa, unde era acesta?

Gendry, zărindu-l în mulţime, îi făcu semn să vină în ajutorul lui. Nu i-ar fi displăcut să-l vadă pe spadasin scăpându-l de o parte din furia gasconului, în timp ce Daubri s-ar măsura cu Passepoil.

Cei doi ticăloşi înţeleseră că era mai mult decât timpul să intervină şi Blancrochet înainta, ridicându-şi sabia:

— Opriţi-vă, strigă, şi jos armele pentru o clipă. Tot văzându-i pe alţii încrucişând fierul, mă apucă o mâncărime în braţe.

Passepoil îl privi cu o expresie bănuitoare, convins că va trece de partea lui Gendry:

— N-ai decât să te aliniezi, bombăni, şi nu trebuie să mergi prea departe ca să cauţi cu cine să te înfrunţi.

— Aşa mă gândeam şi eu, domnule Passepoil, replică *bretteur*-ul. Dar, mai mult decât orice, îmi place spaţiul, ceea ce mi se pare că vă lipseşte în locul acesta îngust, cu atât mai mult, cu cât strigătele lui Cocardasse ar fi în stare să dărâme poarta. Veniţi puţin în piaţă, domnii mei, vom avea mişcările libere şi, măcar, ceva mai mult aer.

Profesorii de scrimă, cărora nu le convenea deloc să se lupte în locul pe care ei nu îl aleseseră, nu ridicară nici o obiecţie la această propunere.

— Vai de păcatele mele! strigă Cocardasse, doriţi să fiţi văzuţi mai bine înainte de a muri!... Ne va face plăcere să vă dăm această satisfacţie...

Spectatorii — foarte numeroşi acum — se deplasară şi ei odată cu mutarea scenei şi formară un cerc larg în jurul scrimerilor, care se aliniară din nou chiar în mijlocul pieţei.

De-abia în acel moment putu doamna Dunoyer să se bucure de spectacolul pe care l-a descris şi al cărui început îl pierduse.

— Ei, drăcia dracului! spuse calm Cocardasse, văzându-l pe Daubri că intră în gardă împotriva lui, alături de Gendry — îţi mulţumesc pentru atenţie, micuţule. Ştiai, aşadar, că aerul curat al străzii îmi dă poftă de mâncare şi-mi oferi îmbucături duble? Deşi, în felul ăsta, socoteala nu mai este bună, şi ne vom ocupa puţin să vă rărim rândurile, zău aşa!

— Mai întâi drege-ţi glasul, jupâne flecar, râse Daubri, mi se pare că ţi-e frică!

— Nu zău!... Vorbeşti atât de bine, încât ţie-ţi va reveni onoarea de a defila primul.

— Ne pierdem timpul, fu de părere Passepoil, şi le obligăm şi pe toate femeile drăguţe care ne fac plăcerea de a ne privi — ceea ce nu este deloc politicos... Sunteţi gata, domnilor?

Spadele se încrucişară din nou. Ceea ce se văzuse până atunci nu fusese decât o joacă de copii în comparaţie cu lupta care începu.

Fără a vorbi despre Berrichon şi Jugan, lamele care se izbeau la acea oră pe bulevardul Montmartre erau ale unor scrimeri extraordinari. Printre cei ce asistau la acel spectacol erau oameni bătrâni care nu văzuseră în viaţa lor ceva asemănător. Ceilalţi aveau să le povestească vreme îndelungată copiilor lor despre această luptă.

Oţelul scrâşnea. Apărătorile spadelor vibrau cu un sunet limpede în urechile asistenţei ce privea nemişcată şi mută. Strigătele de luptă, urletele de moarte, chemările la măcel se încrucişau, blestemele ţâşneau de pe buzele spumegânde.

Deodată, Daubri căzu, cu gâtul străpuns potrivit loviturii adoptate de Cocardasse care, cu toată lecţia pe care i-o dăduse Micul Parizian la *Mărul lui Adam*, nu se simţea destul de stăpân pe frumoasă lovitură directă pe câmp degajat, pentru a-l imita pe Lagardère.

— Pe toţi dracii! urlă gasconul triumfător, îţi spusesem cu că tu vei deschide marşul... Şi acum, cine vine la rând?... Tu, Gauthier...

De data aceasta, Gendry se luptă mai mult ca să se apere, decât pentru a ataca.

Cât despre jupânul Passepoil, acesta avea tare de furcă duelându-se cu Blancrochet, care era considerat una dintre cele mai îndemânatice spade din Paris.

Dinspre partea lui nu se auzeau strigăte. Lupta era tăcută şi cu atât mai înverşunată. Nimeni nu putea să prevadă care va fi învingătorul.

Fosta Pétronille se afla pe mâini bune. Micul Berrichon se slujea de ca cu o asemenea dexteritate, încât, în curând, Yves de Jugan scuipă doi dinţi, vărsă sânge pe gură şi se prăbuşi, cât era de lung. Există asemenea frumoase cariere de spadasini, care sunt frânte printr-o simplă lovitură directă!

În aceeaşi clipă, spada lui Gendry se rupse chiar de la mâner.

— Du-te să-ţi cauţi alta, ticălosule îi strigă gasconul. Între timp, noi vom încheia socotelile cu celălalt.

Blancrochet se pomeni că-i are în faţă pe adversarii cei mai primejdioşi, şi nu către el se îndreptau simpatiile gloatei. Până atunci, profesorii de scrimă fuseseră văzuţi luptându-se împotriva unor duşmani superiori ca număr, aşa că nimeni nu protestă când două spade, în loc de una, îl ameninţară pe *bretteur*. De altminteri, nu şi-o căutase singur cu lumânarea?

Blancrochet îşi dădu seama că este pierdut dacă nu face apel la ultima resursă, de care totuşi nu crezuse că va avea nevoie.

Slobozi un fluierat strident şi alţi şase spadasini, acoliţii săi, care până atunci stătuseră amestecaţi prin mulţime, apărură în faţa profesorilor de scrimă, cu spada în mână.

Printre spectatori trecu un murmur prelungit. Dar, la urma urmei, ce le păsa dacă vedeau murind câţiva oameni în plus? Lupta n-ar fi decât şi mai interesantă. Noii campioni fură salutaţi cu aplauze.

Capitolul VIII - Cel care nu mai era aşteptat

— O clipă, doar o singură clipă, domnilor, rosti cu un glas spărtigos şi subţirel o bucăţică de om, chircit şi aproape în zdrenţe, care înainta până în mijlocul cercului.

Aşa cum era îmbrăcat caraghios, cu un costum vechi de muntean din Pirinei, peticit şi găurit în multe locuri, nu avea o înfăţişare prea grozavă. În plus, espadrilele sale erau mânjite de noroi, iar pe spinare i se legăna o tolbă care, după tresăririle pânzei, părea să conţină o vietate.

Acest personaj nu era chiar ghebos, cum se spune, dar cu siguranţă era o stârpitură, clădit cu totul greşit şi bun la orice, numai la a stârni admiraţia femeilor, nu.

— Pleacă de-acolo, sfrijitură! îi spuse Blancrochet, izbindu-l cu umărul ca să-l împingă spre locul de unde ieşise.

Toţi erau atât de convinşi că omuleţul va cădea pe spate ca urmare a îmbrâncelii, încât întreaga asistenţă scoase un strigăt de uimire văzând strâmbătura îngrozitoare care schimonosi chipul banditului, a cărui mână se îndreptă instinctiv spre umăr, ca şi cum izbitura i l-ar fi zdrobit.

Dimpotrivă, ciudatul personaj care întrerupsese lupta, înfipt zdravăn pe picioare, nu se mişcase nici c-un milimetru. O adevărată stâncă!

Îl lăsă pe spadasin să-şi recapete echilibrul, apoi, scoţându-şi bereta, îl salută în bătaie de joc, rostind cu glas tare:

— E mai bine să fii o sfrijitură, decât un mort, amice, şi — cu toată înfăţişarea dumitale ţanţoşă — peste o clipă eu voi valora mai mult decât dumneata... Tocmai despre asta voiam să vă vorbesc.

— Avem altceva de făcut, ripostă spadasinul, furios. Pleacă de-aici, cobe!... Dacă nu vrei să-ţi trec spada prin trup...

Omuleţul izbucni într-un râs batjocoritor. Fără îndoială, nu admitea decât o ameninţare sprijinită de fapte, şi cum ar fi putut să se teamă de vorbele celui a cărui primă lăudăroşenie avusese un succes atât de negativ?

Fanfaronul de care ascultau toţi spadasinii care frecventau cârciuma nu putea accepta să fie luată în derâdere augusta lui persoană, mai ales când cel ce se încumeta s-o facă era un pigmeu. Se îndreptă, aşadar, spre interlocutorul său, spre a-i da o lecţie usturătoare. Dar a vrea şi a putea sunt două lucruri total diferite. Amintirea recentului contact ar fi trebuit să-l facă mai prevăzător.

Când ajunse chiar în locul în care, cu o clipă mai înainte, stătuse ciudatul omuleţ, acesta deja nu mai era acolo. Avu, din contră, uimirea de a-l vedea cocoţat pe umerii lui Cocardasse, care se zbătea ca un diavol.

Cu acest nou actor, a cărui slăbiciune nu putea fi pusă la îndoială când îi comparai trupul sfrijit şi diform cu statura robustă şi bine făcută a celorlalţi, tragedia părea că vrea să se transforme într-o comedie. Aşa că buzele se desfăcură într-un râs enorm şi toate mâinile aplaudară această figură îndrăzneaţă, demnă de supleţea unei maimuţe.

Dar locul pe care-l alesese omuleţul pentru a se cocoţa era mult prea agitat ca să se poată menţine acolo, deoarece gasconul se scutură ca un câine ud, blestemând:

— Ei, drăcia dracului!... Ai de gând să pleci de-acolo, stârpitură?...

N-avea nici o înclinare pentru meseria Sfântului Cristofor[71], a cărui legendă n-o cunoştea, de altfel.

Deodată, furtună cumplită care făcea ca umerii profesorului de scrimă să aibă o dublă mişcare de tangaj şi de ruliu se potoli ca prin farmec, în vreme ce trupul lui mare era scuturat de un tremur.

Două cuvinte: "Iată-mă!", şoptite încet la urechea lui erau singurul motiv al acestei bruşte schimbări.

[71] *Sfântul Cristofor*: potrivit legendei, l-a purtat pe copilul Isus pe umeri, pentru a-l trece peste un râu. Este patronul călătorilor şi al automobiliştilor. (n.t.)

— Ei, na! zise, izbucnind în râs în nasul lui Blancrochet — dacă mititelului îi place locul, nu văd de ce l-aş împiedica să rămână acolo. Aş fi doar curios să ştiu ce vrea să facă...

— Ce vreau să fac aici?... ripostă călăreţul său. Pur şi simplu să le ţin un mic discurs acestor domni, care vor avea amabilitatea de a mă asculta... Fiţi liniştiţi, voi fi scurt şi nu vă voi reţine mult timp... Pentru unii va fi chiar cu atât mai rău.

Apoi, îndreptându-şi trunchiul astfel încât să vadă pe deasupra pălăriei gasconului, care constituia balustrada tribunei sale improvizate, salută asistenţa şi continuă cu tonul unui om care ştie despre ce este vorba:

— Iată... Dumneavoastră, domnilor, vă bateţi, şi este foarte frumos să tragi spada din teacă atunci când cauza este dreaptă... Dar, oare, a dumneavoastră este dreaptă? Nimeni de aici nu ştie, dintre cei care vă privesc... Poate c-ar trebui să le spuneţi...

— De ce-şi vâră nasul gâza asta? mormăi Blancrochet.

— Ehe!... Câteodată gâza ciupeşte urechile măgarilor şi aceştia încep să zbiere... Trebuie să tacă, pentru ca cu să pot vorbi, căci am de adăugat ceva interesant...

— Ce?... Ce?... vorbeşte!... urlară cei ce căscau gura la această scenă şi pe care isteţimea omuleţului îi amuză grozav.

— Aha! Vreţi să ştiţi?... Şi aveţi dreptate... Prin urmare, voiam să vă spun că printre cei ce ţin spada în mână se află nişte bandiţi... Ia să vedem, doamnelor şi domnilor... Un bănuţ de argint, singurul pe care-l mai am, pentru cine va ghici de care parte se află bandiţii...

Şi, ridicând o monedă între degetul mare şi arătător, îşi plimbă privirile pe deasupra asistenţei.

— Nimeni nu vrea să câştige bănuţul de argint?... Haideţi, domnilor, vă voi ajuta puţin... Am spus bandiţi, şi acum adaug că şi-au vândut spadă; şi luaţi bine seama că nu vorbesc despre conştiinţa lor — nu cred să aibă vreuna... În orice caz, eu, care vă vorbesc, n-aş da pe ea nici un chior, nici măcar o acţiune de-a domnului Law... Ghiciţi, domnilor, timpul trece, ghiciţi...

Râsul său se făcu auzit, răsunător şi sinistru:

— Nu ştiţi?... Ei, bine! Îi veţi recunoaşte imediat... căci Dumnezeu, despre care se spun prea multe rele, susţine cauzele drepte şi se va sluji de spadele cinstite pentru a smulge măştile vânduţilor... Aceştia vor pieri cu toţii... aici... sub ochii dumneavoastră!

Un fior îi străbătu pe toţi, îngheţându-le măduva în oase.

— Mai durează mult comedia asta? strigă Gendry, care luase de jos spada lui Yves de Jugan şi se postase alături de Blancrochet.

— Lasă, îl sfătui acesta. Cu siguranţă, jupânul Cocardasse nu este supărat că maimuţa asta a avut ideea să vină să se strâmbe pe spinarea lui. Măcar a câştigat atâta din timpul ce-i mai rămâne de trăit.

O apăsare de picioare îl preveni pe gascon să nu răspundă. Omuleţul îşi luă el această sarcină:

— Ehei!... râse, adresându-i-se spadasinului, vom vedea cine va avea mutra cea mai tristă... Cei care şi-au vândut spada au în buzunare argint — preţul unei conştiinţe care le lipseşte şi pentru care, totuşi, li s-a plătit... De ce te strâmbi aşa, amice?... Cine, dintre tine şi mine, este acum maimuţa?

Privitorii începură să chicotească.

— Nu râdeţi, continuă ciudatul personaj, veţi vedea că n-aveţi de ce... Banii pe care bandiţii îi au în buzunare nu le vor sluji la nimic... niciodată nu vor avea nevoie de ei, niciodată!

— De ce? întrebă o voce.

— De ce?... Nu v-am spus deja?... Pentru că peste cinci minute, cel mult zece, de îndată ce voi fi terminat de vorbit, nici unul nu va mai fi în viaţă...

— Destul! răcni Blancrochet.

— Să sfârşim odată! urlă Gauthier Gendry, cuprins, fără voie, de o oarecare nelinişte.

Din mulţime se înălţară o sută de glasuri:

— Lăsaţi-l să vorbească! Lăsaţi-l să vorbească!... Spune ce ştii, omuleţule.

Acesta, batjocoritor şi foarte calm, scoase pălăria împodobită cu pene a lui Cocardasse şi o întinse către Blancrochet şi ceilalţi:

— Goliţi-vă buzunarele până la fund. Banii ce v-au fost daţi pentru a înfăptui nişte crime vor fi împărţiţi săracilor... Daţi tot, luntraşul Infernului vă va face credit... Haideţi, domnilor spadasini, ucigaşi, asasini şi vânduţi!... Daţi de pomană, măcar o dată-n viaţă, şi grăbiţi-vă!... Nu? Nu vreţi?... Băgaţi de seamă!... Vestele vă vor fi găurite chiar în locul unde vă ascundeţi aurul... şi aurul vostru va curge!... Odată cu el va curge sânge — sângele vostru a cărui ultimă picătură va înroşi ultimul vostru ban...

Glasul lui căpătase un timbru atât de ciudat, încât spectatorii fură adânc impresionaţi, în aşteptarea unui eveniment grav ce avea să se desfăşoare.

Blancrochet şi Gendry se sfătuiră din priviri, şi în spatele lor, cei şase obişnuiţi ai *Crăpelniţei*, care erau în solda lor, aşteptară semnalul pentru a se năpusti înainte.

Cocardasse-junior îi măsură cu o privire plină de dispreţ, bazat pe încrederea pe care i-o dădea cel pe care doar el şi cu Passepoil îl recunoscuseră. În acea clipă, cei doi profesori n-ar fi clintit nici în faţa a douăzeci de adversari şi, dacă nu strigau tare un

nume care i-ar fi făcut pe unii dintre ei să tremure de mai înainte, asta se datora faptului că înţeleseseră necesitatea de a tăcea.

Cât despre Berrichon, el nu bănuia nimic, dar era însetat de măcel. Urmărise un timp cu privirea agonia lui Yves de Jugan, prima lui victimă, şi acum căuta în grămadă o altă care să-i convină.

De sus de unde era cocoţat, omuleţul aruncă o ultimă privire spadasinilor, azvârlindu-le aceste cuvinte, care răsunară ca o condamnare rostită de judecător:

— Lachei josnici ai unui stăpân ce-şi va primi şi el, în curând, plata, nu vă mai rămân decât câteva clipe spre a vă pocăi pentru crimele voastre. Drumul către veşnicie vă este deschis... treceţi înainte!...

De îndată ce pronunţase aceste vorbe, dintr-o săritură fu pe pământ şi, apucând la iuţeală spada lui Daubri, luă imediat poziţia de gardă:

— Noi suntem patru, iar voi opt, exclamă. Fiecare dintre tovarăşii mei să-şi ia câte unul... eu voi avea grijă de ceilalţi!

De data aceasta, asistenţa nu-şi mai găsea locul de entuziasm. Omuleţul acesta lua proporţii uimitoare.

Ar însemna să minţim, dacă am spune că spadasinii erau nişte laşi. În prezenţa acestui personaj enigmatic nu resimţeau teamă, ci o nelinişte tulbure, cu certitudinea că au de a face cu un duşman primejdios.

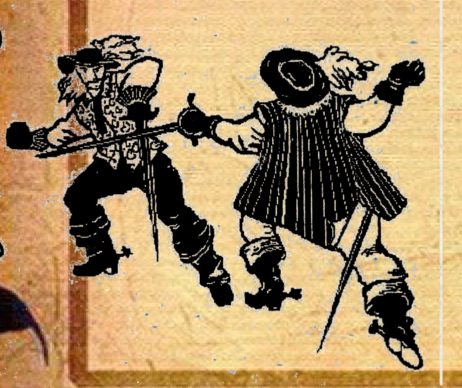
Gauthier Gendry se lupta în sinea lui cu bănuiala că în acel ciudat om l-ar putea recunoaşte pe Lagardère. Deşi nepăsarea plină de fanfaronadă a profesorilor de scrimă constituia pentru el cea mai bună dovadă că nu se înşela, ca să nu-şi piardă de tot curajul, încerca să se îndoiască încă, străduindu-se să se convingă că Passepoil şi Cocardasse s-ar fi purtat cu totul altfel, dacă l-ar fi recunoscut pe stăpânul lor.

Există împrejurări în viaţă când ai nevoie să-ţi dai tu singur dreptate.

Cât despre Blancrochet şi acoliţii săi, care nu avuseseră niciodată nimic de a face cu contele, nici cu vitejii săi tovarăşi, pe care nu-i cunoşteau decât după reputaţie — foarte exagerată, după părerea lor —, ei nu găseau că trebuie să tremure mai mult decât de obicei. Ameninţările cam groteşti ale acelei făpturi plăpânde, care se silea să-i înfrunte, nu puteau decât să-i facă să râdă şi să le sporească nerăbdarea.

Aşa că se aliniară fără a părea prea impresionaţi, deşi cei din gloată, în rândurile căreia domnea acum tăcerea cea mai adâncă, erau stăpâniţi de teamă.

Pentru a treia oară se auzi zăngănitul spadelor. Dar una dintre ele valora, ea singură, mai mult decât toate celelalte. Mişcările sale erau atât de iuţi, încât nu se distingeau decât datorită unor fulgere scurte; atât de periculoase, încât un bandit se prăbuşi, cu fruntea însângerată, imediat după ce armele se încrucişară.

Era unul dintre cei doi bărbaţi care i se alăturaseră lui Blancrochet şi lui Gendry, pentru a-l ataca pe misteriosul cocoşat.

Aceştia din urmă păliră când şi cel de-al doilea ajutor al lor fu ucis în acelaşi mod, când îl văzură pe Cocardasse trimiţând pe lumea cealaltă pe un altul, iar pe Passepoil lungindu-l de-a curmezişul lor pe al patrulea.

Nu se rostise încă nici un cuvânt. Nu mai era o piesă în care scrimerii explicau publicului precizia mai mică sau mai mare a loviturilor lor. Nu, era mai curând o pantomimă ultrarapidă, socotind după felul în care cei ce deţineau rolurile principale îi expediau pe figuranţi.

În piaţă începeau să se adune morţii şi muribunzii, făcând-o să semene puţin cu un câmp de bătălie. Niciodată nu se asistase, pe bulevardul Montmartre, la o partidă atât de frumoasă, şi este probabil că, dacă oamenii pazei şi-ar fi făcut apariţia, spectatorii i-ar fi luat la bătaie, pentru a nu pierde nimic din spectacol.

Din fericire pentru ea, poliţia, ca întotdeauna, nici nu se gândea să se amestece.

Obişnuiţii *Crăpelniţei*, care în general îşi exersau talentele împotriva unor burghezi paşnici, nu erau familiarizaţi cu jocul acesta, care le aducea neîncetat ameninţarea unei lovituri cu vârful spadei între ochi. Pe de altă parte, acum, când numărul lor era egal cu cel ai adversarilor lor şi când patru dintre ei zăceau deja la pământ, se simţeau mult mai puţin siguri pe ei înşişi. Şi asta în aşa măsură, încât unul — care fără îndoială nu avea aceleaşi motive ca şeful său, Blancrochet, pentru a se lăsa ucis — încercă să fugă. Din nefericire, cercul format de spectatori era atât de compact, încât degeaba îi dădu de trei ori ocol, nici o trecere nu se deschise în faţa lui. Ba dimpotrivă, mulţimea, care simţise mirosul sângelui, voia şi mai mult. Îl împinse pe fugar înapoi în arenă, strigându-i în faţă insulte şi bătându-şi joc de laşitatea lui.

Era chiar acela pe care Berrichon îl alesese drept victimă, aşa că ţinea să nu-i scape.

— Hei! strigă băiatul, pornind în urmărire şi rupând, în fine, liniştea adâncă — uiţi că astăzi am nevoie de o pereche de cadavre. La ce-ţi foloseşte să-ţi întorci privirea de la nota de plată? Este o soluţie proastă! Vino, te rog, să stai puţin de vorbă cu mine!

Omul nu-l asculta. Se rotea întruna înnebunit, urlând ca o fiară sălbatică închisă în cuşcă. O clipă, se gândi chiar să-şi croiască drum cu vârful sabiei, să-i ucidă pe cei care-i stăteau în faţă, chiar dacă ar fi fost femei.

Jean-Marie, care devenea tot mai isteţ, din toate punctele de vedere, păru să-i ghicească intenţia:

— N-aş vrea să te lovesc pe la spate — îi spuse, înţepându-i şalele — dar dacă ai ghinionul să atingi pe careva dintre oamenii aceştia, te voi străpunge atât de bine, încât lama mea îţi va ajunge la buric în linie dreaptă.

Un armistiţiu acordat de o parte şi de alta, fără să fi fost cerut, fu consecinţa acestei vânători fantastice al cărei caracter grotesc dispărea în faţa cumplitei realităţi ce se întrevedea: o viaţă omenească, hăituită.

Adversarii se observau fără a se ataca şi, frământaţi de sentimente diferite, îl priveau cu coada ochiului pe nenorocitul a cărui spaimă îi convulsiona faţa, dându-i o elasticitate remarcabilă.

Huiduit, hărţuit, respins de toate braţele în apropierea cărora trecea, fugarul trebui, în cele din urmă, să se resemneze a înfrunta primejdia, ca un mistreţ încolţit. Gura îi spumegă, iar ochii îi erau ieşiţi din orbite.

Între el şi Berrichon începu o luptă disperată.

Cocardasse, stând cu braţele încrucişate, se gândi că trebuie să încurajeze ardoarea elevului său.

— Dă-i înainte! Al tău e, puştiule!... Fii atent la loviturile viclene şi ţinteşte în inimă... Caramba! Iubiţelule, ticălosul a-ncasat-o!

Într-adevăr, banditul scosese un strigăt cumplit şi se prăbuşise, cu braţele desfăcute. Fosta Pétronille îl străpungea dintr-o parte în cealaltă, între omoplaţi.

Spectatorii, pe care aceste scene îi pasionau, îşi întoarseră întreaga atenţie spre omuleţul diform care, devenit brusc erou, începuse din nou să-i împingă înapoi, cu putere, pe Blancrochet şi pe Gendry, după ce pusese deja la pământ doi oameni.

Tăcerea de adineauri fusese înlocuită acum de încurajări şi strigăte furioase. Pe el îl lăudau, în timp ce-i ocărau pe adversarii săi, a căror ştiinţă în materie de scrimă, ale căror atacuri mişeleşti şi ale căror lovituri necinstite se loveau de o lamă mereu gata să riposteze.

Passepoil îl învinsese pe ultimul său ticălos. Stăpânul *Crăpelniţei* şi ex-caporalul regimentului de gardă erau singurii rămaşi în picioare din cei unsprezece care veniseră acolo pentru a-i ucide pe profesorii de scrimă. Şi omuleţul sfrijit se amuză, îşi bătea joc de ei, jucându-se cu săbiile lor, aşa cum se joacă o mâţă cu coadă unui şoarece. Pe fruntea spadasinilor curgeau broboane de sudoare rece.

Maeştrii de scrimă şi Berrichon nu interveneau, fiind siguri că nu era nevoie de ajutorul lor şi, liniştiţi, îşi ştergeau spadele.

— Ei! Puştiule, sunt mulţumit de tine, îi spunea gasconul lui Jean-Marie. Dar asta nu înseamnă să nu profiţi de lecţia pe care o ai în faţa ochilor...

— Doamne Sfinte! Nu vei vedea prea des una la fel, murmură fratele Passepoil, căci ambii ticăloşi sunt de prima mână, mai ales Blancrochet.

De o sută de ori, piraţii din cartierul Coquenard îşi riscaseră existenţa scăpând doar cu nişte zgârieturi. Astăzi înţelegeau că-şi jucau ultima partidă şi că aveau să fie ucişi cu o singură lovitură în faţă, cu o gaură în frunte, prin care li se va scurge viaţa.

— La naiba! strigă Gauthier Gendry, avortonul ăsta este diavolul în persoană, doar dacă n-o fi fiind...

— Iată semnătura mea, zise ghebosul, în timp ce Gendry se prăvălea la pământ, cu braţele întinse.

— Lovitura secretă a lui Nevers! exclamă Blancrochet, al cărui chip bronzat se făcu alb ca varul, căci acum ştia ce nume trebuia pus deasupra acestei parafe.

— Slavă Domnului! zise Cocardasse, rânjind, acum câteva seri, la canalul din Montmartre, licheaua făcea ca ciobanul din poveste şi strigă că vine lupul, doar de formă... Ei, bine! Cred că acum a văzut aievea lupul!

Patronul cârciumii îşi dădu seama că era pierdut şi că nu-i mai rămânea de făcut decât un singur lucru: să-şi vândă pielea cât mai scump, încercând să-şi omoare adversarul în clipa în care ar fi el însuşi ucis.

Zadarnică speranţă!... Ultima ciocnire fu înspăimântătoare, dar rezultatul fu cel care trebuia să fie: celebrul Blancrochet, cea mai iscusită spadă a Parisului, se prăvăli dintr-o dată peste corpul deja rece al locotenentului său, Daubri.

Aşa cum stă, cu chipul întors spre cer, în vreme ce soarele apunea roşu, la orizont, o ultimă rază se aşternu pe fruntea *bretteur*-ului, în locul în care omuleţul i-o găurise.

Capitolul IX - Naufragiu la Pont-Rouge

Iată, aşadar, cum această relatare demonstrează inexactitatea celei făcute în scris de către doamna Dunoyer.

Trebuie s-o iertăm pe sărmana scriitoare. Ea venise la Paris ca să se distreze timp de câteva săptămâni şi pentru a atrage interesul asupra persoanei şi a inteligenţei sale, şi nu pentru a privi măceluri. Prin urmare nu este de mirare dacă, aşa emoţionată cum era, a văzut patru atacanţi într-o tabără, când de fapt ei erau în cealaltă. Pe de altă parte, fiind obligată să se bazeze pe spusele părintelui Coton, unchiul său un flecar bătrân, care pretindea că ar cunoaşte pe toată lumea, deşi era născut la Londra — a făcut şi ea ce a putut, şi încă este uimitor că această colaborare dintre o protestantă convertită şi un teolog englez s-a apropiat atât de mult de adevăr.

De altfel, ar fi inutil să mai vorbim mult pe această temă, deoarece ultimele două capitole au restabilit faptele. Totuşi, este probabil că ceilalţi trei spectatori — domnii Lubière, d'Orange şi de Roucoulle — să fi căscat nişte ochi şi mai mari dacă li s-ar fi spus că micul ţăran spaniol chircit, care era atât de limbut şi se pricepea să omoare atâţia oameni, nu era altul decât contele Henri de Lagardère, chiar acela despre care, de câteva luni de zile, vorbea toată lumea din Paris.

Am văzut că, în timpul luptei, numele acestuia nu fusese pronunţat nici de profesorii de scrimă, nici de către alţii. Ba chiar, o lovitură de spadă îl oprise la timp pe buzele lui Gendry, care era singurul din întreaga bandă care ar fi putut să-l strige în faţa mulţimii.

Contele avea, fără doar şi poate, motivele sale pentru a nu-şi face cunoscută prezenţa la Paris, şi cea mai bună dovadă era deghizarea pe care o adoptase.

Aşa că, atunci când toţi spadasinii fură lungiţi la pământ şi când văzu că mulţimea se pregătea să-l ovaţioneze, se grăbi să se strecoare printre rânduri şi să dispară.

Cu mare plăcere ar fi gustat Cocardasse tămâierea acestui triumf care, mai mult ca sigur, s-ar fi împrăştiat pentru a face loc altor aburi, mai bahici. Nu puţini oameni se aflau acolo, cărora, la simplă vedere a luptei, li se făcuse sete şi care ar fi fost mândri să şi-o potolească în tovărăşia acestui erou.

La rândul său, Passepoil ar fi primit bucuros dovezile de admiraţie pe care i le-ar fi dat cu dărnicie nişte frumuseţi îmbietoare. Poate că s-ar fi ales cu o întâlnire de dragoste.

Cât despre Berrichon, era destul de mulţumit de el însuşi pentru a nu mai considera necesare complimentele altora. Nimic nu dovedeşte totuşi că amorul lui propriu n-ar fi fost gâdilat în mod plăcut.

Lagardère tăie scurt aceste maniere diverse de a privi felul în care să se profite de victorie, făcându-le semn, de departe, să vină să i se alăture.

Nu le fu deloc uşor să scape de toată hoarda care le făcea alai, scoţând strigăte de bucurie, ca şi cum ar fi contribuit efectiv la succesul luptei.

În zadar încercară să-şi facă pierdută urma, cotind brusc pe străduţe sau intrând în case cu două ieşiri. Pe partea cealaltă se găseau mereu câţiva îndeajuns de şmecheri pentru a-i pune din nou pe urmele lor şi pe ceilalţi.

Meseria de învingător îşi are şi ea inconvenientele ei...

Ajungând la malul Senei, Henri zări un luntraş care tocmai îşi dezlega barca. Îl strigă imediat.

— Ţine! îi spuse cu un ton autoritar, strecurându-i în mână câteva monede de argint. Vino peste o jumătate de oră să-ţi iei barca de la podul La Tournelle.

Pomana picată din cer era bună, iar barca — foarte proastă. Chiar dacă n-ar mai fi văzut-o niciodată, luntraşul n-ar fi pierdut nimic. Aşa că şi-o putea încredinţa fără nici o dificultate unor oameni pe care nu-i cunoştea.

În curând, aceştia ajunseră în mijlocul fluviului şi contele lăsă vâslele să se odihnească.

— Acum putem sta de vorbă, spuse. Ce se întâmpla la palatul Nevers?

— Vai de păcatele mele!... răspunse gasconul. Se întâmplă că domnişoara Aurore se topeşte de dor de săptămâni întregi...

— Sărmana copilă! murmură Lagardère. Şi, deşi sunt atât de aproape de ea, nu mă pot duce să-i spun: Iată-mă, nu voi mai pleca.

— A! Ba nu, puştiule!... Trebuie să vii numaidecât să i-o spui.

— Nu...

— Zău aşa!... Poate că ai motivele tale, care nu ne privesc... Dar când mititica va şti că eşti aici şi că nu vii, va începe să plângă.

— Nu trebuie să afle...

— O! Cum am putea să nu-i spunem? îşi dădu părerea fratele Passepoil.

Lagardère îşi încruntă sprâncenele şi se ridică în picioare, în barcă:

— Vă interzic! Nu discutaţi... ascultaţi! Nimeni să nu-i vorbească despre mine, să nu-i spună că am fost văzut aici. Trebuie să fiu liber spre a le putea da duşmanilor noştri lovitura de graţie. Aceştia trebuie să nu ştie ce s-a întâmplat cu mine, şi poate că mă cred dispărut pentru totdeauna. În clipa în care se vor aştepta mai puţin, Lagardère se va ivi pentru a-i distruge definitiv.

— Dar de cine trebuie să ne mai temem oare? întrebă normandul. Chiar adineauri am lichidat restul bandei...

— Cât despre Gonzague şi Peyrolles, aceia sunt la dracu'!...

Lagardère zâmbi, zicând cu tristeţe:

— Gonzague şi Peyrolles se află la Paris!

Trăsnetul de s-ar fi abătut pe capul profesorilor de scrimă, şi nu i-ar fi zdruncinat mai tare.

— Dumnezeule!... De când?

— Doamne Sfinte!

— Ieri dimineaţă am trecut odată cu ei bariera, pe la Porte-de-la-Confèrence... Eram deghizat, ei de asemenea... Nu vor trece mai mult de două zile şi toţi tovarăşii lor li se vor alătura.

— Nu te teme!... Îl vom trimite după cei pe care i-am pus la pământ.

— Am o idee, propuse Passepoil. Ce-ar fi dacă ne-am duce să-l anunţăm pe locotenentul de poliţie?

— Ideea ta nu e bună de nimic, jupâne Amable, ripostă contele. Închisoarea nu ne va scăpa de ei decât pentru un timp — din Bastilia se poate evada. Singura închisoare din care nu se iese niciodată este sicriul.

— Drăcia dracului! Iată o vorbă bine gândită. Dar domnişoara Aurore va fi din nou înconjurată de primejdii! Cum vom face ca să le preîntâmpinăm?

— O păzeşte Chaverny — asta este de ajuns. Cu ajutorul lui Navailles şi al lui Laho, cred că nu avem de ce ne teme.

— Şi noi, noi ce vom mai avea de făcut?

— O mulţime de alte lucruri. Străbateţi fără încetare străzile şi, de fiecare dată când veţi întâlni un cocoşat, oricare ar fi costumul pe care l-ar purta, urmăriţi-l pentru a-i veni în ajutor la primul semnal. Cel care a început dansul a fost un cocoşat, tot un cocoşat îl va conduce până la sfârşit... Pentru toată lumea voi nu ştiţi unde se află Lagardère; dar eu voi şti să mă fac recunoscut de voi când va fi nevoie şi zilnic vă voi trimite ordinele mele...

— Ei, bine! murmură gasconul, schilozii din naştere mă interesează! Şi nu-mi va fi greu să devin prietenul tuturor cocoşaţilor din Paris, pe cinstea mea!

— Ai grijă doar să-i deosebeşti pe cei falşi de cei adevăraţi.

— Şi dacă, în toată grămada, Gonzague ar reuşi să recunoască pupitrul de la Casa de Aur, pe Esop al doilea, mă rog!?

— În ziua în care va fi sigur că l-a recunoscut, voi înceta să mai am cocoaşă...

— Încearcă să faci astfel încât să fie repede, puişorule, pentru ca domnişoara de Nevers să fie fericită, şi la fel şi domnişoara Flor şi domnul marchiz, ca şi sărmanii bătrâni profesori de scrimă.

— Ora se apropie... Poate va fi peste opt zile, poate mâine?!... Există partide care se încheie pe o masă verde. Gonzague a vrut s-o joace pe ultima pe o masă pe care i-o voi face de altă culoare...

Deodată, contele zări spada pe care o avea la şold Cocardasse, şi o mulţime de amintiri i se treziră în minte. Se revăzu la Pamplona, cizelând mânere şi forjând lame pentru a reuşi să aibă cu ce s-o hrănească pe micuţa Aurore. Fu copleşit de o puternică emoţie.

— Unde ai găsit spada aceasta? întrebă, după o lungă tăcere.

Remarca făcu să se împurpureze obrajii gasconului. O clipă, se gândi să inventeze o poveste pentru a nu-şi pierde din prestigiu în faţa lui Jean-Marie, care nu cunoştea decât vag aventură de la canal, dar închipuindu-şi că va putea trece sub tăcere anumite detalii, relată doar pe scurt cum o obţinuse, lăudându-i calităţile.

— O cunosc, zise Henri, a trecut prin mâinile mele. Dacă un altul decât tine ar purta-o la şold, i-aş lua-o.

— Ei, drăcia dracului! Iat-o!... strigă Cocardasse, oferindu-i-o fără părere de rău. Este îndeajuns de bine călită pentru a străpunge trupul lui Gonzague.

— Nu, prietene, păstreaz-o cu grijă şi foloseşte-o cum trebuie... Nu peste mult timp, ţi-o voi cere.

— Slavă Domnului!... Va fi a ta oricând vei dori-o, şi până atunci nu va sta degeaba în mâna lui Cocardasse.

Contele luă din nou vâslele pentru a se apropia de mal.

— Mâine, spuse, nu ştiu unde vă voi revedea, dar nu vă faceţi griji pentru mine şi, mai ales, fiţi muţi.

— Ne va părea tare rău că, deocamdată, nu le vom putea consola pe sărmanele domnişoare, dar ne vom ţine gura.

Ambarcaţiunea continuă să alunece în lungul apei, când deodată gasconul începu să blesteme:

— Fir-ar al dracului!... Îmi simt picioarele ude: barca ia apă.

Nu era decât prea adevărat.

— Mi-am dat seama de asta, spuse Henri zâmbind. Dar avem timp să ajungem la mal. Dacă nu vreţi să ne ducem la fund, nu mai faceţi nici o mişcare.

Vâslele se scufundară şi, sub o împingere viguroasă, barca păru că va ajunge la mal.

Se aflau acum în apropiere de Pont-Rouge[72], devenit mai târziu Pont-de-la-Cité[73]. Podul Roşu, de tragică amintire, datorită multelor daţi în care se prăbuşise, făcuse să se înece în Sena, în 1634, o procesiune întreagă, şi nu putuse rezista revoltelor din 1709. Tocmai fusese reconstruit cu câţiva ani în urmă, în 1717; dar sub apă rămăseseră încă piloni ai vechiului pod — piloni de care se fereau barcagiii de pe Sena.

Navigatorii noştri habar nu aveau de această primejdie. Barca roasă de vreme şi putredă care îi purta pe Lagardère şi pe tovarăşii săi se lovi, deci — firesc — de unul din acei piloni şi, într-o clipă, se umplu cu apă până la bord.

Acest mod de a naviga nu era pe placul gasconului. Întotdeauna îi fusese groază de apă şi aventură lui nocturnă, în cartierul Coquenard, nu-l putuse împăca cu elementul umed. Aşa că începu să înşire întreaga-i litanie de înjurături.

— Fără atâta vorbă, îi porunci Lagardère. Să înotăm până la pilonii podului. Ne vom putea sălta cu uşurinţă până sus.

De-abia îşi rostise ultimul cuvânt, că apa trecu peste bord. Lemnul spongios al acelei vechituri de barcă nu era nici măcar atât de uşor încât să Iacă să plutească încheieturile ei de fier.

[72] *Pont-Rouge* (lb. franceză) = Podul Roşu. (n.t.)
[73] *Pont-de-la-Cité* (lb. franceză) = Podul Cetăţii. (n.t.)

— Ştii să înoţi, Berrichon? îl întrebă Passepoil pe tânăr.

— Ca un peşte, profesore, nu vă faceţi griji pentru mine.

Cei patru navigatori improvizaţi intraseră în apă fără nici cel mai mic efort din partea lor şi acum, câineşte, sau cu un bras cu mişcări largi, fiecare se străduia să ajungă la încâlcitura de grinzi.

Acest concurs de nataţie neprevăzut nu întârzie să atragă pe pasarelă o mulţime de gură-cască, toţi gesticulând şi urlând, fără a se gândi să se ducă să cheme ajutoare.

Totuşi, unii dintre ei, care se înarmaseră cu căngi, aşteptau ca înotătorii să se caţere destul de sus pentru a putea să le întindă prăjina.

Pentru Cocoşat, a cărui supleţe şi forţă le cunoaştem, fu o joacă de copil. Cât despre tovarăşii lui, aşa împiedicaţi cum erau în veşmintele şi spadele lor, aveau de lucru să se descurce singuri.

Jupânul Cocardasse, agăţându-se cu braţele lui lungi de grinzi şi încolăcindu-şi picioarele nesfârşite, se urcă aproape la fel de repede ca Lagardère. Baia neplăcută pe care o făcuse nu-l împiedica să emită câteva fanfaronade, căci nu fusese de ajuns pentru a-l amuţi.

— Zău aşa!... mormăia. Apa asta îmi produce greaţă!... Aşadar, n-o să cad niciodată într-un lac de vin vechi de Médoc, în care n-ar trebui decât să deschid gura ca să beau pe săturate?

În timp ce-şi exprima această dorinţă nerealizabilă, simţi brusc o durere violentă în umăr şi ridică repede capul. Fu spre ghinionul lui, căci craniul îi răsună ca o nucă mare şi seacă, sub o izbitură dată cu putere.

Ameţit, pierzând noţiunea lucrurilor, neştiind de unde venea acel atac laş, încetă să se mai agaţe cu degetele, îşi desfăcu braţele şi recăzu în fluviu.

În acelaşi timp, o păţanie asemănătoare i se întâmpla fratelui Passepoil. Dar acesta reuşi să vadă doi bărbaţi aplecaţi peste parapet, cu câte o prăjină în mână şi care, sub falsul pretext că le-o întindeau lui Cocardasse şi lui, încercau să-i omoare.

Nu avu timp să le recunoască feţele, fiind preocupat să vadă, imediat, dacă nu cumva şi contele era expus aceleiaşi primejdii.

Îl zări pe acesta sus şi încălecând peste parapet, în timp ce o nouă izbitură îi fu dată pe mâini, obligându-l să şi le desprindă pentru a plonja iarăşi în apa învolburată.

Pe pod, Lagardère se aplecă şi nu-l mai văzu decât pe Berrichon, căruia nişte oameni cumsecade îi dădeau ajutor. Ce se întâmplase cu ceilalţi?

Se întreba îngrijorat şi îi căută prin grupuri, gândindu-se că poate se descurcaseră înaintea lui. Dar nu văzu nimic, decât chipuri necunoscute şi două personaje — nişte scamatori cărora le-ar fi stat mai bine pe Pont-Neuf — care, în trecere, îl priviră atent şi se îndepărtară cu paşi repezi.

Nu avea timp să se mire de înfăţişarea lor suspectă, fiind mult prea interesat să vadă ce se întâmpla în fluviu.

Din fericire, în timpul acestor evenimente, câţiva oameni isteţi alergaseră să dezlege nişte bărci şi se duceau să-i ajute pe profesorii de scrimă care se zbăteau acum în apă şi erau chiar pe punctul de a se îneca.

După un plonjon formidabil, deosebit de primejdios, căci s-ar fi putut lovi de pilonii podului, Cocardasse şi Passepoil reapăruseră la suprafaţă. Dându-şi seama că oamenii le veneau în ajutor, nu mai aveau altă grijă decât să-şi menţină capetele deasupra apei.

În curând fură pescuiţi şi traşi la mal, şiroind de apă şi într-o stare jalnică. Mulţimea se înghesuia în jurul lor, dar ei nu se gândeau să mulţumească nimănui.

Când se convinseră că Lagardère era viu şi nevătămat, expresia de bucurie care le lumină feţele nu întârzie să facă loc celei de mânie.

Jupânul Cocardasse era profund jignit că băuse două sau trei înghiţituri de apă murdară şi de o culoare dubioasă, ce-i apăsa pe stomac. Cât despre fratele Amable, de îndată ce reuşi să se ţină pe picioare, primul gest fu de a-şi scoate spada şi de a trece printre grupuri, cercetând fiecare faţă.

Toţi cei ce se aflau acolo contribuiseră la salvarea lui şi credeau că au dreptul la altceva decât la furia cu care-i privea. Aşa că mulţi crezură că a înnebunit subit. Se dădeau la o parte cu groază din calea sa, cu atât mai mult cu cât spada trasă din teacă şi veşmintele şiroind de apă îi dădeau o înfăţişare dintre cele mai puţin liniştitoare.

Gasconul era singurul care înţelegea ce anume căuta inseparabilul său amic.

— Hei! Iubiţelule... îi zise, chemându-l înapoi, nu-i vei găsi pe cei pe care-i cauţi... Trebuie să fie deja departe.

— Ce vrei să spui prin asta? îl întrebă Lagardère. Pe rând, profesorii de scrimă povestiră ce văzuseră, ce simţiseră fiecare şi pentru ce căzuseră iar în fluviu amândoi, în clipa în care erau aşa de aproape de a ieşi din el.

— Este imposibil! se auziră exclamaţii din toate părţile. Printre noi nu se aflau oameni atât de mişei, încât să facă asemenea faptă.

— Aşa e, mititeilor!... Şi tocmai de aceea, probabil că nici nu mai sunt aici.

— Cea mai bună dovadă a celor ce susţin, iat-o — zise atunci Passepoil, arătându-şi mâinile pline de vânătăi.

— Vai de păcatele mele!... Şi cu aş putea să vă arăt câteva cucuie pe capul meu, şi cred chiar că şi nasul meu a păţit câteva avarii.

— Un nas aşa de frumos! râse un derbedeu.

— Puşlama limbută! Când vei poseda şi tu unul la fel, vei avea dovada că pe sub el a trecut mult vin. Dac-aş pune mâna pe nemernicii care l-au deteriorat pe-al meu, le-aş scoate măruntaiele...

— Unde sunt?... Unde sunt?... Să-i aruncăm în apă!... urlă mulţimea.

Lagardère schimbă o privire cu maeştrii de arme şi spuse cu glas scăzut:

— Desfrânaţii au sosit. Prin asta s-au demascat.

— Ei, drăcia dracului! Dacă ei au fost, îmi vor plăti scump supa pe care a trebuit s-o înghit.

Din toate părţile li se puneau întrebări, pentru a se afla cine făcuse ticăloşia, şi nu exista nici o îndoială că dacă gloata i-ar fi găsit pe vinovaţi, i-ar fi jupuit pe loc.

Dar Nocé şi Lavallade de mult spălaseră puţină, lăsând altora grijă de a-i pescui pe profesorii de scrimă.

Şi totuşi, nu împotriva acestora s-ar fi înverşunat, dacă ar fi putut bănui că Lagardère era împreună cu ei. Îi atacaseră pe cei pe care-i recunoscuseră şi credeau că au dat o lovitură pentru care vor primi felicitările lui Peyrolles şi vreo recompensă de la Gonzague.

De o oră de când sosiseră la Paris, îşi folosiseră bine timpul. Dar ce va fi când, chiar de a doua zi, bandă se va reuni în totalitate?

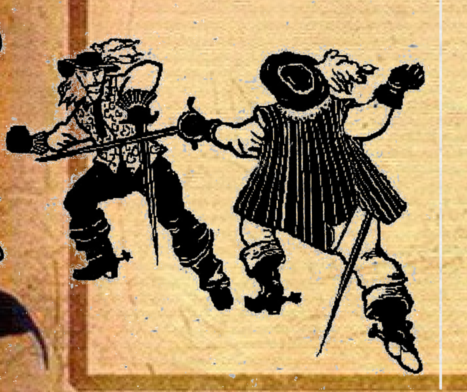
Capitolul X - Cafeneaua Procope

Din întreaga bandă, sau mai bine zis din cele două bande de *bravi* ordinari, plătiţi de Gonzague, nu rămăseseră în viaţă decât doi: Raphaël Pinto, fiul madonei din Torino, şi Gruel, zis Balena.

Era cam puţin, din toate punctele de vedere. Deoarece şi unul şi celălalt primiseră câteva împunsături de oţel, pentru un timp amândoi aveau să fie incapabili să se folosească: primul — de un picior; al doilea — de un braţ.

Pe de altă parte, cei doi supravieţuitori — dintre care unul era lipsit de experienţă, iar celălalt dotat cu o inteligenţă oarecum obtuză — nu mai puteau fi buni, chiar şi după o vindecare deplină, decât pentru a completa un număr.

În acea binecuvântată epocă a spadasinilor, fiecare stradă din Paris avea unul sau mai mulţi măcelari de carne de om, care se intitulau în mod pompos "chirurgi" şi care lucrau conştiincios, dar fără prea multă ştiinţă. Mai modeşti decât ilustrul lor înaintaş,

Ambroise Paré[74], care obişnuia să spună: "Eu l-am îngrijit, Dumnezeu l-a vindecat", se lăudau că-i scapă de moarte pe toţi ce recurgeau la ei, şi fapt este că acei onorabili practicieni nu şomau deloc, într-atât de mare era numărul membrelor sfârtecate.

În fiecare dimineaţă, ci se sculau cu speranţa secretă că vreun gentilom bogat va fi rănit în faţa uşii lor, şi de cele mai multe ori n-aveau de-a face decât cu borfaşi, care îi plăteau cu insulte. Pentru a fi drepţi, trebuie să spunem că, uneori, îngrijirile lor nici nu meritau altceva, deoarece bagajul ştiinţific şi practic al multora dintre ei nu erau decât câteva cuvinte latineşti, scamă şi nişte feşe din pânză proastă.

Aşa încât cantitatea înlocuia calitatea şi, fiindcă toată lumea era mulţumită, nu există nici un motiv să aprofundăm acest subiect.

Cei doi schilodiţi în urma turnirului neloial se depărtaseră de locul luptei mai înainte de sfârşitul acesteia şi nu avuseseră de făcut decât câţiva paşi dincolo de poarta Montmartre pentru a zări firma unui cârpaci de felul celor despre care am vorbit.

Cel care avu cinstea destul de discutabilă de a pansa umărul lui Pinto şi pulpa Balenei constată, mai întâi, că pielea tânărului fiind fină, spada pătrunsese prin ea cu atât mai uşor. Apoi fu de părere că cea care străpunsese pulpa Balenei ar fi putut trece la fel de bine prin cea a unui bou, şi acestea fiind lămurite, începu să-şi frece mâinile — semn evident al unei satisfacţii interioare faţă de o perspicacitate atât de rară.

Uriaşul, îndemnat de o urmă de bun simţ, fu de părere că acest diagnostic nu era de ajuns şi, înhăţând cu mâna lui mare umărul pedantului vraci, se porni să-l scuture ca pe-un pom, fapt care-l făcu pe acesta — ca logician ce era — să tragă concluzia că ar fi fost mai bine ca Balena să fi fost rănit la braţ şi Pinto la picior.

— Destulă vorbă, mormăi matahala, şi foloseşte-ţi ştiinţa la membrele noastre. Dacă atunci când voi ieşi de-aici nu voi putea alerga ca un iepure, s-ar putea ca tu să fii mai bolnav decât mine.

Această ameninţare îşi făcu imediat efectul. Doctorul se strădui cât putu. Când îşi termină treaba, Gruel îl răsuci ca pe-un sfredel, şi-l făcu să se oprească brusc cu faţa la el.

— Orice osteneală merită o plată, îi spuse. Noi nu-ţi putem da bani, pentru simplul motiv că nu avem. În schimb, îţi vom da un sfat...

— Dar nu acesta va face să-mi fiarbă oală cu supă, domnii mei, ripostă necăjit omul, convins, în plus, c-ar fi periculos să-şi arate supărarea.

[74] *Ambroise Paré* (1509–1590): chirurg francez, medic de palat al lui Henri al II-lea, François al II-lea, Charles al IX-lea şi Henri al III-lea. Celebritatea i s-a datorat mai ales faptului că a inventat tehnica suturării arterelor, înlocuind cauterizarea în cazul amputărilor. (n.t.)

— Asta nu ne priveşte, replică Balena. Dar dacă vrei să ne crezi, repede-te până la poarta Montmartre; este la doi paşi de aici, şi vei găsi acolo o droaie de braţe, picioare şi capete care trebuie să fie reparate. Cei cărora le aparţin vor plăti pentru noi.

Chiar în acea direcţie se îndreptară şi ei, şontâc-şontâc şi sprijinindu-se unul de celălalt.

Presupuneau că vor găsi acolo pe câţiva dintre ai lor, buni, zdraveni, iar pe Cocardasse şi Passepoil întinşi pe jos, alături de micul personaj pe care doar îl întrezăriseră şi pe care, lară îndoială, Gendry îl pusese în frigare ca pe un pui.

Umbrele scrii începeau să învăluiască piaţa, coborând până la marginea acoperişurilor. Cei doi nemernici fură tare miraţi văzând că totul se terminase şi că mulţimea se împrăştiase. Dar dacă, într-un anume perimetru, nu se vedea mergând nimeni încoace şi-ncolo şi, ca urmare, nimeni nu era în picioare, dimpotrivă, pe jos nu era lipsă de forme alungite şi întunecate, reliefându-se din nişte bălţi roşii asupra naturii cărora nu te puteai înşela.

— Ai noştri au plecat, zise Balena, neputându-şi închipui că ai săi ar fi putut fi înfrânţi. Flecarul acela afurisit, cu latină şi cu prostiile lui, ne-a făcut să ajungem prea târziu. Singura şansă de a-i regăsi este la cârciuma *Crăpelniţa*.

— Sunt câţiva pe-acolo, observă Pinto, întinzându-şi braţul către formele întunecate împrăştiate pe caldarâm, făcându-l să semene cu un mare covor din blană de panteră.

— Poate-ar fi bine să vedem care?...

— Cum vrei, amice. Mai mult ca sigur că sunt cei pe care i-a adus cu el Blancrochet, plus profesorii de scrimă, maimuţoiul şi Cocoşatul care erau cu ei...

— Hai să vedem!

— Cu atât mai mult, continuă Gruel, cu cât nu mi-ar părea rău să-mi dau seama că lăudărosul de Cocardasse ocupă, mort, tot atâta loc ca atunci când era viu.

Auziră nişte paşi în urma lor şi se întoarseră — era chirurgul, care venea să vadă dacă, într-adevăr, va mai găsi clienţi.

Uriaşul îl luă de guler şi-i zise:

— Vino, omule. Ne vei spune care sunt cei care nu mai au nevoie de nimic. Dintre ceilalţi, poate vei găsi unul sau doi pe care să-i terminăm.

— Nu poţi ucide oamenii căzuţi, şopti chirurgul, revoltat de atâta laşitate.

— Ia seama să nu te punem alături de ei, dacă mai îndrăzneşti să ai păreri proprii, bombăni Balena. Treci înainte şi vezi cum te porţi.

Înaintară toţi trei. Primul cadavru de care se împiedicară îl recunoscură că fiind al lui Gauthier Gendry. Gruel tresări:

— Oho! Ce-o fi însemnând asta? Doctorul se aplecase pentru a-i pipăi inima.

— Ăsta şi-a încheiat socotelile, declară, ridicându-se. Ceva mai departe, trupul lui Blancrochet şi al lui Daubri erau răsturnate de-a curmezişul, unul peste celălalt.

— Morţi amândoi, constată chirurgul, după un scurt examen.

Urmă un al treilea, un al patrulea, şi tot aşa. La fiecare dintre ei, chirurgul repeta acelaşi cuvânt: *mort*.

— Este foarte ciudat, remarcă el, deodată. La mai mulţi dintre ei constat aceeaşi rană: o simplă gaură în frunte, atât de netă, cu marginile atât de regulate, încât, dacă n-ar fi adâncitura lor triunghiulară — triunghiul ce indică tăişul unei spade — aş crede, mai curând, că este vorba de urma unui glonţ de muschetă... Aceştia n-au suferit. Perforarea craniului, urmată de o sfâşiere a lobilor cerebrali, trebuie să fi avut efectul unei meningite fulgerătoare.

Bandiţii se priviră.

— Lovitura secretă a lui Nevers, şoptiră amândoi deodată.

— Cine vorbeşte aici despre lovitura lui Nevers? întrebă un personaj, ivit pe neaşteptate în spatele lor.

— Ia te uită... domnul de Peyrolles!... zise Balena, făcând o plecăciune.

— A! Tu eşti?... Unde sunt ceilalţi: Blancrochet, Gendry?...

Uriaşul arătă cu mâna spre trupurile întinse pe jos:

— Acolo!

— Cum, acolo?... Toţi?

— Toţi... n-am rămas în picioare decât noi doi... şi, încă, nu zdraveni...

— Şi Cocardasse? Şi Passepoil?

— Probabil vă caută, mormăi Balena.

— Înseamnă, aşadar, că cei doi profesori de scrimă i-au ucis pe toţi aceşti oameni cu blestemata de lovitură secretă a lui Nevers?

— Nu...

— Atunci, cine?

Banditul se aplecă spre urechea interlocutorului său şi şopti încet de tot:

— Lagardère!

Factotum-ul fu străbătut de o tresărire atât de puternică, încât căciula de blană de pe cap i se clătină.

— Eşti sigur de ce spui? întrebă.

— Sigur, nu... dar mă tem că aşa este.

Peyrolles îl zări pe chirurg, care-l privea, la rândul său, destul de curios şi de la distanţă, mirându-se că-l vedea pe acel străin bogat punând, cu un interes aşa de vădit, întrebări fostului ostaş.

— Cine este omul acesta? întrebă.

— Jupânul Le Boiteux[75], chirurgul regelui, monseniore, răspunse omuleţul însuşi, făcând o reverenţă plină de respect.

— Şi al diavolului! adăugă Gruel. Poţi pleca, amice, nu mai avem nevoie de tine.

— Ba nu, îl întrerupse intendentul. Jupâne Le Boiteux, iată cu ce să plăteşti înmormântarea acestor oameni. Te rog să te ocupi de asta...

Zicând acestea, puse un pumn de galbeni în mâna chirurgului uimit, care se porni să protesteze cum că tot ceea ce făcea se datora devotamentului!

Nu trebuie să mai spunem că banii primiţi aveau să ajungă în buzunarele sale, de unde nu urmau să iasă prea curând. Poliţia, care nu împiedicase lupta, va avea grijă să arunce victimele la groapă comună — era rolul ei.

— Voi doi, urmaţi-mă, zise Peyrolles. Să mergem să discutăm în altă parte. Este un mare noroc că aţi rămas măcar voi, pentru a-mi putea spune ce s-a întâmplat.

— Să vă urmăm! mormăi Balena. Pinto încă ar mai putea, dar, dacă mergem departe, eu nu sunt în stare să vă însoţesc. Vina este a ticălosului acela de Passepoil, care şi-a satisfăcut plăcerea de a-mi străpunge pulpa cu sabia.

Factotum-ul lui Gonzague se gândea la un mijloc prin care să se îndepărteze de acel loc sinistru, fără a fi părăsit de însoţitorii săi, când văzu trecând o căruţă ce părea a fi goală. Îl interpelă pe cel ce-o conducea:

— Încotro te duci, prietene?

— Unde veţi dori, monseniore — dacă plătiţi.

— Pe cinstea mea, sigur că te vom plăti... Săltaţi-vă sus, voi doi, şi la drum. Îţi voi arăta pe unde s-o apuci.

Echipajul nu era confortabil, nici luxos, datorită faptului că aparţinea unui om care muncea descărcând mărfuri în port. Drept perne nu avea decât nişte paie, şi hurducăturile îi smulgeau Balenei, din timp în timp, câte o înjurătură.

Cu toate acestea, reuşeau să înainteze. Peyrolles mergea pe jos, înaintea căruţei. O făcu să-l urmeze, cu neobişnuita ei încărcătură, dincolo de Sena, până în strada Fossés-Saint-Germain. Acolo, după ce-i plăti, îl concedie pe vizitiul improvizat şi deschise uşa cafenelei *Procope*, spre a arunca înăuntru o privire rapidă.

Cafeneaua *Procope*, care vedea reunindu-se în jurul meselor sale scriitori, artişti şi oameni de lume celebri, care slujea drept loc de întâlnire lui Voltaire, J.B. Rousseau[76],

---

[75] *Le Boiteux* (lb. franceză) = Şchiopul. (n.t.)

[76] *Rousseau* (Jean-Baptiste) (1671–1741): poet francez, autor al unor *Ode* şi *Cantate* cu caracter oratoric. (n.t.)

Piron[77], Lamotte[78], d'Alembert[79], Diderot[80] şi Fréron[81] şi ale cărei plafoane auzeau cele mai spirituale cuvinte ale marchizului de Bièvre[82], se bucura, pe vremea aceea, de o mare vogă.

— Să intrăm aici, le spuse Peyrolles asasinilor. Bănuiesc că v-ar prinde bine să mâncaţi ceva.

La ora aceea, sala era aproape goală. Numai vreo patru sau cinci consumatori începuseră o partidă de şah, ce le absorbea întreaga atenţie.

În afară de aceştia, un om mai în vârstă decât Peyrolles şi care purta acelaşi costum de negustor olandez, şedea singur la o masă, în faţa unei ceşti de cafea fierbinte, în care sufla s-o răcorească.

Acest personaj, care de câteva zile era văzut deseori la *Procope*, nu era altul decât Philippe de Mantoue, prinţ de Gonzague.

În colţul opus, la o mică distanţă, stătea un alt individ, chircit, sfrijit şi al cărui cap abia dacă depăşea înălţimea mesei. Era îmbrăcat ca un student sărac. Alături de el se aflau, puse unul peste altul, două volume enorme, cu siguranţă mult prea grele pentru braţele sale şi al căror conţinut nu părea, nici el, să-i poată intra vreodată în cap.

Fie datorită unei proaste sănătăţi, fie excesului de muncă, omul era atât de palid, încât nu i-ai fi dat mai mult de şase luni de viaţă, iar Gonzague — pentru care existenţa semenilor săi conta totuşi prea puţin — nu se putuse împiedica să nu-i arunce o privire compătimitoare.

Studentul părea să facă nişte eforturi extraordinare pentru a nu fi doborât de somn. Când Peyrolles intră cu cei doi acoliţi ai săi, sărmanul omuleţ abia dacă-şi putu ridica pleoapele obosite.

---

77 *Piron* (Alexis) (1689–1773): scriitor francez, autor al comediei *Métromanie* şi al multor satire, cântece, monologuri, etc. (n.t.)

78 *Lamotte-Houdar* (Antoine), zis Houdar de Lamotte (1672–1731): om de litere francez, autor de piese de teatru. A suscitat discuţii aprinse, susţinând că ritmul şi rima sunt o piedică pentru ideile poetice. (n.t.)

79 *D'Alembert* (Jean le Dond) (1717–1783): scriitor, filozof şi matematician francez, unul dintre promotorii *Enciclopediei*. A elaborat lucrări matematice referitoare la ecuaţiile diferenţiale, iar opera sa capitală este un *Tratat de dinamică*. (n.t.)

80 *Diderot* (Denis) (1713–1784): filozof francez, un alt promotor al *Enciclopediei*. Autor al unor eseuri şi romane şi al unui nou gen de teatru: teatrul burghez. Studiile sale critice şi corespondenţa lui sunt dovada marii lui sete de cunoaştere în toate domeniile. A fost unul dintre cei mai mari propagatori ai ideilor filozofice în secolul al XVIII-lea. (n.t.)

81 *Fréron* (Elie) (1718–1776): publicist şi critic francez, duşman al lui Voltaire şi al filozofilor. (n.t.)

82 *Bièvre* (Georges François Mareschal, marchiz de) (1747–1789): una dintre inteligenţele strălucite ale epocii sale, celebru prin spiritele lui. (n.t.)

Cu toate acestea, dacă te-ai fi uitat cu mai mare atenţie, ai fi putut zări fulgerele de oţel din ochii săi.

După ce intendentul se aşeză la masa stăpânului, le spuse celor doi bandiţi să ia loc la masa de alături şi comandă pentru ei mâncare şi băutură.

Purtarea lui se datora nu atât grijii faţă de stomacul acestor neînsemnaţi figuranţi, ci faptului că dorea să aibă timp spre a-l pune pe prinţ la curent cu dezastruoasa încăierare ce avusese loc la poarta Montmartre.

Înainte de a începe să vorbească, îl privi câteva clipe pe studentul bolnav, vrând să se asigure că nu putea fi auzit de către acesta. Amărâtul dormea.

— Veşti rele, monseniore, începu, cu jumătate de voce.

— Oare banda din cartierul Coquenard refuză să ne ajute?

— Mai rău decât atâta: a fost distrusă... Vă aduc aici ce-a mai rămas din ea.

Philippe de Mantoue se încruntă. Nu se aştepta la o nereuşită atât de cumplită.

— Este grav, zise. Dar, desigur, au fost răniţi şi într-o tabără, şi în cealaltă?... Cum stau adversarii noştri?

— Toate pierderile sunt de partea noastră... De cealaltă nici măcar o zgârietură.

Gonzague îşi ridică ceaşca şi sorbi îndelung. Apoi rămase cu braţul ridicat, aspirând aroma şi aşteptând urmarea.

— Şi asta nu-i tot, continuă Peyrolles. Dacă au fost victorioşi, este din cauză că erau conduşi de şeful lor...

— Despre cine vrei să vorbeşti?... Micul marchiz a îndrăznit oare?...

— Nu este deloc vorba de domnul de Chaverny... Mă refer la un altul: Henri de Lagardère...

Gonzague scăpă din mână ceaşca, ce se sparse pe pardoseală. În aceeaşi clipă, studentul scoase un oftat şi se întoarse cu spatele. S-ar fi zis că visează.

— Lagardère aici? se înfurie prinţul.

— Nu aşa tare, monseniore...

— Ei! La dracu! Cine ţi-a dat informaţia asta?

— Balena pretinde că l-a văzut, sau, cel puţin, că a văzut un cocoşat care s-ar putea prea bine să fie contele.

Philippe de Mantoue rânji:

— Aveţi de gând să ucideţi toţi cocoşaţii, luându-i drept acel gentilom de contrabandă?... Balena a văzut o spinare rotunjită şi i s-a făcut frică... şi ţi-e frică şi ţie, Peyrolles!

— Am văzut şi altceva, monseniore...

— Ce altceva, mă rog?

— Unele cadavre aveau o gaură aici!... zise, atingându-şi cu degetul mijlocul frunţii.

— Şi ce-i cu asta?... Oare profesorii de scrimă n-au învăţat demult, de la stăpânul lor, acea lovitură secretă care nu mai constituie un secret pentru nimeni?

— Dumneavoastră o cunoaşteţi, monseniore?... Dacă maeştrii de arme au învăţat-o, nu se folosesc de ea decât atunci când el este prezent, şi părerea mea că, în seara asta, era acolo.

Gonzague stătu o clipă pe gânduri şi comandă o altă ceaşcă.

— Voi, ăştia, li se adresă spadasinilor, grăbiţi-vă să mâncaţi şi povestiţi-mi ce-aţi văzut, dacă merită.

Balena înfulecă înghiţituri duble, dădu pe gât un ultim pahar şi se apropie de prinţ.

Îşi începu relatarea: intervenţia omuleţului, felul în care era îmbrăcat, vorbele pe care le spusese. Dar din istorisirea lui lipsea ceva: tot timpul pe care-l petrecuse la chirurg, când nu văzuse nimic, nici pe cocoşat duelându-se, nici pe cei ce căzuseră: Blancrochet, Gendry şi ceilalţi.

— Toate acestea nu sunt decât închipuiri, îl întrerupse Gonzague, enervat. Nu aveaţi decât două sau trei spade cât de cât bune, pe care să le celor opuneţi ale lui Cocardasse şi Passepoil... Aceştia au început prin a-i omorî pe cei mai buni, pentru a-i tăia apoi pe ceilalţi, ca pe o turmă de miei... Voi doi n-aţi scăpat decât pentru că v-aţi confruntat cu începătorul care era cu ei.

— Lovitura de spadă pe care am primit-o o am de la gascon, replică Pinto, rănit în amorul propriu.

— Iar a mea, de la Passepoil, adăugă Balena. I-o voi înapoia cât de curând.

— Ceea ce înseamnă: *niciodată*, şopti încet de tot cineva care se apleca astfel încât să nu fie auzit decât de Philippe de Mantoue şi de însoţitorii săi.

Cam pe la mijlocul convorbirii pe care am redat-o, în sală intraseră doi oameni care se schimonoseau şi făceau scamatorii.

Cei mai mulţi dintre cei prezenţi nu le acordaseră decât prea puţină atenţie. Într-adevăr, se întâmpla destul de des ca, spre seară, câţiva jongleri şi saltimbanci de pe Pont-Neuf, nemaigăsind nimic de făcut pe terenul lor de lucru obişnuit, să se împrăştie prin cafenelele şi cârciumile în care erau toleraţi să-şi exercite meseria.

Clientela destul de heterogenă de la *Procope*, adesea dornică de veselie, le accepta prezenţa, cu condiţia de a nu fi prea zdrenţăroşi şi de a avea de arătat şmecherii noi.

Cei care tocmai intraseră aparţineau, din punct de vedere al decenţei, unei categorii oarecum superioare şi, dacă scamatoriile lor erau lipsite de originalitate şi de inedit, cel puţin îşi răscumpărau acest cusur prin Telul de a se purta, însoţit de un umor foarte subtil.

Studentul cel pricăjit păru să se trezească şi să se intereseze de jongleriile lor, atâta timp cât ei au stat în celălalt capăt al sălii. Ba chiar buzele sale palide schiţau câte un zâmbet pentru a sublinia o bufonerie mai caraghioasă decât altele.

Dar de îndată ce-i văzu apropiindu-se de el şi, cu acelaşi prilej, şi de vecinii săi, îşi reluă somnul întrerupt. S-ar fi zis chiar că gălăgia, bogăţia de vorbe şi de gesturi constituiau o oboseală pe care făptura lui plăpândă n-o putea suporta.

Şi totuşi, exista cineva care urmărea, nu doar cu o simplă curiozitate, ci cu cel mai viu interes, mişcările saltimbancilor, şi acest cineva nu era altul decât domnul de Peyrolles. Factotum-ul profită de momentul când unul dintre ei îi adresă câte va cuvinte Balenei, pentru a-l interpela:

— Ehei! rosti cu glas tare, pe cinstea mea, sunteţi nişte oameni foarte îndemânatici, şi la Amsterdam n-am văzut niciodată pe vreunii de talia voastră. N-aţi vrea să ne dezvăluiţi unele dintre şmecheriile voastre? Nu că am avea intenţia de a vă face concurenţă, ci pentru a putea spune, când ne vom întoarce în ţară, că la Paris poţi vedea lucruri pe care nu le vezi în altă parte.

Cei doi măscărici nu se lăsară rugaţi şi veniră să se aşeze în stânga intendentului, care se grăbi să le comande băutură.

Dar dacă imediat coborâră glasul, motivul nu era acela de a-i încredinţa secretul jongleriilor lor, căci Gonzague întrebă numai decât:

— Ei, bine, Nocé, ce voiai să spui adineauri?

— Că cei doi profesori de scrimă se află, la ora actuală, în plasele de la Saint-Cloud, doar dacă nu plutesc încă între două ape.

— Cine ţi-a spus asta?

— Am avut onoarea de a-i azvârli noi înşine în Sena — şi iată, pe scurt, povestea.

Istorisi cum, de îndată ce sosiseră la Paris şi porniseră în căutarea prinţului, Lavallade şi el se aflaseră, printr-o extraordinară întâmplare, pe Pont-Rouge, în momentul cel mai favorabil pentru a-i îneca pe Cocardasse şi Passepoil, dând totuşi impresia că încearcă să-i salveze.

— Cine era cu ei? îl întrebă Gonzague, după ce terminase de povestit.

— Doi necunoscuţi, dintre care unul — un soi de cerşetor spaniol sau basc…

— Cocoşatul meu, îl întrerupse iute Balena.

— Cocoşat?… Să fi fost cocoşat?… Foarte posibil, zise Nocé, după puţină gândire. Oricum, era diform, şi, poate, şchiop.

— După spusele unora, rânji Philippe de Mantoue, cocoşatul acela s-ar numi Lagardère.

Nocé izbucni în râs.

— Haida-de!... exclamă. L-am văzut aşa cum vă văd, şi cred că am oarecare drepturi de a mă lăuda că-l recunosc pe Lagardère, sub orice înfăţişare s-ar prezenta.

— Nimeni nu poate garanta, şopti Peyrolles.

Nocé îi aruncă o privire dispreţuitoare.

— Eu, unul, garantez!

— Şi eu, de asemenea, adăugă Gonzague. Să mergem la culcare, domnilor, şi să nu visăm cocoaşe, ceea ce ar deveni un coşmar plicticos — vom sfârşi prin a le vedea pretutindeni.

— Ceilalţi vor sosi, fără îndoială, mâine, şopti intendentul la urechea lui Nocé. Dacă-i veţi vedea înaintea noastră, spuneţi-le că locuim foarte aproape de aici, la Penarul.

În momentul în care întregul grup se ridica spre a pleca, micul student plăti pentru ce băuse, îşi luă cu greu volumele lui enorme şi se duse către uşă.

Peyrolles îl privise în tot acest timp. Ochii lui îi trădau uimirea.

— Şi acesta este cocoşat, îi spuse Gonzague, cu ironie, intendentului său. De ce n-ai încercat să ne dovedeşti că era Lagardère în persoană?

La o depărtare de douăzeci de paşi de cafeneaua *Procope*, contele Henri râdea cu un râs total diferit "Somn uşor, gentilomi îngâmfaţi, măscărici şi valeţi", spunea în sinea lui. "Asemeni cameleonului al cărui înveliş îşi schimbă culoarea, fostul locatar al curţii lui Médor, Esop al II-lea, cel de la Casa de Aur, se transformă neîncetat, fără a dispreţui diformitatea prefăcută care i-a fost atât de folositoare. Somn uşor şi vise frumoase. Ora pedepsei se apropie şi, când va suna, Cocoşatul — părăsindu-şi pentru ultima oară ghebul care vă face să râdeţi atâta — va dispărea, spre a face loc lui Lagardère, împărţitorul de dreptate."

Capitolul XI - Flecăreală imprudentă

Faptul de a cunoaşte locuinţa şi deghizarea asasinilor lui Nevers, de a şti că nişte oameni ca Nocé şi Lavallade îşi călcaseră într-atâta demnitatea, încât se coborâseră la rolul de saltimbanc, precum şi avantajul de a fi informat despre sosirea neîntârziata a restului bandei constituia un punct important câştigat de către conte.

Trebuia să profite ţie toate aceste informaţii. Între timp, se întreba sub ce înfăţişare se vor prezenta desfrânaţii care erau încă lipsă la apel.

Ca şi ceilalţi, nu se puteau întoarce la Paris pe faţă şi, chiar dacă deghizarea lor puţin îl interesa pentru el însuşi, nu aceeaşi era situaţia în ceea ce-i privea pe profesorii de scrimă.

În lupta decisivă pe care avea s-o susţină, Lagardère era conştient de valoarea ajutoarelor sale. Dacă era dispus să nu le menajeze viaţa mai mult decât pe a sa, cel puţin nu socotea că este cazul să le-o expună unor pericole inutile sau necunoscute.

Într-adevăr, nu se putea gândi să-i împopoţoneze pe Cocardasse, pe Passepoil — şi, pe deasupra, şi pe Berrichon — cu veşminte care i-ar lipsi de spada lor, de care nicicând nu avuseseră atâta nevoie ca în clipa de faţă. Pe de altă parte, lăsându-i aşa cum erau ar fi însemnat să-i pună într-o constantă stare de inferioritate faţă de adversarii lor mascaţi.

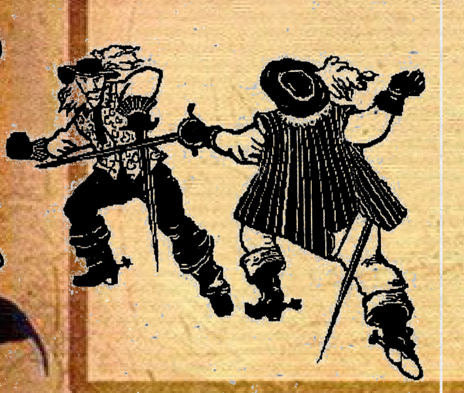
Nu ştia oare, acum, că Nocé şi tovarăşul său profitaseră deja de acest fapt, deoarece — recunoscându-i imediat pe cei doi profesori — se grăbiseră să le aducă pieirea? Ceilalţi nu vor face altceva decât să urmeze acest frumos exemplu — poate fiecare în parte, poate cu toţii laolaltă — într-un moment în care el însuşi nu va fi acolo spre a-i preveni sau pentru a le veni în ajutor.

"Cum va vrea Dumnezeu!" îşi spuse, după o îndelungată gândire. "Vitejii mei sunt foarte susceptibili şi, pe de altă parte, în stare să iasă învingători din orice capcană. S-ar supăra pe mine dacă m-aş îndoi de ei. Vom vedea cum se vor desfăşura evenimentele."

Ajungând la această concluzie foarte optimistă, micul student merse liniştit spre străduţa Nevers, în apropiere de Pont-Neuf, unde îşi avea locuinţa.

O oră mai târziu, contele dormea adânc.

* * *

La palatul Nevers, Morfeu nu se purta la fel de blând cu Cocardasse şi Passepoil cărora, în ciuda oboselii şi emoţiilor zilei, le fu imposibil să închidă ochii, cel puţin o parte din noapte.

Culcaţi în camera pe care o cunoaştem deja, degeaba chemaseră somnul. De îndată ce unul închidea pleoapele, celălalt îl trezea printr-o exclamaţie:

— Zău! Iubiţelule!... exclamă deodată Cocardasse, întorcându-se spre cel de-al doilea *eu* al său — ce bucurie că l-am regăsit pe Lagardère al nostru!

— Chiar aşa! Nobilul meu prieten... Tocmai aţipisem...

— Adevărat!... Cum să dormi, când te gândeşti că Micul Parizian ar trebui să se afle aici, sub acest acoperiş, şi că nici domnişoara Aurore n-ar trebui să doarmă, pentru că ar fi fericită că el s-a întors?

— Şi-ţi închipui că, în momentul acesta, ochii ei sunt închişi?... Ah! Pe cinstea mea! Este mult mai probabil că plânge...

— Să fie chiar atât de necăjită, mititica de ea?

— Ah! Cocardasse!... Se vede bine că nu ştii ce înseamnă o femeie care iubeşte!...

Această constatare plină de reproşuri din partea sensibilului normand avu darul de a-i înduioşa pe cei doi profesori de scrimă, şi puţin a lipsit să nu înceapă să se smiorcăie.

Amable oftă adânc:

— Poate că şi ea, în tăcerea nopţii?... Unde-o fi, sărmana mea Mathurine?...

Deşi dispreţuia profund prostiile dragostei, Cocardasse respectă acest acces de tandreţe al tovarăşului său şi, timp de o clipă, tăcură amândoi.

Pleoapele îndrăgostitului născut printre falezele Normandiei se îngreunau deja, când Cocardasse reîncepu să pălăvrăgească:

— Vai de păcatele mele! În timp ce noi stăm aici, la căldurică, în puf şi pe saltelele noastre de lână, unde crezi că s-o fi aflând el?

— Habar n-am...

— Poate c-ar trebui să ştim, iubiţelule! spuse cu asprime omul din Toulouse, revoltat de această aparentă nepăsare. Străzile Parisului nu sunt sigure în timpul nopţii; n-ar fi trebuit să-l părăsim.

— Dar dacă aşa ne-a poruncit... Dacă am sta mereu pe lângă el, ar fi de ajuns ca să fie recunoscut.

Această logică nu era în stare să-l dezarmeze pe tovarăşul său, care continuă:

— Ia te uită!... Ce judecată bună ai, bunul meu Amable... Dar, totuşi, ce idee a avut să se ascundă, când ar putea merge prin întregul Paris şi la Curte cu fruntea sus, ca un gentilom... şi, încă, unul dintre cei dintâi, după regent.

— Ideile lui nu ne privesc, Cocardasse.

Acesta era gata să vorbească din nou, dar se opri brusc se ridică în şezut şi ciuli urechea.

— Ce ai? îl întrebă normandul.

— Mi s-a părut că aud un zgomot lângă uşă, bătrâne.

— Visezi! La ora asta nu mai e nimeni în picioare în tot palatul.

Spre a asculta mai bine, îşi ţinură respiraţia, dar deoarece zgomotul nu se repetă, conversaţia fu reluată cu şi mai mare avânt.

— Sfinte Doamne! Secretul ăsta mă apasă... Cum vom putea vedea în fiecare zi tristeţea domnişoarei Aurore şi să nu-i spunem că domnul conte se află la doi paşi de aici?... Ar fi de ajuns un singur cuvânt, iubiţelule, un cuvinţel mic de tot, ca să fie atât de fericită...

— Limba îţi va aduce pierzania, Cocardasse!

— Mai puţin repede decât te vor înnebuni pe tine fustele, Amable.

— Nu aveam intenţia de a te jigni, nobilul meu prieten. Constat, numai, că nu ţi se poate încredinţa nici un secret fără să nu-ţi vină pofta de a-l striga pe acoperişuri... Dacă ar fi vorba despre altceva, mai treacă-meargă, dar secretul lui Lagardère al nostru este sfânt.

— Dar nu mă gândeam să fac ceva rău...

— N-are importanţă!... Ce contează... Contele ne-a spus: "Vă interzic să vorbiţi cuiva despre prezenţa mea aici, mai ales domnişoarei de Nevers..." N-aş spune nici o vorbuliţă, chiar dacă aş fi torturat, chiar dacă ar arde-o la foc mic pe Mathurine, în faţa mea... Cocardasse, jură-mi că...

— Pe ce să jur, iubiţelule?... Eu, unul, nu am pasiuni.

Fratele Amable se gândi o clipă:

— Pe Pétronille! zise, în cele din urmă. Jură-mi pe noua ta Pétronille că vei fi mut ca un peşte.

Luna îşi strecura razele prin geamurile fixate în rama de plumb şi lumina ei palidă cădea drept pe patul gasconului. Tovarăşul său îl văzu luându-şi din cui spada şi întinzând mâna cu un gest teatral.

— Pe cinstea mea de Cocardasse-junior! rosti profesorul de scrimă. Jur pe Pétronille numărul doi a mea să spun...

— Ce să spui? îl întrebă Passepoil.

— Ei, na!... Bătrâne, să spun că Lagardère nu se află la Paris...

Normandul ridică din umeri.

— Sărman prieten, i se adresă cu un ton de compătimire, nu aşa... Repetă după mine: Jur...

— Jur...

— Să nu spun nimănui că l-am văzut pe contele de Lagardère, să nu pronunţ nici un cu vânt care să lase să se bănuiască aşa ceva, mai ales în faţa domnişoarei de Nevers sau a cuiva care ar putea să i-o repete, şi asta, atâta vreme cât nu mă va dezlega el însuşi de legământul meu.

Cocardasse repetă cuvânt cu cuvânt fiecare bucăţică de frază şi, când sfârşi, scoase un "uf!" de satisfacţie. Oricât de vorbăreţ ar fi, de-acum înainte limba îi era legată printr-un jurământ — îl va respecta!

— Ei, bine! Iubiţelule, de-abia aştept să se facă ziuă, ca să-l revăd...

— Şi eu la fel...

După ce-şi exprimară această dorinţă, cu conştiinţele împăcate, adormiră, şi un concert de tuburi de orgă nu întârzie să tulbure liniştea nopţii.

* * *

De partea cealaltă a uşii, două siluete albe şi diafane stătuseră să tragă cu urechea pe toată durata acestui dialog. De îndată ce dublul şi sonorul sforăit înlocui conversaţia, drept semn că profesorii de scrimă plecaseră în ţara visurilor, cele două siluete, ca şi cum s-ar fi înţeles, se îndepărtară, alunecând fără zgomot pe parchet.

Cocardasse nu visase. Tot ceea ce tocmai spusese fusese auzit.

Dar cine îndrăznea oare să spioneze până şi în palatul văduvei lui Nevers?... Nişte duşmani?... Se făcea o pază mult prea bună în jurul Aurorei de Nevers, pentru a se fi putut strecura măcar şi unul singur... Atunci?

Erau dona Cruz şi Jacinta.

Aceasta din urmă veghease până târziu şi se înapoia grăbită în camera ei, dar fără a face să scârţâie scândurile pardoselii, pe care pasul ei elastic de munteancă de-abia le atingeau, când — trecând prin dreptul camerei ocupate de maeştrii de arme — un zgomot de glasuri îi izbi urechea.

Mirată că mai era cineva treaz, se opri în mod instinct. Avea auzul fin şi primele cuvinte ale gasconului o ţintuiră în loc, nu din curiozitate, ci datorită îngrijorării.

Nu avea nevoie de un efort prea mare pentru a înţelege imediat despre ce era vorba.

O clipă, şovăi. Trebuia oare să audă tot şi să se ducă apoi la Aurore să-i redea conversaţia, sau era mai bine să-i dea posibilitatea de a auzi ea însăşi? Căci în nici un caz nu voia să fie singura beneficiară a întâmplării care îi dezvăluia un lucru de o importanţă capitală pentru stăpâna ei.

Apoi, gândindu-se că emoţia ar putea fi prea puternică pentru tânăra fată, se duse iute la uşa lui Flor, pentru care avea şi ea o cheia potrivită.

Flor dormea. Başca o trezi cu blândeţe, îi făcu semn să se scoale şi, aruncându-i pe umeri o mantie largă de mătase, o trase după ea pe coridor, apăsându-şi un deget pe buze.

Se strecurară aşa până la uşa profesorilor de scrimă.

Ţinându-şi respiraţia, ascultară şi nu se gândiră să râdă nici de felul în care Passepoil vorbise despre Mathurine, nici de jurământul lui Cocardasse.

— Ce oameni cumsecade! spuse dona Cruz, după ce revenise în patul său, în care se ghemuise, înfrigurată.

— Au nişte inimi de aur! aprobă Jacinta. Ce vom face cu secretul lor?

— Îl vom păstra... Nu ne aparţine şi nu este nevoie să te pun să juri că vei tăcea... În sfârşit, ştim că Henri s-a întors din Spania şi că-şi urmăreşte şi, poate, îşi va împlini ţelul.

— Să dea Domnul să reuşească repede, spre binele domnişoarei Aurore şi al dumitale!

— Sărmana mea Aurore!... Aşadar, fiind eu însămi mai puternică, voi putea să-i reînsufleţesc curajul, s-o fac să-mi împărtăşească speranţa în apropiata sfinţire a fericirii noastre... Îţi mulţumesc, buna mea Jacinta, că mi-ai dat această posibilitate!

— Vai! De ce nu pot să vi-l aduc chiar pe conte?

— Lasă... presimt că se va întoarce repede; am acum această convingere...

Totuşi, după câteva clipe de tăcere-ngândurată, îşi aplecă frumosul cap brun şi murmură cu tristeţe:

— Poate că va trebui să mai înfrunte multe primejdii... Facă cerul ca el să le învingă şi să nu eşueze... atât de aproape de port... Sper să fie aşa, căci acum ştiu că nu mai este singur şi că cei mai răi duşmani se află aici... Simt că mi se tulbură mintea, sărmana mea Jacinta!... Înainte de a te culca, roagă-te pentru el, pentru Aurore, pentru noi toţi...

Când să iasă, basca se răsuci deodată spre ea adresându-i o ultimă întrebare:

— Nu-i veţi spune nimic despre toate acestea domnului de Chaverny?

— Nimănui... Este secretul lui Henri, nu putem dispune de el în favoarea oricui ar fi... La revedere, Jacinta, sărută-mă şi du-te să te odihneşti puţin.

În zadar încercă ea însăşi să adoarmă din nou. Mii de presupuneri îi treceau prin minte, la mii de planuri renunţa, de îndată ce le născocise.

A doua zi dimineaţa, ea fu cea care se duse s-o trezească pe domnişoara de Nevers. Îşi petrecu braţele pe după gâtul ei şi-i sărută părul blond.

— Ce înseamnă asta? întrebă Aurore, mirată. Iată-te în picioare odată cu soarele, şi nu-ţi stă deloc în obicei să vii mă săruţi atât de devreme.

Era adevărat. Flor nu-şi dădea seama cât de ciudată îi era bucuria, spre deosebire de alte dimineţi, când cele două fete se sărutau cu tristeţe, neputându-se împiedica de a

gândi că se mai năştea o zi care nu le va aduce nici o bucurie, în care nu vor primi nici o veste de la absentul de care le depindea soarta.

Şi iată că acum era veselă, exuberantă. Toate gândurile întunecate pe care le frământase în minte spre sfârşitul nopţii dispăruseră odată cu lumina, odată cu soarele. Era plină de speranţă, gata să i-o transmită prietenei sale, ba chiar neînţelegând cum de aceasta n-o ghicise încă.

Între timp, domnişoara de Nevers o privea în ochi, în care se obişnuise atât de bine să citească.

— Flor, spuse deodată, tu-mi ascunzi ceva, şi voioşia ta îmi spune că este ceva de bine. Vorbeşte, spune repede... Ce ai aflat?

— Nimic, sărmana mea micuţă... Azi dimineaţă m-am trezit aşa, mai veselă ca de obicei... Poate că o presimţire, ce vrei?... Dar nu-ţi pot spune nimic, decât că am mari speranţe şi că aş vrea să te văd şi pe tine la fel.

— Vai!... suspină Aurore, şi eu încerc uneori să sper. La ce bun?... Fiecare zi aduce cu sine aceeaşi durere, aceeaşi nesiguranţă mă ucide... Unde-o fi?... Ce-o fi făcând?... De ce nu se întoarce?

— Va veni...

— Cine ţi-a spus? strigă domnişoara de Nevers, înălţându-se în pat, Flor!... Îţi repet, tu ştii ceva...

— Iar eu îţi repet că nu-ţi pot spune nimic... Speră, speră şi roagă-te, sunt convinsă că Dumnezeu îţi va asculta ruga...

— Mi-am tocit genunchii pe lespezile capelei... La a ce-a ajutat asta?

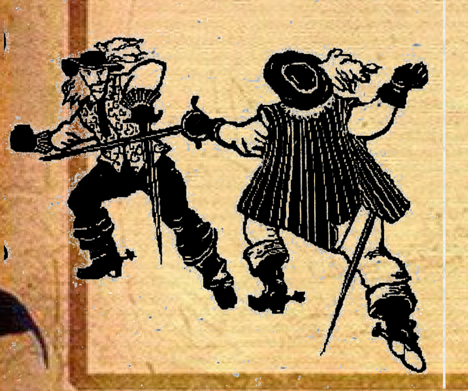
— La grăbirea orei!... Mai roagă-te şi astăzi: poate mâine va fi ziua cea fericită. Roagă-te mâine pentru ziua următoare, şi nu-ţi pierde curajul... Eu am încredere într-un eveniment apropiat...

— Fără îndoială, ai avut un vis? o întrebă Aurore. Uneori visurile tale s-au adeverit şi ştiu că tu crezi în ele... Flor, draga mea, ce-ai visat azi-noapte?

Dona Cruz se folosi de acest prilej spre a da mai mare greutate afirmaţiilor sale, fără a-şi încălca promisiunea pe care şi-o făcuse. Până atunci, nu-şi minţise prietena, declarându-i că nu-i poate spune nimic. Punând totul pe seama unui vis, ar putea merge mai departe, reuşind să-i transmită convingerea ei.

— Ei, bine! Aşa este! mărturisi, fără a roşi pentru minciună să, am visat. Nişte glasuri cunoscute îmi ajungeau la ureche şi vorbeau despre Henri. Spuneau că se află pe drumul de întoarcere, că poate se află aici, nu prea departe, şi că doar un mic obstacol îl împiedică să se întoarcă mai repede.

Aurore, cu mâinile împreunate, asculta cu atenţie. Inima ei înălţa o rugă, pentru ca această închipuire să fie o realitate şi pentru ca prietena ei, socotind-o îndeajuns de

pregătită spre a suporta o bucurie, să-i spună: "Nu, draga mea, n-a fost un vis; dacă nu ţi-am vorbit mai repede, este pentru că am vrut să te scutesc de o emoţie prea mare... el va veni, este aici!"

Dar Flor nu pronunţă deloc cuvintele pe care ea le aştepta, şi biata copilă îşi înclină capul, în timp ce o lacrimă îi umezea pleoapa.

— Şi ce voci erau acelea? mai întrebă.

— Cele ale profesorilor de scrimă, Cocardasse şi Passepoil.

Aurore făcu un gest de descurajare.

— Nu ei sunt cei care mi-l vor aduce înapoi, şopti. Când îi vei vedea, spune-le să nu lipsească în după-amiaza aceasta. Trebuie să ne conducă la palatul Saint-Aignan.

— Crede-mă, Aurore, lasă-i liberi astăzi şi mâine, atât cât vor vrea, chiar dacă din această cauză n-am mai putea ieşi. Dacă l-ai vedea pe Henri revenind cu ei, nu ţi-ar părea rău.

— Fie, răspunse domnişoara de Nevers, dar nu prea cred să fie aşa.

Dona Cruz o părăsi, încredinţată că folosise bine secretul în a cărui stăpânire se afla de câteva ore.

Capitolul XII - Pagini noi în "Jurnalul" Aurorei

De mai multe ori, Aurore întâlnise la marchiza de Saint-Aignan o femeie tânără, vioaie şi, în plus, destul de drăguţă, care îi arăta o mare prietenie.

În ochii unora, mica baroană Liane de Longpré trecea drept o văduvă, şi aceleaşi persoane erau de părere că văduvia nu o apăsa prea greu.

Vioaie, cochetă, cu buzele arcuite, cu nasul în vânt, cu bujorii tinereţii pe obraji şi nu mai înaltă decât o cizmă de muşchetar, s-ar fi zis că este unul din acele fragile bibelouri de Saxa, pe care cea mai uşoară izbitură le fărâmiţează. Ceea ce nu înseamnă că acel mic pachet de carne fragedă, blondă şi diafană nu era un pachet de nervi; că acel căpşor zăpăcit nu avea voinţa şi capriciile sale, ca o adevărată femeie, fiind cu atât mai periculoasă, cu cât nu era luată în serios.

Şi se greşea că nu era luată în serios, căci dacă baroana dorea ceva, dorea cu tot dinadinsul acel lucru şi, deşi părea că se învârteşte ca o giruetă, după cum bate vântul, ea reuşea să-i învârtească pe toţi cum voia şi când voia, în jurul degetului ei mic.

Revoluţia a secerat multe căpşoare de felul acesta, care mai râdeau şi după ce fuseseră desprinse de gât şi a căror vină majoră fusese că se născuseră fermecătoare, spirituale şi inteligente. Prin tăierea lor, s-a crezut că se doboară orgoliul. Cel mai mare defect al principiilor nemuritoare a fost acela de a lua unora urâţenia lor morală, inoculând respectivul virus altora, mai numeroşi. Actualmente, orgoliul şi-a găsit locul în alte capete şi nu s-a schimbat nimic, ceea ce nu înseamnă că ar trebui să se reînceapă Revoluţia.

Baroana de Longpré se măritase — sau, mai bine zis, fusese măritată — la şaisprezece ani. Deoarece părea că este incapabilă de vreo gândire serioasă în legătură cu un eveniment atât de important, se ocupaseră alţii de asta. Domnul de Ravolles, foarte onorabilul ei tată, a cărui pungă era mult mai puţin plină decât arborele său genealogic, îi spusese într-o seară:

— Perla mea!... Nu-ţi pot da, ca soţ, un prinţ! Dar nu există nici un impediment pentru a deveni soţia unui cadet[83] din Guyenne, tot atât de sărac ca şi mine. Este vorba despre domnul de Longpré.

— Domnul de Longpré se poate duce să se plimbe, răspunse drăguţa persoană. Eu nu vreau un cadet, ci un prinţ.

— De acord, frumoasa mea, dar ce-ai zice dacă i-ai avea pe amândoi?

"Bijuteria" stătuse pe gânduri, lucru de care se credea că nu ar fi în stare şi, din fericire, îşi adusese aminte că mătuşa ei devenise bigamă în felul acesta, fără nici o crimă, deoarece nu se căsătorise cu cel de-al doilea pretendent decât după decesul primului.

— Bine! răspunsese, tuşind.

Şi, pentru a dovedi că nu se lăsa păcălită de micul şiretlic, îşi permisese să adauge:

— Cât câştigi din asta, tată?

— Puah!... Atât cât să-mi asigure o înmormântare decentă...

— Şi domnul de Longpré?

— O dotă bunicică şi ceva bani de buzunar pentru a pleca în Flandra... De ce întrebi, comoara mea?

— Comoară!... Acesta-i adevărul... Pur şi simplu, pentru a şti la cât să mă evaluez eu însămi. Du-te şi spune-i cadetului că-l accept... Chiar de a doua zi după nuntă, voi trimite să fie chemat să-mi aranjeze corsetul pe care mi-l va fi descheiat un prinţ...

---

[83] *Cadet*: în secolele trecute, tânăr gentilom destinat carierei militare. (n.t.)

Se aud astăzi voci plângându-se că nu mai există copii. N-a fost oare întotdeauna aşa?... Copila micuţă, delicată, drăguţă, cochetă care era domnişoara Liane de Ravolles fu împodobită, îndrăgită, admirată o zi întreagă şi se căsători la mănăstirea Saint-Séverin. Domnul de Longpré o conduse până la tatăl său, o sărută pe frunte, oftă adânc şi, de cum se făcu seară, încalecă pe calul gata înşeuat care-l aştepta în curte. N-a mai fost văzut niciodată.

A doua zi, biata micuţă plânse mult în faţa prietenelor sale. Domnul regent a fost îndelung ocărit pentru cruzimea cu care-i dăduse domnului de Longpré ordinul de a se duce la regimentul său chiar în seara căsătoriei sale şi, apoi, toţi se obişnuiră cu faptul că nu l-au mai văzut revenind.

Liane, care plângea în afară, râdea foarte tare în sinea ei... Putuse totuşi să devină femeie la momentul dorit, şi nimic nu o va împiedica să aducă pe lume câţiva prinţişori. Când se trezise, Philippe de Mantoue îi promisese cel puţin unul.

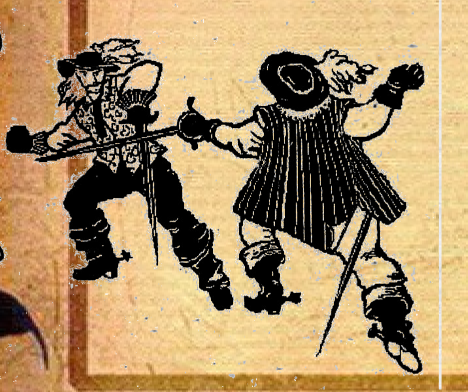
Nu-şi ţinu promisiunea, dar cel puţin îşi ţinu gura. Legăturile lui amoroase cu domnişoara de Longpré au rămas necunoscute, iar aceasta a fost cea dintâi care le-a întrerupt. O ajutaseră să-şi umple punga fără a-i procura alte plăceri, şi nu întârzie să dorească reîntoarcerea soţului său. Din păcate, acesta murise ca urmare a unei lovituri de archebuză şi, fiindcă nu-l cunoscuse deloc, nu avu de ce să-l plângă.

Sub pretextul de a o consola pentru o durere pe care că n-o resimţea — şi fiindcă nu i se cunoşteau micile păcate — fu primită peste tot. Fu obligată să-şi recapete râsul. Între timp, învăţase să gândească, să judece şi chiar să invidieze. În căpşorul ei de păsărică se petreceau lucruri ciudate, şi baroana de Longpré devenise — la şcoala lui Gonzague sau în altă parte, şi mai înainte de a împlini douăzeci de ani — o desfrânată, pricepută în a trage sfori, mai periculoasă decât s-ar putea închipui.

Ea, pe care toţi se străduiseră un timp s-o consoleze, îşi pusese în minte să domolească durerea Aurorei, folosind faţă de aceasta drăgălăşenii cu care ea însăşi fusese înconjurată cândva.

Lăsând la o parte ceremonia căsătoriei, ea pretindea că situaţia lor prezentă o asemănare izbitoare. Logodnicul domnişoarei de Nevers era departe, aşa cum fusese trimis departe soţul ei şi, cu multă bunăvoinţă, aceste împrejurări puteau fi comparate. Dar la atât se limita asemănarea. Mica baroană nu-şi închipuia de fel că plecarea precipitată a contelui ar fi avut aceleaşi motive, ţi ori aceleaşi consecinţe pentru Aurore, ca pentru ea. Şi nici nu admitea că Lagardère să moară datorită unei archebuze. Dar, auzind-o pe Aurore suspinând, se încăpăţânase să creadă că acelaşi lucru i se întâmplase şi ei şi că la fel suspinase după domnul de Longpré.

Dacă, în cazul ei, ar fi fost vorba doar despre o autosugestie, răul încă n-ar fi fost atât de mare. Dar, în străfundul sufletului, îşi mărturisea că mai era ceva. Printr-un

sentiment mai frecvent la femei decât ne închipuim, ea o pizmuia pe domnişoara de Nevers pentru realitatea suferinţelor sale, în vreme ce ale ei nu fuseseră decât un praf în ochi.

Pe scurt, o iubea şi o ura totodată. Nu îndeajuns de crudă pentru a îndrăzni să-i facă vreun rău ca însăşi, era totuşi chinuită de dorinţa perversă de a o vedea suferind. Dacă o copleşea cu mângâieri şi dovezi de afecţiune, o făcea ascunzându-şi ghearele, ca pisica, şi înfrânându-şi o poftă nebună de a-i sfâşia faţa cu unghiile.

La început, Aurore păru să fie indiferentă faţă de ea. Sărmana făptură ce-şi închidea în ea durerea se împăca prea puţin cu acea vorbărie şi exuberanţă. Dar parcă toată lumea se înţelesese să i-o vâre pe gât.

Marchizul de Chaverny şi doamna de Saint-Aignan, crezând în mod sincer că descreierata aceea era singură în stare să distreze melancolia tinerei fete, aranjau astfel încât să le asigure dese întrevederi. Chiar şi Flor îşi închipuia că această voioşie gălăgioasă, intervenind ca o a treia prezenţă în eternele lor discuţii în două, va avea un efect binefăcător asupra prietenei sale. Domnişoara de Nevers — înţelepciunea personificată — nu întârziase nici ea să adopte părerea tuturor.

Aşa încât între cele trei copile de aceeaşi vârstă, a căror unică preocupare era o dragoste neîmplinită, se stabilise un fel de legătură. Căci doamna Liane de Longpré avea, faţă de cel care-i fusese soţ doar cu numele, un soi de tandreţe postumă — cel puţin aşa credea că — şi faptul de a vedea cultul pe care Aurore îl dedica unui obiect real, în timp ce al său era unul iluzoriu, constituia un motiv suplimentar de gelozie.

Nu era lipsită nici de pofta de a se logodi de-adevăratelea şi de a iubi din toată inima. Dar ceea ce atrăgea spre ea mulţimea de adoratori nu era atât frumuseţea ei, cât reputaţia de soţie virgină cu care se aureola şiretenia sa.

În adâncul conştiinţei, Liane ştia perfect de bine cât valora acea aureolă! Fosta metresă a lui Gonzague nu s-ar fi putut căsători decât cu un prost, şi nu asta îşi dorea. Tot aşa cum preferase un prinţ unui cadet din Guyenne, tot astfel îi considera nedemni de mâna ei pe toţi cei care nu erau la înălţimea unui Lagardère sau a unui Chaverny.

Nu exista decât un singur Lagardère, şi acela era pentru Aurore; un singur Chaverny, destinat donei Cruz. Degeaba căuta mica baroană în jurul său, printre vestele de mătase şi perucile pudrate — găsea o mulţime de filfizoni, dar nici un erou.

Pentru a cunoaşte bine modelul unui astfel de om, îi pusese pe Flor, pe Chaverny şi pe marchiza de Saint-Aignan să-i povestească cu lux de amănunte toate etapele vieţii lui Henri. Aceeaşi încercare nu reuşise însă cu Aurore, pentru care viaţa logodnicului ei era o carte de aur, alcătuită din admiraţie, recunoştinţă şi tandreţe, bine păstrată în adâncul inimii şi care se rezuma la două cuvinte: "Îl iubesc!"

Domnişoarei de Nevers îi plăcea să audă laude la adresa lui Lagardère, preamărindu-i-se curajul, ridicându-i-se în slăvi bunătatea. Dar ea însăşi nu vorbea niciodată despre acestea, decât atunci când era singură cu Flor.

Liane de Longpré a ajuns astfel să afle rolul infernal pe care-l jucase Gonzague în toată povestea, începând cu asasinarea lui Philippe de Nevers şi până la cele mai recente evenimente cunoscute.

S-ar părea că ar fi trebuit să împărtăşească ura prietenelor sale faţă de el, să-l condamne pe ucigaş, şi că dispreţului pentru acel om să i se adauge mânia de a fi fost mânjită de mângâierile lui. Acesta a fost primul ei imbold. Cel de al doilea a fost cu totul altul.

Mica baroană devenise acum foarte pricepută în deducţii!... Aşa se face că într-o seară, în singurătatea patului ei mare, printre Jantele de-abia mototolite de micul trup drăgălaş — la care dragostea nu venea deloc, nu sub înfăţişarea unui bărbat, ci a unei făpturi superioare, a unui semizeu — se gândi îndelung, îndelung.

Şi, după ce în capul ei de păsărică se luptaseră pasiunea, invidia, speranţa, gelozia, puţina ruşine şi mult orgoliu, doamna de Longpré îşi cufundă braţul gol şi zvelt în inul pernelor sale şi privi în vid, spre trecut, spre prezent şi spre viitor.

Cu mâna ei albă, cu degete subţiri, caută printre dantelele cămăşii de noapte locul cu rotunjimi încântătoare unde îi bătea inima, spre a-i stăpâni pulsaţiile, şi exclamă, ca o provocare aruncată destinului său:

— Eroul meu!... L-am avut înaintea lor şi n-am ştiut să-l păstrez!... Nu există decât trei pe lume: Lagardère, Chaverny şi Gonzague!

Din acea clipă, nu mai avu decât o singură dorinţă: să-l regăsească pe Philippe de Mantoue şi să-l recâştige.

"Dar asta nu este tot", gândea, "rolul meu nu va trebui să se oprească la acela de amantă. Nu mă voi mărgini la a-mi da inima, trupul... dacă va fi nevoie. Îmi voi da şi viaţa pentru a-l salva pe Gonzague de spada lui Lagardère!"

Pentru astfel de firi, o hotărâre odată luată devine irevocabilă.

Liane le ştia pe Aurore şi pe dona Cruz în stare de a-şi da şi ultima picătură de sânge pentru logodnicii lor — acesta era un motiv în plus pentru a dori să fie egală lor, căci prinţul avea să-i fie, dacă nu logodnic, cel puţin stăpân.

Apoi îşi imagină consecinţele hotărârii sale. Devenind aliata lui Philippe de Mantoue, duşmanii acestuia vor deveni şi ai săi. Şi aceşti duşmani se numeau nu numai contele de Lagardère şi marchizul de Chaverny, ci şi Aurore de Nevers şi dona Cruz.

Conştiinţa ei nu fu deloc zguduită. Dimpotrivă, duplicitatea aceasta o făcu să zâmbească, fiindcă îşi spunea: "Nu voi avea oare complicii mei la faţa locului? Voi fi totodată linia de legătură şi linia care desparte. Voi putea, după plac, să dirijez loviturile

sau să le înlătur, să-i răsplătesc pe cei ce vor fi alături de mine, să-i zdrobesc pe cei care vor fi împotriva mea!..."

* * *

Ultimul ei gând fu: "Dar unde se află Lagardère şi Gonzague?"

Din ziua în care Henri se întorsese în Spania, Aurore îşi dezgropase *Jurnalul* — scris odinioară pentru mult iubita ei mamă — şi, reluându-şi pana, care avea să scârţâie în zilele de tristeţe şi să alunece uşoară în ceasurile de bucurie, începu cu aceste cuvinte:

"Henri!... Viaţa mea îţi aparţine! Dacă, pentru o durată de timp ce sper să fie scurtă, nu vei putea s-o urmăreşti cu privirea, s-o îndrumi şi s-o ajuţi, s-o faci fericită şi plăcută, cape vremea când trăiam în umbra ta, doresc ca, cel puţin, nici una dintre acţiunile mele să nu-ţi rămână necunoscută.

Când vei reveni, vei citi aceste pagini, scrise zi de zi, aproape ceas de ceas. Vei vedea că gândul meu te urmărea în necunoscut, în misterul absenţei tale. După literele tremurate, vei ghici clipele de spaimă; după elanul lor — lucirile de speranţă. Sub frazele cele mai banale vei şti să descoperi bucuriile şi chinurile inimii mele, încrederea în tine şi nesfârşita mea iubire.

Îmi reiau Jurnalul pentru tine, doar pentru tine, cu speranţa secretă că se va opri la capătul a câteva pagini şi că, nu peste mult timp, te vei întoarce şi-mi vei spune:

«Închide acest caiet, draga mea Aurore. Dragostea noastră ne este scrisă în inimi, nu este nevoie s-o scrii în altă parte. Să ne iubim şi să ne trăim viaţa.»"

Dar, vai! Foile fuseseră acoperite, unele după altele, cu tânguiri, gemete şi hohote de plâns. Domnişoara de Nevers vedea cu groază că poate va trebui să le adauge altele, şi totuşi mâna nu-i obosea, inima nu înceta să-i sângereze.

Ceasurile pe care le consacră acestei sarcini pioase de a-şi deschide inima, de a-şi descrie sentimentele şi faptele cu sinceritatea conştiinţei sale, o zdrobeau şi o întăreau totodată. Când tristeţea i se revărsa în accente dureroase, ea evoca dârzenia logodnicului său şi simţea că devine, ea însăşi, mai curajoasă. Dar tot mai adesea revenea strigătul: "Grăbeşte-te, iubitule!... Forţele îmi slăbesc de atâta aşteptare... De ce a trebuit să pleci, când eram unul lângă celălalt?"

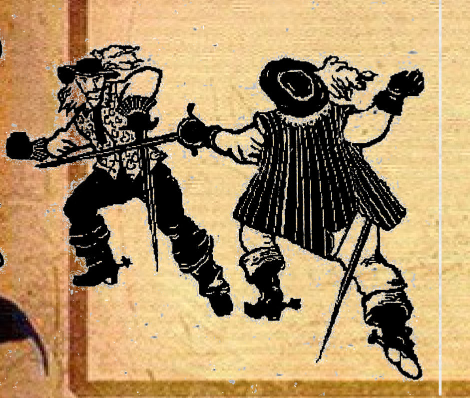
Nimic din ceea ce o privea, mai mult sau mai puţin, nu era trecut cu vederea în acel jurnal intim. Încă de la începutul relaţiilor sale cu doamna de Longpré, începu să vorbească despre ele, mai întâi destul de pe scurt, apoi tot mai pe larg, pe măsură ce intimitatea lor sporea.

"Se doreşte", scria, "ca ea să-mi aducă voioşia, ca şi cum aş putea fi veselă. Mă silesc să râd când râde ea; nu-şi dau seama că asta mă face să sufăr.

Trebuie totuşi să-i fiu recunoscătoare pentru eforturile sale, deşi le consider exagerate? De ce nu sunt lăsată să meditez, să mă rog, după cum mă îndeamnă inima? Îmi este la fel de greu să par veselă, pe cât iar fi ei să verse lacrimi."

Ceva mai încolo adăuga:

"Doamna de Longpré a plecat iar de la mine. Oare n-are nimic mai bun de făcut decât să-mi aducă zilnic zbârnâitul vorbelor şi gesturilor ei zgomotoase? S-ar spune că dansează o gavotă, şi singurele clipe plăcute pe care le petrec în compania ei cu ea sunt cele în care vorbeşte cu Flor despre tine... Ascult şi tac... Am oare nevoie să-ţi pronunţ numele, pentru a-l avea mereu pe buze?... Şi când este rostit de aţe ei, mi se pare că nu are dreptul de a-l striga astfel, că este al meu, că-mi aparţine şi că doar eu îl pot şopti cu respect, cu dragoste.

Ştii că inima mea nu conţine venin şi nici ură, decât faţă de ucigaşul tatălui meu. Ei, bine!… Femeia asta îmi displace, ca şi cum în ea ar exista ceva din el. Este, fără doar şi poate, un sentiment nebunesc, dar aşa simt. Când Flor vine să mă sărute, când ne stringent una la pieptul celeilalte, simt că între inimile noastre nu se află decât un înveliş infinit de subţire, că ele se ating, îşi vorbesc şi se înţeleg. Chiar şi când Jacinta se apropie de mine, când mă îngrijeşte, simt că devotamentul ei este total, că între ea şi mine există o legătură de ataşament complet, iar între mine şi ea, o altă legătură, de încredere şi afecţiune.

Pentru Liane — acesta este prenumele doamnei de Longpré — nu simt nimic din toate acestea. Ea mă sărută când cu ardoare, când cu răceală; glasul ei mă oboseşte şi-mi sună în auz ca şi cum ar vorbi un manechin. Când gândurile mă mâna către tine, către ceea ce faci, când caut locul în care te-ai putea afla, reamintindu-mi lungile şi dureroasele noastre peregrinări prin Catalonia, ea mă readuce înapoi prin descrierea unui bal de la Curte, a vreunei nebunii a regentului sau a unei toalete.

Flor nu înţelege nimic din aceste sentimente pe care mi le inspiră prietena noastră şi care sunt aproape o antipatie. Mi-am deschis inima în faţa ei; punct cu punct, mi-a demonstrat câtă osteneală îşi dă această prietenă spre a-mi fi pe plac, cu ce căldură vorbeşte despre tine şi despre marchiz, cât de des renunţă la nişte distracţii care o aşteaptă pentru a veni să ne înveselească singurătatea.

Atunci încerc să mă resemnez şi să-mi atribui reţinerile sănătăţii şi frământărilor mele, incertitudinii de a nu şti nimic despre tine. Şi îmi promit s-o primesc cu mai multă prietenie, dar

când apare, gata: însăşi căldura felului ei de a se purta mă îngheaţă."

În sfârşit, două zile mai târziu, însemna aceste rânduri:

"Aproape că n-am încredere în Liane. Nici Flor nu este departe de a fi de aceeaşi părere. E o impresie bazată pe nimicuri, pe o schimbare a expresiei, poate datorată stării nervilor ei sau vreunui necaz ea care nu ni l-a putut spune... Flor şi cu mine i-am surprins o privire ce-mi era destinată şi în care ni s-a părut că vedem o lucire de oţel.

Este oare sinceră?... Este falsă?... Bietul meu Henri cât de mult aş dori să fii aici, pentru a-mi spune dacă toate aceste îndoieli nu sunt rezultatul imaginaţiei mele înfierbântate, sau dacă trebuie s-o izgonesc pe această femeie.

Nu îndrăznesc să-i vorbesc despre ea mamei, faţă de care se arată chiar şi mai grijulie decât faţă de mine. Flor i-a spus câte ceva lui Chaverny, dar acesta a răspuns prin laude, susţinând că n-ar trebui să îndepărtăm fluturii albaştri de cerul nostru mult prea întunecat.

Astăzi ne-a pus întrebări în legătură cu Gonzague. Cu un aer foarte indiferent, a vrut să afle dacă ştim ce s-a mai întâmplat cu el, şi noi am bănuit că ţinea tare mult să fie informată. De ce o interesează?

Am oare dreptate? Sau greşesc?... Dar cine mă va scăpa de acest coşmar?"

Da, în mod clar, baroana de Longpré avea interes să ştie unde se afla Gonzague, iar lui Gonzague i-ar fi folosit să ştie unde este ea. Tocmai îşi adusese aminte de ea, la momentul potrivit, şi se gândea deja s-o utilizeze.

Partea a treia — Jurământul lui Lagardère

Capitolul I - Reuniţi cu ajutorul Graţiilor

Târgul Saint-Germain a ocupat un loc important în istoria Parisului, nu atât din punct de vedere comercial, cât pentru că era singurul loc din oraş care, timp de secole, oferise imaginea cea mai reală şi cea mai completă a moravurilor succesive ale locuitorilor săi.

Era situat pe amplasamentul ce i-a revenit, mai târziu, pieţii Saint-Germain, pornind de la strada Touron şi până la Luxembourg. Pe la începuturile Evului Mediu, târgul era privilegiul abaţilor şi călugărilor de la Saint-Germain-des-Prés.

Prin cartă din 1176, unul dintre abaţi, un anume Hugues, i-a cedat lui Louis cel Tânăr[84] o jumătate din veniturile târgului, cealaltă jumătate revenindu-i regelui în 1278, după o sângeroasă încăierare între studenţi şi servitorii abaţiei. Într-adevăr, condamnaţi să plătească patruzeci de livre rentă pentru înzestrarea celor două posturi de capelan înfiinţate ca o ispăşire a uciderii studentului Gérard de Dole, călugării au preferat să se lipsească de drepturile lor asupra târgului, cu condiţia ca Philippe cel Îndrăzneţ[85] să plătească cele patruzeci de livre.

[84] *Louis cel Tânăr* (al VII-lea) (1120–1180): rege al Franţei între 1108 şi 1137; a participat la cruciadă şi a luptat împotriva lui Frederic Barbarossa. (n.t.)

[85] Philippe cel Îndrăzneţ (Philippe al III-lea) (1245–1285): rege al Franţei între anii 1270–1285, fiu şi succesor al lui Louis al IX-lea. (n.t.)

Philippe cel Frumos[86] a mutat târgul în Halele de la Champeaux, şi abia Louis al XI-lea l-a reinstalat în cartierul Saint-Germain, prin scrisorile de împuternicire date în martie 1482, la Plessies-les-Tours.

Ca urmare, în 1648 au fost construite în grădinile palatului Navarre trei sute patruzeci de gherete. Mărite, restaurate, distruse parţial de incendii succesive, au fost cu totul mistuite de cel din noaptea dintre 16 şi 17 martie 1763.

În anul următor au fost reconstruite, dar frământările revoluţionare, ajutate de moda care înclina către noile galerii de lemn de la Palais-Royal, au reuşit în cele din urmă să mături acel teren de târg celebru, pe care, de-a lungul secolelor, se vânduseră pentru regi *dantele din Anglia*, *din Flandra*, *din Olanda şi din Germania*, *ţesute cu aur şi argint*; *arme*, *pinteni de Saint-Claude*, *oglinzi şi mărfuri din China*; iar pentru femeile frumoase, cochete sau pofticioase, *horbote*, *pasmanterie*, *pânzeturi*, *mătase*, *portocale din Portugalia*, *dulceţuri*, *prăjituri şi turtă dulce*; pentru erudiţi, *pergamente*, *calote şi marochin*; pentru amatorii de artă, *tablouri în acuarelă şi în ulei şi gravuri*; pentru burghezi, *bere tare*, *jucărioare*, *pânză*, *ochelari şi veselă de cositor*; pentru oamenii de rând, *dimie*, *ciorapi de lână*, *lumânări şi cuverturi pentru pat*.

Alături de *negustorii cu mărfuri pentru rege*, stăteau *ceasornicarii*; lângă *chirurgii* — *frizerii*; *vânzătorii de felinare* se învecinau cu *gravorii*, iar *sculptorii* se amestecau printre *arămari*[87].

N-am mai sfârşi, dacă ar trebui să înşiruim toate feluritele categorii de mărfuri oferite spre a stârni curiozitatea şi pofta trecătorilor, în decursul celor trei sau patru săptămâni cât dura târgul.

Dar este de la sine înţeles că acolo unde se întâlneau zilnic gentilomi şi mari doamne, membri ai parlamentului şi burghezi, ofiţeri şi domnişoare, nu se putea rezerva mercantilismului întreg spaţiul, în detrimentul total al plăcerilor.

Oamenilor de rând puţin le păsa, mai ales de plăcerile care costau mult. Dar nu aceeaşi era situaţia în ceea ce privea pe ceilalţi şi, în curând, se înfiinţară în târg cafenele şi cârciumi, case de joc şi spectacole de moşi. Unii actori din acea epocă au devenit mai celebri acolo, jucând comedii în Târgul Saint-Germain, decât dacă ar fi apărut pe scena Operei, iar repertoriul de scenete şi farse reprezentate pe scenele lui îi încântă încă şi azi pe bibliofilii noştri.

---

[86] *Philippe cel Frumos* (Philippe al VI-lea) (1268–1314): rege al Franţei între anii 1285 şi 1314, fiu şi succesor al lui Philippe cel Îndrăzneţ. A dus o politică de independenţă faţă de Sfântul Scaun. Dorind să-şi îmbunătăţească finanţele, a intentat călugărilor Templieri un proces care s-a încheiat prin desfiinţarea acestora şi confiscarea bunurilor lor. (n.t.)

[87] Cuvintele scrise cu litere italice sunt exprimate în textul original în limba franceză veche. (n.t.)

Sub Regenţă şi sub domnia lui Louis al XV-lea[88], toate acestea încă nu erau de ajuns. Era nevoie de un târg de curtezane, şi nu acesta era cel care avea cel mai mic văd. Seniorii veneau să se "aprovizioneze" pentru câte o săptămână; cadeţii — pentru o zi; studenţii şi oamenii de rând — pentru o oră.

Călugării de la Saint-Germain-des-Prés binecuvântau târgul la deschiderea lui; când se încheia, nu le mai rămânea decât să se roage pentru iertarea păcatelor.

În vremurile bune, când Gonzague era prietenul regentului, veneau foarte des acolo, împreuna, însoţiţi de toţi desfrânaţii lor. Pentru cei care aveau neveste drăguţe sau fete frumoase acesta era semnalul spre a le face să părăsească terenul.

La drept vorbind, rămâneau destule care nu se gândeau deloc să plece, şi cardinalul Dubois îşi lua el însuşi sarcina de a le face avansuri, în numele stăpânului său sau al lui propriu. Dar degeaba îşi dădea toată silinţa, foarte adesea se întâmpla că, după ce alesese pentru regent tot ce era mai bun, Chaverny sau un altul să vină să-i ia prelatului ceea ce îşi rezervase. Aşa ceva îl făcea pe Philippe d'Orléans să râdă. Dubois strângea din buze şi se mulţumea cu resturile. S-a mulţumit atât de bine, încât din asta i s-a tras şi moartea.

În anul acela, când locotenentul de poliţie, asistat de ofiţerii de la Châtelet, de sindicii[89] târgului şi de paznicii acestuia veni, în faţa unei mulţimi vesele, să strige cu glas puternic, între două trâmbiţe de fanfară: "Domnilor, deschideţi-vă gheretele!'', regentul nu era de faţă pentru a onora cu prezenţa sa solemnitatea deschiderii, ceea ce nu înseamnă că Philippe de Mantoue nu se afla acolo, urmat de credinciosul său Peyrolles.

Numai că nici unul din ei nu purta vestă de mătase, nici jabouri de dantelă. Erau încă deghizaţi în neguţători din Amsterdam, astfel încât cel mai tânăr părea a fi cu mult cel mai în vârstă şi vice-versa.

Persoana care i-ar fi recunoscut, aşa înveşmântaţi, ar fi trebuit să fie foarte şmecheră, şi totuşi ei atrăgeau atenţia multora.

Cei doi bărbaţi nu se fereau să se ciocnească fără încetare de oameni cunoscuţi, şi aceştia nu se dădeau în lături de a-i privi. Dar lor puţin le păsa şi mergeau în grup, străbătând străzile pe care mişuna gloata şi oprindu-se ici şi colo, în faţa gheretelor care-i atrăgeau.

---

[88] *Louis al XV-lea*, zis *Cel Iubit* (1710–1774): fiul lui Louis de Bourgogne şi al Mariei-Adelaide de Savoie şi strănepot al lui Louis al XIV-lea. A domnit mai întâi sub regenţa nepotului acestuia, Philippe d'Orléans. (n.t.)

[89] *Sindic*: persoană desemnată pentru a avea grijă de interesele unui grup de persoane sau ale unei corporaţii. (n.t.)

Se arătau a fi foarte încântaţi de tot ce vedeau, jucându-şi la perfecţie rolul de străini pe care-i interesează un spectacol nou şi, deoarece păreau că au punga doldora şi că o desfăceau cu uşurinţă, negustorii se luau la întrecere, care să-i acapareze.

Făcură câteva cumpărături pe care le puseră în braţele valetului lor şi, după ce-l trimiseră acasă, continuară să se plimbe, ca nişte simpli privitori.

Philippe de Mantoue era nervos. La un moment dat îi şopti la ureche tovarăşului său:

— Încă nimeni!

— Ba da,... acolo, pe strada aceea, Nocé şi Lavallade.

— Da, aceştia ştiam că vor fi aici... dar ceilalţi?...

— Răbdare, monseniore, îi vom găsi curând.

Antrenaţi de valul de pierde-vară, se apropiară de saltimbanci, în jurul cărora se formase deja un cerc larg. Nocé înghiţea o sabie şi se lăuda că poate vindeca toate durerile de dinţi, printr-un secret al lui, al cărui preţ modest era de doi bani. Cei care-l înconjurau nu aveau încredere şi lui Nocé nu-i părea rău, căci i-ar fi fost foarte greu să-şi dovedească talentele altfel decât prin ţopăituri şi strigăte, iar de câştig puţin îi păsa.

Lavallade, echipat cu un gong, făcea o gălăgie cât mai mare cu putinţă şi dacă din când în când, se oprea, era doar pentru a arăta, cu vârful unei baghete, nişte personaje fantastice, mâzgălite pe o pânză mare, întinsă în spatele său.

În acea pictură expresivă existau de toate: arcaşi şi rechini; femei pe jumătate goale, gata de a fi înghiţite de animale ale Apocalipsului; Diogene[90], în butoiul său, lăsându-l pe Alexandru[91] să-i scoată o măsea, şi o mulţime de alte caraghioslâcuri de felul acesta, a căror ciudăţenie amuza atât publicul cât şi pe cei mici.

În mijlocul unei tirade, Nocé se opri brusc. Îi zărise pe Gonzague şi pe Peyrolles, şi printre douăzeci de strâmbături se grăbi să le facă un semn de recunoaştere.

Prinţul, închipuindu-şi că avea să-i comunice ceva, îşi împinse factotum-ul către estradă şi acesta n-avu încotro şi urcă treptele.

Pretinsului dentist nu-i păru rău că poate profita de prilej. Îl obligă pe intendent să se aşeze pe un scaun şi, deschizându-i gura şi apucându-l, fără menajamente, de bărbie

[90] *Diogene Cinicul* (413–327 î.e.n.): filozof grec care, dispreţuind bogăţia şi convenţiile sociale, locuia într-un butoi. Când Alexandru cel Mare l-a întrebat dacă dorea ceva, cinicul i-a răspuns: "Da, să le dai la o parte, că-mi iei soarele". Avea atâta dispreţ pentru oameni, încât se povesteşte că, într-o zi, a fost întâlnit pe străzile Atenei, cu o lanternă în mână şi declarând: "Caut un om". (n.t.)

[91] *Alexandru cel Mare* (356–323 î.e.n.): rege al Macedoniei, elev al lui Aristotel. A supus Grecia revoltată şi, pornind împotriva perşilor, l-a înfrânt pe Darius al III-lea, cucerind apoi Tyrul şi Egiptul. A întemeiat Alexandria, după care i-a învins pe perşi, supunând Asia Mică până la Ind. A încercat să-i unească pe învingători şi pe învinşi într-un mare imperiu, dar acesta nu a rezistat după moartea lui, fiind împărţit între generalii săi. (n.t.)

şi de nas, începu să-i cerceteze gura cu ajutorul unei chei mici de argint, cu care-i ciocănea fiecare dinte.

— Neîndemânaticule! strigă deodată domnul de Peyrolles, scuipând jumătate dintr-unul din dinţii lui falşi, pe care specialistul neexperimentat i-l spărsese.

Apoi, înăbuşindu-şi mânia, adăugă, şoptit:

— N-ai văzut încă nimic?

— Nimic, bunul meu domn de Peyrolles... Dar, cu meseria asta, până diseară voi fi răguşit.

— Strigă mai puţin şi priveşte mai atent. Eu am văzut deja trei cocoşaţi în târg.

— Cel care ne interesează s-ar putea să se afle aici, dar ar trebui să ştim care este. În orice caz, iată-i pe unii care-i sunt foarte apropiaţi... Drace! Aş fi jurat că ticăloşii ăştia se află pe fundul Senei!

Cei despre care Nocé vorbea astfel erau Cocardasse şi Passepoil. Cei doi profesori de scrimă, urinaţi de Berrichon, care le devenise nedespărţit, îşi croiau drum prin mulţime fără a se grăbi, ca nişte oameni care n-au nimic mai bun de făcut decât să-şi ocupe timpul lor liber.

Jupânului Passepoil îi plăcea destul de mult să se vâre în astfel de înghesuieli, în care era cu neputinţă să nu atingă, cu braţele lui slabe, niscaiva umeri rotunzi sau nişte piepturi pline. Uneori, era de ajuns să se întoarcă brusc în loc, pentru a se afla nas în nas cu vreo mutrişoară drăguţă de prinţesă, sau, pur şi simplu, de servitoare, şi fratele Amable nu neglija acest joc care-i procura surprize plăcute.

Nu se mângâia decât foarte vag cu gândul că ar putea s-o regăsească pe Mathurine. Ar fi fost totuna cu a căuta un ac într-un car cu fân... Totuşi, cine ştie?... Hazardul este atât de neprevăzut!

Şi fu un adevărat hazard ceea ce i se întâmplă: simţi deodată două mânuţe fine şi durdulii, aşezându-i-se pe obraji spre a-i acoperi ochii.

Dacă ar fi fost nişte mâini de bărbat, jupânul Passepoil s-ar fi scăpat repede de ele. Dar aşa, rămase neclintit, gustând dulceaţa acelei mângâieri, cu atât mai mult cu cât o fermecătoare încheietură de mână, mirosind a parfum, se afla chiar în dreptul perilor rari ai mustăţii sale. Era un bun prilej de a-şi pune buzele pe ea, şi sensibilul normand, uitând câtă îndrăzneală era cuprinsă în faptă sa, depuse un sărut zgomotos în palma mâinii care, într-un mod atât de drăguţ, îl lipsea de vedere.

Urmarea nu fu decât un hohot de râs şi Passepoil, redobândindu-şi folosinţa ochilor, se sluji de ei pentru a contempla ceea ce avea în faţă.

— Cum?!... exclamă. Domnişoara Cidalise!

Peste două minute, profesorii de scrimă erau înconjuraţi de un întreg roi de femei drăguţe, ale căror chipuri le erau cunoscute şi despre care păstraseră, de altminteri, cea mai tandră amintire.

Nu ne vom opri la exclamaţiile lui Cocardasse-junior, nici la saluturile şi gesturile sale pline de emfază. Micul Berrichon nu pricepea o iotă, decât că prietenii săi erau în cele mai bune relaţii cu nişte doamne frumoase, cărora el n-ar fi îndrăznit să le atingă nici poalele rochiei. Totuşi, numai Dumnezeu ştie câtă poftă de aşa ceva îi făceau cei şaptesprezece ani ai săi!

Erau şi alţii care priveau acest spectacol, dar nu cu aceeiaşi ochi.

Pe Nocé, cele ce vedea îl făceau să uite de pretinsul său pacient, care-şi căsca gură mai mult de uimire, decât pentru a şi-o lăsa să-i fie deteriorată din nou. La rândul său, Gonzague nu părea măgulit de faptul că Fleury, care odinioară îi acordase favorurile ei, se agăţa acum de braţul lui Cocardasse.

Pseudo-şarlatanul se prefăcu a unge cu o pomăda dintele spart al lui Peyrolles, iar acesta, declarându-se vindecat ca prin minune, se grăbi să sară jos de pe estradă, spre a se întoarce la stăpânul său.

— Ei!... mormăi prinţul, dar ce înseamnă toate acestea? Oare, de când am plecat, domnişoarele de la Operă au decăzut într-atât, încât trebuie să se înghesuie în nişte ostaşi?

— Şi încă ce ostaşi!... întări factotum-ul.

— Poţi să-mi spui de ce sunt împreună cu aceştia, şi nu cu alţii? continuă Philippe de Mantoue.

— Habar n-am. Observ totuşi că lor le prinde mai degrabă rău să fie înconjuraţi de atâtea femei.

Toate actriţele pe care le-am văzut în seara în care fuseseră atacate în Montmartre se aflau acolo. Şi, nu peste mult timp, îi traseră după ele pe profesori spre una dintre cârciumile în care Cidalise cea grasă avea, poate, poftă să se ameţească din nou, fie şi măcar pentru a reînnoi cunoştinţa cu prietenul ei Passepoil.

Micul Jean-Marie nu se speria, pentru simplul motiv că actriţa Dubois găsea că gura lui este proaspătă, că are ochi blânzi şi şale solide. Făcea chiar mai mult decât să-l aprecieze, i-o şi spunea.

Nivelle rămase în urmă. Acolo unde nu era nimic de câştigat, prefera să-şi păstreze pentru sine graţiile şi zâmbetele — ar fi o greşeală să dai pe degeaba ceea ce s-ar putea vinde foarte scump unor imbecili! Acest gând o făcu să-şi amintească de Oriol.

Grasa Cidalise nu-şi terminase chiar toţi banii. Avea în buzunar câţiva galbeni câştigaţi în ajun şi de care Passepoil avea dreptul să profite... Nu trebuie oare ca banii să circule?

— Urmaţi-mă, le porunci ea, trecând pragul cârciumii. Şi atâta rău pentru cei care vor veni să spună că nu avem o ţinută corectă!

Se instalară, în foşnet de mătase şi zăngănit de săbii izbite de picioarele meselor. Numai văzându-i pe alţii bând, Cocardasse simţi că-i este o sete cumplită. Passepoil şi Berrichon se gândeau la cu totul altceva.

— Brrr!... făcu Fleury, scuturându-se, mă ia cu frig în spinare, când îi văd pe aceia doi, cu blănurile lor!

Într-adevăr, Gonzague şi Peyrolles intraseră în urma ei şi se aşezaseră la masa alăturată, în timp ce toate femeile îi priveau mirate.

Dacă blănurile îi provocau lui Fleury o senzaţie de frig, Nivelle se simţea, dimpotrivă, încălzită în mod ciudat, doar presupunând bogăţia şi calculând cam cât le valorau bijuteriile... Oamenii pe care-i întâlneşti pot fi apreciaţi din atâtea puncte de vedere!

Conversaţia se înjghebă foarte repede. Fu amintit trecutul şi se vorbi despre prezent.

— Ce-ai văzut în târg? îl întrebă Cidalise cea voinică pe prietenul ei Passepoil.

— Numai pe dumneata, domnişoară Cidalise, răspunse galantul profesor de scrimă, şi atâta vreme cât veţi fi aici, nici nu voi vedea altceva.

Drept recompensă, îi dădu mâna să i-o sărute.

Domnişoara Dubois era ocupată să-l supună pe Jean-Marie unui interogatoriu în regulă, care-l făcea să se înroşească până la rădăcina părului. Ea îşi folosea întreaga ştiinţă pentru a se amuza de acea candoare atât de nouă şi nu regreta deloc că-i întâlnise pe meşterii de arme.

Între timp, în colţul lor, negustorii olandezi stăteau foarte tăcuţi şi păreau a fi interesaţi mai mult de vecinele lor, decât de propriile afaceri. Este probabil că dacă acei burghezi cumsecade îşi lăsaseră, în ceaţa ţării lor, nişte neveste mari şi grase, nu le-ar fi displăcut deloc să le uite un timp, lângă aceste parizience fermecătoare şi puţin sperioase.

Am spus deja care era magnetul ce-o atrăgea pe Nivelle. Fără să pară că o face dinadins, se trase încet-încet către străini, astfel încât, curând, se află între cele două grupuri. Cel mai mic prilej îi va îngădui să intre în vorbă cu ei.

Peyrolles îi ghicea intenţiile şi era foarte dispus să-i intre în joc, deşi dintr-un motiv cu totul diferit. Era de prevăzut că luarea de contact nu va întârzia mult.

Totuşi, ocazia nu apărea destul de repede pentru gustul Nivellei, aşa că, luându-şi inima în dinţi, se hotărî s-o provoace, folosind unul din cele o sută de mijloace pe care le cunosc toate femeile.

Vorbind vrute şi nevrute, fără a se adresa nimănui anume, simţi curând nevoia de a-şi susţine cu gesturi largi părerea pe care nimeni nu i-o contrazicea şi, fiindcă un evantai de sidef se agită, agăţat de braţul ei, nu-i trebui mult timp pentru a răsturna, din nebăgare de seamă, paharul domnului de Peyrolles.

Îşi ceru scuze. Peyrolles afirmă că era încântat de acest mic accident, care-i permitea să-şi prezinte omagiile uneia dintre cele mai drăguţe femei din Paris. Iar actriţa, bine dispusă, luând acest compliment drept o invitaţie în toată regulă, trecu fără multe vorbe în tabăra vecină. De altminteri, pentru asta era de făcut atât de puţin lucru, încât fu de ajuns să-şi mute scaunul cu câteva degete.

— Ehei! Nivelle, exclamă Fleury, remarcându-i manevra — gândeşte-te că pentru a încheia tratate cu străinătatea, ai nevoie cel puţin de asentimentul Alteţei Sale Regale.

— Alteţa Sa le va ratifica, domnişoară, fiţi sigură de asta, replică Peyrolles, cu cel mai amabil surâs al său.

— Las-o în pace, interveni la rândul său Cidalise. Era singura de aici care nu ştia ce să facă. Haideţi, domnilor, puteţi încerca fără grijă s-o distraţi, garantez că va fi de acord.

Se ştie că Cidalise nu deschidea niciodată gura fără a spune o prostie şi, de obicei, fosta fiică a fluviului Mississippi nu rata prilejul de a i le sublinia. De data aceasta Nivelle nu tresări — proastă sau nu. Cidalise, grăise adevărul.

Actriţa începu apoi să se sclifosească. Era foarte nehotărâtă pe care dintre cei doi negustori să-l aleagă. Căci, dacă vecinul ei i se părea cu câţiva ani mai tânăr, celălalt, dimpotrivă, îi făcea impresia că este mai bogat şi că are o înfăţişare mai impunătoare.

Niciodată Nivelle nu fusese sufocată de sentimente. Cel mai mic dintre favorurile sale era tarifat conform unei reguli de neclintit. Cu atât mai rău pentru cei care nu puteau plăti.

Zgârcită de felul ei, ar fi vrut să-i păstreze doar pentru ea pe cei doi bărbaţi din nord. Din nefericire, era nevoită să aleagă şi să împartă, căci de faţă era şi domnişoara Daubigny, care părea foarte dispusă să ocupe locul rămas liber lângă Gonzague.

Pentru a evita acest lucru, Nivelle, după un suspin, luă hotărârea de a-şi chema prietena şi de a-şi schimba, ca însăşi, locul. Când se simţi în siguranţă lângă cel pe care-şi pusese ochii, deveni de o veselie nebună şi începu să-şi folosească toate resursele minţii.

Cu destulă iscusinţă spre a nu părea indiscretă, îi puse vecinului întrebări cu privire la ţara lui, la afaceri şi la situaţia financiară, îi pipăi blănurile, încercând să le evalueze la un preţ aproximativ, se extazie admirându-i agrafele, inelele ce-i sclipeau pe degete, şi de-abia atunci, examenul părându-i concludent, începu marele joc al ocheadelor, al genunchilor care se ating şi al mâinilor care se întâlnesc ca din întâmplare.

Biata Nivelle nu-şi închipuia de fel că era o veche cunoştinţă pentru cei în favoarea cărora îşi desfăşura şiretlicurile. Ce erau aceste mici şmecherii femeieşti, alături de cele ale celor doi vicleni, cei mai ticăloşi ai epocii lor?

În ciuda tuturor tachinărilor vecinei sale, Gonzague rămânea rece ca marmură. Şi, dacă Peyrolles n-ar fi întreţinut conversaţia, la masa lor ar cam fi lipsit veselia.

Cu toate acestea, intendentul nu favorizase intenţiile Nivellei fără a avea un scop precis. Nu-şi putea explica în nici un fel relaţiile profesorilor de scrimă cu domnişoarele de la Operă şi era decis să se lămurească.

La urma urmei, treaba era uşoară şi nu-şi făcu nici un scrupul să meargă drept la ţintă, întrebând brusc:

— Nu am onoarea de a-i cunoaşte pe cavalerii dumneavoastră, doamnelor, dar, cu toate acestea, dacă aş îndrăzni să vă vorbesc deschis, v-aş spune că meritele lor nu par să fie pe măsura frumuseţii dumneavoastră, a tuturor.

— Nu întotdeauna haina îl face pe om, ripostă Nivelle. Poate că cei pe care-i vedeţi aici nu au o înfăţişare grozavă, dar sunt totuşi nişte gentilomi provinciali şi, mai mult decât atât, nişte cavaleri foarte dârji.

— Atunci vă înţeleg interesul faţă de ei. Vitejia este o virtute pe care femeile o apreciază mult.

— Mai ales atunci când este pusă în slujba lor, îşi dădu părerea şi Daubigny.

— Da, aprobă Nivelle. Dacă n-ar fi fost aceşti domni, am fi petrecut, cândva, un sfert de oră tare neplăcut şi noi, toate, le datorăm cel puţin recunoştinţă.

Şi, deoarece ochii glacialului său vecin prindeau, în sfârşit, viaţă, aţintindu-se pe ai ei în chip de întrebare, frumoasa povesti întreaga întâmplare, omiţând totuşi să relateze ce se întâmplase după întoarcerea lor la Paris.

Chipul lui Gonzague se lumină acum de o sclipire de satisfacţie. Nu credea că ar avea a se teme de ceva din partea dansatoarelor — creiere lipsite de greutate şi incapabile de o acţiune susţinută — dar era mai bucuros că relaţiile lor cu profesorii de scrimă nu aveau nici o legătură cu Lagardère.

— Domnilor, li se adresă, ridicându-se în picioare. Tocmai ni s-a povestit despre frumoasa dumneavoastră faptă. Ne-ar părea rău să ne întoarcem în ţara noastră, fără a fi strâns mâinile a doi eroi. Spuneţi-ne numele, pentru a le scrie pe tabletele mele, şi vă dau cuvântul că în curând, vor fi celebre în Olanda!

— Nu te teme, amice!... răspunse gasconul, stând în picioare şi răsucindu-şi mustaţa. Sunt deja cunoscute pe-acolo. Cocardasse-junior şi fratele Passepoil, maeştri de arme, profesori de scrimă la Paris, campioni ai întregului pământ, şi chiar şi mai departe! În sfârşit, ex-cavaleri ai regimentului Royal-Lagardère!... Zău aşa!

Când ajunse la această ultimă calitate, falşii negustori din Amsterdam îşi încruntară frunţile: le reînvia nişte amintiri amare!

Profesorii de scrimă strânseră mâinile ce li se întindeau, fără a bănui că erau cele ale celor mai neîmpăcaţi duşmani ai lor, şi toată lumea se adună în jurul aceleiaşi mese.

Capitolul II - Inelul negru

De obicei, femeile nu prea mergeau la cafenea sau la cârciumă, excepţie făcând marile doamne, însoţite de câţiva seniori, care se duceau acolo din curiozitate, şi curtezanele.

Dar pe durata târgului Saint-Germain lumea nu-şi făcea prea multe scrupule de a le frecventa pe cele ce existau în cuprinsul lui sau prin apropiere. Acest obicei devenise nu numai o chestiune de modă, ci chiar un fel de obligaţie. Era de bon-ton să-ţi dai acolo o întâlnire şi libertatea de moravuri ce domnea în acea zonă îngăduia întrevederile între îndrăgostiţi făcând parte din aceeaşi clasă socială sau chiar din clase sociale diferite.

Cea mai autentică ducesă, care niciodată nu s-ar fi coborât la a sta alături de inferioarele ei oriunde în altă parte, nu găsea nimic rău în a se aşeza lângă o lenjereasă, ba chiar de a o ruga cu umilinţă să se deranjeze pentru a-i permite să ajungă la locul ei.

Revoluţia nu a inventat nimic atunci când, pe frontispiciul edificiilor sale, a înscris cele trei cuvinte pe care trebuia să se bazeze totul: Libertate, Egalitate, Fraternitate. Ele reprezentau deja regulă în Târgul Saint-Germain şi doar câte unii le contraveneau, cum, de altfel, li se contravine şi în zilele noastre.

Această contopire a claselor sociale în jurul gheretelor negustorilor, şi mai ales în cafenele şi în teatre, dădea uneori loc la surprize amuzante. S-a întâmplat de mai multe ori că o marchiză şi o subretă să se aşeze una lângă cealaltă, fiecare aşteptând pe cineva: subreta pe marchiz, iar marchiza — pe adoratorul subretei. Ne putem închipui stânjeneala generală când soseau cei doi bărbaţi.

În fiecare zi, câte un soţ era surprins de nevasta lui în timp ce purta o conversaţie clandestină, sau acelaşi lucru i se putea întâmpla soţiei. Dacă vreunul dintre ei făcea gălăgie, cronica scandaloasă răspândea pretutindeni povestea, făcându-i de râs. Din

fericire, moravurile acelei epoci îngăduiau celor în cauză să închidă ochii — şi nu aşa este cel mai înţelept să se procedeze, în astfel de situaţii?

Prin urmare, nimeni nu se miră de calitatea acelora — femei sau bărbaţi — care veneau la cafenea şi nici de ceea ce voiau să facă acolo. În general — şi asta se referă la nobilime — deoarece toţi se cunoşteau şi se supravegheau între ei, poate că acolo se petreceau mai puţine lucruri condamnabile decât în altă parte, unde se luau măsuri pentru a se ascunde. Aşa va fi cât lumea: cele care se duc în fiecare seară la bal şi se arată, în văzul tuturor, ca fiind îndrăcite, neobosite, chiar pasionate, sunt mult mai puţin vinovate decât cele care, o dată pe săptămână, se strecoară, timp de o oră, în cine ştie ce subsol misterios.

Limpezimea apei curgătoare va fi întotdeauna mai puţin suspectă decât cea a apei stătătoare.

Mica baroană de Longpré era o asiduă vizitatoare a târgului. Câteodată venea însoţită, cu foarte bune intenţii, de vreun cavaler galant, dar puţin periculos: de exemplu, ruda sa, baronul de Hunaudaye.

Cel mai adesea venea singură. Firea ei curioasă şi independentă o făcea să prefere societăţii unui învârtitor de fraze frumoase, agăţat de fustele sale şi plictisind-o cu madrigaluri, libertatea de a merge unde avea chef, cu năsucul ei trandafiriu în vânt.

Poate că n-ar fi îndrăznit să facă asta pe vremea când încă nu se măritase, dar situaţia ei actuală i-o permitea, iar ea o folosea din plin.

În ziua aceea, neducându-se la palatul Nevers, îşi îndreptase paşii, foarte firesc, către celebrul teren al târgului, atât pentru a se distra în vreun fel, cât şi spre a-şi înşela nevoia de activitate. Într-adevăr, de când luase hotărârea de a-l regăsi pe prinţul căruia i se dăruise, pasivă, în noaptea nunţii ei, Liane simţea o necesitate imperioasă de a-şi cheltui forţele şi se deda tuturor exerciţiilor fizice permise femeilor, pentru a-şi potoli agitaţia măcar prin oboseală.

Cu siguranţă că nu în acel loc spera să-l întâlnească pe Philippe de Mantoue, căci ştia bine că era exilat şi că ar fi fost o nebunie din partea lui să vină să se plimbe în mijlocul Parisului, şi tocmai în locul în care o mie de persoane l-ar fi putut recunoaşte de la prima vedere.

Cu toate acestea, la fiecare pas îşi ridica privirea, ca şi cum printre sumedenia de chipuri care apăreau şi dispăreau după ce abia fuseseră întrezărite s-ar fi putut ivi, deodată, acela pe care-l aştepta.

În curând, obosi. Picioruşele ei, care ar fi încăput în mâna unui copil, nu erau obişnuite cu acel efort al unui mers neîncetat.

Zări, deodată, cârciuma a cărei uşă era larg deschisă în faţa ei şi, deoarece nu cunoştea altă regulă decât propria-i voinţă, îşi strânse fusta în jurul trupului şi intră.

La început, Liane nu văzu decât toţi ochii aceia care o priveau. I se păru ciudat să stea aşa, în faţa tuturor acelor priviri aţintite asupra ei. Dar nu era oare obişnuită să fie admirată?... Mutriţa ei şireată, şmecheră, nasul obraznic, ochişorii sclipitori, şi până şi vârful limbii trandafirii, pe care şi-o trecea mereu peste buzele-i proaspete — oare toate acestea nu atrăgeau atenţia asupra ei, oriunde se ducea?

În cele din urmă, zărind un loc liber, se strecură printre rânduri, ca într-o figură de pavană, făcu mici sărituri, se răsuci şi se pomeni stând pe scaun... uf!...

Simţindu-se acum mai în largul ei, îi privi pe cei ce o înconjurau: în dreapta, un procuror de la Châtelet; în stânga, un personaj ciudat, care părea să fie imaginea altuia, care era îmbrăcat aproape la fel, cu excepţia cât or va detalii de lux; ceva mai încolo, două sau trei chipuri de soldăţoi, pe care parcă le mai văzuse undeva, şi femei.

Privirile ei cercetătoare dădură roată întregii săli şi nu întâlniră nici o faţă cunoscută. Atunci se linişti, îşi potrivi rochia cu vârful degetelor pentru a-i aranja faldurile, se uită în minuscula ei oglindă de buzunar spre a se încredinţa că totul era la locul lui: cârlionţii, pudră şi aluniţele false. Când sfârşi aceste pregătiri, comandă un şerbet cu gheaţă, pe care începu să-l deguste ca o gurmandă, lingându-l cu lăcomie.

La intrarea doamnei de Longpré, Philippe de Mantoue tresărise. Când veni să se aşeze lângă el, se dădu puţin înapoi şi se întoarse pe trei sferturi, astfel, încât să nu i se poată vedea faţa — doar atât cât să nu fie nepoliticos.

Grijă de a-şi preface glasul faţă de profesorii de scrimă îl împiedica să fie prea vorbăreţ. Ca urmare, Nivelle se străduia în zadar să-i descreţească fruntea. Se gândise să-l facă să promită că va veni seara la Operă; îi indicase momentul în care va dansa ea, ce rol va avea. De altminteri, o va putea recunoaşte după semnul pe care i-l va face: de trei ori îşi va apăsa pe buze primele două degete de la mâna stângă.

Dar el răspunsese că nu era sigur că va putea merge la Operă chiar în acea seară şi părea mai puţin interesat de avansurile acestei femei, decât de întrebările puse profesorilor de scrimă de către Peyrolles, a cărui îndrăzneală, nouă, îl uimea.

Într-adevăr, sub pretextul de a-i lăuda pentru toate faptele de vitejie pe care ei le săvârşiseră fără doar şi poate, intendentul se străduia să-i tragă de limbă.

Passepoil, temându-se de limbuţia prietenului său, îi apăsa piciorul pe sub masă, împiedicându-l mereu să răspundă, căci calitatea de străini a interlocutorilor lor nu era de ajuns pentru a-i adormi vigilenţa. De prea multe ori constatase că trebuie să-şi ţină limba, chiar şi faţă de oameni mai puţin suspecţi. Aşa că, fiind prudent cât pentru doi şi socotindu-se răspunzător pentru cuvintele nefericite ce i-ar scăpa lui Cocardasse, avea de gând să-l oblige să păstreze tăcerea.

Mulţumită jurământului depus solemn pe mânerul Pétronillei, Amable credea că acum posedă soluţia magică cu care să oprească, la momentul necesar, limba

gasconului. Şi conveniseră că acesta va tăcea, ori de câte ori Passepoil îi va arăta minerul propriei sale săbii.

Dar atunci când făcuseră această înţelegere, fratele Amable nu prevăzuse că o va întâlni pe Cidalise şi că dansatoarea cea voinică îi va absorbi în asemenea măsură atenţia, încât să-l facă să uite datoria de a-şi supraveghea nobilul prieten.

Cu toate acestea, teribilul limbut nu făcuse încă nici o greşeală. Asta nu-l mulţumea nici pe departe pe Peyrolles, ba chiar atât de puţin, încât acesta se decise să-şi înteţească întrebările, în speranţa de a afla, printr-o indicaţie oricât de mică, ce se întâmplase cu Cocoşatul.

Profitând de o clipă în care normandul, atras într-o conversaţie intimă cu însoţitoarea sa, părea incapabil să-l audă, factotum-ul întrebă, prefăcându-se indiferent şi continuând discuţia începută:

— Ce era acel regiment Royal-Lagardère?... Şi cine îl comanda?

— Ei, na!... Contele Henri de Lagardère, pe cinstea mea!... Restul era alcătuit din patru bărbaţi, dintre care făceam parte micuţul şi cu mine... Regimentul ăsta trecea peste tot, zău aşa, prin foc, prin fier... chiar şi prin aer...

— Pentru ce l-aţi părăsit?... Poate contele a fost ucis pe undeva?

— I-auzi trăsnaie! Nimeni nu-l poate ucide pe el!

— Atunci, ce i s-a întâmplat?

Gasconul nu răspunse fără a se uita la spada lui Passepoil, şi acesta fu cel care replică:

— Aleargă prin lume... unde? Am vrea şi noi să ştim.

Înţelegând că nu putea scoate mare lucru de la maeştrii de arme, oricum i-ar fi luat, intendentul se întrebă dacă trebuia să continue interogatoriul, riscând să devină indiscret, sau să renunţe cu totul.

Şovăiala lui fu ca un semnal pentru o mică scenă foarte străină de grijile sale — scenă în urma căreia avea să-i fie imposibil să-şi reia întrebările.

Auzind pronunţându-se numele de Lagardère, mai susceptibil să-i izbească urechile decât oricare altul, baroana de Longpré se aplecase iute spre a vedea ce buze îl rostiseră, şi asta fusese pentru ea ca o străfulgerare de lumină: îşi amintise brusc că pe unii dintre acei oameni îi văzuse în palatul Nevers...

La rândul său, zărind-o, Cocardasse socotise că este cazul să-i adreseze o plecăciune adâncă, la care ea se abţinuse să răspundă.

Până aici, totul era foarte normal, iar lucrurile n-ar fi mers mai departe, dacă Jean-Marie Berrichon — care, — amintindu-şi, desigur, că deţinea monopolul indiscreţiilor şi al gafelor şi le ducea dorul, de când nu le mai comisese — n-ar fi spus destul de tare, dându-i un cot lui Amable:

— Şi, totuşi, sunt sigur că este chiar prietena domnişoarei Aurore.

Aceste câteva cuvinte trecură neobservate de către cei mai mulţi dintre auditori, dar urmările lor aveau să fie grave.

Lui Philippe de Mantoue, de pildă, nu-i scăpaseră şi le sesizase întreaga valoare, deşi nu avuseseră nici un răsunet asupra lui Peyrolles. Aşa că de data aceasta se întoarse direct către baroană, ştiindu-se îndeajuns de bine grimat spre a nu putea fi recunoscut de ea.

Acum ar fi dorit să-i vadă plecând pe toţi ceilalţi, căci i se părea că avea, realmente, ceva de spus prietenei domnişoarei de Nevers.

Atenţia pe care începu să i-o arate noii venite stârni imediat gelozia Nivellei şi-i spori dorinţa de a-l acapara doar pentru ea.

— Aveţi un inel foarte drăguţ, domnule, îi spuse fandosindu-se. Fiţi amabil şi arătaţi-mi-l mai de aproape.

Tot vorbind, dansatoarea luase mâna prinţului şi privea cu atenţie bijuteria. Era o piatră neagră, nu prea mare, montată cândva, la Veneţia, într-un inel care conţinea un secret. Philippe de Mantoue nu-şi amintea să-l fi dezvăluit vreodată cuiva.

— Este mai mult ciudat, decât frumos, răspunse, cu scopul de a potoli admiraţia exagerată a vecinei sale. De altfel, nu are decât valoarea pe care i-o pot aprecia unii.

— În cazul acesta, oferiţi-mi-l, suspină Nivelle, în felul josnic în care se milogesc curtezanele.

Prinţul se încruntă.

— Regret nespus de mult că nu vă pot face pe plac, spuse, dar acest inel are un destin, care nu poate fi împlinit decât de mine.

— L-aş fi păstrat până la sfârşitul zilelor mele, şopti frumoasa, convinsă de inutilitatea oricărei noi insistenţe. Dacă asta este situaţia, nu vă pot lipsi de el.

Deşi îşi risipise averea, Gonzague nu-şi pierduse gesturile de mare senior şi nu trebuia să cauţi mult pentru a-l descoperi, sub învelişul de negustor, pe prinţ. Îşi scoase de pe deget un alt inel, mult mai frumos, pe care i-l întinse lacomei hetaire[92], spunându-i:

— Luaţi-l mai curând pe acesta — pentru dumneavoastră valorează mai mult, iar pentru mine, mai puţin.

Chipul Nivellei străluci de bucurie.

Toate celelalte îi aruncară o privire de invidie şi se ridicară, deoarece trebuiau să se întoarcă la Operă pentru reprezentaţia din acea seară.

Profesorii de scrimă le imitară mişcarea.

[92] *Hetairă*: curtezană, în antichitatea greacă. (n.t.)

Gonzague, aruncând pe masă un pumn de galbeni, rosti scurt, spre a împiedica orice protest:

— Nici un cuvânt!... Niciodată nu am lăsat nici pe femei, nici pe soldaţi să plătească. Este foarte probabil că ne vom aminti multă vreme de această zi.

— Noi rămânem pe loc? îl întrebă intendentul, al cărui plan era de a-i urmări pe profesorii de scrimă.

— Rămâi, răspunse stăpânul.

Domnişoara Daubigny nu-i ceruse nimic lui Peyrolles şi nici nu obţinuse ceva de la el, nici măcar o promisiune. Nivelle nu era nici ea mai procopsită şi pleca plină de regrete. Grupul se împrăştie ca un stol de vrăbii: profesorii într-o parte, iar domnişoarele de la Operă în cealaltă.

De îndată ce toţi fură afară, Gonzague se întoarse către Liane de Longpré şi fu uimit văzând-o foarte palidă. Ochii lor se întâlniră şi lăsară să le scape un fulger. Din partea prinţului era neîncrederea, din cea a baroanei — o întrebare îngrijorată. Peyrolles îi privea pe amândoi şi nu înţelegea nimic.

Cei doi se apropiară unul de altul şi doamna de Longpré şopti, aplecându-se:

— Trebuie să vă vorbesc, singur.

Gonzague se prefăcu mirat şi răspunse, cu glas scăzut:

— Oare nu faceţi o confuzie, doamnă? Chipul dumneavoastră îmi este necunoscut.

Vedea bine că deghizarea lui nu-i mai slujea la nimic, dar voia ca baroana să fie cea care să i-o spună.

Ea se aplecă şi mai mult şi continuă:

— Philippe de Mantoue, vreau să te văd între patru ochi.

— Încă o dată, doamnă, vă înşelaţi — cine vă dovedeşte că sunt cel pe care credeţi că-l recunoaşteţi?

— Iată-l, replică ea, arătând inelul negru de pe degetul lui Gonzague. Nu există două la fel, iar acesta conţine un secret.

— A fost făcut pentru mine şi niciodată n-am dezvăluit cuiva vreun secret.

— Te înşeli, Philippe!... Există ceasuri în care pasiunea te face să vorbeşti fără să vrei — unii le uită, alţii şi le amintesc!... Este o dovadă că tu nu m-ai iubit niciodată şi că eu încă te mai iubesc!

Prinţul tresări. Cu câteva clipe mai înainte, se gândise s-o cumpere pe femeia aceasta, care-i fusese amantă. Sperase chiar să poată face acest lucru prin intermediul lui Peyrolles, el însuşi rămânând în culise şi fără a scormoni cenuşa. Îşi închipuise că acel sufleţel uşuratic, acel cap pe care-l presupunea gol, ar putea fi fasonat pentru trădare fără a fi nevoie să facă o întoarcere în trecut, fără ca ea să vrea măcar să-l revadă. Prima

dată când el îi cumpărase trupul, ea acceptase fără a se uita la nimic, fără a discuta nimic... Oare situaţia va fi alta, acum când era vorba numai despre conştiinţa ei?

Văzându-i impasibilitatea, ea continuă şoptind foarte încet, dar cu o voce plină de energie:

— În montura acestui inel se află o picătură de otravă, otravă care, dacă ar fi pusă pe buzele unei femei, ar fi de ajuns pentru a o ucide... Este adevărat?

Gonzague îşi aminti, în sfârşit, că singura fiinţă omenească în care se încrezuse spre a-i dezvălui secretul fusese Liane. Îi răspunse, rostind rar:

— Este adevărat!

Mica baroană îl învălui într-o privire plină de pasiune, murmurând:

— Sunt a ta! Niciodată n-am fost decât a ta!... Philippe, dacă mi-ai destina această otravă, chiar şi atunci ţi-aş spune: Te iubesc!

Prinţul se înclină, socotind că încercarea durase destul. Avea nevoie de această femeie — ea se preda cu mâinile şi cu picioarele legate; şi, pe deasupra, cu inimă cu tot. De aceasta din urmă nu-i păsa. Nu-i trebuia decât un instrument pentru răzbunarea lui — îl posedă, chiar dacă mai târziu avea să-l sfarme.

Poate că mica baroană întrezărise viitorul, când se gândise că otrava ar putea fi pentru ea!

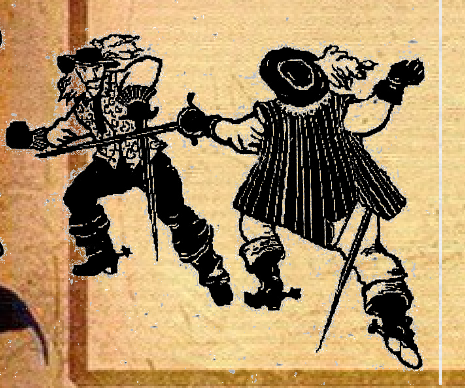
Foarte grav, prinţul o întrebă:

— Eşti gata să mă ajuţi?

— Până la moarte!

— Atunci, vino! îi zise, ridicându-se.

Părăsiră cârciuma, cu Peyrolles în urma lor. Dar pe drum, lăsându-şi inelele să cadă în fundul buzunarelor, Gonzague îşi jură să nu le mai poarte, de vreme ce unul singur fusese de ajuns pentru a fi recunoscut.

Capitolul III - Ultima provocare

Trecuse o lună de la întâlnirea doamnei de Longpré cu domnul de Gonzague; răstimp în care evenimentele se precipitaseră. Folosindu-se de intimitatea sa cu domnişoara de Nevers şi cu dona Cruz, Liane de Longpré aflase de intenţia acestora de a vizita faimosul Târg Saint-Germain şi i-o adusese la cunoştinţă prinţului.

Sperând că-l va putea atrage pe Lagardère — care nu se făcuse încă recunoscut — punând în pericol viaţa logodnicei sale, Philippe de Mantoue începuse lupta dând foc Târgului Saint-Germain, la ora când ştia că cele două tinere se aflau în perimetrul acestora.

Dar catastrofa nu se sfârşise în avantajul său.

Jean-Marie Berrichon, tot căscând gura prin târg, descoperise ce se punea la cale şi izbutise să-l anunţe pe Lagardère, la timp pentru a alerga să-şi salveze logodnica.

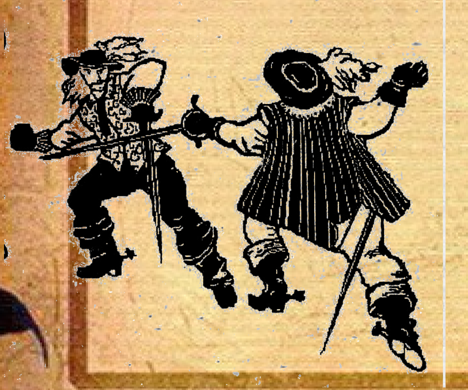
De sub dărâmăturile târgului incendiat, printre nenumărate cadavre — martori muţi ai acestui înspăimântător dezastru — Lagardère, profesorii săi de scrimă şi cele două femei cărora, de atâta vreme, le închina eforturile sale, reuşiseră să iasă teferi.

În zorii domniei lui Louis al XV-lea, Philippe d'Orléans, ducându-se la ceremonialul trezirii copilului care, ca urmare a majoratului, îi devenise stăpân, îl uimise pe tânărul suveran istorisindu-i extraordinara odisee a contelui de Lagardère.

Îi ceruse permisiunea de a lăsa justiţia contelui să se exercite împotriva mizerabilului a cărui îndrăzneaţă dorinţă de răzbunare adusese doliul în întreaga Franţă.

Doamna de Longpré fusese găsită printre morţi. Un pumnal îi străpunsese inima — trebuie să fi fost cel al ticălosului ei amant, care preferase să nu existe martori ai nelegiuirii sale. Dar prinţul italian trăia. Nu putuse părăsi Parisul şi se refugiase pe strada Montmartre, în hotelul *Mantoue*, la un anume domn de Lamotte. Flor aflase acest lucru de la doamna Mélanie Liébault, soţia magistratului din Chartres, pe care o întâmplare providenţială o făcuse să tragă la acel hotel.

Cu încuviinţarea regelui, Henri de Lagardère, profesorii săi de scrimă şi câţiva arcaşi se duseseră să încercuiască clădirea ocupată de cei care, acum, erau nişte criminali de drept comun. Dar când, după mai multe somaţii, deschiseseră uşile, în zadar scotociseră hotelul, din pivniţă până în pod — nu mai era nici urmă de Gonzague sau de ai săi.

Desfrânaţii, factotum-ul şi stăpânul lor se retrăseseră trecând printr-o deschizătură secretă, ce dădea în strada Mutins.

A doua zi, încă din zori, în toată zona străzii Montmartre, şi în preajma hotelului *Mantoue*, domnea o mare agitaţie. Cumetrele şi vânzătorii din prăvălii se întrebau din uşă în uşă, informându-se în şoaptă despre evenimentele din cursul nopţii, şi comentau faptele în mii de feluri. Centrul agitaţiei îl constituia însăşi faţada hotelului, unde curioşii se împingeau în rânduri atât de strânse, încât ameninţau să blocheze drumul, făcând imposibilă circulaţia.

Smulgându-şi puţinele şuviţe de păr al căror posesor mai era şi plângându-şi nenorocul, domnul de Lamotte se strecură printre grupurile de oameni, hărţuit cu întrebări cărora nu reuşea să le răspundă.

Deodată îşi încetă tânguirile şi rămase cu gura căscată şi cu ochii holbaţi — îl recunoscuse pe Berrichon, pe care jupânul Cocardasse, şeful lui, îl trimisese după informaţii.

— Lasă flecăreala, îi şopti rapid Jean-Marie, trăgându-l cu forţa către hotel şi închizând în urma lor uşa, spre a se pune la adăpost de curiozitatea mulţimii.

— Îţi este uşor să vorbeşti, protestă gazda, dar uite, casa mea este dezonorată, pierdută pentru multă vreme de acum înainte. Nimeni nu va vrea să vină să locuiască într-un hotel unde se înfăptuiesc crime.

— Vei fi despăgubit, prietene, afirmă interlocutorul său, atingându-şi buzunarul, de unde se auzi un sunet metalic. Te rog, să vorbim puţin cu seriozitate.

— Ce doreşte să ştie Senioria Voastră? întrebă patronul hotelului, brusc îmblânzit.

— Nu mare lucru… Mai întâi, eu nu sunt senior, ei mă numesc Berrichon şi atât; asta e de ajuns… Să vedem restul… Ticăloşii care locuiau aseară la dumneata s-au mai întors, peste noapte?

— Nu, şi tare mi-e teamă că nu-i voi mai vedea niciodată venind să plătească nota… Şi totuşi, domnule, afacerile merg atât de prost, şi nu nişte aventuri ca cea de aseară…

— Termină cu lamentările, poţi? îl întrerupse Jean-Marie, strecurându-i în mână câteva monede de aur al căror contact avu drept efect brusca transformare a disperării omului în asigurări de devotament.

Apoi adăugă:

— Nu am venit numai pentru asta… Îmi vei făgădui că mă vei anunţa imediat, la palatul Nevers, în cazul în care oamenii aceia ar reapărea pe aici… Dacă s-ar întâmpla să nu ţii seama de această rugăminte, cu siguranţă te-ar costa mult, domnule de Lamotte.

— Aşa voi face, domnule Berrichon, aşa voi face, sunt cu totul la ordinele dumitale.

— Ajunge… Să nu uiţi asta şi… la revedere.

După închiderea uşii, curioşii se împrăştiaseră sau se duseseră să sporovăiască ceva mai departe. Jean-Marie putu să iasă fără greutate din hotel şi se alătură celor doi profesori de scrimă, care-l aşteptau în piaţa Victories.

— Ticăloşii şi-au luat tălpăşiţa şi nu s-au mai întors, le spuse. Va trebui să-i căutăm în altă parte.

Lagardère, căruia i se aduse această veste, nu se miră. De altfel, demersul lui Berrichon în strada Montmartre nu avea alt scop decât să-l despăgubească pe hotelier pentru pierderile suferite în cursul asediului din noaptea precedentă. Dar totuşi trebuia să fie reluate noi cercetări, ceea ce va necesita timp, şi zilele se vor scurge, lăsând să continue acea situaţie enervantă.

Henri, a cărui cutezanţă se uzase în toate aceste hărţuieli, aproape că-şi pierduse curajul. După nenumărate încercări, în care îşi riscase viaţa, problema tot nu era rezolvată şi nici nu avea să fie atâta vreme cât nu dispărea însăşi cauza răului.

În acea dimineaţă era cuprins de o adâncă tristeţe. Văzându-l mergând aşa, cu fruntea plecată, Aurore îşi aminti de zilele lugubre din Spania, când el fusese gata să moară; când, în faţa preotului, îi spunea să o ia cu el în cealaltă lume, iar ea îi răspundea: "Prietene Henri, nu mi-e frică să mor şi vreau să merg cu tine"[93].

De atunci trecuseră ani. Ea crescuse, iubise; altarul îi aştepta pe amândoi, şi aceeaşi barieră — adică acelaşi om — se ridica şi acum în faţa lor, fără ca ei s-o poată distruge.

Aurore, îndurerată că-l vedea pe logodnicul ei suferind, era gata să-i spună, la fel ca odinioară: "Prietene Henri, nu mi-e teamă să mor. Dacă nu ne putem uni, dacă fericirea pare să ne ocolească, să plecăm, mână în mână, din această lume."

Flor, mereu atentă, îşi dădu seama în ce abis de tristeţe se scufundau inimile lor. Ea, cea dârza, cea a cărei dragoste era sporită de lunga aşteptare — ea avea datoria de a reaprinde flacăra, de a le stimula curajul.

Pentru atingerea acestui scop, nimic nu era mai indicat — după părerea ei — decât un pios pelerinaj la capelă a mortuară a lui Philippe de Lorraine. Acolo, Lagardère va dobândi noi forţe pentru îndeplinirea jurământului său, Aurore va simţi întărindu-i-se voinţa, iar doamna de Nevers va găsi răbdarea de care avea nevoie pentru a aştepta scadenţa. Toţi se vor întoarce cu inima întărită, cu o mai mare încredere în justiţia divină.

— Morţii vorbesc atunci când vor, le spuse fosta gitană. Ducele Philippe a vorbit cândva, pentru a-l face pe Gonzague să se trădeze... Vă garantez că astăzi îi veţi auzi vocea, spunându-vă să vă recăpătaţi curajul.

---

[93] Referire la întâmplări descrise în romanul *Cocoşatul* de Paul Féval. (n.t.)

— Ai dreptate, copila mea, îi răspunse doamna de Nevers, strângând-o la piept. Cei ce aud glasul celor ce nu mai sunt, își întăresc sufletul; cei care-i ascultă, își asigură victoria… Copii, să mergem să ne rugăm la mormântul lui Philippe de Nevers!

O oră mai târziu, lângă biserica Saint-Magloire se oprea o trăsură, din care coborâră patru femei. Doamna de Nevers şi fiica sa, dona Cruz şi doamna Liébault, Lagardère, Chaverny şi însoţitorii lor obişnuiţi călăriseră lângă portiere, încadrând trăsura.

Revăzând locurile în care venise, înveşmântată în rochie de mireasă, să-şi aştepte logodnicul ce se îndrepta spre supliciu, Aurore păli. Într-o clipă, fu copleşită de mii de amintiri, dulci şi totodată cumplite. Se întrebă dacă tot ce se întâmplase nu fusese un coşmar; dacă, prosternându-se la picioarele acelui altar, nu va auzi, ca odinioară, murmurul depărtat al gloatei care-l însoţea pe condamnatul la moarte. Nu-şi mai aminti de ceea ce se întâmplase, de răpirea ei de către Gonzague, de chinurile fizice şi morale îndurate în Spania şi, mai târziu, la Paris, după întoarcerea ei; uită bucuria pe care o trăise când fusese salvată şi recucerită, când îi regăsise pe Henri şi pe mama ei şi, într-o clipă atroce, retrăi ora dureroasă pe care o petrecuse tot în biserica Saint-Magloire, unde nu mai venise de atunci şi ale cărei lespezi avea să le calce din nou.

Henri o văzu clătinându-se, gata să se prăbuşească pe trepte, şi întinse braţul s-o sprijine. Abia la această atingere, simţind chipul iubitului foarte aproape de al său, fata îi putu citi în ochi şi până în străfundul sufletului, îşi strânse forţele, privi crucea de piatră sculptată în portal: pe Hristos, care suferise mai mult decât ea. Îşi reveni şi, încet, la braţul contelui, urcă treptele, cu fruntea aureolată acum de o rază de speranţă.

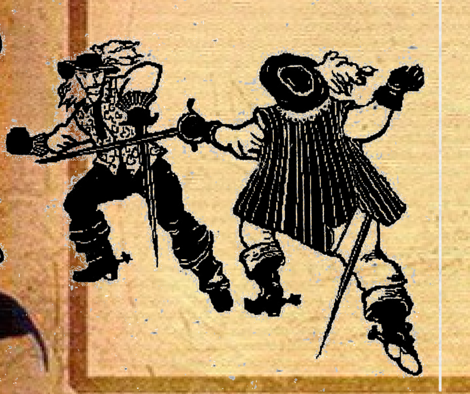
Merse drept până la picioarele altarului, acolo unde îngenunchease cândva, unde lacrimile ce-i curseseră din ochi fuseseră sânge din sângele inimii sale.

Lângă ea, văduva lui Nevers îşi zdrobea genunchii pe piatra goală şi-şi aducea durerea că pe o ofrandă, pentru ca soţul ei să fie răzbunat şi fiica ei să-şi găsească fericirea. Flor se ruga pentru toţi şi pentru ea însăşi, iar doamna Liébault implora cerul, încredinţându-i doar lui Dumnezeu secretul inimii sale.

În spatele femeilor îngenuncheau, cu fruntea plecată, cei a căror misiune era de a le apăra.

Dacă Passepoil şi Cocardasse uitaseră de mult orice rugăciune, nu înseamnă că, văzându-l pe Lagardère prosternându-se în faţa lui Dumnezeu, nu erau conştienţi de existenţa acestei divinităţi. Şi, cu inimile lor simple, îi cereau, în felul lor, fericirea pentru cei cărora li se devotaseră cu trup şi suflet.

Dar, dacă Dumnezeu îşi primea partea, diavolul o avea şi el pe a sa.

O fundătură fără nume, în care avea ieşire fosta Casă de Distracţii Gonzague[94] — pe vremea când prinţul avea dreptul de a poseda o astfel de casă — legă una dintre intrările laterale ale bisericii cu strada Saint-Magloire.

Chiar şi în plină zi se trecea rar pe acolo, şi era foarte uşor să stai la pândă, la adăpostul zidului cimitirului, fără risc de a fi văzut.

În aceeaşi clipă în care doamna de Nevers, fiica sa şi prietenii lor treceau pe sub portalul bisericii, portiţa ce permitea accesul spre grădina Casei de Distracţii Gonzague se roti uşor în balamale. Strecurându-se cu precauţie, Philippe de Mantoue şi factotum-ul său străbătură spaţiul îngust ce-i despărţea de zid şi merseră în lungul acestuia, până la deschiderea tăiată, ceva mai departe, pentru a permite trecerea procesiunii moaştelor Sfântului Gervais.

În momentul acela, dacă nişte ochi ar fi putut privi prin frunziş şi peste zidul Casei de Distracţii, ar fi putut vedea cinci bărbaţi, cu spada trasă din teacă, gata spre a-i veni în ajutor stăpânului lor, dacă ar fi nevoie.

Căci Gonzague era acum de o îndrăzneală de neînchipuit. Apropierea unui deznodământ devenit iminent îl îndemna să cuteze orice şi să înfrunte primejdia. Nevoit să fugă de la Hotelul *Mantoue*, simţindu-se hăituit şi de Lagardère, şi de poliţia domnului de Machault, care-i o întinsese şi ea capcane cu greu evitate, era ca un animal încolţit, a cărui ultimă soluţie este de a muri fără să se apere, sau de a lupta cu disperare, până la agonie.

Aşa încât, acţionând acum cu un fel de dispreţ pentru cele mai elementare precauţii — dar, în realitate, cu o foarte mare abilitate — se instalase din nou în acea casă care fusese a lui, ferm convins că va fi căutat oriunde în altă parte, înainte de a se bănui că el se afla acolo.

Din acea casă auzise venind trăsura. Îi văzuse pe adversarii săi pătrunzând în biserică şi se gândise că poate diavolul era acela care i-i trimitea astfel pe Lagardère şi pe Aurore, pentru a-i ucide în faţa altarului.

Oare sfinţenia locului îl putea opri? Sigur că nu! Nu mai avea de ce să dea înapoi în faţa unui sacrilegiu. Cu toate acestea, nu îndrăznise să-şi atace din faţă duşmanii, gândind că erau prea mulţi şi prea viteji. Tactica lui era să lovească pe la spate, în mod laş: să-asasineze, nu să lupte.

Dar prilejul îi permitea să se felicite pentru alegerea să şi să studieze măsurile pe care, în viitor, va trebui să le ia pentru încercarea supremă.

---

[94] *Casa de Distracţii Gonzague*: vezi romanul *Cocoşatul* de Paul Féval şi romanul *Cavalcadele lui Lagardère* de Paul Féval-fiul. (n.t.)

— Nu m-aş mira — le spusese rânjind desfrânaţilor săi — dacă nunta ar avea loc peste câteva zile şi dacă acum n-ar fi o repetiţie a viitoarei ceremonii. Pe cinstea mea! La nunta lui Lagardère vor fi de faţă nişte martori pe care nu el îi va fi ales!

Gândul că va avea de organizat o capcană decisivă, pentru o zi apropiată, îl îndemna, aşadar, să nu încerce nimic pe moment. Îndrăzneala sa avea totuşi atâta nevoie să se manifeste printr-o acţiune oarecare, în stare să-i domolească starea nervoasă, încât nu rezistase tentaţiei de a-şi semnala prezenţa, măcar printr-o ameninţare.

Luase o bucată de hârtie, mâzgălise în grabă câteva cuvinte şi, fără a ţine seama de primejdie, se strecurase, aşa cum am văzut, prin fundătura îngustă ce ducea la biserică.

Nu voia să se întrebe cât timp i-ar trebui pentru a-şi îndeplini planul şi nu-i trecuse prin gând că Lagardère s-ar putea ivi brusc, descoperindu-l.

Deşi împotriva voinţei sale, Peyrolles îl urmă. Era livid şi n-ar fi tremurat mai tare dacă ar fi văzut înălţându-i-se în faţă eşafodul şi securea ridicată, aşteptând, pentru a recădea, ca el să-şi pună capul pe butuc. La fiecare pas se oprea încordându-şi auzul, şi cel mai mic zgomot ce venea dinspre biserică îl făcea să simtă un fior până în măduva spinării. Dimpotrivă, Gonzague mergea atât de repede, încât factotum-ului îi era greu să-l urmeze. O clipă se gândi să-l lase să înainteze singur.

Dar acest laş între laşi avea un fel de punct de onoare: nu voia să-şi părăsească stăpânul. De fapt, motivul acestui ataşament le-ar fi putut părea ciudat multora, şi însuşi Gonzague nu ar fi bănuit niciodată că dacă intendentul său îi însoţea cu atâta energie paşii, făcea acest lucru pentru că avea de gând să profite de pe urma morţii lui, jefuind pe cont propriu palatul Gonzague, după ce spada lui Lagardère va fi făcut dreptate.

Căci trebuie să spunem că factotum-ul nu se îndoia de fel de victoria finală a contelui, dar spera că atunci când va veni momentul, el însuşi să poată s-o şteargă. Philippe de Mantoue escaladă zidul cimitirului, se strecură în lungul tufişurilor şi străbătu spaţiile descoperite cu o asemenea dibăcie, încât, de data asta, Peyrolles nu îndrăzni să-l urmeze, ci se ghemui între zid şi o tufă de arbuşti.

Din observatorul lor, desfrânaţii urmăreau cu nelinişte mişcările prinţului, gata la orice, căci — cu siguranţă — nebunia pe care o făcea avea să stârnească o tragedie sângeroasă.

Când Gonzague ocoli biserica şi nu-l mai văzură, se înfiorară.

Minutele în decursul cărora dispăru din ochii lor li se părură lungi cât nişte secole. Fură şi mai lungi pentru intendent, căruia îi clănţăneau dinţii.

Philippe de Mantoue trecu din nou prin faţa acestuia fără a-l vedea, atât de mic se făcuse spre a se ascunde. De altminteri, stăpânul său nici nu se mai gândea la el şi, ft când ajunse din nou la poarta casei, fu cât pe-aci să i-o închidă în nas. Peyrolles reuşi să

se strecoare, mai avu putere cât să tragă zăvorul în urma lui, şi se aşeză pe jos, palid ca un mort.

Gonzague se postă apoi la pândă în spatele ramurilor din grădina sa, îşi vârî sabia la loc în teacă şi aşteptă. El nu tremura, iar buzele îi erau strâmbate într-un rictus de ironie, nu de teamă.

Aurore apăru din nou în prag, alături de mama sa. Rugăciunile păreau să le fi reconfortat pe amândouă. Coborâră încet treptele, urmate de toţi ceilalţi. Philippe de Mantoue îi văzu trecând prin faţa lui, tăcuţi şi reculeşi, spre a se îndrepta cu paşi lenţi către mormântul lui Philippe de Nevers, victima lui.

Puţin lipsi ca un râs sardonic să nu-i scape de pe buze, dar se reţinu şi, cu o mişcare involuntară, îşi duse mâna la mânerul spadei. Când îşi vedea adversarul, instinctul îl îndemna să se apere.

Dar şi de data aceasta nu îndrăzni, sau nu voi. Mâna îi recăzu pe lângă trup. Chiar şi chipul îi redeveni impasibil, de îndată ce ultimul dintre adversarii săi dispăru în spatele bisericii, aşa cum făcuse şi el mai înainte. Dar pentru cineva care s-ar fi priceput să-i citească pe faţă, era vizibil că, înlăuntrul lui, savura o bucurie cumplită.

Lagardère îi oferise braţul mamei Aurorei, prevăzând şocul pe care-l va resimţi în faţa mormântului soţului ei.

Efigia lui Philippe de Lorraine-Elbeuf, duce de Nevers, în cuirasă şi cu mâinile împreunate, şi având un leu culcat la picioare, îşi dormea somnul etern, de piatră, aşteptând ca cineva să vină să-i spună: "Moartea ţi-a fost răzbunată!". Văzând-o, cei care-l cunoscuseră în viaţă îşi plecară capul.

Văduva lui îngenunche pe pământ, sărută treptele de marmură, iar Aurore se prosternă alături de ea.

Lagardère cercetă cu privirea chipul statuii, pentru a regăsi trăsăturile prietenului său. Deodată, îşi încleşta mâna pe braţul lui Chaverny.

— Ce înseamnă asta?... întrebă cu glas înăbuşit.

Marchizul îşi ridică ochii şi păli.

Navailles şi toţi ceilalţi le urmăriră privirile. Mânia le împurpură feţele.

În interstiţiile din viziera căştii era înfipt un pumnal, iar lama traversa o bucată de hârtie pe care o mână infamă scrisese câteva cuvinte!... Fără îndoială, nişte insulte aduse mortului!... Insulte aduse văduvei, fiicei, tuturor acelora cărora le era dragă memoria lui Philippe de Nevers!

Şi cerul nu se prăbuşise! Dumnezeu nu-l trăsnise pe loc pe mizerabilul a cărui mână scelerată venise acolo să înfigă acel pumnal şi să violeze sfinţenia mormintelor!

Un strigăt de mânie era gata să izbucnească de pe buzele tuturor celor care văzuseră. Printr-un gest, Henri le porunci să tacă. Nu voia ca soţia copleşită de durere şi

fiica pioasă să afle profanarea ce le-ar fi făcut inimile să sângereze. Cu o mişcare rapidă luă, peste capetele lor, pumnalul şi, odată cu el, şi hârtia.

Mesajul era un fel de provocare. Obosit de lungimea luptei şi vrând s-o încheie o dată, Gonzague îi fixa întâlnire pentru a doua zi, în cimitirul Saint-Magloire.

Contele era pe punctul de a mototoli şi a rupe în bucăţi hârtia, când, deodată, îşi înălţă mândru fruntea, părând să ia cerul martor că acceptă sfidarea.

Chaverny îl văzu făcându-şi o mică tăietură la braţ cu lama pumnalului lui Gonzague şi scriind, cu sângele său, deasupra ameninţărilor acestuia: "Voi fi acolo!" După care înfipse pumnalul, cu hârtie cu tot, în trunchiul unui arbore din apropiere.

Capitolul IV - Veghe înainte de luptă şi dimineaţă de sărbătoare

În aceeaşi zi, Louis al XV-lea trimisese guvernatorului Bastiliei ordinul de a elibera un număr de prizonieri ale căror greşeli fuseseră mici. Printre cei închişi se afla şi grasul Oriol, singurul din banda lui Gonzague care nu reuşise să scape de urmărirea poliţiei, după incendierea Târgului Saint-Germain.

Fie dintr-o neatenţie, fie datorită lipsei de valoare şi nulităţii lui Oriol, acesta fusese trecut pe listă în care erau înscrise numele celor ce urmau să fie eliberaţi şi pe care ducele d'Orléans o înmânase lui Louis.

Când se văzu ieşit din cumplita fortăreaţă, unde crezuse că-şi va sfârşi zilele, ex-comerciantul fu copleşit de o bucurie nebună. După bezna celulei sale, era fericit să revadă soarele, pe toţi burghezii paşnici ce-şi vedeau de treburile lor şi întreaga vânzoleala a marelui oraş.

Apoi, acest sentiment fu înlocuit de un altul, foarte asemănător cu orgoliul.

De când ducele de Richelieu fusese închis în Bastilia, pentru tânăra nobilime gălăgioasă era aproape de bon-ton să petreacă acolo câteva săptămâni şi, ca un adevărat gentilom ce se dorea a fi, Oriol îşi făcea o glorie din întemniţarea sa în acel castel în care, totuşi, îi blestemase din toată inima pe regent, pe Gonzague, pe Peyrolles, pe Lagardère şi cam pe toată lumea.

Numai Nivelle găsise iertare în ochii lui şi, regăsindu-se liber, la ea se gândi mai întâi.

Puţin îi păsa de ce se întâmplase cu fostul său protector şi nu avea nici cea mai mică poftă să se ducă să-l caute, pentru a recădea sub dominaţia lui despotică. Într-adevăr, graţierea de care beneficia aducea cu sine şi încetarea exilului său şi era mult prea fericit că se eliberase de toate lanţurile, pentru a-şi lega acum mâinile cu altele, noi — exceptând pe cele ale dragostei.

Toate s-ar fi desfăşurat, aşadar, după placul lui, dacă — ducându-se chiar în acea seară la Operă, spre a revedea obiectul cultului său — nu s-ar fi întâlnit pe drum cu însuşi domnul de Peyrolles.

Fu o întâlnire foarte neplăcută.

Este drept că Oriol încercă să-l evite, şi poate că ar fi reuşit, chiar în ciuda lipsei sale de supleţe, dacă intendentul n-ar fi fost însoţit de baronul de Batz care, recunoscându-şi imediat tovarăşul de pelerinaj, veni să-i trântească pe umeri mâinile lui mari, strigând:

— Ei tragia dragului!... Ticalozul n-a zlabit la Bazdilia... Dezigur ai braţul odihnit, amige, ji la noi nu-i libza de treabă... Haite, fino!

— O spadă în plus nu este de dispreţuit, adăugă Peyrolles, al cărui chip de pasăre de pradă încercă să zâmbească. Fii bine venit, dragă domnule Oriol, prinţul va fi încântat să te revadă... ca şi mine, de altfel...

Sentimentul nu era, însă, reciproc.

Oriol, luându-şi inima în dinţi, se grăbi să protesteze, invocând mii de scuze, unele mai aiurite decât altele, spre a scăpa din încurcătură.

— Oricum, îşi încheie el pledoaria, îmi veţi lăsa posibilitatea de a mă bucura, cel puţin patruzeci şi opt de ore, de întreaga mea libertate — şi aşa va fi, chiar dacă şi-ar vârî dracul coada.

Niciodată până acum, în toată viaţa lui, nu dăduse grăsanul dovadă de o asemenea hotărâre de a fi independent.

Dar, vai! Binecunoscuta lui laşitate avea să-l facă în curând să renunţe la acea frumoasă izbucnire de mândrie.

— Peste patruzeci şi opt de ore, îi spuse domnul de Peyrolles, nu vom mai avea nevoie de dumneata... Spui că vrei să te bucuri de libertate?... Fie, dar lasă-mă să-ţi repet, textual, cuvintele domnului prinţ: "Cine nu este cu mine este împotriva mea".

Aceste cuvinte fură rostite pe un ton ameninţător, al cărui unic scop era de a-l înspăimânta pe Oriol. În fond, intendentului puţin îi păsa de el, dar nu voia să-l vadă trecând în tabăra cealaltă.

Baronul de Batz îşi pierdea răbdarea, neînţelegând nimic din aceste subtilităţi. Dacă, pentru binele grupului, Oriol trebuia să se întoarcă la tovarăşii săi, la ce bun să

pierzi timpul cu discursuri? El avea un mod brutal de a rezolva dificultăţile. Aşa că, deoarece, după părerea lui, discuţia dura prea mult, recurse la respectivul principiu: luându-l de braţ pe grasul comerciant, îl trase după el, poruncind:

— Fără atita forba, ji merji trept...

Grăsanul îl urmă, nu fără a fi frământat de gânduri amare — chiar că nu merita să iasă dimineaţa din Bastilia, unde cel puţin nu trebuia să te temi de lovituri de spadă, dacă redevenea prizonierul lui Gonzague.

Toate acestea se întâmplau la două ore după incidentul din cimitirul Saint-Magloire. Vedem, deci, că imediat ce trecuse primejdia, Peyrolles nu întârziase să-şi vină în fire, redevenind el însuşi, adică viclean şi rău.

Poate că cititorii vor fi interesaţi să afle de unde venea la acea oră, însoţit de german, care nu fusese niciodată favoritul său şi pe care-l alesese, fără îndoială, pentru forţa lui şi, eventual, şi pentru că avea mintea înecată. Factotum-ul nu lăsa nimic pe seama întâmplării şi, cu siguranţă, şi-l alăturase pe teuton, aşa cum iei un animal de povară pentru o muncă grea.

Când Gonzague fugise în Spania, după dezvăluirile făcute de Lagardère în plin tribunal de familie, şi după dubla răpire din cimitirul Saint-Magloire, el luase asupra lui o sumă de bani considerabilă. Dar totul are un sfârşit: tot alimentându-i pe desfrânaţi şi plătindu-i pe bandiţi, aurul se topise. Acum era secătuit, şi dacă — aşa cum spera — nu va fi ucis în ziua următoare, în ultimul duel în care avea să-l înfrunte pe Lagardère, va fi nevoit să ajungă cât mai grabnic la frontieră şi să părăsească Franţa pentru totdeauna. Însă nici nu concepea să plece cu mâinile goale şi să rişte, din lipsă de bani, să-şi compromită fuga.

Pentru a căpăta resurse noi, nu se punea problema să se împrumute. Ştia unde să găsească nişte bogăţii care-i aparţinuseră — care, după aprecierea lui, încă îi mai aparţineau. Dar dificultatea consta în faptul că nu se putea duce să le ia.

Într-adevăr, începând chiar din seara în care el plecase luând-o cu sine pe Aurore, prinţesa se retrăsese la palatul Nevers şi, printr-un ordin al regentului, Casa de Aur[95] de pe strada Quincampoix fusese pusă sub sechestru. De atunci fusese încontinuu păzită de santinele a căror misiune era de a împiedica pe oricine să se apropie. Toţi cei care se ruinaseră în acea clădire, îi arătau pumnul când treceau prin faţa ei.

Gonzague, mai mult decât oricare altul, n-avea nici o şansă să poată pătrunde acolo pentru a lua ceea ce-i trebuia. Cu toate acestea, nevoia era atât de imperioasă, încât, chiar în acea dimineaţă, ticluise cu Peyrolles planul îndrăzneţ de a dejuca vigilenţa paznicilor şi de a se duce să-şi refacă proviziile în propriul său palat.

---

[95] *Casa de Aur*: vezi romanele *Cocoţatul* de Paul Féval şi *Cavalcadele lui Lagardère* de Paul Féval-fiul. (n.t.)

Dacă, pe vremuri, le distribuise desfrânaţilor săi acţiuni puţin costisitoare, prinţul ştiuse să păstreze pentru el rezerve de aur, în casete. Credea că este singurul care poseda secretul acelor rezerve, dar îl cunoştea şi Peyrolles, şi ar fi fost mai uşor să treci peste pântecele paznicilor, decât să iei fie şi un singur ban de aur, fără ştirea factotum-ului.

Căci, deşi intendentul lui Gonzague recunoştea în acesta un stăpân necontestat, sub a cărui voinţă se pleca fără a se plânge vreodată, un alt stăpân, mai puternic, mai pretenţios, mai tiranic îl făcea să se plece şi mai adânc. Acest stăpân era aurul!

Philippe de Mantoue putea, desigur, să fie victorios şi să-l ucidă pe Lagardère. Avea dreptate să vrea să ia cu el, într-o ţară străină, cât mai mult cu putinţă din bogăţiile acumulate. Dar se putea şi să fie învins, ceea ce, cu un asemenea adversar, era de temut în bună măsură.

De temut, nu... căci Gonzague odată mort, el, Peyrolles, ar pune mâna pe acele bogăţii, pe care nimeni nu se gândise până acum să le ia şi să le ducă undeva în siguranţă. Le-ar lua şi ar fugi departe, să se bucure de ele.

În timpul conversaţiei pe care o avuseseră amândoi pe această temă, îşi lăsase stăpânul să vorbească, notându-şi în minte toate indiscreţiile utile propriului său plan. Şi când prinţul îi ceruse părerea cu privire la acea tentativă, se grăbise s-o aprobe, promiţându-şi, în sinea lui, să-i împiedice succesul.

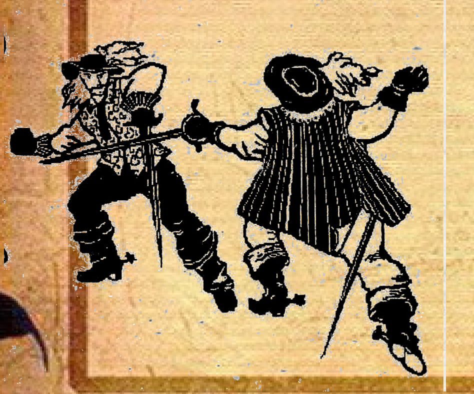
Aleseseră ora: chiar în acea seară, puţin după miezul nopţii. Şi, în timp ce Philippe de Mantoue, convins că măsurile pe care le luase erau bune, se felicita deja pentru un succes mai mult decât sigur, omul lui de încredere i se punea de-a curmezişul şi socotea că aurul pe care-l vor lua va fi al său.

Factotum-ul nu trebui decât să scrie o scrisoare destinată ofiţerului însărcinat cu supravegherea palatului Gonzague şi, sub un pretext pe care-l găsi cu uşurinţă, ieşi împreună cu de Batz, îndreptându-se către Quincampoix.

La douăzeci de paşi de santinelă, îl puse pe baron să stea la pândă la colţul unei străzi şi continuă să înainteze singur. Apoi, ajungând în dreptul soldatului, lăsă, ca din greşeală, să-i cadă din buzunar scrisoarea şi-şi văzu mai departe de drum, pentru a se întoarce, printr-un ocol, la de Batz.

Avusese totuşi timp să constate că omul de pază, după ce se aplecase să ridice hârtia, o răsucea pe toate părţile, pentru ca, în cele din urmă, să i-o dea şefului său. Renghiul reuşise.

În scrisoare se spunea că, la miezul nopţii, un grup de bărbaţi avea să încerce să pătrundă în palat spre a lua lucrările valoroase şi toţi banii din casete. Ca urmare, în mai puţin de o oră, garda fusese dublată, iar soldaţii erau postaţi în curte şi în apartamente.

Potrivit programului stabilit, profitând de întuneric, Gonzague se strecură, însoţit de desfrânaţii săi, până în apropierea somptuoasei locuinţe unde domnise, cândva, că stăpân, şi care acum îi era închisă, poate pentru totdeauna. Când zări toată acea desfăşurare de forţe care-i barau trecerea, făcând inutilă şi periculoasă orice tentativă, cu greu îşi înăbuşi o exclamaţie de furie şi-şi muşcă buzele până la sânge.

Peyrolles păru să fie mai mirat şi mai necăjit decât stăpânul său — cel puţin, la suprafaţă, căci în sinea lui simţea o bucurie diabolică la gândul că se pricepuse să împiedice luarea bogăţiilor acumulate.

Edificiul înălţat de Gonzague se dezagrega, aşadar, prăbuşindu-se piatră cu piatră. Pentru a fura averea lui Nevers, pentru a sfârşi prin a şi-o pierde pe a sa, începuse cu un asasinat; apoi recursese la răpire, la minciună; săvârşise toate infamiile, comisese toate laşităţile; călcând în picioare legile sfinte ale prieteniei, şi-l făcuse duşman pe regentul Franţei; chinuise femei; mai mult de cincizeci de bărbaţi se uciseseră între ei pentru el, şi sute de victime inocente pieriseră, datorită lui, în cea mai înspăimântătoare catastrofă. Viaţa să nu fusese altceva decât o întreţesere de crime, al cărei rezultat era nul, şi numai orgoliul lui nemăsurat îl putea împinge să vrea să-şi atingă totuşi scopul, împotriva tuturor şi în ciuda oricăror piedici.

Aproape că regretă că-i fixase lui Lagardère acea întâlnire peste două zile, căci contele va fi prezent, aşa cum spusese, iar el, Gonzague, nu va avea timp să-şi pregătească fuga şi nici mijloacele de a şi-o asigura în mod cert.

După ce se întorsese în fosta lui casă de desfrâu, devenită acum refugiu, fusese, un timp, foarte prost dispus. Factotum-ul său nici nu îndrăznea să-i adreseze cuvântul. Dar cum putea să se recunoască înfrânt, când ziua ce urma să răsară va fi cea a luptei supreme, când mulţi dintre cei din jurul său, aproape toţi, poate chiar şi el însuşi, nu mai erau siguri că-i vor vedea vreodată sfârşitul?

Deodată, îşi îndreptă trupul, mai obraznic decât oricând, sfidând oamenii, destinul, cerul.

— La ce bun să priveşti spre trecut? exclamă cu mânie. Să ne uităm puţin către viitor — abia dacă avem timp suficient pentru a gândi la el. Chiar astăzi, domnilor, urmează să se oficieze căsătoria lui Lagardère... Este ora unu de dimineaţă, şi ziua va fi lungă...

Desfrânaţii stăteau în jurul lui fără a rosti o vorbă. Socotind după gravitatea tonului, ghiceau importanţa celor ce le vor fi spuse în continuare.

— Regentul va fi de faţă la nuntă, poate şi regele. De aici, vom auzi imnurile festive; o vom vedea pe tânăra logodnică urcând treptele bisericii, urmată de cea a lui Chaverny; o vom vedea pe prinţesă, soţia mea — căci este soţia mea, orice ar face — la braţul lui Lagardère, duşmanul meu de moarte... Dar nu vom vedea nimic altceva, domnilor; noi

nu suntem invitaţi la nuntă şi cele ce se vor petrece în faţa altarului nu ne sunt destinate nouă... Dacă am vrea să pătrundem acolo, cu siguranţă vom fi întâmpinaţi de paznici, destul de lipsiţi de respect faţă de persoanele noastre pentru a ne împiedica, aşa cum s-a întâmplat la palatul Gonzague...

Tăcu o clipă, aţintindu-şi privirea asupra foştilor săi gentilomi, pe care şi-i făcuse sclavi...

— Faptul de a nu ne fi invitat la această sărbătoare constituie o neglijenţă de neiertat, pe care domnul de Lagardère, acest individ atât de curtenitor, va fi primul care s-o regrete... Cu toate acestea, vom merge şi noi...

— Şi paznicii? întrebă Montaubert.

— Ja, interveni baronul, baznigii? Trace!

— Acei oameni cumsecade nu vor ajunge decât după noi... Tufişurile sunt făcute pentru a te ascunde în spatele lor, întrebaţi-l pe Peyrolles!... Aşa că nu veţi fi obligaţi să vă fie frică... Vă veţi afla acolo, domnilor, la pândă în desiş, la adăpostul mormintelor, aşteptându-l pe conte... Nu vă temeţi, va veni. Când? La ce oră?... Nu ştiu nimic cu precizie... Fără îndoială, astă seară, la ieşirea din biserică, va fi întuneric... Aţi înţeles, gentilomii mei?

Tăcerea lor fu un răspuns. Ştiau de multă vreme ce înseamnă o expediţie nocturnă cu Gonzague şi-şi dădeau perfect de bine seama de importanţa capitală a celei de acum.

— Faceţi mutre, domnilor, continuă prinţul. Cu atât mai rău pentru voi!... Aşa cum v-am mai spus, am un registru, a cărui primă pagină este pentru mine, următoarele pentru voi: fiecare o are pe a lui... În partea de sus este înscris ceea ce v-am dat. Dedesubt, ceea ce am primit de la voi... Socoteala este departe de a se potrivi, domnilor prieteni, şi dacă-mi vine poftă să fac lichidarea în seara aceasta, mi-ar plăcea să vă văd gata să plătiţi.

La aceste cuvinte insolente şi batjocoritoare, desfrânaţii înclinară capul. Cunoşteau răbojul lui Gonzague şi numai spada lor, pusă în slujba lui, pentru orice treburi, era în stare să le achite datoria.

— Niciodată nu ne-am târguit, şopti Nocé, şi învoiala noastră rămâne valabilă, ca până acum... Dar ce-i cu pagină lui Chaverny şi a lui Navailles?...

— Sunt în suspensie, replică tăios Gonzague, le vom lichida ca şi pe celelalte.

— Pe-ale noastre le-am semnat, mai spuse Nocé. Dacă Alteţa Voastră are nevoie de o nouă semnătură...

— La ce bun? râse zeflemitor Gonzague. Ce s-ar întâmpla cu voi mâine, domnii mei, dacă acum v-aş spune: "Socotelile vă sunt încheiate, registrul meu este închis, nu mai am nevoie de serviciile voastre?"... Vă pândeşte spânzurătoarea. Oriol a gustat puţin

Bastilia, şi eu sunt singurul care vă pot scăpa de pedeapsă, care sunt în stare să vă refac averile, ca şi pe a mea... Gândiţi-vă la asta acum, pe loc.

— Când veţi dori, monseniore, replică Montaubert.

Desfrânaţii erau puşi din nou cu botul pe labe, căci stăpânul lor rostise numai adevărul: fără el, ei nu erau decât nişte victime bune pentru răzbunarea justiţiei. Poate că, la rândul său, Philippe de Mantoue, fără numărul lor, ar fi însemnat şi el mult mai puţin, dar nu era un lucru pe care să i-l spună.

Îşi roti privirea asupra tuturor şi-şi reluă firul vorbei:

— Ceasul unei odihne binemeritate se apropie... Dacă vreţi să trăiţi şi să vă bucuraţi de victorie, să nu daţi dovadă de slăbiciune... Duceţi-vă să vă ascuţiţi spadele şi coborâţi în cimitir la primul dangăt de clopot... Nu vă îngrijoraţi dacă nu voi fi chiar de la început împreună cu voi, căci vă spun şi eu, ca Lagardère: "Voi fi acolo!"

Pe vremuri, în serile de petreceri la casa de distracţii "Folie Gonzague", nimănui nu-i era somn. Nici în acea noapte nu se gândeau să doarmă şi, când se iviră zorile, luminând nişte chipuri livide, încă se mai puneau la punct unele detalii grave.

* * *

În acea zi, la ceremonialul sculării de dimineaţă a Alteţei Sale Regale, jupânul Le Bréhant era inflexibil şi nu admitea pe nimeni. În zadar se lungeau, în faţa uşii I închise, multe feţe de curteni — Lagardère şi Chaverny erau singurii aşteptaţi, urmând a fi primiţi fără martori.

Se întâmpla destul de rar să fie văzut atât de gol spaţiul I dintre perete şi pat din iatacul lui Philippe d'Orléans — singurul care rezistase scrupulelor doamnei de Maintenon[96]. Până la începutul acestui secol — al XVIII-lea —, toate marile doamne, prinţii şi chiar şi oamenii de litere primeau în fiecare dimineaţă, în alcovul lor, mai multe persoane al căror număr ajungea, uneori, la cincizeci. Acestea aduceau veştile din oraş şi din provincie, bârfele, vorbele de spirit şi calomniile; poeţii îşi citeau acolo versurile, îndrăgostiţii suspinau; era prilej de a număra ridurile gazdei, şi nu puţine erau reputaţiile care erau făcute bucăţele în astfel de ocazii.

Doamna de Sévigné[97] spunea, referindu-se la bătrânul Maimbourg[98]: "Miroase a autor care a adunat lucruri picante din iatacuri dubioase".

---

[96] *Doamna de Maintenon*: vezi romanul *Tinereţea lui Lagardère* de Paul Féval-fiul. (n.t.)

[97] *Doamna de Sévigné*: vezi romanul *Tinereţea lui Lagardère* de Paul Féval-fiul. (n.t.)

[98] *Maimbourg* (Părintele Louis) (1620–1686): savant iezuit şi istoric francez. A scris: *Istoria Cruciadelor*, *Istoria Marii Schisme din Occident*, *Istoria Lutheranismului* şi *Istoria Calvinismului*. (n.t.)

Doamna de Rambouillet[99] — avea, probabil, vreun defect de ascuns — fusese prima care considerase că aceste şedinţe, în alcovul unei femei, nu prea erau de bun gust. Virtutea mincinoasă a doamnei de Maintcnon le-a dat lovitura de graţie. În iatacurile bărbaţilor se vorbea mai rău despre că decât oriunde în altă parte. A reuşit să le vină de hac făcându-le să dispară şi, în timpul regenţei lui Philippe d'Orléans, nu mai rămăsese decât unul care să aibă amenajat acel spaţiu în faţa patului: cel al regentului însuşi.

Acest spaţiu era renumit, pe bună dreptate, atât pentru cele ce se spuneau acolo, cât şi datorită felului în care era mobilat.

Un paravan imens, amplasat între uşă şi cămin, alcătuia un fel de cameră mai mică în interiorul celei mari. Coloanele aurite ale alcovului susţineau un soi de baldachin împodobit cu alegorii, pictate de Lancret[100] şi de Watteau[101] şi reprezentând Amorul, Somnul şi Visul.

De jur-împrejur, seniorii luau loc în fotolii, într-o poziţie adesea familiară, interzisă în oricare alt loc în faţa Alteţei Sale, în timp ce magistraţilor, oamenilor de litere şi ecleziaştilor le erau rezervate scaune şi taburete joase şi largi, dispuse în faţa alcovului şi a colonadelor.

Lagardère şi Chaverny au fost introduşi printr-o uşiţă secretă şi prinţul le întinse amândurora mâna:

— Veste bună, domnilor, le spuse. Majestatea Sa şi cu mine am hotărât aseară să vă căsătorim chiar astăzi.

Apoi, după ce se bucurase o clipă de uimirea ce li se zugrăvise pe chip, continuă:

— Nu înţelegeţi motivele acestei decizii. Vi le voi explica. În după-amiaza aceasta, urmează să aibă loc la Tuileries adunarea prezidată de rege, în vederea recunoaşterii majoratului Majestăţii Sale... Dumneavoastră nu veţi asista, deoarece veţi avea altceva mai bun de făcut, dar întreaga elită a regatului trebuie să fie de faţă. Începeţi să înţelegeţi, domnule de Lagardère?

— Posibil, monseniore, răspunse Henri. Dar mi-e foarte teamă să nu mă înşel...

— Dar aţi greşi, căci la plecarea de la palatul Tuileries, Majestatea Sa Louis al XV-lea şi toţi cei care îi vor însoţi se vor duce să asiste la căsătoria contelui de Lagardère şi la cea a marchizului de Chaverny. Fiţi gata la orele şase, domnilor — vom veni să vă găsim la Saint-Magloire.

Nu se obişnuia ca oficierea căsătoriilor să se facă la acea oră; dar dacă regele voia astfel, cei doi principali interesaţi nici nu se gândeau să-i discute motivele.

---

[99] *Doamna de Rambouillet*: vezi romanul *Tinereţea lui Lagardère* de Paul Féval-fiul. (n.t.)
[100] *Lancret* (Nicolas) (1690–1743): pictor francez. (n.t.)
[101] *Watteau* (Antoine) (1684–1721): pictor francez specializat în scene de petreceri galante. (n.t.)

— À propos, marchize, exclamă ducele d'Orléans râzând, ştii că ai scăpat ca prin urechile acului?... Te las să ghiceşti, dintr-o sută de încercări, cine solicitase regelui favoarea de a-ţi binecuvânta căsătoria?... De fapt i-a fost deja acordată, şi probabil că n-aş mai fi putut face nimic...

Tonul glumeţ al lui Philippe fu imediat un indiciu pentru Chaverny:

— Orice preot este bun, răspunse, căci toţi sunt reprezentanţii lui Dumnezeu. Nu cunosc decât unul singur, care nu e demn să-l reprezinte nici măcar pe diavol, căci însuşi acela nu l-ar vrea: cardinalul Dubois...

— Despre el vorbesc, marchize.

— Vă foarte mulţumesc, monseniore!...Alteţa Voastră n-ar putea oare să-l trimită să petreacă două sau trei zile în Bastilia?...

— Drace!... Nu te mulţumeşti cu jumătăţi de măsură... Dar, linişteşte-te, marchize, Dubois este bolnav, aşa că nu e deloc în stare să joace acest rol.

— Atunci, nu-mi rămâne decât să-i binecuvântez boala, monseniore.

— Domnilor, încheie Philippe d'Orléans discuţia, asta este tot ce aveam a vă spune, în aşteptarea serii.

Capitolul V - Adunarea prezidată de rege

Încă de la ora prânzului, împrejurimile palatului Tuileries erau interzise tuturor, cu excepţia caleştilor aurite, a lecticelor şi a altor vehicule de acest fel.

Bunii locuitori ai Parisului nici nu se gândeau să se plângă de ocolurile pe care erau obligaţi să le facă datorită străzilor barate de cordoane de ostaşi. Erau încântaţi că li se schimba stăpânul şi că vor avea un rege nou-nouţ, graţios, binevoitor şi puţin timid, după cum se spunea.

Capricioşi şi întotdeauna gata să se distreze pe bani puţini, când aşa ceva era posibil, evenimentul de acum constituia un prilej unic de a asista la o paradă a nobilimii. Cei mai mari seniori ai Curţii, în costume de gală; cardinalii înveşmântaţi în purpură; episcopii şi arhiepiscopii în robe de culoare violet — nefiind, prin aceasta, mai modeşti; mareşalii şi comandanţii de regimente; miniştri, păstrătorii sigiliilor, prinţii de sânge

regesc; personalităţi din cadrul Universităţii[102], pairi ai Franţei; membrii Parlamentului, consilierii de stat, cavaleri ai diverselor ordine, muşchetarii regelui — cu toţii de-a valma, grăbindu-se, strecurându-se, schimbând saluturi protectoare, semeţe sau slugarnice, în funcţie de rang şi de avere, şi repezindu-se să intre prin uşile prea înguste ale palatului Tuileries.

Regele Louis al XV-lea prezida adunarea nobililor, şi faptul că devenise major de câteva zile avea să fie proclamat, *urbi et orbi*[103], în faţa elitei nobilimii franceze, iar puterile de guvernare aveau să fie constituite în prezenţa ambasadorilor permanenţi ai altor naţiuni.

Majestatea Sa şedea pe un ton înalt, deasupra căruia se afla un baldachin de catifea albastră împodobit cu flori de crin. La dreapta să îi avea pe Alteţa Sa Regală Regentul, pe ducele de Bourbon, pe ducele de Maine, pe contele de Toulouse şi, într-un cuvânt, pe toţi principii de sânge, în ordinea lor de întâietate; la stânga sa, se aflau marele cancelar, miniştrii, Eminenţa Sa cardinalul Fleury — Dubois era absent —, marii demnitari ai regatului. Oriunde în altă parte, pe trepte mai mult sau mai puţin înalte, fiecare ocupa locul potrivit funcţiei şi rangului său.

Ceremonialul nu semăna întru nimic cu judecăţile ţinute de Louis cel Sfânt[104] sub stejarul de la Vincennes, şi poate c-ar fi fost greu să găseşti, în toată acea asistenţă, fie chiar şi umbra unui cumsecade domn de Joinville[105]. Dar, fiecare lucru la timpul său, şi nu totdeauna ceea ce sclipeşte mai tare este şi ce-i mai bun. Când Istoria judecă, ea nu se opreşte la strălucirea superficială, ci caută diamantele în noroiul timpurilor. Louis al XV-lea, Fleury[106] şi mulţi alţii, de-a lungul veacurilor, apar cu totul neînsemnaţi faţă de Louis cel Sfânt şi de Joinville.

---

[102] *Universitatea*: În 1179 consiliul eclesiastic a decis ca pe lângă fiecare catedrală să existe câte un profesor însărcinat cu instruirea clericilor. Din şcoala episcopală din Paris a luat apoi naştere cea mai veche universitate din Franţa, care în 1200 a căpătat privilegiile unei corporaţii ecleziastice, printre care dreptul exclusiv de a acorda diplome de bacalaureat, licenţă şi doctorat studenţilor repartizaţi în patru facultăţi: arte, drept comun, medicină, teologie. Desfiinţată în 1790, a fost reînfiinţata de Napoleon Bonaparte, care a pus-o sub controlul statului. (n.t.)

[103] *Urbi et orbi* (lb. latină) = *în faţa oraşului* (Roma şi a universului): cuvinte ce fac parte din binecuvântarea papală, pentru a arăta că aceasta se revarsă asupra întregului univers. Prin extindere: a face cunoscut *în faţa întregii lumi*. (n.t.)

[104] *Louis cel Sfânt* — vezi romanul *Tinereţea Cocoşatului* de Paul Féval-fiul. (n.t.)

[105] *Domnul de Joinville* (Jean, sire de) (1224–1317): cronicar francez, principal magistrat al provinciei Champagne. L-a însoţit pe Louis cel Sfânt în Egipt, în 1248. Memoriile sale constituie o valoroasă sursă istorică referitoare la domnia lui Louis cel Sfânt. (n.t.)

[106] *Fleury* (André Hercule, cardinal de) (1653–1743): prelat şi om politic francez, devenit ministru al lui Louis al XV-lea şi cardinal. A guvernat cu autoritate şi a îmbunătăţit finanţele. (n.t.)

În acea zi, nimeni nu se gândea la vechile timpuri ale cruciadelor şi ale stejarului de la Vincennes. Doamnele, cărora li se rezervase un spaţiu mare ele jur-împrejur, găseau că Majestatea Să are o înfăţişare foarte plăcută, cu pielea fină, cu un oval al feţei regulat şi cu un profil fermecător.

Dar toţi cei de faţă veniseră pentru treburi serioase, sau despre care se pretindea că aşa sunt.

Cancelarul deschisese şedinţa printr-un discurs lung, în care legile divine şi cele monarhice, comentate cu abilitate, dovedeau, în final, că Dumnezeu prevăzuse şi poruncise de multă vreme ca, începând din acea zi de 22 februarie 1723, un copil care încă în ajun fusese bun de bătut la fund, să ţină în mâinile sale slabe soarta a douăzeci şi cinci de milioane de făpturi înzestrate cu raţiune.

Dar asta i se părea foarte logic înălţimii Sale, ca de altminteri şi tuturor celorlalţi. Aşa încât cancelarul profită de dispoziţia binevoitoare a asistenţei pentru a-i adresa Alteţei Sale Regale regentul, în numele regelui, tot felul de laude pentru modul în care guvernase statul pe o perioadă de şapte ani.

În continuare luă cuvântul domnul d'Armenonville, care supralicita şi mai mult, ajungând să susţină că finanţele erau cât se poate de înfloritoare. Că, în plus, a Biserica o ducea bine şi că toţi verii şi verii de-al doilea, care ocupau tronurile vecine, nu aveau de gând să pornească război împotriva Franţei.

La drept vorbind, ca şi domnul cancelar, el uită să pomenească despre purtările uşuratice ale regentului şi, dacă a vorbit despre relaţiile sale, a făcut-o pentru a le aminti pe cele pe care le stabilise cu curţile străine. Trecu foarte repede peste falimentul onorabilului domn Law, ex-controlor general al finanţelor; nu vorbi deloc despre datoriile lui Philippe d'Orléans, ale cărui finanţe personale, spre deosebire de cele ale statului, erau foarte puţin prospere şi, necrezând nici un cuvânt din ce spunea, încheie totuşi prin a declara că totul era cum nu se poate mai bine în cea mai frumoasă Franţă din lume.

Am exagera, poate, spunând că regele se amuza de toate poveştile acestea. Ar fi preferat-o cu mult pe cea a Măştii de Fier[107] şi, încă şi mai mult, pe cea a lui Lagardère. Aşa încât domnul d'Armenonville, întorcându-se spre el, constată adeseori că nu era atent.

Cu câteva zile în urmă, fusese mândru şi bucuros că va deveni stăpânul regatului. Astăzi, în ciuda pernelor, moi pe care şedea, începea să găsească ceremoniilor regale, în

---

[107] *Masca de Fier* (Omul cu): personaj rămas necunoscut, care a fost adus în 1679 în fortăreaţa Pignerol, iar apoi la Bastilia, unde a murit în 1703, după ce fusese silit să poarte toată viaţa o mască de catifea neagră cu montură de oţel închisă la ceafă cu un lacăt. Diverşi istorici au făcut felurite presupuneri cu privire la identitatea prizonierului, dar secretul a rămas bine păstrat şi a constituit doar subiect de legende şi romane. (n.t.)

general, şi adunărilor prezidate de rege, în special, o vagă asemănare cu pedepsele aplicate şcolarilor.

Cu toate acestea stătea pe tron cu o ţinută plină de demnitate, neascultând decât cu un aparent interes toate acele discursuri frumoase şi gândindu-se, mai cu seamă, la căsătoria lui Lagardère.

Se întreba ce formulă va trebui să folosească pentru a-i invita la acea ceremonie pe toţi bătrânii bărboşi, înfofoliţi în blănuri şi hermină, care, mai mult ca sigur, erau grăbiţi să se ducă la ei acasă, lângă sobă, unde să-şi încălzească membrele pline de reumatism şi gută.

Era clar că multe dintre acele rămăşiţe ilustre s-ar fi împăcat foarte greu cu curenţii de aer din biserica Saint-Magloire şi, deşi toţi purtau spadă, văzându-i atât de îmbufnaţi, micul rege şmecher constata, de mai înainte, că în caz de luptă prea puţini ar fi în stare să şi-o scoată din teacă.

Gândurile acestea aparţineau mai curând copilului, decât suveranului, căci lui Louis al XV-lea i-ar fi fost de ajuns să ordone.

Se consolă, totuşi, numărând toate capetele tinere care s-ar înflăcăra imediat şi l-ar urmă cu entuziasm, lăsând podagrele în urmă.

În felul acesta, mulţumită discursului domnului d'Armenonville, din care nu voia să audă nici un cuvânt, dar care-i permisese să se izoleze şi să se gândească la treburile sale, regele nu-şi dădu prea bine seama de trecerea timpului.

Era aproape ora cinci şi venise momentul prezentărilor. Se hotărâse, într-adevăr, că fiecare va veni, pe rând, să se prosterneze la picioarele regelui şi să-i jure credinţă.

Prietenii lui Philippe d'Orléans se bucurau de mult, cu anticipaţie, de cuvintele pe care regele le va spune despre ei cu acest prilej, şi-şi preziceau tot felul de favoruri pentru viitor.

Louis al XV-lea le înşelă speranţele şi, după ce le mulţumise în câteva fraze scurte, învăţate chiar în acea dimineaţă cu ajutorul cardinalului Fleury, se aplecă spre regent, spunându-i:

— Vere, binevoieşte a le aduce la cunoştinţă acestor domni dorinţa Noastră.

Ducele d'Orléans se ridică în picioare. Asupra întregii adunării se aşternu tăcerea. Asistenţa nu bănuia deloc ce avea să spună şi primele sale cuvinte îi uluiră pe toţi. Era vorba de a se face, cu prilejul nunţii lui Lagardère, o manifestare grandioasă, fără precedent în istoric.

Aceasta era plăcerea regelui.

Craniile bătrâne se legănată de la dreapta la stânga — proprietarii lor nu-şi puteau da crezare urechilor.

Desigur, erau de părere că regele are dreptate, dar aşa ceva era într-atât de departe de etichetă şi de uzanţele de la curte, încât rămăseseră uimiţi, cu gura căscată.

Dimpotrivă, un alt clan, alcătuit din personajele cele mai mândre şi mai cutezătoare, sorbeau cuvintele de pe buzele lui Philippe d'Orléans şi se întrebau dacă, după marele Louis al XIV-lea, se ivise un alt cap încoronat, şi mai mare, pentru care această primă acţiune a tânărului rege constituia un preludiu.

Toţi cunoşteau cel puţin faptele şi aventurile lui Lagardère, şi mulţi îl cunoşteau personal. Mareşalul de Berwick[108] şi prinţul de Conti[109] ştiau la ce să se aştepte din partea lui; domnul de Riom[110] şi coloneii împreună cu care se războise în Spania i-ar fi putut lămuri pe alţii; marchizul de Saint-Aignan[111] i-ar fi ajutat, ca şi mareşalul d'Estrées[112]. Şi dacă Maurice de Saxe[113] nu întreba nimic, nu înseamnă că nu era perfect edificat.

Dacă Philippe d'Orléans i-ar fi poftit pe prietenii lui Gonzague să ridice mâna, numărul total ar fi fost zero. Şi totuşi, în faţa celor trei sute de persoane care, după rege şi după regent, constituiau personalităţile de frunte ale Franţei, Philippe de Mantoue, încolţit, avea să încerce să înfăptuiască ultima sa crimă.

Chiar în acea clipă o pregătea cu toată iscusinţa, căci deşi habar nu avea ce cortegiu impunător şi numeros va aduce cu sine regele, ori dacă va veni chiar el la Saint-Magloire, măcar nu-şi ascundea dificultăţile pe care negreşit avea să le întâmpine.

Gonzague avea mintea organizată pentru rău şi, dacă uneori făcea apel la inteligenţa lui Peyrolles — discipolul său într-ale perfidiei — asta nu se întâmpla decât în cazuri de importanţă secundară. Când situaţia era gravă — şi nicicând nu fusese mai mult decât acum — nu se baza decât pe el însuşi. Şi în asemenea împrejurări, după ce urzise planul, nu se mulţumea să-şi pună acoliţii să-l îndeplinească: acţiona chiar el.

Aşa procedase în şanţurile de apărare de la Caylus, apoi în seara răpirii Aurorei, de două sau de trei ori în Spania şi, de curând, în Târgul Saint-Germain.

În seara aceea avea să joace totul pe o singură carte, aşa că era cazul să acţioneze personal. Deocamdată, apela mai mult la duplicitate decât la faptă. Stând la masa lui, tocmai scrisese două bilete foarte laconice — fiecare cuprindea doar două sau trei cuvinte.

[108] Referire la personaje ce intervin în romanul *Cavalcadele lui Lagardère*, de acelaşi autor. (n.t.)
[109] Referire la personaje ce intervin în romanul *Cavalcadele lui Lagardère*, de acelaşi autor. (n.t.)
[110] Referire la personaje ce intervin în romanul *Cavalcadele lui Lagardère*, de acelaşi autor. (n.t.)
[111] Referire la personaje ce intervin în romanul *Cavalcadele lui Lagardère*, de acelaşi autor. (n.t.)
[112] Referire la personaje ce intervin în romanul *Cavalcadele lui Lagardère*, de acelaşi autor. (n.t.)
[113] Referire la personaje ce intervin în romanul *Cavalcadele lui Lagardère*, de acelaşi autor. (n.t.)

Nu despre testamentul lui era vorba — ar fi conţinut mai multe rânduri şi s-ar fi încheiat prin parafa sa. Gonzague nu semnase şi scrisul de pe un bilet nu semăna cu cel de pe celălalt, după cum nici unul din scrisuri nu era cel obişnuit al prinţului. Şi-l contrafăcuse atât de bine, încât după ce privise îndelung cele două bilete, păru mulţumit de sine şi pe chip i se ivi un zâmbet ce-l făcea să pară mai curând că vrea să muşte. În mod cert, viaţa a două fiinţe omeneşti, poate a mai multora, depindea de rândurile scrise pe acele bucăţi de hârtie, adevărate provocări la moarte.

Le împături în patru, adăugă câte o adresă şi le strecură în vestă.

Gonzague era înveşmântat în întregime în negru. Era sinistru, cu chipul său livid, contrastând cu îmbrăcămintea la fel de întunecată ca sufletul său.

Toată ziua mersese cu paşi mari prin încăpere, venind, din când în când, să se aşeze, rezemându-şi fruntea în căuşul mâinii şi rămânând astfel şi câte un sfert de oră, plănuindu-şi răzbunarea, răscolindu-şi ura.

Oare se pregătea să dea înapoi, socotind sarcină prea grea, calculând că va fi zdrobit? Nu... Era mult prea plin de orgoliu, şi când ai depăşit anumite limite în domeniul crimei, nu te mai retragi... Trebuie să mergi tot mai departe, să cobori tot mai jos — crima te împinge înainte şi se opresc doar cei pe care-i roade remuşcarea. Dar aceasta nu avea putere asupra lui Gonzague.

Câteodată, văzând cute pe fruntea desfrânaţilor săi, se gândea că aceştia erau încă accesibili la remuşcări. Atunci îi biciuia cu dispreţul şi cu insolenţele sale, demonstrându-le că era prea târziu pentru a se pocăi, şi-i trăgea după sine, pe drumul său însângerat. L-am văzut folosind acest mijloc chiar în acea dimineaţă.

Din acest punct de vedere, Peyrolles era singurul demn de stăpânul său — el privea către viitor, fără a arunca vreodată o privire spre trecut. Sau, dacă uneori îşi reamintea drumul parcurs, era pentru a constata gropile care-l făcuseră să se împiedice, pentru a le evita de atunci înainte.

În acea după-amiază, ce constituia pentru Philippe de Mantoue un fel de ajun de bătălie, locotenentul său apărea deseori lângă el, ţinându-l la curent cu tot ce se petrecea afară.

Către orele două, silueta osoasă a intendentului se încadra în deschizătura uşii. Îşi privi stăpânul adâncit în gânduri. Acesta nu-l auzise venind. Rămânea cufundat în meditare, cu capul în mâini.

Peyrolles îl studie îndelung şi privirea lui era grăitoare, între aceşti doi bărbaţi legaţi printr-un nesfârşit şir de crime nu exista nici apropiere sufletească, nici încredere. Dacă unul era stăpânul iar celălalt — valetul, explicaţia consta în faptul că acesta din urmă nu găsise încă mijlocul de a inversa rolurile sau de a se lipsi de stăpân. Considera că nu mai

avea mult de aşteptat până va ajunge la asta şi gura i se contractă într-un rânjet în care se reflecta toată josnicia sufletului său.

Gonzague avea în faţa lui o oglindă de argint. În ea îl văzu pe Peyrolles. Rânjetul acestuia săpă între ei o prăpastie de netrecut, şi Philippe de Mantoue putu să se încredinţeze, încă o dată, că dacă poţi îmblânzi fiarele, niciodată nu ţi le poţi ataşa. Mai devreme sau mai târziu, colţii lor gata de a sfâşia îşi desăvârşesc opera, şi cu cât mai crud a fost dresorul, cu atât sfâşierea este mai furioasă.

Prinţul înţelese că, începând din acea clipă, trebuia să se bazeze numai pe el însuşi. Îşi înălţă capul pentru a face să înceteze acea scenă mută şi intendentul, reluându-şi imediat masca de perfectă supuşenie, îl preveni pe stăpânul său că în cartier, mai ales în jurul bisericii Saint-Magloire, se producea o agitaţie neobişnuită. Clerul era în toiul unor pregătiri: se vedeau alergând în toate părţile paracliseri şi epitropi, cu braţele încărcate de lumânări şi — semn caracteristic — cerşetorii se adunau în jurul cimitirului ca un stol de corbi.

Obiceiul era, într-adevăr, ca, în zilele în care se celebrau căsătorii, cerşetorii să fie lăsaţi să se apropie de portal, pentru ca tânăra soţie să le poată împărţi, ea însăşi, câţiva bani. Totuşi, atunci când era vorba de una din acele nunţi mari, în cadrul nobilimii, în cazul cărora bisericile erau prea neîncăpătoare pentru a-i cuprinde pe toţi invitaţii, dintre care o parte erau nevoiţi să rămână pe trepte, se deschideau larg uşile portalului, dar se avea grijă să fie îndepărtaţi, din timp, toţi pomanagiii, sărăntocii, falşii şchiopi sau ologii de ambele picioare care veneau acolo cu grămada. Erau toleraţi doar câţiva, privilegiaţi sau mai dibaci, care beneficiau de dărnicia miresei.

Pentru ei nu era vorba numai de profit, căci trebuiau să fie în stare să păstreze ceea ce dobândiseră. De îndată ce plecau nuntaşii, toţi cerşetorii care fuseseră alungaţi şi care se ascunseseră prin împrejurimi apăreau brusc pentru a-i prăda. Loviturile de bastoane şi de cârje plouau cu nemiluita; ologii îşi regăseau folosinţa picioarelor spre a fugi, iar cei care, cu o clipă mai înainte, se dăduseră drept chiori, deveneau astfel cu adevărat, în urma unui pumn bine ţintit.

Ar fi fost greu să afli cine le dăduse, în acea zi, cuvântul de ordine, căci ei obişnuiau, dimpotrivă, să nu-şi comunice unii altora ştirea despre asemenea chilipiruri, dar ai fi putut crede că fosta Curte a Miracolelor, în întregime, îşi dăduse întâlnire la Saint-Magloire.

Când, câteva clipe mai târziu, Gonzague văzu toată pleava aceea, zâmbi mulţumit. Erau acolo oameni de care s-ar fi putut sluji la nevoie, şi imediat îi trecu prin minte să folosească cel puţin unul.

* * *

Trecură două ore — noaptea se lasă repede în luna februarie şi chiar de la ora patru, soarele palid de iarnă, care se arătase o clipă — fără îndoială, în cinstea lui Louis al XV-lea — dispăru, lăsând în urmă un cer cenuşiu şi întunecat. În scurtă vreme, înserarea începu să cuprindă oraşul.

Dar naosul bisericii Saint-Magloire se lumină — dimpotrivă — de mii de lumânări şi făclii, a căror strălucire era filtrată de vitraliile cu ramă de plumb. Niciodată interiorul vechii biserici nu fusese aşa de puternic luminat şi contrastul dintre acel adevărat foc de artificii şi beznă care începea să învăluiască mormintele din cimitir era izbitor.

Philippe de Mantoue îşi îndreptă privirea insolentă către portalul larg deschis şi luminos, apoi o coborî spre pietrele înnegrite ale cavourilor.

— Inima Aurorei şi cea a lui Henri de Lagardère sunt pline de lumină! spuse... Într-a mea, este noapte!... Cine va triumfa: lumina, sau tenebrele?... Haideţi, domnilor, e vremea!...

Unul câte unul, desfrânaţii se strecurară prin fundătură şi pătrunseră în incinta cimitirului, prin spatele absidei. Se ascunseră printre mausolee, în mijlocul tufişurilor de chiparoşi şi în cele mai întunecate unghere. Peyrolles venise ultimul.

Curând după aceea, Gonzague ieşi la rândul său, închise uşa învârtind de două ori cheia în broască şi punându-şi-o apoi în buzunar.

Apoi se îndreptă către unul din cerşetori — un tânăr care se prefăcea a fi şchiop şi a cărui mutră ce nu inspira încredere arăta clar că ar fi bun pentru orice treabă.

Convorbirea lor dură aproape un sfert de oră şi, când se încheie, prinţul puse ceva în mâna zdrenţăroasului — era ultimul ludovic de aur al lui Philippe de Mantoue, şi acum, sărăntocul era mai bogat decât prinţul. Acesta îi dădu şi cele două bilete pe care le pregătise.

Abia apucă cerşetorul să se furişeze în biserică, când se auziră paşii unei companii din garda regelui care venea să preia serviciul de ordine.

Gonzague se topi în întuneric, străbătând cimitirul pentru a se duce să se posteze lângă mormântul lui Philippe de Nevers, victima sa.

Capitolul VI - Plecarea spre ceremonia căsătoriei

După ce, chiar în acea dimineaţă, îl părăsiseră pe regent la palatul Tuileries, Lagardère şi Chaverny se întorseseră în grabă mare la palatul Nevers.

Cei doi prieteni nu schimbaseră nici un cuvânt, căci tot ce ar fi putut spune n-ar fi reuşit să exprime fericirea amândurora.

Aurore încercase zadarnic să se împace cu acea viaţă agitată. Nu mai era fetiţa din casă de pe strada Chantre, căreia jupânul Louis nu-i încredinţa nimic din trudă şi din necazurile sale. Acum ştia, din păcate, ce luptă crâncenă dusese logodnicul ei, îi cunoştea duşmanii cei de temut, ştia să sunt înverşunaţi, perseverenţi, plini de ură, în stare de orice crimă. Aşa încât, cu prilejul fiecărei noi plecări a lui Lagardère, era cuprinsă de o adevărată spaimă.

În singurătatea camerei în care se închidea, îi rămânea o singură consolare: turturelele sale, de care avusese grijă doamna Françoise, pe vremea când, prizonieră a lui Gonzague, ea plângea la Peña-del-Cid[114].

Se apropie de colivia în care gângureau acele păsărele drăgălaşe şi începu să le cânte, cu un glas în care răzbăteau lacrimile tristeţii:

I

Cu hainele ei sumbre,
Se-aşterne noaptea rece;
Lăsând în urmă-i umbre.
Stă soarele să plece.
Mai salutaţi o dată,
Dragi păsări mititele,
Bolta, de aur toată,
Pe care vor fi stele.

[114] Referire la întâmplări descrise în romanul *Mariquita*, de acelaşi autor. (n.t.)

Turturele mici, iubite,
Haide dară, gânguriţi
Şi în razele-aurite
Aripile vă-ncălziţi.
Dalbe păsări drăgăstoase
Şi cu inimi credincioase,
Turturele mici, iubite.
Haide, dară, gânguriţi!

Şi se opri, privind perechea ce-şi ciugulea ciocurile, apoi continuă:

II

Ce bună căsnicie,
Cântând mereu, cu dor,
Căci, chiar şi-n colivie,
Slăvesc al lor amor.
Ca şi voi, ferice,
Chiar fără libertate,
Eu proslăvesc, aice,
A mea captivitate.

Turturele, mici iubite,
Haide, dară, gânguriţi,
Şi în razele-aurite
Aripile vă-ncălziţi.
Dalbe păsări drăgăstoase,
Haide, dară, gânguriţi![115]

---

[115] Textul original în lb. franceză este extras din opera comică *Cocoşatul* (Cuvintele sunt de H. Bocage şi A. Livrat, iar muzica de Ch. Grisart):

I

Dans să robe sombre,
S'avance la nuit;
Fainsant place à l'ombre,
Le soleil s'enfuit.
Saluez encore,

Când Henri se întoarse acasă, o găsi scriind, la masă sa, o nouă pagină din *Jurnalul* ei şi se aplecă să-i citească peste umăr. Fata nu făcu nici unul din acele gesturi obişnuite ale tinerelor care-şi încredinţează unui caiet cele mai intime simţăminte şi cele mai dragi speranţe. Pentru el, mai mult pentru el decât pentru ea însăşi umpluse acele file, lăsase să răzbată strigăte de triumf şi de iubire printre lacrimi de deznădejde, şi, firesc, îl lăsă să citească. Doar că nu încheie fraza începută şi, ridicându-şi capul blond, îi întinse iubitului fruntea.

Acest sărut, în care amândoi îşi lăsară să vorbească întregul suflet, fu lung, atât de lung şi de dulce, încât Aurore tresări şi-şi ridică ochii întrebător.

Lagardère îi aplecă pe ai săi asupra cuvintelor scrise de curând. Cerneala era încă umedă şi, într-unele locuri, stropită de o lacrimă dragă — o perlă de dragoste, picurată pe pagina de hârtie.

"Nu ştiu de ce plâng astăzi?" scria blânda copilă. "Henri era adineauri lângă mine, şi va reveni într-o clipă. Ce pot pretinde mai

---

Chers oiseaux mignons,
Le ciel qui se dore
Aux derniers rayons.

Gentilles tourterelles,
Roucoulez, roucoulez,
Aux gais rayons ensoleillés
Doucement réchauffez vos ailes.
Blancs amoureux aux coeurs fidèles,
Roucoulez, gentilles tourterelles.

II

Le joli ménage
Qui chante toujours
Et même en sa cage
Fêts ses amours!
Comme vous heureuse,
Sans ma liberté,
Je bénis, joyeuse
Ma captivité. (n.t.)

mult? Nu este oare o fericire prea mare faptul că-l văd zilnic, că mă simt legănată de tandreţea lui? El înfruntă primejdii şi nu-mi vorbeşte niciodată despre ele, este adevărat. Dar m-a obişnuit atât de mult să-l cred invulnerabil, încât este o nebunie că tremur. Ei, bine! Ajung să-mi spun: Este un erau, şi eroii nu mor! Apoi, îmi dau seama cât de copilăresc este acest raţionament şi mi se face teamă! Desigur, am avut clipe de disperare cumplită: m-am îndoit de Dumnezeu, de Ceruri, de toate... cu excepţia lui!... Încrederea mea în el este atât de mare, încât nici nu mă gândesc să întreb când se va săvârşi unirea noastră, pentru că îl văd, îl aud, îl iubesc şi-l binecuvântez în fiecare secundă a vieţii mele. Şi de aceea nu am nici un motiv să plâng, poate doar de bucurie... Într-unele momente mă simt chiar copleşită de ea... Mi se pare că asupra capului meu, altui, planează o mare fericire, că, în sfârşit, vom putea fi fericiţi, nu într-un viitor îndepărtat, ci curând, dar..."

La acest cuvânt se oprise mâna Aurorei, ca şi cum ar fi fost suspendată între realitatea prezentă şi visul întrezărit.

Cu o privire rapidă, contele parcursese aceste câteva rânduri, fără a-şi schimba poziţia. Cu mâna dreaptă, luă mânuţa albă ce ţinea pana oprită deasupra hârtiei şi, ghidând-o printr-o apăsare uşoară dar care nu admitea împotrivire, o făcu să completeze fraza în felul următor:

"... poate că în seara aceasta... Da! Astă-seară, prietenul meu şi cu mine vom fi uniţi pentru totdeauna în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor!..."

Un strigăt de bucurie se înălţă din inima Aurorei şi sărmana copilă, clătinându-se sub povara unei fericiri nemăsurate, căzu în braţele logodnicului său.

— Este adevărat... Henri? Chiar adevărat?... şopti, topită de dragoste şi de recunoştinţă. Spune-mi, nu mă păcăleşti, nu este o iluzie, un miraj?

— Copilă dragă, o linişti el, este adevărat, ţi-o jur!

— O!... Repetă... mai spune-mi o dată, spune-mi mereu!... Astă-seară?... E oare posibil?... Gândeşte-te, astă-seară înseamnă peste câteva ore...

— Este posibil, când aşa vrea regele!... La ora şase vom fi alături unul de altul, în faţa altarului bisericii Saint-Magloire şi, lângă noi, Aurore, vom avea imensa onoare de a o vedea pe Majestatea Sa Louis al XV-lea.

— La ora şase! repetă fata, care nu reţinuse decât acea parte a frazei. La ora şase! ... Nu-ţi pot pune la îndoială cuvântul, Henri, căci tu eşti adevărul însuşi. Dar, recunoaşte că este extraordinar! Mi se pare că sunt jucăria unui vis.

— Visul este numai pentru mine, şopti contele, ca şi cum ar fi vorbit despre sine. Prin naşterea ta, prin rang, aveai dreptul, dragă Aurore, să speri orice, să-ţi permiţi oricare soţ... Era oare aceeaşi situaţie pentru Cocoşatul de la palatul Gonzague? Putea el să-şi închipuie că, într-o zi, inima ta îi va aparţine?

— Inima mea toată!

— Ştiu, copilă! Pentru a-ţi mulţumi, fi-vă oare de ajuns o întreagă viaţă de devotament?... Monseniorul regent m-a făcut conte, pe mine — gentilomul fără strămoşi şi fără pergamente, pe mine — Micul Parizian, aproape un copil pribeag. M-a numit fratele său, dar a făcut-o în amintirea tatălui tău, Philippe de Lorraine, duce de Nevers. Pentru a cinsti memoria acelei victime loiale, regele, ducele d'Orléans, prinţii şi prinţesele de sânge, miniştrii, cardinalii şi mareşalii Franţei, toate personajele importante şi nobilimea de rangul cel mai înalt, din întregul regat, îţi vor alcătui alaiul, se vor pleca în faţa frunţii talc pure şi a rochiei talc albe... Iar eu, copilă dragă, eu nu te voi vedea decât pe tine, fiindcă, pentru mine, nimic nu există pe lume, în afară de tine... şi de Dumnezeu!

O îmbrăţişă, o strânse la piept şi, pierduţi într-un extaz tăcut, uitară întregul trecut de lupte şi de suferinţe.

O întrebare venea totuşi pe buzele domnişoarei de Nevers. Nu avu nevoie s-o formuleze.

— Da!... spuse contele, fii fără teamă, blânda mea Aurore... Ora se apropie — îmi voi respecta jurământul!

La rândul său, Chaverny pornise în căutarea lui Flor, pe care sfârşise prin a o găsi în parc şi, dacă nu trebuise şi el să termine de scris o frază în jurnalul logodnicei sale, acest lucru nu se datora decât faptului că ex-gitana — fire realistă, mai înainte de orice — s-ar fi ferit să încredinţeze unei hârtii secretele inimii ei...

Ce departe era acel mic marchiz uşuratic şi îndrăcit de odinioară, faţă de cel de astăzi!... La şcoala lui Lagardère — profesor neasemuit — învăţase să devină un bărbat cu purtări cavalereşti, mai sever faţă de el însuşi decât faţă de alţii. În frumoşii ochi negri

ai donei Cruz, prietena lui Henri, sora Aurorei de Nevers, el citise secretul unei fericiri pe care niciodată n-ar fi găsit-o urmându-l pe Gonzague. Datorită faptului că pornise pe un drum greşit, alături de crimă, devenise mai loial; pentru că se atinsese de noroi, înţelesese că nimic nu are valoarea apei curate.

Marchizul de Chaverny nu mai era unul dintre desfrânaţii aceia bătăuşi, gălăgioşi şi inutili, care mişunau pe vremea regenţei. Gentilom cu o conştiinţă curată, cu braţul solid şi cu judecată dreaptă, renunţase în asemenea măsură la orgoliul lui de filfizon, încât spunea oricui voia să-l asculte:

— Contele de Lagardère m-a oprit pe marginea prăpastiei; cel mai frumos titlu de glorie al meu este că-i sunt prieten.

Dona Cruz, ţigăncuşa culeasă cândva de Henri pe drumurile Spaniei şi devenită aproape o altă fiică a lui Nevers, era, dacă se poate, şi mai mândra decât el de schimbarea survenită în caracterul marchizului.

Lagardère o condusese pe Aurore în grădină. Se temea că, după atâta tristeţe, o bucurie prea mare i-ar putea fi dăunătoare şi voia s-o distreze. În curând, cele două perechi se întâlniră. Tinerele se aruncară una în braţele celeilalte, pradă unei emoţii atât de puternice, încât nu găseau nimic de spus, decât să-şi tot repete numele, întreaga lor bucurie lăuntrică se traducea astfel, prin apropierea celor două piepturi în care inimile băteau la unison.

Ar fi rămas multă vreme aşa, înlănţuite, dacă marchizul şi contele nu le-ar fi smuls din îmbrăţişare.

— Şi alţii, în afară de noi, au dreptul să se alăture fericirii noastre, şi încă aşteaptă, spuse Henri. Să nu fim egoişti. Hai să-i ducem doamnei de Nevers vestea cea bună a dublei uniri ce va avea loc astă-seară, cu încuviinţarea regelui.

Uşoare, cu sufletul în sărbătoare, fetele porniră înainte şi urcară în goană scara mare a palatului. Contele şi marchizul abia le puteau urmări.

Fără a se face anunţaţi, spre marca uimire a bătrânei Madeleine Giraud — păstrătoare a convenienţelor — intrară ca o furtună în capela ducesei, unde aceasta, îngenuncheată în faţa portretului ducelui defunct, îi adresă cuvinte de pioasă pomenire.

— Mamă, îi spuse Aurore înconjurând-o cu braţele şi acoperind-o cu sărutări, lasă-ţi pentru un timp durerea, spre a împărtăşi bucuria copiilor tăi.

— Ce se-ntâmplă, şi ce vreţi să spuneţi? întrebă ducesa, ridicându-se, după ce privise încă o dată portretul.

Lagardère îi făcu o plecăciune adâncă şi-i sărută mâna:

— Mamă, rosti cu vocea lui respectuoasă şi supusă, dacă socotiţi că astăzi — la fel ca în ziua care dumneavoastră înşivă aţi condus-o să mă aştepte la picioarele altarului bisericii Saint-Magloire — sunt încă demn de a fi soţul domnişoarei de Nevers, vă rog să

o însoţiţi şi în această seară, în care Majestatea Sa Regele Franţei binevoieşte să ne aştepte, la ora şase.

Doamna de Nevers îşi plecă asupra lui privirea plină de dragoste. Expresia de durere, întipărită mereu pe chipul său, dispăru pentru o clipă.

— Fiule, îi răspunse, astăzi la fel ca ieri şi ca mâine, fii apărătorul dragei mele Aurore. În urmă cu douăzeci de ani, am pus-o în braţele dumitale fără a te cunoaşte. Acea faptă din trecut nu ţi-o reproşez, căci ai dăruit o viaţă întreagă pentru o clipă de rătăcire... Din înaltul cerului, Philippe mă vede şi mi se alătură pentru a spune cu toată puterea: Conte, nimeni nu este mai demn decât dumneata de a asigura fericirea acestei copile! Ţi-o dăm din toată inima!

Le împreună mâinile şi, pe rând, îi sărută pe frunte.

— Nu mă îndoiam de faptul că promisiunile dumneavoastră, doamnă, sunt sfinte, mai spuse contele. Dar — adăugă, în vreme ce un nor îi întuneca fruntea — acum mi-e teamă să nu par, în ochii dumneavoastră, un lăudăros ale cărui ameninţări nu pot fi luate în serios. Jurasem să-l răzbun pe Nevers, şi Gonzague încă mai trăieşte!

La auzul acelui nume blestemat, ducesa fu străbătută de un tremur şi păli — dacă era posibil să pălească şi mai mult, după atâţia ani care-şi puseseră pe chipul ei pecetea durerii.

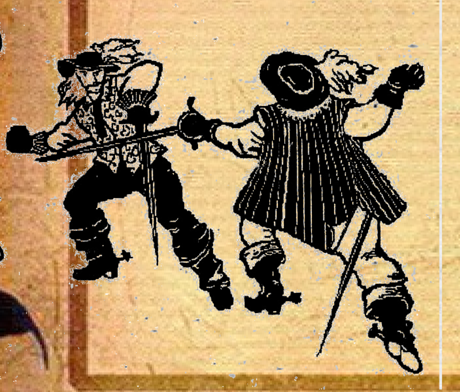
— Henri, am învăţat prea bine să te cunosc, pentru a avea vreo îndoială. Îţi fac credit pentru viaţa lui, atâta cât vei vrea. Sunt sigură că nu voi fi niciodată nevoită să-ţi reamintesc acea promisiune... Cauza mea şi cea a Aurorei sunt, de acum înainte, ale dumitale.

Aurore înconjură cu braţele gâtul ducesei şi exclamă:

— Ceea ce spui, mamă, mi-a spus şi el adineauri. Ai dreptate să te încrezi în el. Ameninţarea lui Henri nu este niciodată vorbă în vânt. Gonzague recrutează zilnic alţi şi alţi spadasini, văzând cu teamă cum moartea le răreşte rândurile. O! Crede-mă, această groază de fiecare zi este de o sută de ori mai chinuitoare pentru prinţ, decât un sfârşit rapid, şi, în sinea mea, sunt convinsă că el a ajuns să-şi dorească moartea, căci cea a valeţilor săi îi arată prea limpede moartea de care nu poate scăpa.

— Ai dreptate, dragă Aurore, încuviinţă contele, încet. Această oboseală despre care vorbeşti, această teamă care-l urmăreşte pe Gonzague este, în mod inevitabil, un supliciu ce depăşeşte forţele omeneşti. Poate că, pentru a-l sfârşi, va veni în seara aceasta să mă înfrunte, chiar şi în faţa regelui... Dacă sângele lui Philippe de Mantoue ţi-ar stropi rochia de mireasă, te-ai teme să nu fie o prevestire funestă?

Domnişoara de Nevers îşi ridică, capul:

— Dacă s-ar întâmpla aşa, replică, m-aş duce chiar mâine să-mi depun că ofrandă rochia albă la biserica Saint-Magloire şi aş striga: Lăudat fie Domnul!... S-a făcut dreptate!

— Nu-ţi risca viaţa în seara asta, îl sfătui doamna de Nevers. Cu toate acestea, dacă asasinul ar îndrăzni să te atace, ucide-l, fie şi dacă rochia albă a Aurorei s-ar înroşi toată de sângele acelui monstru; fie şi dacă ar trebui să-l arunci, în agonie, pe mormântul victimei sale.

Câteva clipe mai târziu, în salonul cel mare al palatului, un cerc larg se formase în jurul prinţesei care, solemnă, deşi un zâmbet îi lumina faţa, le făcea cunoscută celor de faţă vestea căsătoriei ce urma să fie celebrată în aceeaşi seară.

Acea grabă extraordinară din partea îndrăgostiţilor i-ar fi putut mira pe cei care nu le ştiau îndelungata aşteptare, dacă domnişoara de Nevers n-ar fi explicat-o punând-o în seama bunului plac al regelui. Acesta era cel mai bun motiv ce putea fi invocat, şi toţi se înclinară.

Blânda Mélanie Liébault fu cea dintâi care-şi părăsi locul pentru a o îmbrăţişa şi felicita pe Aurore. Ea, burgheza plină de iubire, înţelegea cita dragoste merita eroicul Lagardère.

Apoi fu rândul Jacintei.

În sfârşit, se deschiseră toate uşile şi intrară servitorii cei devotaţi: Madeleine Giraud, Antoine Laho, precum şi bătrâna Françoise, al cărei nepot nu-şi mai încăpea în piele de mândrie, convins fiind că, ajutat de Pétronille, contribuise mult la realizarea fericitului eveniment. Sărmanul Jean-Marie!

Bucuria lui Cocardasse era aproape un delir.

— Vai de păcatele mele! Iubiţelule!... îi spuse credinciosului său normand. Nu spusesem eu că vom lua parte la nuntă? Ah! Caramba! Nu zău! Şi drăcia dracului! Va trebui să bem, bătrâne.

— De data asta, Cocardasse, nu voi încerca să te împiedic, căci mi s-a spus, în Bretagne, că fericirea soţilor este micşorată simţitor, dacă la nunta lor nu se află măcar un invitat "înfierbântat de băutură".

— Ah! Şmechere, ce ţinut frumos... Pentru că puştiul nostru să fie fericit, vai de păcatele mele! Cocardasse-junior se simte în stare să se îmbete criţă!

Veselia fratelui Passepoil era umbrită de o oarecare melancolie. Era, desigur, foarte bine că venise rândul lui Lagardère şi, apoi, cel al lui Chaverny... se bucura din toată inima... Dar, când oare va fi şi al lui?... Inflamabilul profesor de arme se gândea la planturoasa Mathurine, cu care ar fi foarte plăcut să se ducă la Saint-Magloire, chiar dacă n-ar asista şi regele Franţei.

Ca urmare a ordinelor ducesei, străvechea locuinţă a familiilor de Lorraine şi Nevers îşi schimbă înfăţişarea. Obloanele ferestrelor, închise de atâta amar de vreme, se deschiseră larg şi ceva din strălucirea interioară se răspândi pe faţadă, însufleţind bătrânele ziduri.

Într-adevăr, dacă te uiţi bine la case, îţi dai seama că fiecare are propriul său limbaj; că, într-un fel, reflectă firea celor care le locuiesc. Acolo unde se aflase doliul doamnei de Nevers, totul trebuise să fie închis, tot atât de rece pe cât îi era şi inimă.

Dar sosise, în sfârşit, ora revenirii la viaţă, şi palatul acela, pe care o văduvă îl transformase în mormântul fericirii sale, putea să se deschidă, ca şi inima sa, pentru a primi reflectarea bucuriilor dinafară. Aşa încât, în curând, un adevărat du-te-vino însufleţi coridoarele mohorâte, care răsunau acum de râsete voioase.

Cele două logodnice erau nevoite să se sustragă de la felicitările ce le asaltau din toate părţile, pentru a se gândi la toaletele pe care aveau să le poarte şi, închise în cameră, împreună, stăteau clipe îndelungate privindu-se adânc, întrebându-se dacă trăiau într-un vis, sau dacă aceasta era realitatea, imanentă şi indiscutabilă, a fericirii lor, plătită atât de scump şi atât de apropiată, încât nu îndrăzneau să creadă în ea.

A fost o adevărată minune că Gonzague nu s-a gândit să profite de acest prilej. În acea oră plină de emoţii, ar fi putut intra în palatul Nevers fără ca nimeni să-l întrebe ceva, deoarece credincioşii paznici se depărtaseră, care spre a pregăti sărbătoarea, care pentru a se veseli cu paharul în mână. După cum lesne ne închipuim, Cocardasse era printre aceştia din urmă; ba chiar îl luase cu el şi pe Jean-Marie, cu intenţia de a-l antrena în acest nou sport. Cât despre Henri şi marchiz, ei parcurgeau străzile oraşului, pentru a le cumpăra logodnicelor lor podoabe minunate.

Este clar, deci, că banda lui Peyrolles ar fi putut pătrunde în palat fără nici o dificultate.

Roiuri de croitorese, de bijutieri, coafori şi specialişti în parfumuri se prezentară la palat, trimişi de conte şi de marchiz. Când se întoarseră şi ei, le găsiră pe cele două fete pregătite pentru a merge la altar, purtând rochiile lor lungi şi albe. Erau frumoase, aşa cum sunt toate miresele într-o astfel de zi, cele pe care dragostea le transfigurează, cele ale căror buze nu şoptesc decât un singur cuvânt — acel cuvânt ce sună atât de dulce chiar şi în limbile cu rezonanţa cea mai aspră.

Dacă orele se scurgeau încet la Palatul Tuileries, în timpul lungilor discursuri ale marelui cancelar şi ale domnului d'Armenonville, cât de scurte erau la palatul Nevers!... Şi, în vreme ce Gonzague, aşteptând noaptea propice, profita de începutul beznei spre a-şi îndruma desfrânaţii, cu spada trasă, către cele mai întunecoase unghere ale cimitirului Saint-Magloire, Lagardère şi Chaverny sorbeau lumina din ochii celor pe care le iubeau

şi, cu degetele lor obişnuite cu treburile războiului, îşi aranjau ultimele detalii ale propriilor lor vestimentaţii.

Puţin după orele cinci ale serii, trei căleşti trimise de rege pătrundeau în curtea de onoare. Erau o atenţie din partea sa. Curtoazia acelui prinţ-copil se arăta atunci a fi mult mai rafinată decât avea să devină, odată cu trecerea anilor.

În prima caleaşca urcă doamna de Nevers. Era înveşmântată tot în negru, căci doliul nu i se va sfârşi decât odată cu viaţa; dar îşi ţinea fruntea sus şi avea un port mândru al capului, fiind conştientă de încuviinţarea celui căruia îi dădea ascultare, chiar şi dincolo de mormânt.

Aurore şi Flor luară loc alături de ea, împreună cu contele de Lagardère şi cu marchizul. Celelalte trăsuri se umplură cu toţi cei care, împărtăşind necazurile şi truda, contribuiseră la triumf. Nu mai exista deosebire de rang social. Cadetul de Navailles fusese aşa de plin de atenţii, ajutându-le să urce în trăsură pe Françoise Berrichon şi pe Madeleine Giraud, de parcă aceste respectabile doamne ar fi fost ducese de douăzeci şi şase de generaţii. Passepoil îşi alesese el însuşi tovarăşii de călătorie: trona între Jacinta-basca şi frumoasa doamnă de Liébault, şi chipul lui gălbejit se lumină ca de soare, reflectându-l pe cel al Mathurinei, instalată în faţa lui.

Într-adevăr, vestea căsătoriei lui Lagardère ajunsese şi la mănăstirea Notre-Dame-en-Liesse. Bunele călugăriţe benedictine, care o adăpostise pe Mathurine atâta vreme cât îl ştiuseră pe iubitul ei ocupat cu încăierări şi lupte împotriva tâlharilor tocmiţi de Gonzague, socotiseră că acum sosise momentul să le permită să se regăsească. Aşa încât este lesne de închipuit fericirea care-l cuprinsese pe îndrăgostitul Amable, atunci când i se adusese la cunoştinţă locul în care o putea găsi pe aleasa inimii sale, şi graba cu care o adusese la palatul Nevers, în aşteptarea zilei în care aveau să-şi unească vieţile în faţa altarului.

— Ia te uită! Iubiţelule! îi spunea gasconul prietenului său. Domnişoara Aurore o are pe mama sa, dar puştiul, zău aşa! Noi suntem toată familia lui.

La pocnetul biciului vizitiilor împodobiţi cu galoane de aur, alaiul se puse în mişcare şi trecu cu zgomot prin poarta masivă lângă care, salutând printr-o adâncă plecăciune, se afla portarul elveţian[116], singurul paznic lăsat la palat.

La început, câţiva curioşi porniră în urma caleştilor doar pentru că n-aveau ce face şi neştiind încotro aveau să-i conducă. Apoi fu rostit numele lui Lagardère şi fiecare stradă furniza un nou contingent ce se alătură primilor însoţitori pedeştri astfel încât, în curând, un adevărat torent omenesc se îndrepta spre Saint-Magloire.

---

[116] *Portarul elveţian*: obiceiul era, în acele vremuri, că marile familii de nobili să angajeze elveţieni ca portari. (n.t.)

Dacă, aşa cum spune zicală, Dumnezeu are grijă de beţivi, cu siguranţă au şi palavragioaicele un Dumnezeu, care le spune dinainte locul unde trebuie să se ducă pentru a sporovăi.

Acolo unde era înghesuiala mai mare, le-am fi putut recunoaşte, negreşit, pe cumetrele noastre de pe strada Chantre. Se lăudau toate, în cor, că preziseseră viitorul strălucit al misteriosului meşter Louis. Ca şi altădată, când veniseră pentru a-l vedea dus către supliciu şi spre a-l acuza de toate crimele posibile, ele se aflau acum acolo, dar cu intenţia de a-i aduce laude şi a-i sărbători succesul. Opinia publică are astfel de răsturnări bruşte: acelea care ar fi asasinat cu cea mai mare plăcere la o execuţie, îşi făceau loc cu coatele pentru a fi printre primele ce-i aplaudau triumful.

Portalul micuţei biserici Saint-Magloire, larg deschis şi inundat de lumină ce se răsfrângea pe chipurile miilor de curioşi, era plin de strălucire, iar în fundul sfântului locaş sclipea altarul, împodobit cu o draperie albă şi înconjurat de întregul cler purtând cele mai scumpe podoabe.

În exteriorul naosului, un şir de ostaşi din garda regelui completau priveliştea cu scânteierea uniformelor lor. Suliţele şi crosele toiegelor clericale izbiră pardoseala. Caleştile se opriră în faţa porţii.

Capitolul VII - Cum s-a încheiat ceremonia

Cei patru logodnici a căror unire urma să fie binecuvântată de preot stăteau îngenuncheaţi pe perne de catifea, în mijlocul corului. Ceva mai departe, dincolo de balustrada ce despărţea naosul, se rugau doamna de Nevers şi Mélanie Liébault. Pietatea celorlalţi martori nu era atât de profundă.

Deodată, din stradă se auzi o larmă de voci, care pătrunse sub bolta bisericii. Răsunară tropote de cai, zgomotul unor trăsuri în mers, comanda scurtă dată de nişte ofiţeri oamenilor din subordine şi, la intervale regulate, strigăte:

— Muşchetarii! Muşchetarii!

Mulţimea era atât de compactă, atât de mare era numărul de trăsuri şi atât de lung alaiul, încât abia puteai înainta.

Locuitorii Parisului nu se aşteptau deloc să vadă o asistenţă aşa de măreaţă, astfel încât, atunci când un crainic regesc strigă: "Regele, domnilor! Faceţi loc regelui!", gloata se împinse şi mai tare pentru a-l vedea coborând din caleaşcă pe acel ce devenise suveran în ajun şi care era însoţit de ducele d'Orléans, ducele de Bourbon, cardinalul de Fleury şi o numeroasă suită de prinţi şi prinţese.

Urale pline de voioşie izbucniră din toate piepturile:

— Trăiască regele!

Întâmpinat cu aceste ovaţii în cinstea micii sale persoane, Louis al XV-lea prinse curaj şi salută cu amabilitate. Atunci toţi cei de faţă fură copleşiţi de bucurie şi se părea că, odată cu urcarea pe tron a acestui prinţ, pe care entuziasmul popular avea să-l numească "Cel iubit", o epocă de fericire vă începe pentru Franţa.

Clerul, orânduit în prag, o aşteptă pe Majestatea Sa, iar clopotele fură trase cu putere. Îl slăveau pe Dumnezeu, regalitatea şi gloria lui Lagardère. Unui singur om, ascuns în umbra mormântului lui Nevers, dangătul lor i se părea nesuferit.

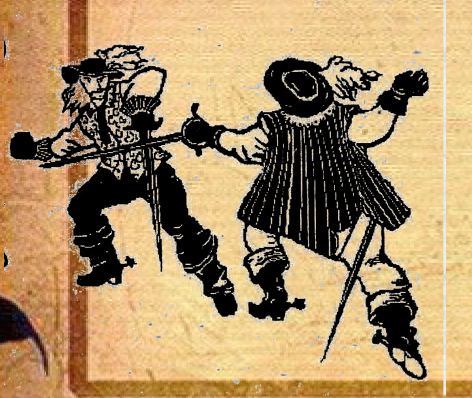
Regele intră în biserică. Timp de o jumătate de oră a fost văzut trecând în urma lui, prin deschiderea luminoasă a portalului, lungul şir al celor care — după el — ţineau în mâini destinele Franţei: miniştrii, căpeteniile Parlamentului şi ale armatei, somităţile clerului şi ale magistraturii, marii seniori purtând cordoanele ordinelor cu care erau decoraţi, membrii înveşmântaţi în robe ai Consiliului de Stat, toţi cei cărora le revenea onoarea de a sprijini tronul Franţei, de a purta spada sau de a împărţi dreptatea.

De-a dreapta logodnicilor, în faţa băncii rezervate epitropilor bisericii şi care, pentru acel prilej, fusese acoperită, sub un baldachin de catifea albă împodobită cu flori de crin fusese înălţat un tron, destinat lui Louis al XV-lea, la picioarele tronului lui Dumnezeu. Mai înainte de a lua loc, regele adresă un surâs grupului alcătuit din Lagardère şi ai săi.

Preoţii intonară imnurile sfinte şi, prin fumul de tămâie, făcură să răsune psalmii de bucurie. Asistenţa se plecă în faţa chivotului ridicat deasupra tabernacolului şi, la un semn al regelui, un diacon veni să ia spada acestuia — o lamă îngustă şi suplă, al cărei miner era încrustat cu diamante. După ce o scoase din teaca ei, o sărută şi se duse s-o depună pe altar.

Preotul bisericii Saint-Magloire, care oficia — un bătrân cu părul albit — îşi ridică spre cer două degete ale mâinii drepte şi binecuvânta spada dezgolită. Apoi, luând-o cu stânga, înşirui pe lamă cele patru inele, ale lui Lagardère, al Aurorei, al lui Chaverny şi al lui Flor, şi-şi dădu din nou binecuvântarea, unind într-o singură rugă ceea ce constituia forţa şi loialitatea atotputerniciei, cu ceea ce era atotputernicia dragostei loiale.

După aceea, coborând treptele altarului, preotul aduse inelele pe o tavă de aur. Contele de Lagardère puse unul pe degetul Aurorei, Chaverny un altul pe degetul donei

Cruz, şi Philippe d'Orléans fu cel care le prezentă văduvei lui Nevers pe celelalte două, spre a le pune ca însăşi pe mâinile credincioase care-i apăraseră cu vitejie cauza.

Acestea nu erau nişte ceremonii obişnuite, dar Louis al XV-lea, care se pricepea la ritualuri, încuviinţa totul. Cardinalul de Fleury îi spusese de destule ori: "Ceea ce voieşte Majestatea Voastră, este şi voia Domnului", pentru ca să nu aplice povaţa cu acest prilej.

Fu văzut un lucru şi mai formidabil, când regentul îl aduse pe contele de Lagardère în faţa scaunului de rugăciune al regelui şi când acesta, reluându-şi propria spadă din mâinile preotului, i-o încinse la şold lui Henry, în vreme ce Philippe d'Orléans o schimbă şi el pe a sa cu Chaverny.

Nici unul dintre cei prezenţi, nici măcar mareşalii iluştri, îmbătrâniţi în războaie şi ale căror victorii încununaseră Franţa cu lauri, n-ar fi îndrăznit să viseze, pentru ei înşişi, o asemenea onoare.

Capetele albite, înălţate la cele mai mari onoruri de însuşi Regele Soare, nu-l văzuseră niciodată pe acesta glorificându-şi astfel vreun supus. Şi totuşi, nimeni nu gândea că Louis al XV-lea îşi depăşea drepturile şi limitele favorurilor sale; nimeni nu se credea el însuşi micşorat sau că ar fi meritat mai mult ori măcar tot atât. Lagardère era Lagardère: nu fusese depăşit niciodată şi, fără îndoială, nu va fi egalat nici în viitor. Ceea ce făcea Louis al XV-lea era perfect îndreptăţit!

Unul singur era zăpăcit de atâtea onoruri: contele însuşi... Ce făcuse oare pentru a merita astfel afecţiunea regelui său şi stima tuturor?... Dacă se transformase în protectorul unei copile ameninţate, în apărătorul unei văduve nemângâiate, nu-şi primea astăzi cea mai de preţ recompensă?... Dacă demascase şi căutase să pedepsească crima, oare nu acţionase aşa cum era de datoria oricărui om drept şi cinstit?

Ceea ce lui i se părea atât de simplu, era socotit de alţii ca un lucru sublim. Dacă ar fi vrut să se convingă de asta, i-ar fi fost de ajuns să schimbe o privire cu, doamna de Nevers şi cu fiica ei. Acestora, recompensa nu li se părea exagerată. Pe bună dreptate, ele se simţeau mândre, nu uluite.

Exista şi o altă femeie al cărei chip strălucea şi care se topea într-un extaz mut. În toată viaţa sa, Mélanie Liébault nu se rugase atât de fierbinte, unind în gândurile pe care le înălţa către cer ambele perechi al căror jurământ de devotament, de credinţă şi de dragoste era atât de vechi şi totodată aşa de proaspăt. În rugăciunile ei nu se uita decât pe ea însăşi.

Unele suflete de elită îşi pot găsi propria fericire în renunţarea la tot ce le este mai scump — ele se sacrifică fără nici un gând ascuns. Aceasta este o virtute care nu — se află la îndemâna tuturor.

Între tânăra femeie şi Lagardère nu fusese pronunţat, niciodată, vreun cuvânt de dragoste. Ceea ce-i lega pentru trecut şi pentru viitor nu era decât o prietenie foarte cinstită şi foarte curată, în care nimic rău nu şi-ar fi găsit loc.

Cu toate acestea, în clipa schimbării inelelor, Mélanie nu se putuse împiedica să nu-şi ridice la buze mâna pe care, de asemenea, strălucea un inel de aur — inel pus pe degetul ei chiar de către Lagardère. Îl sărută cu dragoste şi închise ochii, pentru a-şi trăi o clipă visul, izolându-se astfel de tot ce o înconjura şi retrăgându-se — deşi aliată în mijlocul unor lumini orbitoare — în noaptea misterioasă şi blândă a inimii sale.

Prin faţa ochilor întorşi spre o contemplare interioară, Henri nu trecea singur, în splendoarea sa plină de glorie; ea o vedea şi pe cea care, de o clipă, îi devenise soţie, pe cea care-şi deschisese braţele numind-o pe ea, Mélanie: "Sora mea".

Îşi înclină capul, îşi rezemă fruntea înfierbântata pe spătarul scaunului său de rugăciune şi se făcu mică de tot în faţa fericirii celor care o primeau în intimitatea vieţii lor.

Când se ridică, ochii îi exprimară surpriza, căci zări pe paginile cărţii de rugăciune, ce-i rămăsese deschisă sub degete, o hârtie împăturită în patru, ajunsă acolo nu se ştie cum.

Primul gând fu să lase hârtia să cadă pe jos, ca din neatenţie. În jurul ei se aflau câţiva gentilomi tineri, şi unul dintre ei, impresionat fără îndoială de frumuseţea sa, ar fi putut folosi acest mijloc pentru a-i face o declaraţie. Aşa îşi închipui Mélanie şi se indignă că cineva a fost în stare să aleagă un asemenea loc, un astfel de prilej şi chiar clipa în care, adâncită în gânduri, că era cu tot sufletul şi cu toată inima alături de noii căsătoriţi.

Dar apoi se gândi că ispititorul cel curtenitor nu putea şti ce se petrecea în sufletul ei. De teamă că n-o va mai revedea vreodată, în altă parte, neştiind că soţul ei se afla la câţiva paşi în spatele lor, desigur recursese la singurul mijloc ce-i fusese la îndemână.

Nu există nici o femeie drăguţă care să nu se simtă măgulită că a fost remarcată de un gentilom tânăr, cu înfăţişare plăcută şi făcând parte din suita regelui, cu atât mai mult atunci când acea femeie drăguţă aparţine unui Ambroise Liébault şi de-abia a sosit din provincia ei. Fără a fi cochetă, Mélanie nu se putu împiedica să nu zâmbească, şi curiozitatea înnăscută a fiicelor Evei o împinse, nu numai să nu arunce hârtia, dar şi să o despăturească, într-ascuns, spre a o citi.

Ce era?

Aproape nimic — cinci sau şase rânduri trasate cu un scris fin şi mărunt, necunoscut ei, şi ale căror litere părură să-i ardă în faţa ochilor.

Îi fu foarte greu să citească până la capăt, căci un nor îi întunecă vederea, iar tâmplele şi pieptul i se zbăteau cu putere. Se sili totuşi să citească tot, apoi, aruncând în jurul ei priviri înfricoşate, ascunse biletul în corsaj.

Iată cuprinsul acelui bilet:

"Nu mă cunoaşteţi şi nici nu trebuie să ştiţi cine sunt. Îmi este de ajuns că eu ştiu că viaţa contelui de Lagardère vă este la fel de scumpă ca şi a dumneavoastră. Când regele şi ducele d'Orléans se vor pregăti să se retragă, duceţi-vă singură şi cât mai grabnic la mormântul lui Philippe de Nevers, mergând prin stânga bisericii... Nu şovăiţi, este vorba de viaţa lui!"

Să şovăie?... Aşadar, misteriosul autor al mesajului o credea în stare de aşa ceva? El făcuse apel la un sentiment secret, ale cărui manifestări fusese convinsă că le îngropase adânc în suflet. De unde-l aflase şi cine era el oare?... Nu trebuia să-l caute, fiindcă aşa-i spusese. Era, mai mult ca sigur, un prieten care, nemaisperând să poată ajunge până la conte spre a-l preveni, i se adresa ei.

"Este vorba de viaţa lui!" îşi repeta, cu o emoţie de nedescris. "Orice s-ar întâmpla, sunt gata. Mă voi duce la întâlnire, chiar de-ar fi să plătesc cu viaţa salvarea contelui."

Ceremonia fu lungă. Pe toată durata ei, viteaza femeie stătu ca pe jar.

În cele din urmă, Louis al XV-lea se ridică, se plecă în faţa altarului, salută cu mâna pe noii căsătoriţi şi, printre muşchetarii ce formaseră un culoar, se îndreptă către portal, urmat de Philippe d'Orléans şi de prinţi.

De îndată ce văzu aceste pregătiri, Mélanie Liébault se strecură printre rândurile strânse şi reuşi, ca prin minune, să ajungă la uşile bisericii chiar mai înaintea regelui.

Odată acolo, se opri o clipă, cercetând întrebătoare platoul din faţa bisericii, şi silueta ei zveltă se decupa, ca o umbră, pe fundalul luminos al naosului. Nu văzu nimic, decât două şiruri de cerşetori îngenuncheaţi pe trepte şi — pe toate străzile învecinate — mii de curioşi, ţinuţi în loc de garda regală.

Cel care o aştepta nu putea să se alic acolo.

Coborî repede treptele străbătu liotă de cerşetori şi se avânta, cu toată viteza de care-i erau în stare picioarele, spre locul indicat.

Între timp, pentru a înlesni ieşirea mulţimii înghesuite în biserică, fusese deschisă o uşă laterală lângă care, în timpul ceremoniei, stătuseră profesorii de scrimă, Berrichon şi Antoine Laho.

Fratele Passepoil — nu putem să-l facem pe normand să treacă drept un sfânt — îşi ocupase răgazurile pe care i le permisese lunga ceremonie, nepierzând-o din ochi pe

doamna Liébault, a cărei înfăţişare îi era foarte pe plac şi pentru care avea — fără ca asta să-l facă s-o uite pe Mathurine — un devotament asemănător cu cel simţit de tânăra femeie faţă de Lagardère.

Aşa stând lucrurile, îi fusese uşor să observe tulburarea Mélaniei, deşi nu-i cunoştea cauzele.

"Va trebui să veghez asupra ei, ca să nu i se întâmple nimic rău", îşi spusese.

Aşa că veghea, fără a neglija să fie atent la noii căsătoriţi şi la doamna de Nevers.

Cu logica lui de normand, şiret şi şmecher, absenţa lui Gonzague sau a vreunuia dintre oamenii lui nu-i mirosea deloc a bine.

Aşa încât, datorită unei presimţiri izvorâte din temeri, se aştepta să nu vadă sfârşindu-se ceremonia căsătoriei fără să intervină un eveniment neprevăzut.

Nu-i scăpă graba cu care Mélanie se dusese la uşa principală, şi nici îngrijorarea întipărită pe faţa ei.

Trase concluzia că toate acestea erau preludiul unor întâmplări foarte grave.

Totuşi, nici o clipă nu se gândise că s-ar fi putut ca ea să-l trădeze pe Lagardère, ducându-se să-l prevină pe Gonzague şi, înţelegând lucrurile mai corect, fu convins că-i fusese întinsă o cursă în care femeia avea să cadă.

Când lângă el a fost deschisă uşa laterală, îi spuse lui Laho să stea pe loc şi să vegheze, recomandându-i să meargă să-i caute cât mai repede, dacă ar fi sesizat ceva neobişnuit.

Apoi îi trase după el, afară, pe Cocardasse şi pe Berrichon.

— Repede! Repede! strigă, s-o urmărim pe doamna Liébault!

Deoarece uşa prin care ieşiseră se deschidea pe partea opusă celei spre care se îndreptase tânăra femeie, ştia că n-o vor găsi acolo. Dar fiindcă nu aveau timp de pierdut, se repeziră înainte, astfel încât să ocolească biserica, trecând prin faţa portalului prin care ieşise ea.

Majestatea Sa, tocmai sosea în capul scării, împreună cu ducele d'Orléans. Văzându-i pe cei trei bărbaţi alergând cu toată viteza, se opriră amândoi.

— Se obişnuieşte să se vâneze noaptea? întrebă regele, care avea un umor încântător.

— Nu ştiu, Sire, răspunse prinţul, încruntându-se. Mi se pare că am recunoscut cel puţin pe unul dintre profesorii de scrimă devotaţi lui Lagardère.

Mulţimea de mari seniori şi doamne părăseau, încet, naosul bisericii.

Contele şi Chaverny stăteau în picioare lângă soţiile lor, aşteptând momentul prielnic pentru a le oferi braţul şi a le conduce la caleştile lor, de îndată ce Louis al XV-lea va fi urcat într-a sa.

O rază de bucurie, o expresie de nobilă mândrie ilumina frumosul cap al lui Lagardère. În sfârşit, domnişoara de Nevers îi aparţinea. Mama să i-o dăduse, iar Cerul sfinţise această unire, atât de îndelung aşteptată. Era încununarea visului său, fructul suferinţelor sale, astăzi uitate, scopul împlinit al vieţii sale.

Şi, totuşi, un gând întunecat îi fulgeră prin minte. Philippe de Gonzague îl sfidase să-şi unească destinul cu cel al fiicei lui Nevers.

Unirea avusese loc, în faţa tuturor, cu excepţia lui Gonzague, căci acesta nu îndrăznise să vină.

Un zâmbet dispreţuitor flutură pe buzele contelui. Atinse umărul Aurorei, care se ridică, strălucitoare, în rochia ei albă, mai frumoasă decât cea mai frumoasă dintre fecioare. Ea luă braţul soţului său şi, urmaţi de Chaverny şi de Flor, străbătură la rândul lor naosul, până la portal.

Mare le fu uimirea, văzându-i opriţi acolo pe Majestatea Sa şi pe Alteţa Sa Regală.

— Aşteptaţi, le spuse Philippe d'Orléans. Se întâmplă, prin preajmă, lucruri ciudate. Voi trimite ostaşi din gardă.

În timp ce rostea aceste cuvinte, un cerşetor — acelaşi care strecurase biletul lui Gonzague pe cartea de rugăciuni a Mélaniei Liébault — încercă să se apropie de conte.

Nu reuşi, căci prietenii acestuia se grupaseră în jurul lui, imediat după avertismentul prinţului.

Atunci, zdrenţărosul manevră într-alt fel: se furişă ca un şarpe şi reuşi, întinzând braţul, să pună un petic de hârtie chiar în mâna Aurorei.

Simţind atingerea, aceasta se întoarse brusc, dar nu văzu nimic în jurul ei, decât feţe prieteneşti, şi abia atunci îşi dădu seama că mototolea ceva între degete.

Se uită ce era, întinse hârtia soţului ei şi-l simţi tresărind. Privirea lui aprinsă parcursese rândurile scrise pe mesajul ce ajunsese la destinaţie într-un mod atât de ciudat.

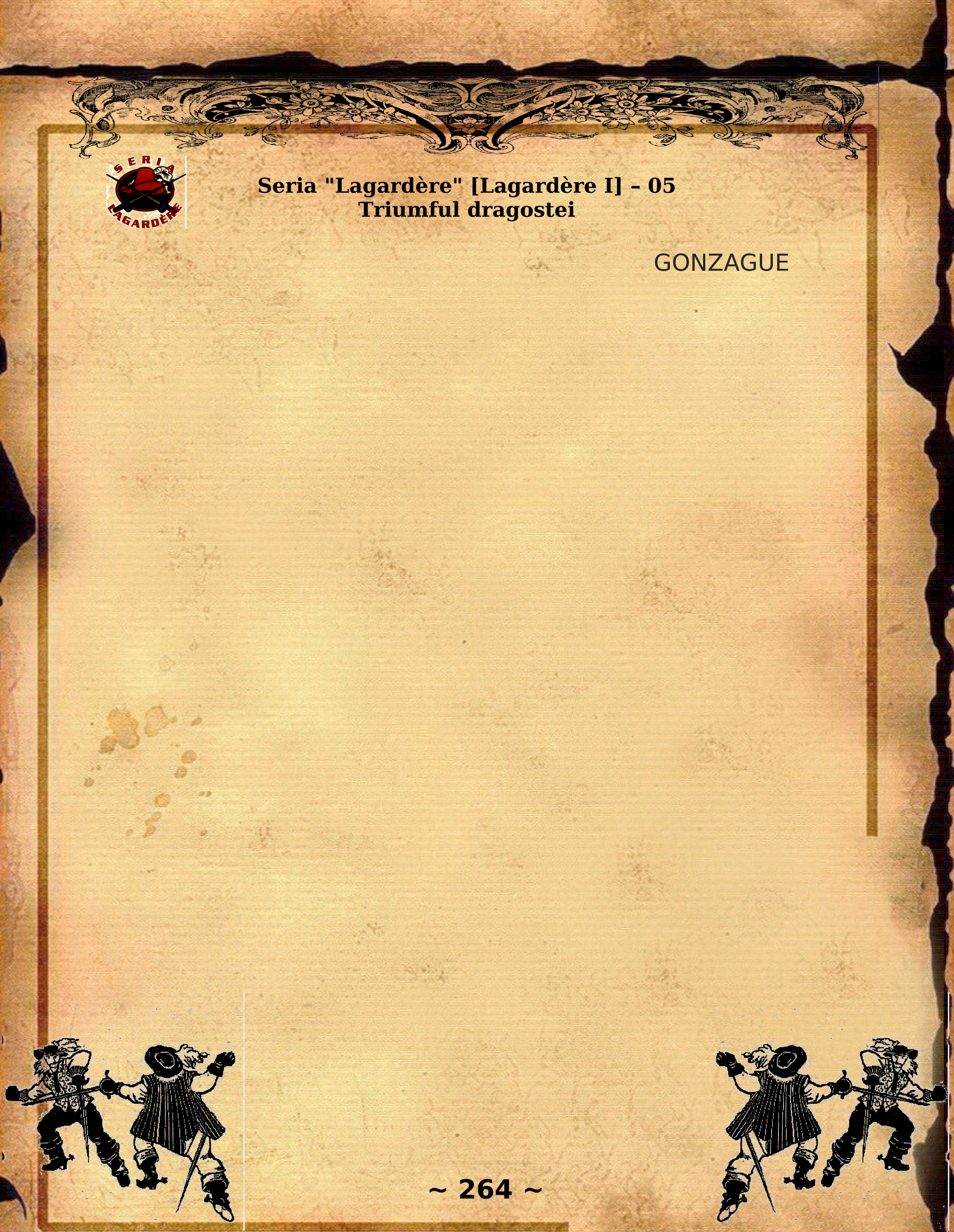
Toate capetele se întoarseră către el, chiar şi cel al regelui. Cu un glas tremurând de mânie, contele citi în auzul tuturor:

"Lagardère, a sunat ora! Când biletul acesta va sosi în mâinile tale, voi fi făcut deja o victimă dintre ai tăi... Cu atât mai rău, dacă încep cu femeile. Teste o clipă va fi prea târziu pentru salvarea doamnei Mélanie Liébault."

Biletul era semnat:

GONZAGUE

Capitolul VIII - După valeţi, stăpânul!

După citirea misiei, Lagardère îşi concentră, îngrijorat, auzul.

Toţi cei care-l înconjurau, cu sufletul la gură, rămaseră tăcuţi odată cu el. Inspira teamă şi admiraţie, căci pălise atât de tare, încât simţeai că-n el clocoteşte o mânie cumplită, ca acelea cărora până acum nimic nu le putuse rezista.

Deodată, din străfundurile beznei, răzbătu un strigăt de spaimă, sfâşietor, lugubru, ieşit din gura unei femei:

— Lagardère!... Ajutor!

Ambroise Liébault, pierzându-şi puterile, se prăbuşi o în braţele lui Laho, gemând cu voce sugrumată:

— Doamne!... Este soţia mea, pe care o ucid!...

Aurore se făcuse albă ca varul. Totuşi, departe de a tremura, dându-şi la o parte mama, ale cărei braţe voiau s-o reţină, cu ochii strălucitori de curaj şi însufleţiţi de o forţă supraomenească, întinse mâna spre locul de unde porniseră strigătele şi spuse:

— Du-te, Henri!

În depărtare, alte voci chemară:

— Ajutor!... Ajutor!...

— Trebuie să fie o capcană, gândi cu glas tare regele. Domnule de Lagardère, vă interzicem să vă duceţi singur.

Dar poţi oare opri fulgerul?

Scena care urmă nu dură nici cât o secundă.

După ce-şi strânsese la piept soţia, contele — printr-un gest plin de mândrie — ceru să-şi vâre spadele în teacă cei douăzeci de gentilomi care doreau să fie alături de el în lupta ce se întrevedea.

— Nu am nevoie de nici un ajutor, spuse cu glas calm. Doar nişte torţe... Ora pe care o aştept de douăzeci de ani va suna în curând.

Şi, făcând o plecăciune în faţa regelui, care voia să se opună la ceea ce consideră că este o nebunie, rosti rar:

— Rog pe Majestatea Voastră să mă ierte!

Apoi, cu spada ridicată, făcu un salt, străbătu, ca o ghiulea, grupurile înghesuite pe platoul din faţa bisericii şi dispăru în noapte.

Se înfiorară cu toţii când îl auziră adresându-i-se mortului, al cărui mormânt se afla în apropiere:

— Priveşte-mă, Nevers!... Iată-mă!... Iată-mă!...

— Majestatea Voastră poate să-l lase să facă aşa cum crede, şopti ducele d'Orléans la urechea regelui. Spada pe care i-aţi dat-o va primi botezul sângelui şi va sluji o cauză nobilă.

Louis al XV-lea îşi încleştase maxilarele. În mod maşinal mâna i se dusese la mânerul spadei. Dacă n-ar fi fost majestatea şi sângele rece la care îl silea rangul său ar fi scos din teacă arma sa de paradă, căci eroismul este contagios.

Într-o clipă, biserica, luminată atât de strălucitor până de curând, devenise întunecată — toţi gentilomii şi magistraţii, preoţii şi marile doamne despodobiseră candelabrele de lămpile şi făcliile lor. Philippe d'Orleans luă o torţă din mâinile unui muşchetar şi, ridicând-o deasupra capului, spuse cu glas tare, pentru a fi auzit de toţi:

— Dacă Majestatea Voastră doreşte să vadă cum se răzbună un om curajos, nu are decât să vină.

Luminând drumul lui Louis al XV-lea şi urmat de mai bine de trei sute de persoane, prinţul coborî treptele bisericii Saint-Magloire şi intră în cimitir.

* * *

Încercând să se descurce prin labirintul de aici şi morminte, scrutând întunericul aproape de nepătruns şi îndreptându-se cu greu spre mormântul lui Nevers, Mélanie Liébault simţise brusc că braţele îi sunt prinse într-o strânsoare puternică, ce-i paraliza mişcările.

În acelaşi timp, o mână viguroasă îi apăsă buzele, împiedicând-o să strige. Deocamdată, trebuia încă să tacă; peste câteva clipe, va fi silită să strige, împotriva propriei voinţe.

În jurul ei se iviseră mai mulţi bărbaţi. Le putea număra siluetele, în umbră — erau şapte. După ce îi puseră în gură un căluş, o culcară pe pământ şi rămaseră la pândă, în tăcere.

Nu peste mult timp îşi dădură seama că nu erau singuri în cimitir. Nisipul aleilor scârţâiau sub nişte paşi grăbiţi.

Peyrolles scoase victimei căluşul.

— Acum cheamă-l pe rege, îi zise cu o voce ameninţătoare, dar încet. Ne aflăm aici pentru a-l ucide...

Ca un infernal geniu al răului, factotum-ul lui Gonzague ghicise prea bine că-i va fi greu s-o facă pe acea mică burgheză să-l cheme pe conte, dacă ea l-ar fi crezut în

primejdie. Aşa că inventase acea mincinoasă ameninţare cu regicidul, ştiind că Lagardère era singurul în stare să alerge primul în ajutor.

Dar doamna Liébault îşi strânse buzele. Crezând că acum ştie cine era augusta victimă pentru care se urzise cursă se hotărî mai curând să moară decât să-şi deschidă gura.

Acest eroism neprevăzut îl făcu pe Peyrolles să-şi piardă răbdarea. Înfuriat, îşi strânse pumnii:

— Viperă, şi totuşi vei striga! urlă, scoţându-şi pumnalul.

Tânăra femeie văzu lucindu-i lama, dar nu făcu nici o mişcare.

Dar paşii se apropiau foarte repede. I se păru că aude o înjurătură de-a lui Cocardasse. Atunci, cu un efort supraomenesc, împingându-l pe bărbatul care o ţinea întinsă pe jos, reuşi să se ridice în picioare.

— Ei sunt, ne caută, bombăni intendentul. Din fericire limbutul acela de Cocardasse îşi trădează întotdeauna prezenţa.

— Unde este prinţul?... vru să afle Nocé.

— La postul său!... Îl veţi vedea la momentul potrivit... În gardă, domnilor, să întâmpinăm atacul.

În vreme ce domnul de Peyrolles se pregătea să-şi găsească o poziţie cât mai puţin periculoasă, o zări pe Mélanie care, cu o mişcare rapidă, îşi adunase fustele şi o lua la fugă...

Dintr-un salt, o prinse.

— Acum taci, mârâi, înfigându-i pumnalul în piept.

Tânăra femeie căzu pe piatra colţuroasă a unui mausoleu, dar, printr-un miracol de energic, acum când i se poruncea să tacă şi închipuindu-şi că regele este în primejdie, îşi apăsă rana cu mâinile şi chemă cu disperare:

— Lagardère!... Ajutor!...

După cum ştim, acesta fusese primul strigăt auzit de Henri şi de cei care-l înconjurau. El izbise în mod dureros şi urechile profesorilor de scrimă.

— Doamne Sfinte!... urlă Cocardasse, făcând un salt înainte, ajungem prea târziu!...

— Rămâne de văzut, se mulţumi să răspundă Passepoil.

Cei doi viteji îşi reluară alergarea, izbindu-se de cruci, ciocnindu-se de împrejmuirile mormintelor, alunecând pe lespezi şi ridicându-se pentru a goni din nou.

În cele din urmă ajunseră.

Un trup de femeie zăcea pe pământ şi, dincolo de el, se aliniau şapte spade. Era o noapte întunecoasă, dar câteva puncte luminoase indicau lamele de oţel.

Prin beznă, profesorii de scrimă zăriră în faţa lor doar o barieră omenească. Ştiau ce trupuri o alcătuiau. Pentru a ucide, nu este nevoie să vezi prea bine şi, chiar dacă e

întuneric, unele lovituri îşi ating ţinta — celor căzuţi, trecerea de la lumină la tenebrele eterne li se pare mai puţin ciudată... Acesta era principiul gasconului, care niciodată nu putea fi serios.

Şi atunci strigară şi profesorii de scrimă:

— Ajutor!... Ajutor!...

Nu aveau dreptul de a-l ucide pe Gonzague în absenţa lui Henri şi ştiau bine că el va veni. Până atunci, cu siguranţă le era îngăduit să rărească rândurile subalternilor.

Cu trupul ghemuit, strângând bine în mână mânerul ff spadei, se avântară la asaltul zidului viu.

Spadele se ciocniră în noapte. Din ochi, ca şi din lame, ţâşniră scântei. Întunericul era atât de adânc, încât uneori adversarii se atingeau dar nu îndrăzneau să lovească de teamă să nu rănească un prieten.

Cocardasse, el singur dintre toţi, neputând să tacă, îşi trăda prezenţa prin înjurături răsunătoare.

Jean-Marie, ca un elev respectuos, încerca din când în când să-i ţină isonul, dar în surdină, căci prefera să lovească şi să tacă, aşa ca Passepoil, celălalt profesor al său.

La o depărtare de cincizeci de paşi, Philippe de Mantoue, rezemându-şi coatele de o balustradă din fier forjat, asculta zgomotul luptei şi aştepta nemişcat. După voci, îşi dăduse seama că Lagardère încă nu sosise şi dorea să se păstreze pentru acel unic adversar.

Necropola se umplea de larmă. Se vedeau torţe, apropiindu-se repede, din toate părţile. Deodată, profesorii de scrimă se cutremurară. Asupra lor se năpustise un uragan.

— Vino în ajutor, puştiule! urlă gasconul, plin de entuziasm.

— *Iată-mă!* răspunse Lagardère, al cărui glas avea o sonoritate metalică.

Şi, luând poziţia de gardă, adăugă:

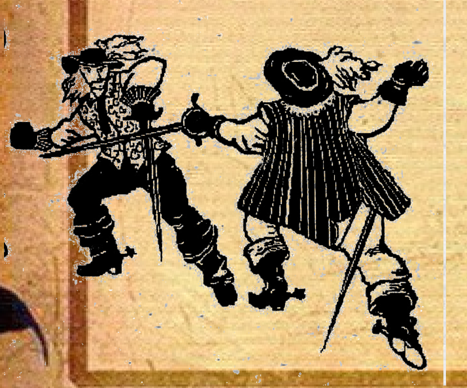
— Nevers, iată-ţi răzbunătorul.

Chaverny şosea şi el în goană. Încăierarea era cumplită. Cei care îi însoţiseră cu torţe erau încă mult în urmă.

Philippe de Mantoue îşi trase sabia din teacă dar rămase pe loc. Potrivit ordinelor pe care le dăduse, desfrânaţii săi trebuiau să se retragă către el, astfel încât, încet-încet, să-l aducă pe conte destul de aproape pentru a-l ajunge cu sabia. El îşi rezervase rolul de a se ivi în ultima clipă spre a-i da lovitură mortală, oricum: din faţă sau din spate.

Totuşi, acolo unde se desfăşura lupta, unii oameni cădeau. Taranne fusese primul. Curând după el, de Batz se prăbuşi cu faţa în jos şi braţele larg desfăşurate, lăsând să se audă, printre horcăiturile de agonie, un "sacrament!"

Oriol îşi apăra pielea şi, poate pentru prima oară în viaţa lui, era curajos — curajul disperării născute din frică!

La lumina unei torţe ce înainta, văzu în faţa pieptului său vârful spadei lui Berrichon şi ameninţarea i se păru atât de apropiată, încât, pentru a întârzia clipa morţii, reuşi să-şi ucidă adversarul. Sărmanul Jean-Marie se clătină şi se prăbuşi, cu gâtul traversat de lama până nu de mult virgină a adoratorului Nivellei.

Françoise Berrichon îi repetase de destule ori nepotului că meseria de profesor de scrimă nu este bună... Nu-ţi poţi evita soarta.

Făcliile erau încă prea departe, dar siluetele combatanţilor începeau să se desluşească.

Montaubert se rostogoli horcăind, şi Peyrolles, în agonie, căzu de-a curmezişul lui, cu un zgomot de oase care se ciocnesc între ele.

Passepoil îl văzuse căzând pe Berrichon. Îl răzbună trântindu-l la pământ pe ex-comerciantul care ar fi preferat cu mult să fi rămas la Bastillia. Chaverny tocmai îl trimisese pe Lavallade după strămoşii săi. Toţi desfrânaţii lui Gonzague zăceau peste morminte.

Cocardasse îi numără cu degetul şi spuse:

— Şapte... Socoteala este exactă!

— Ah! zise contele mânios, numai el lipseşte... Faceţi linişte şi lăsaţi-l să vină.

Ascultându-i ordinul, Passepoil se duse în urmă, spre a-i opri pe purtătorii de torţe. Între timp, aplecat asupra trupului doamnei Liébault, Henri îşi punea mâna pe corsajul însângerat, acolo unde ar fi trebuit să-i bată inima.

— Trăieşte! şopti el, ridicându-se.

În faţa sa, întunericul era de nepătruns. Lagardère aşteptă câteva minute, înainta câţiva paşi şi-şi încordă auzul... Ar fi jurat că cineva mergea, foarte aproape. În tăcerea adâncă ce-i înconjura, ar fi putut să numere paşii celui care se apropia pe dibuite.

Gonzague, nemaiauzind nimic, se neliniştise. De ce nu veniseră către el desfrânaţii?

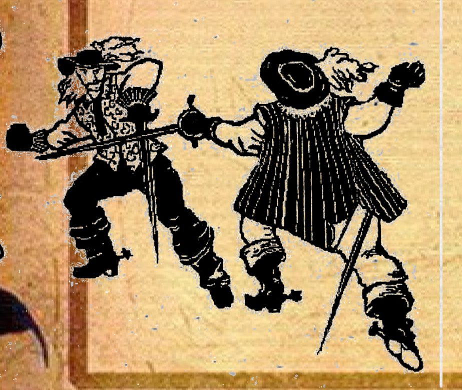
Deoarece minutele i se păreau lungi ca nişte secole, îşi părăsi locul şi făcu, precaut, câţiva paşi.

"Te pomeneşti că poltronii ăia au fugit fără să mă aştepte?" îi trecu prin minte.

Îşi înăbuşi un ţipăt de uimire, aproape de spaimă. Tocmai se împiedicase de un trup şi, încercând să se depărteze de el, picioarele i se încurcaseră sub membrele nemişcate ale altui corp.

Se aplecă să vadă mai bine şi un blestem i se stinse în gâtlej. În jurul lui era un morman de cadavre, şi acestea erau ale acoliţilor săi.

Toţi se aflau acolo, toţi! Începând cu Peyrolles, cel gata pentru orice ticăloşie, şi sfârşind cu inofensivul Oriol, fără a lipsi Montaubert, Taranne, baronul de Batz, şi ceilalţi.

Toţi cei care, fugind în urma sa pe drumul către Spania, reuşiseră cândva să-şi evite soarta în acest cimitir blestemat, nu reveniseră aici decât spre a-şi găsi moartea, în loc de a reîncepe viaţa de plăceri pe care se lăudase că le-o va asigura.

Nu stătuse acolo decât o secundă, dar acea secundă fusese de ajuns pentru a-i schimba complet situaţia.

Când îşi ridică din nou capul, întunericul fusese înlocuit de lumină. Era înconjurat de ostaşi din garda regală şi purtători de torţe. Printre aceştia se vedeau cei care asistaseră la căsătorie şi, în primul rând, Philippe d'Orléans, de al cărui umăr se rezemă regele Franţei.

Dar ceea ce-l aduse în culmea disperării pe Gonzague fu să-l vadă în faţa lui pe Lagardère, cu spada în mână.

Mişeleşte, făcu o fandare spre el, şi spada lui Lagardère, care fusese spada regelui Franţei — o bijuterie pentru copii — se frânse de parcă ar fi fost din sticlă!

Dar Lagardère avusese timp să apuce, cu cealaltă mână, arma mişelului său adversar, smulgându-i-o.

— Ah! Conte!... protestă regele.

— Sire, răspunse Lagardère, de două ori până acum, o dată în şanţurile de apărare de la Caylus şi altă dată chiar aici, omul acesta a reuşit să scape de răzbunarea mea, pentru că nu aveam în mână arma care trebuie să împlinească dreapta judecată, arma care, condusă de mâna lui criminală, a făcut din el un fratricid. Acum, o am! adăugă, ridicând spada lui Gonzague. Pentru că judecata lui Dumnezeu să fie completă, este necesar ca această lamă, care s-a înroşit în sângele lui Nevers, să-şi facă iertată greşeala scăldându-se în sângele ucigaşului!

Şi deoarece toţi îl priveau, fără a înţelege, încheie adresându-i-se lui Cocardasse:

— Dă-i spada ta, viteazule!

Gasconul se supuse, dar nu se putu împiedica să nu mormăie:

— Să-l ierte Dumnezeu! Sărmanul, nu va mai lua parte la nuntă.

Gonzague luase arma plin de bucurie. Nu era un adversar de dispreţuit şi dovedise acest lucru.

Toţi cei care, în aceeaşi după-amiază, asistaseră la adunarea prezidată de Louis al XV-lea la palatul Tuileries se aflau acolo, alcătuind un cerc. Judecata regească la care asistau aici, în cimitirul Saint-Magloire, era cu mult mai măreaţă.

Adversarii luară poziţie de gardă, şi regentul însuşi ridică mai sus torţa pe care-o purta, spre a lumina lupta. Philippe d'Orléans voia să-i arate regelui chipurile combatanţilor, în timpul duelului.

Dar ce-ar fi putut face toată ştiinţa lui Gonzague, împotriva impetuozităţii cumplite şi nemiloase a celui ce voia să se împlinească dreptatea?

Ah! Nu a durat mult. Încrucişarea armelor n-a fost mai îndelungată decât un fulger, şi prinţul trădător fu văzut prăbuşindu-se, cu o gaură mică şi roşie în mijlocul frunţii.

— După valeţi, stăpânul!... spusese bine puştiul, şopti încet de tot gasconul.

Apoi împinse la o parte, cu piciorul, spada care fusese a lui, zicându-i lui Passepoil:

— Bătrâne, ticălosul a dezonorat-o!

Doamna ducesă de Nevers, Flor — proaspăta doamnă de Chaverny — şi Aurore, care voise şi ea să vadă rezultatul luptei, stăteau la câţiva paşi de chirurgul care pansa rana Mélaniei Liébault.

Lagardère rămăsese cu ochii aţintiţi asupra feţei convulsionate a duşmanului său mort.

— Henri, îi spuse ducesă, iat-o pe fiica lui Nevers, soţia dumitale. Vă binecuvântez, uniţi lângă mormântul său.

Tânărul rege Louis al XV-lea era prea emoţionat pentru a putea rosti vreun cuvânt.

Philippe d'Orléans contemplă câteva clipe statuia de marmură sub care îşi dormea somnul de veci cel care fusese Philippe de Lorraine, duce de Nevers. Apoi strânse mâna contelui şi-i spuse doar atât:

— Mulţumesc.

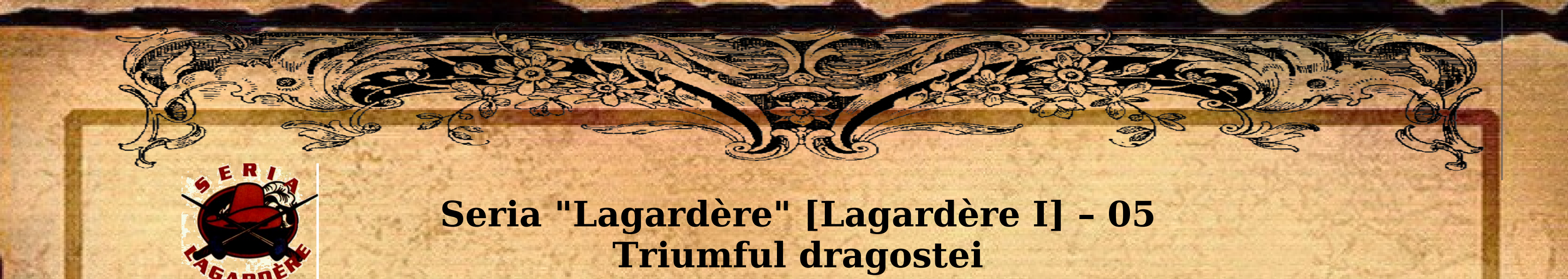
La rândul său, Lagardère îşi îndreptă privirea spre efigie, păstrând-o ciudat de fixă timp de câteva secunde. În cele din urmă, şi-o desprinse pentru a o ridica spre cer şi, frângând pe genunchi spada încă udă de sângele lui Gonzague, aruncă cele două bucăţi la picioarele mausoleului, rostind cu o voce vibrând de emoţie:

— Nevers, mulţumită Cerului, mi-am respectat jurământul!

Sfârşitul volumului Triumful dragostei

Continuarea aventurilor va continua în următorul volum din seria "Lagardère":

Sergentul Belle-Épée de Paul Fèval-fiul

Postfaţă - Este oare eficace lovitura secretă a lui Nevers?

" (...) Dar, domnule Joseph Renaud, dumneavoastră, un mare maestru al spadei, spuneţi-mi, vă rog, dacă faimoasa "lovitură secretă a lui Nevers", de care se vorbeşte atât de mult în *Cocoşatul*, are valoare din punct de vedere al scrimei...

— Indiscutabil că da, însă, în legătură cu acest lucru, vă voi spune că Paul Féval era un ignorant într-ale scrimei. Pentru a-şi descrie faimoasa lovitură care permitea să fie lovit adversarul între ochii s-a dus să ceară informaţii de la un mare mânuitor al spadei de pe vremea aceea, domnul Grisier... Dar a doua zi, Féval uitase cu totul lecţia învăţată... A pus, aşadar, cap la cap termenii de scrimă, la întâmplare, şi Providenţa a făcut ca "lovitura secretă a lui Nevers" să fie perfect valabilă."

* * *

"Marele actor Melinque este cel care a creat rolul cavalerului de Lagardère, dar s-a certat cu soţia sa care refuza categoric să-l vadă apărând pe scenă în chip de cocoşat chiar şi pentru o scurtă durată a piesei. Urmarea a fost că cei doi soţi au trăit despărţiţi mai bine de două luni."

* * *

"Paul Féval avea o fire foarte veselă... îi plăcea că se joace cu bilbochetul; era un joc foarte la modă în sălile de redacţie, şi confraţii Dv. de odinioară erau foarte amatori de aşa ceva. Când intrai într-o redacţie, puteai fi sigur că vei vedea un stelaj întreg plin cu bilbochete.

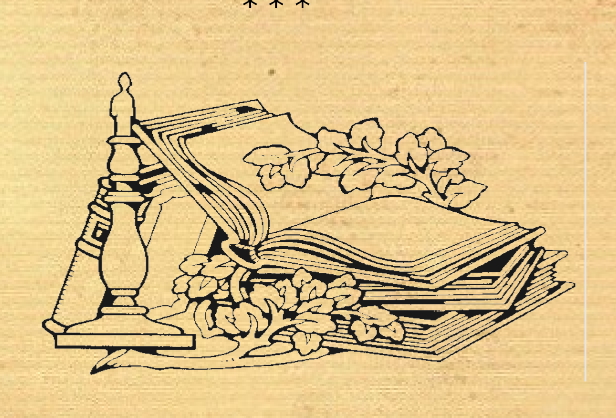

— Era un joc la fel de inteligent ca yo-yo-ul sau rumball-ul.
— Într-adevăr!
— Care era situaţia averii lui Paul Féval?
— Era extrem de naiv şi se lăsa antrenat de "rechini afacerişti" în tot felul de speculaţii nefericite. În două rânduri şi-a refăcut o avere foarte frumoasă... Şi astăzi moştenitorii săi continuă să încaseze sume importante reprezentând dreptul de autor. Firma care a făcut filmul mut *Cocoşatul* a plătit 200.000 franci, şi acum, se pare că ni se promite un film sonor. Pe de altă parte, teatrul Odeon anunţă reclama piesei pentru stagiunea din iarnă aceasta. Cel care a jucat-o pentru prima dată a fost teatrul de la Porte Saint-Martin, acum cinci sau şase ani. (..)"

* * *

Convorbire între Jean-Joseph Renaud şi Yann Loranz, cu prilejul predării manuscriselor lui Féval către biblioteca din Rennes şi retranscrisă în *L'Onest-Eclair* din 28 sept. 1893.

* * *

* * *

E-book realizat după: Paul Féval-fiul – Triumful dragostei
Editura: Elis, Bucureşti, 1994
Traducere: Mariana Millio
Design de copertă: Adriana Ioniţă

Paul Féval-fiul

ISBN: 973–96044–4–7
973–96044–8–x

Ediţie originală: Paul Féval-fils — Cocardasse & Passepoil
Le Roman de Lagardère
Presses de la Cité, 1991

* * *

O formatare unitară făcută de BlankCd. Pentru a fi evidenţiată de alte formatări, fiecare volum va purta pe lângă numele fişierului şi menţiunea: [v. BlankCd]. În aceeaşi formatare unitară mai puteţi citi:

Seria **"Fracurile Negre"**

Ciclul **"Fracurile Negre III"** (ciclul francez):

Paul Féval – 01 Mănuşa de oţel
Paul Féval – 02 Inimă de Oţel
Paul Féval – 03 Turnul Crimei
Paul Féval – 04-05 Secretul Fracurilor Negre
Paul Féval – 06 Înghiţitorul de Săbii
Paul Féval – 07 Cavalerii Tezaurului
Paul Féval – 08 Banda Cadet

Ciclul **"Fracurile Negre II"** (ciclul englez):

Paul Féval – 02 Misterele Londrei vol. 1
Paul Féval – 02 Misterele Londrei vol. 2
Paul Féval-fiul – 04 Bandiţii Londrei

Seria **"Lagardère"**

Lagardère I. Seria **"Cocoşatul"**:

Paul Féval-fiul – 01 Tinereţea Cocoşatului
Paul Féval – 02 Cocoşatul
Paul Féval-fiul – 03 Cavalcadele lui Lagardère
Paul Féval-fiul – 04 Mariquita
Paul Féval-fiul – 05 Triumful dragostei

În pregătire:

Paul Féval-fiul – 06 Sergentul Belle-Épée

* * *

Notă: Dacă ţi-a plăcut formatarea şi îţi lipseşte una sau mai multe cărţi formatate unitar, le poţi găsi (cu ctrl+click-stânga) aici.

Paul Féval-fiul

Cronologie Ciclul **"Fracurile Negre"** de Paul Féval – tatăl & fiul			
I I.	Le cycle italien — Veste Nere / 2-e Camorre:	1. Bel Demonio [autre titre: Beau Démon]. (temps d'action: 1625-1655)	Nu am informaţii dacă s-a tipărit în limba română.
		2. Les Compagnons du Silence (temps d'action: 1823): –1vol. Les Compagnons du Silence; – 2vol. Prince Coriolani.	Nu am informaţii dacă s-a tipărit în limba română.
I II.	Le cycle anglais — Black Coats / Great Family:	1. Jean Diable. (temps d'action: 1817)	Nu am informaţii dacă s-a tipărit în limba română.
		2. Les Mystères de Londres (temps d'action: 1830-36): –1 partie. Les Gentilshommes de la nuit; –2 partie. La fille du pendu; –3 partie. La grande Famille; –4 partie. Le Marquis de Rio-Santo.	2. Misterele Londrei – 2 vol. de Paul Féval-tatăl
		+ Les Mystères de Londres, (1900-01, continué par Paul Féval fils), (temps d'action: 1840): – 5 partie. Guerre à l'Angleterre!; – 6 partie. Le grain de sable] [*? = Les Amours de Rio Santo (1905*)].	Nu am informaţii dacă s-a tipărit în limba română.
		+ Les Bandits de Londres, (1905, par Paul Féval fils): – 1 vol. L'Œil de diamant; – 2 vol. La Belle Indienne; – 3 vol. Trois policiers].	+ Banditţii Londrei de Paul Féval-fiul
I III.	Le cycle français — Habits Noirs	1. Les Habits Noirs. (temps d'action: 1825-26, 1842)	1. Mănuşa de oţel
		2. Cœur d'Acier. (temps d'action: 1832, 1842-43)	2. Inimă de Oţel
		3. La Rue de Jérusalem (temps d'action: 1834-38 septembre, [+1843, 1848]): – 1 vol. Les Aventures de Pistolet (Clampin dit Pistolet); – 2 vol. Les Demoiselles de Champmas.	3. Turnul Crimei

Seria "Lagardère" [Lagardère I] – 05
Triumful dragostei

		4-5. Le Secret des Habits Noirs (temps d'action: 1838 septembre, novembre): – I. L'Arme invisible; – II. Maman Léo.	4-5. Secretul Fracurilor Negre
		6. L'Avaleur de sabres (temps d'action: 1852-63, 1866): – 1 vol. La Petite Reine; –2 vol. Mademoiselle Saphir.	6. Înghiţitorul de Săbii
		7. Les Compagnons du Trésor (temps d'action: 1835-43): – 1 vol. L'aventure de Vincent Carpentier; – 2 vol. Histoire d'Irène.	7. Cavalerii Tezaurului
		8. La Bande Cadet (temps d'action: 1840-43, 1853): –1 vol. Une Évasion et un contrat; –2 vol. Clément-le-manchot.	8. Banda Cadet

Cronologie Ciclul **"Lagardère"** de Paul Féval – tatăl & fiul + A. Dorsay			
Ciclul **Lagardère**	***Le Bossu***. (par **Paul Féval-*père***, *poursuivi* par ***Paul Féval-fils***): **1. Lagardère I.** Seria **"Cocoşatul"**	1. ***Paul Féval-fils***. **La jeunesse du Bossu** (1934)	1. **Tinereţea Cocoşatului** de ***Paul Féval-fiul***
		2. ***Paul Féval-père***. **Le Bossu, ou le Petit Parisien Lagardère** (1857) *[+ le dernier chapitre récrit par Féval-fils, 1905-07]*	2 . **Cocoşatul** de ***Paul Féval*** [ultimul capitol a fost rescris de ***Paul Féval-fiul***]
		3. ***Paul Féval-fils***. **Les Chevauchées de Lagardère** (1909); [réédité en 2 volumes : 1. Les Chevauchées de Lagardère , 2. Mariquita (1930)]	3. **Cavalcadele lui Lagardère** de ***Paul Féval-fiul***
		4. ***Paul Féval-fils***. **Mariquita** [un volume composé de la 3-me partie des «Chevauchées de Lagardère» et de la 1-re partie de sa suite, «Cocardasse et Passepoil»]	4. **Mariquita** de ***Paul Féval-fiul***
		5. ***Paul Féval-fils***. **Cocardasse et Passepoil** (1909)	5**. Cocardasse şi Passepoil** (sau **Triumful dragostei**) de ***Paul Féval-fiul***
	Le Fils de Lagardère, suite du ***Bossu***. (par ***Paul Féval-fils***, avec *A. Dorsay*):	1. ***Paul Féval-fils***. **Le Sergent Belle-Épée** [*1. Le Sergent Belle-Epée* ; *2. La Folie d'Aurore*]	1. **Sergentul Belle-Épée** de ***Paul Féval-fiul***
		2. ***Paul Féval-fils***. **Le Duc de Nevers** [*3. L'Instrument de M. de Peyrolles, 4.*	2. **Ducele de Nevers** de ***Paul Féval-fiul***

Paul Féval-fiul

		Le Duc de Nevers]	
	2. Lagardère II.	3. ***Paul Féval-fils.*** **Les Jumeaux de Nevers** (fin du ***Bossu***) [2 volumes: *1 [5]. Le Parc-aux-cerfs*; *2 [6]. Madame Du Barry (La Reine Cotillon)*]).	3. **Gemenii lui Nevers** de ***Paul Féval-fiul***
	Mademoiselle de Lagardère. *par* ***Paul Féval-fils*** (1929) : *tome 1.* Contre Robespierre ; *tome 2.* L'héroïne de Thermidor. **3. Lagardère III**		Nu am informaţii că ar fi tradusă în lb. română
	La petite-fille du Bossu, *[suivi de* **Cœur d'oiselle***]. par* ***Paul Féval-fils*** (1931) : *tome 1.* L'estafette de Waterloo; *tome 2.* L'aigle enchaîné. **4. Lagardère IV**		Nu am informaţii că ar fi tradusă în lb. română

Atenţie: Pentru a vă deplasa mai uşor prin e-book, plasaţi cursorul mouse-ului în Cuprins e-book pe un anumit capitol, apoi apăsaţi tasta ctrl apoi click-stânga.

Cuprins e-book Paul Féval-fiul – Triumful dragostei:

Coperţile originale:

SERIA LAGARDÈRE

Duel, aventură, dragoste, adevăruri ce penetrează negura vremurilor ---- toate legate de un personaj fermecător: Henri de Lagardère, Cocoşatul sau Micul Parizian ---- şi culminînd într-un happy-end care încîntă inimile cititorilor.

EDITURA ELIS
ISBN 973-96044-4-7
ISBN 973-96044-8-x
Lei 1700

